

ಅಪವಾದ

ಎಂ. ರಾಮನೂರ್ತಿ

META ENTERED

ವಿನೋದಿನಿ ಪ್ರಕಟಣಾಲಯ
ಬಸವನಗುಡಿ, ಬೆಂಗಳೂರು 4

ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣ, ಮಾರ್ಚ್ ೧೯೫೮
ಸಾವಿರ ಪ್ರತಿಗಳು

ಎಲ್ಲಾ ಹಕ್ಕುಗಳೂ ಲೇಖಕರದು

ಬೆಲೆ ಬಂದಗಾನದಿ ರೂಪಾಯಿ

ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಮುದ್ರಣಾಲಯ
ಕಂಕರವುರ — ಬೆಂಗಳೂರು ೪

“ನಿಮ್ಮಿಂದ ನಮ್ಮ ಮನೆ ಮುಳುಗಿ ಹೋಯಿತು”

ಗುರುತಿಲ್ಲ. ಸರಿಚಯವಿಲ್ಲ. ಯಾವೊತ್ತು ಎಲ್ಲಿಯೂ ನೋಡಲಿಲ್ಲ. ಅಂತಹ ಮನುಷ್ಯ ಬಂದು ಕುಳಿತುಕೊಂಡವನು ಇದ್ದ ಕೈದ್ದಂತೆಯೇ “ನಿಮ್ಮಿಂದ ನಮ್ಮ ಮನೆ ಮುಳುಗಿಹೋಯಿತು.” – ಎಂದರೆ ? ಯಾರಿಗಾದರೂ ಹಾಗಾದರೆ “ಇದೇನಪ್ಪ ಗ್ರಹಚಾರ” ಎನ್ನುವಬೇಕು – ತಾನೇ ? ಹಾಗೆಯೇ ಶಂಕರನಾರಣಪ್ಪನವರಿಗೂ ಆಯಿತು.

ಮದ್ಯಾನ್ತ ಊಟ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು, ಎಲೆ ಆಡಿಕೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಚಾವೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಕಿರಿಯ ಮಗಳು ಕೃಷ್ಣವೇಣಿ ತಲೆ ಕೆಳಕ್ಕೆ ದಿಂಬು ತಂದು ಇಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಇನ್ನೇನು ಮೈಚಾಚಿ ಮಲಗಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಈ ಮನುಷ್ಯ ಬಂದು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

ಬಂದವನಿಗೆ ಬೇವಾರಿ ಹಾಕಿ ಹೊರಗೆಹೋಗು ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕೆನ್ನುವನಷ್ಟು ಕೋಪ ಬಂದಿತು. ಆದರೆ ಶಂಕರನಾರಣಪ್ಪ ಬಹಳ ತಾಳ್ಮೆಯ ಮನುಷ್ಯ. ಮಾತನಾಡುವ ಮೊದಲು ಹತ್ತು ಎಣಿಸಿ ಮಾತನಾಡುವ ಜಾತಿ. ಆದರಿಂದ ಸಮಾಧಾನ ತಂದುಕೊಂಡು ಹೇಳಿದರು.

ಆಸವಾದ

“ಏನು ಸ್ವಾಮಿ. ಬಂದವರು ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆಯೇ ನನ್ನಿಂದ ಮನೆ ಮುಳುಗಿತು ಎಂದರೆ ಏನು ಅರ್ಥ ? ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಾಧಾನವಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಿ. ಏನು ವಿಷಯ ಹೇಳಿ. ನೀವು ನನ್ನನ್ನು ಯಾರೋ ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಮಾತನಾಡುವಂತಿದೆ. ಮೊದಲು ಹೇಳಿ. ನಾನು ಯಾರೆಂಬುದನ್ನು ಬಲ್ಲರೋ ?”

“ನೀವು ಜೋಡೀದಾರ ಶಂಕರನಾರಣಪ್ಪನವರಲ್ಲವೇ ?”

ಈಗ ಶಂಕರನಾರಣಪ್ಪನವರಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ದಿಗಿಲಾಯಿತು.

“ಹೌದು. ನಾನೇ ಶಂಕರನಾರಣಪ್ಪ. ಏನು ವಿಷಯ ?”

ಯಾರೊಂದಿಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ ಎಂದು ದಬಾಯಿಸಿದ ಮನುಷ್ಯ ತಾತನಾಗಿ ನಾನೇ ಶಂಕರನಾರಣಪ್ಪ ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಕೂಡಲೇ ಬಂದಿದ್ದಾ ತನಿಗೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಚೈತನ್ಯ ಬಂದಂತೆ ಆಯಿತು. ತಲೆಯ ಮೇಲಿದ್ದ ಸಿಂಬೀರುಮಾಲು ತೆಗೆದು ಚಾಪೆಯ ಮೇಲಿಟ್ಟು ಪರಿಷ್ಕಾರವಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಅಂದರು.

“ನಾನೇನು ಹಳ್ಳಿ ಗಮಾರನಲ್ಲ, ಸ್ವಾಮಿ. ಸರಿಯಾಗಿ ವಿಚಾರಿಸಿ ಕೊಂಡು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ.”

“ಅದರೂ ಹಾಗೆ ಮಾತನಾಡಬಾರದು. ಮದ್ಯಾನ್ತದ ಹೊತ್ತು ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಮನೆ ಮುಳುಗಿಸಿದೆ ಎಂದರೆ ಏನರ್ಥ ?”

“ಮನೇ ಮುಳುಗಿಸಿ ನಾಶ ಮಾಡುವುದೇ ಉಂಟಂತೆ, ಹೇಳಿದರೇನು ತಪ್ಪು ?”

ಮನುಷ್ಯ ಉದ್ರೇಕಿತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ತಾವೂ ಜೋರು ಮಾಡಿದರೆ ಅವನೂ ಜೋರು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಸಮಾಧಾನವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಬೇಕು. ಅವನೇಕೆ ಈರೀತಿಯಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ, ಏನು ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾನೆ, ಇವುಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು-ಎಂದುಕೊಂಡರು ಶಂಕರನಾರಣಪ್ಪ.

“ಏನು ವಿಷಯ ಹೇಳಿ, ಸ್ವಾಮಿ.”

“ನಿಮ್ಮ ಹುಡುಗ ನಮ್ಮ ಹುಡುಗಿಯ ಬುದ್ಧಿ ಕೆಡಿಸಿದ್ದಾನೆ.”

ಅಪವಾದ

ಶಂಕರನಾರಣಪ್ಪನವರ ಎದೆ ದೃಢಕ್ಕೇಂದಿತು. ಪಟಪಟನೆ ಹೊಡೆದು ಕೊಳ್ಳಲು ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಇದೇನು ಗ್ರಹಚಾರ ಬಂದಿತು ! ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಊರಿಗೆ ಬಂದು ಅವರು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿ ನಲವತ್ತು ವರ್ಷಗಳಾಗಿದ್ದವು. ವಗಾನವಾಗಿ ಮರ್ಯಾದೆಯಾಗಿ ಜೀವನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಯಾಗೂ ಎಂದೂ "ಶಂಕರನಾರಣಪ್ಪ ಹೀಗೆ" ಎಂದು ಜರಳು ತೋರಿಸಿ ಆಡುವಂತೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಹೀಗೇ ಬದುಕಿ ಮಾನವಾಗಿ ಒಂದು ದಿನ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ಕೊಳ್ಳೋಣ ಎಂದಿದ್ದರೆ ಕಡೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಎಂತಹ ಅಪಖ್ಯಾತಿಯು ಬಂದಿತು. ಈ ಹಾಳು ಹುಡುಗರಿಂದ ಮರ್ಯಾದೆ ಉಳಿಯುವಂತೆ ಇಲ್ಲ.

ಶಂಕರನಾರಾಯಣಪ್ಪ ಕಂಪಿಸುವ ಕಂಠದಿಂದ "ಇಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಹುಡುಗರು ಯಾರೂ ಅಂತಹವರಲ್ಲ" ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

"ಅಲ್ಲ - ಎಂದರೆ ಏನು ಅರ್ಥ. ನಿಮ್ಮ ಹುಡುಗ ಮಾಟವೋ ಮಳೆಗೆಯೋ ಮಾಡಿ ನಮ್ಮ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಮದಕರಣ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಅವಳು ಜಪ್ಪಯ್ಯ ಎಂದರೂ ಕೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನನ್ನೇ ವ.ದುವೆ ಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ - ಎಂದು ಪಟ್ಟು ಹಿಡಿದು ಕುಳಿತು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ."

ಈಗ ಶಂಕರನಾರಣಪ್ಪನವರಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಜೀವನ ಬಂದಂತೆ ಆಯಿತು. ವಿಷಯ ಮೊದಲು ಅವರೇನುಕೊಂಡಿದ್ದಷ್ಟು ಪ್ರಮಾದಕ್ಕೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. "ಹುಡುಗ ಹುಡುಗಿಯರು ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರೀತಿಸಿರುವಂತೆ ಇದೆ. ವಿಷಯ ಇಷ್ಟೇ ತಾನೇ. ಪ್ರಮಾದಕ್ಕೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡರೆ "ನಮ್ಮ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳಿ" ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಂತೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಾನೆ. ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿರಬಹುದು. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಏನು ? ತ್ರಿವರ್ಣದವರಲ್ಲಿಯೂ ಕೊಟ್ಟು ತರುವುದು ಅಭ್ಯಾಸವಾಗಿದೆ. ಬಂದಿರುವ ಮನುಷ್ಯ ನಮ್ಮವನೇ ಆದರಂತೂ ಸರಿಕೋಡಂತೆಯೇ ಆಯಿತು. ವಿಷಯ ವಿಸರವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳೋಣ" ಎಂದುಕೊಂಡರು.

"ನೀವಾರು, ಏನು ಕತೆ, ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಸರವಾಗಿ ಹೇಳಿ."

"ನಾನು ಗುಂಡಪ್ಪ ಅಂತ. ಶಿವನಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಹೈಸ್ಕೂಲು ಹೆಡ್

ಮಾಪ್ಪರು — — —

ಗುಂಡಪ್ಪ ಮುಂದೆ ಏನೋ ಹೇಳುವುದರಲ್ಲಿದ್ದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಶಂಕರ ನಾರಣಪ್ಪ "ಅಯ್ಯೋ. ನಮ್ಮ ವೆಂಕಟೇಶ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದನೇ? ಚಿನ್ನದಂತಹ ಹುಡುಗನಿಗೆ ಈ ದುರ್ಬುದ್ಧಿಯು ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದಿತು?" ಎಂದು ಕೊಂಡರು.

ಶಂಕರನಾರಣಪ್ಪ ಅನ್ಯಾಸಕ್ತರಾಗಿ ಏನೋ ಯೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ವನು ಗಮನಿಸಿದ ಗುಂಡಪ್ಪ ಮಾತು ನಿಲ್ಲಿಸಿದರು.

"ಹೇಳಿ, ಗುಂಡಪ್ಪನವರೇ. ಗ್ರಹಚಾರ, ಏನೇನಿಡೆಯೋ ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳಿ ಬಿಡಿ. ಈ ಹುಡುಗರಿಂದ ಮಾನವಾಗಿ ಬದುಕುವುದಕ್ಕಿಲ್ಲ."

"ನಿಮ್ಮ ಮಗ ನಮ್ಮೂರಿಗೆ ಬಂದು ಮೂರು ತಿಂಗಳುಗಳಾದುವು. ಹಿಂದೀ ಪಾಠ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಊರಿನವರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಾಠಕ್ಕೆ ಕಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನಾನೂ ಹಾಗೆಯೇ ನಮ್ಮ ಹುಡುಗಿ ಪ್ರಮಿಳೆ ಯನ್ನು ಕಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಈಗ ಅವಳು ಅವನನ್ನೇ ಮದುವೆಯಾಗ ಬೇಕೆಂದು ಕುಳಿತು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ."

"ಆಗಾಗ ಹಾಗಾಗುವುದುಂಟು: ಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲದ ಹುಡುಗರು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹತೋಟಿಯಿಲ್ಲದವೇಕು. ನೀವು ಸ್ಕೂಲು ಮೇಷ್ಟ್ವರಾಗಿರುವವರು. ಹುಡುಗರನ್ನು ಹತೋಟಿ ಮಾಡುವ ವಿಷಯ ನಿನಗೆ ನಾನು ಹೇಳಬೇಕೇ?"

"ಇವರನ್ನು ಹತೋಟಿ ಮಾಡಿ ಮುಂಡು ಮೋಚಿಕೋಬೇಕು. ಅವಳನ್ನು ಬೈದರೂ ಇಲ್ಲ. ಹೊಡೆದರೂ ಇಲ್ಲ. ಉಪವಾಸ ಹಾಕಿದರೂ ಇಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ವನನ್ನೇ ಕಟ್ಟಿಕೊಬೇಕು ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ."

ಸರಿ. ತಾವೆಂದುಕೊಂಡಲ್ಲಿಗೇ ವಿಷಯ ಬಂದಿತು - ಎಂದುಕೊಂಡರು ಶಂಕರನಾರಣಪ್ಪನವರು.

"ಈಗ ನನ್ನನ್ನು ಏನು ಮಾಡಬೇಕು ಎನ್ನುತ್ತೀರಿ, ಗುಂಡಪ್ಪನವರೇ."

"ಇದೇನು ಸ್ವಾಮಿ. ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತೀರಿ. ನಿಮ್ಮ ಮಗನನ್ನು ಕರೆಸಿ ಚೀಮಾರಿ ಹಾಕಬೇಕು. ಅವನು ನಮ್ಮ ಹುಡುಗಿಯ ತಂಟೆಗೆ ಬರದೇ ಬಂದೋಬಸ್ತು ಮಾಡಬೇಕು."

ಶಂಕರನಾರಣಪ್ಪ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟು ಕುಳಿತುಕೊಂಡು "ಆಗಲೀ ನಪ್ಪ. ಈ ದಿನವೇ ಅವನಿಗೆ ಕಾಗದ ಬರೆಯುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಿ ಹಾಳಾಗುವುದು ಬೇಡ. ಬಂದು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಿಂದುಕೊಂಡು ಬಿದ್ದಿರು ಎಂದು ಬರೆಯುತ್ತೇನೆ" ಎಂದರು.

"ಹಾಗಲ್ಲ. ಸ್ವಾಮಿ."

"ಮತ್ತೆ ಹೇಗೆ?"

"ನೀವು ಈ ದಿನವೇ ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ಶಿವನಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕು. ನಿಮ್ಮ ಹುಡುಗನನ್ನು ವಾಪ್ಸು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರಬೇಕು."

"ಆಗಲಪ್ಪ. ಹಾಗೂ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಇಂತಹ ಕೆಟ್ಟ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೆತ್ತ ಮೇಲೆ ಇನ್ನೂ ಏನೇನು ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೋ" ಎಂದು ಹೇಳಿ "ಅಲ್ಲರೀ, ಗುಂಡಪ್ಪನವರೇ! ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ನೀವು ಇಷ್ಟಾದೂರ ಬರಬೇಕೇ? ಅಲ್ಲಿಯೇ ಜೋಡು ತೆಗೆದು ಹೊಡೆದು ಹಾಳಾಗಿ ಹೋಗು ಎಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕಿಲ್ಲವೇ?"

"ಹಾಗೂ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ, ಸ್ವಾಮಿ. ನನಗೆ ತೋರಲಿಲ್ಲ - ಅಂದು ಕೊಂಡಿದ್ದೀರಾ? ನಾಲ್ಕು ಜನದ ಕಿವಿಗೆ ಬೀಳವಂತೆ ವಿಷಯ ಇತ್ಯರ್ಥ ಮಾಡಬೇಕು. ಯಾರ ಕಿವಿಗಾದರೂ ಬಿದ್ದರೆ ಹುಡುಗಿಯ ಬಾಳು ಹಾಳಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಾನೇ ಅವನಿಗೆ ಚೀಮಾರಿ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದೆ."

ಶಂಕರನಾರಣಪ್ಪನವರೂ ಹೆಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಹೆತ್ತ ಸದ್ಗೃಹಸ್ಥರು. ಆದರೆ ಕಷ್ಟ ಸುಖಗಳು ಅವರಿಗೂ ಗೊತ್ತು. ನಿಜ. ಗಲಾಟೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಂತಹ ವಿಷಯವಲ್ಲ. ಗುಂಭವಾಗಿಯೇ ಬಗೆಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು? ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕೆಟ್ಟ ಹೆಸರು ಬಂದರೆ ಯಾರು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ?

"ಹೌದೂ ಸ್ವಾಮಿ. ನೀವು ಹೇಳುವುದು ನಿಜ. ಇಂತಹ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಗಲಾಟೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ನನಗೂ ಮೂರು ಮಂದಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿದ್ದಾರೆ. ಇಬ್ಬರಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಮದುವೆಯಾಗಬೇಕು. ಇದರ ಕಷ್ಟ ಸುಖಗಳನ್ನು ನಾನು ಬಲ್ಲೆ. ನಾನೇ ಈ ದಿನ ನಿಮ್ಮ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತೇನೆ. ಗಲಾಟೆಯಾಗದಂತೆ ನಮ್ಮ ಹುಡುಗನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತೇನೆ."

ನಿನ್ನ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ನೀವು ಹತ್ತೋಟಿ ಮಾಡಿ. ಎರಡು ದಿನ ಕಳೆದರೆ ಎಲ್ಲವೂ ಸರಿಹೋಗುತ್ತದೆ.”

ಶಂಕರನಾರಣಪ್ಪನವರ ಹೆಂಡತಿ ಸೀತಮ್ಮ ಹಜಾರದ ಬಾಗಿಲು ಒರಗಿಕೊಂಡು ನಿಂತಿದ್ದರು. ತಮ್ಮ ಗಂಡನಿಗೂ ಗುಂಡಪ್ಪನವರಿಗೂ ನಡೆದ ಸಂಭಾಷಣೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕೇಳಿದರು.

ಅವರು “ಅಲ್ಲಾಂದ್ರೆ — —” ಎಂದು ನಡುವೆ ಬಾಯಿ ಹಾಕಿದರು.

ಶಂಕರನಾರಣಪ್ಪ ತಿರುಗಿ ನೋಡಿ ಹೆಂಡತಿ ನಿಂತು ಮಾತು ಕೇಳುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರು.

ರೇಗಿಕೊಂಡು “ಕೇಳು. ಕೇಳು, ನಿನ್ನ ಮಗನ ಪ್ರತಾಪವನ್ನು. ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಮುಖ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಓಡಿಯಾಡುವಂತಿಲ್ಲ” ಎಂದರು.

“ಹಾಗಲ್ಲಾಂದ್ರೆ — —”

“ಹಾಗಲ್ಲದೇ ಇನ್ನೇನು ನಿನ್ನ ತಲೆ”

ಮನೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದವರ ಎದುರಿಗೆ ಗಂಡ ನಿನ್ನ ತಲೆ ಎಂದು ಬೈಯಿದ್ದು ಸೀತಮ್ಮನವರಿಗೆ ಅಪಮಾನವಾಯಿತು. ಅದೂ ಅಲ್ಲದೇ ಗುಂಡಪ್ಪನವರು ಹಿಂದುಗಡೆ ಯಾರೋ ಮಾತನಾಡಿದುದು ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದು ತಿರುಗಿ ನೋಡಿ ಸೀತಮ್ಮನವರನ್ನು ಗುರ್ತಿಸಿದ್ದರು. ಆದರೂ ಬೈದವನು ತನ್ನ ಗಂಡನಲ್ಲಾ ಎಂದು ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು.

“ಸುಮ್ಮನೆ ನೀವು ರೇಗಬೇಡಿ. ನಮ್ಮ ವೆಂಕಟೇಶ ಸರ್ವಥಾ ಅಂತಹ ಹುಡುಗನಲ್ಲ”

“ಅಲ್ಲವಂತೆ. ಇವರು ಹೇಳುವುದನ್ನು ಕೇಳು.”

ಗುಂಡಪ್ಪನವರು ಗಂಡಹೆಂಡಿರ ಮಾತುಗಳ ನಡುವೆ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿ “ಇಲ್ಲ. ಇಲ್ಲ. ವೆಂಕಟೇಶ ಅವರ ವಿಷಯವನ್ನೆಲ್ಲ ನಾನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದು. ಅವರು ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯರು. ನಾನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದು ಅವರ ವಿಷಯವನ್ನೆಲ್ಲ. ಅವರ ತಮ್ಮ ಮಾಧನರಾಯನ ವಿಷಯ.”

ಶಂಕರನಾರಣಪ್ಪನವರಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದ ಜೀವ ಬಂತು.

“ಮಾಧನರಾಯ ಅಂತ ನನಗೆ ಮಗನೇ ಇಲ್ಲ. ನನಗಿರುವ ಗಂಡು

ಮಕ್ಕಳು ನಾಲ್ಕು ಮಂದಿ. ವೆಂಕಟೇಶ ಮಾತ್ರ ನಿಮ್ಮೂರಿನಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ. ಉಳಿ ದವರು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದಾರೆ. ನೀವು ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದು ನಮ್ಮ ಹುಡುಗನ ವಿಷಯವನ್ನಲ್ಲ. ಅರೆರೇ ಇಡೀನು, ನಮ್ಮ ಹುಡುಗನ ವಿಷಯ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆಯಲ್ಲ ಎಂದು ಯೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನಮ್ಮ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆಯೇ ? ನೀವು ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದು ನಮ್ಮ ಹುಡುಗನ ವಿಷಯವಲ್ಲ. ನನಗೂ ನೀವು ಹೇಳುತ್ತಿರುವ ವಿಷಯಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ.”

ಗುಂಡಪ್ಪನವರಿಗೆ ಮೂರನೆಯ ಬೇಸ್ತು ಬಿದ್ದ ಹಾಗಾಯಿತು.

ಹಿಂತಿರುಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡ ಸೀತಮ್ಮನವರನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ “ಸೀತಮ್ಮನವರೇ ! ನೀವು ಹೇಳಿ, ಆ ಮಾಧವರಾಯ ನಿಮ್ಮ ಮಗನಲ್ಲವೇ ? ನಿಮ್ಮನ್ನು ಅವನು ‘ಅಮ್ಮಾ’ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೇ ?” ಎಂದರು.

ಶಿವನಸಮುದ್ರದ ಮೇಷ್ಟರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಕುಟುಂಬದ ಪರಿಚಯ ಚೆನ್ನಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಶಂಕರನಾರಣಪ್ಪನವರಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು.

“ಇವರು ನಿನಗೆಲ್ಲೇ ಗೊತ್ತು ?”

“ಚೆನ್ನಾಯಿತು. ನಾನು-ಶಿವನಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಹದಿನೈದು ದಿನವಿರಲಿಲ್ಲವೇ ? ಈ ಮೇಷ್ಟರೂ ಇವರ ಮನೆಯವರೂ ನಮ್ಮ ವೆಂಕಟೇಶನ ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ನನಗಿವರು ಔತಣ ಕೂಡಾ ಮಾಡಿದ್ದರು. ನಾನು ಇವರನ್ನು ಬಲ್ಲೆ”

ಹಜಾರದ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಇಬ್ಬರು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳೂ, ಇಬ್ಬರು ದೊಡ್ಡ ಸೊಸೆಯರೂ ಈ ಮಾತುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಜಯ ಕೃಷ್ಣವೇಣಿಯರು ಹೊರಗೆ ಬಂದು “ಇವರು ಹೈಸ್ಕೂಲು ಮೇಷ್ಟರು ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಪ್ಪ. ಇವರ ಮಗಳು ಪ್ರಮಿಳಾ ಸಹ ನಮಗೆ ಗೊತ್ತು. ಅವಳು ನಮ್ಮ ಫ್ರೆಂಡ್” ಎಂದರು.

ಶಂಕರನಾರಣಪ್ಪ ಪುನಃ “ರೇಗಿಕೊಂಡು ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ. ಅವಳು ಇವರ ಫ್ರೆಂಡಂತೆ. ಮುದುಕಿಯರಂತೆ ದೊಡ್ಡ ವರ ಮಾಡಿಗೆ ಬಂದುಬಿಟ್ಟರು.

ಹುಡುಗರು ಎಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿರಬೇಕೋ ಅಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿರಬೇಕು. ತಲೆ ಹರಟೆ ಮಾಡ ಬಾರದು" ಎಂದು ಗದ್ದರಿಸಿದರು.

ಆ ಹುಡುಗಿಯರು ತೆಪ್ಪಗೆ ಒಳಗೆ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟರು.

ಗುಂಡಪ್ಪನವರು ಪುನಃ "ಸೀತಮ್ಮನವರೇ ! ಮಾಧವರಾಯ ನಿಮ್ಮ ಮಗನಲ್ಲವೇ ?" ಎಂದರು.

"ಅಲ್ಲ, ಮೇಸ್ವರೇ ! ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಅಲ್ಲ. ಅವನು ನಮ್ಮ ಹುಡುಗನ ಸ್ನೇಹಿತ ಅಷ್ಟೇ."

"ಹಾಗಾದರೆ ಹಿಂದೀ ಮೇಸ್ವರು ಅವನನ್ನು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆಯಲ್ಲಾ."

"ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಇದ್ದಾರೆ, ಅನ್ನುತ್ತಾನೆ ಅಷ್ಟೇ. ನನ್ನನ್ನು ಆ ಹುಡುಗ ಅನ್ನಾ ಎಂದೇ ಕರೆಯುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಅವನು ನಮ್ಮ ಮಗನಲ್ಲ."

"ಅವನಾರು ಸೀತಮ್ಮನವರೇ."

"ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಅವನಾರೆಂಬುದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಮಂಗಳೂರಿನ ಕಡೆಯವನೆಂದು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಅವರ ತಂದೆ ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೋ ಹೋಟೆಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಅವನು ನಮ್ಮ ಹುಡುಗನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದೀ ಪ್ರಾಸು ಮಾಡಿದ. ಹಿಂದೀವಾರ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಸಹಾಯಕವಾಗಿರಲಿ - ಎಂದು ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ."

"ಆ ಹುಡುಗ ನೋಡೀಮ್ಮ ಎಂತಹ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಅವನಿಗೆ ನಿಮ್ಮ ಮಗನ ಮಾತು ಎಂದರೆ ವೇದವಾಕ್ಯ. ವೆಂಕಟೇಶ್ ಹೇಳಿದಂತೆ ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ನಿಮ್ಮ ಮಗನ ಮುಖಾಂತರ ಹೇಳಿಸಿ ಆ ಹುಡುಗನನ್ನು ಹತೋಟಿ ವಶಾಡಿಸಬೇಕು."

"ಆಗಲಿ ಮಾಡೋಣವಂತೆ. ಆದರೆ ಮೇಸ್ವರೇ. ಪ್ರಮಿಳೆಯಂತಹ ಒಳ್ಳೆಯ ಹುಡುಗಿ ಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆಂದು ನೀವು ಹೇಳಿದರೆ ನಂಬುವುದೇ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಚಿನ್ನದಂತಹ ಹುಡುಗಿ. ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿ ನಮ್ಮ ಹುಡುಗರಿಗಾರಿಗಾದರೂ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸೋಸೇ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂಬ ಆಸೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು ನನಗೆ. ಅಂತಹ ಹುಡುಗಿ."

“ಅಯ್ಯೋ! ನನ್ನ ಗ್ರಹಚಾರವಮ್ಮಾ. ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಯಜಮಾನ ರನ್ನು ನೋಡಿದ್ದು ಈ ದಿನವೇ. ಅದರೂ ಇವರ ಹೆಸರು ಕೇಳಿದ್ದೆ. ನಾನೂ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಸರ್ವೀಸಿನಲ್ಲಿದ್ದೆ. ನನ್ನ ತಂಗಿ ಕೂಡಾ ಸ್ಕೂಲು ಮೇಡಂ ಆಗಿದ್ದಾಳೆ. ನಾವೆಲ್ಲಾ ಇದೇ ಊರಿನವರು. ಜೋಡಿದಾರ ಶಂಕರನಾರ ಣಪ್ಪನವರು ಎಂದರೆ ನಮಗೆಲ್ಲಾ ಗೊತ್ತು. ಆ ಮಾಧು ನಿಮ್ಮ ಹುಡುಗನೇ ಎಂದುಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ಒಳ್ಳೆಯವರು. ಸತ್ಕುಲ. ಹುಡುಗರು ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರೀತಿ ಸುವದಾದರೆ ಅವರವರಿಗೇ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಬಿಡೋಣ ಎಂದಿದ್ದೆ. ಎಷ್ಟಾದರೂ ಹೆತ್ತ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಹೊರಗಡೆ ಕೊಡದೇ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವುದಕ್ಕಾಗುತ್ತದೆಯೇ? ನೀವು ತಂದುಕೊಳ್ಳುವುದಾದರೆ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅದರೆ ವಿಷಯ ವಿಷಯಾಸವಾಗಿದೆ. ಯಾವನೋ ಮಂಗಳೂರು ಹುಡುಗ ಎನ್ನುತ್ತೀರಿ. ಯಾವ ಜಾತಿಯೋ, ಯಾವ ಕುಲವೋ?”

“ಯಾವ ಜಾತಿಯೇನು? ಅವನೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಹುಡುಗನೇ ಎನ್ನು.”

“ಅದರೆ ಮಾತ್ರ ಕಂಡು ಕೇಳದವನಿಗೆ ಮಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದೇನಮ್ಮಾ.”

“ನಾನೇನು ಅವನಿಗೆ ನಿಮ್ಮ ಮಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆ ಮಾಡಿ ಎಂದು ಹೇಳಲಿಲ್ಲ, ಮೇಷ್ಟರೇ! ಅವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೆಂದು ಹೇಳದೆ ಅಷ್ಟೇ. ಹುಡುಗರು ಏನೋ ಹುಡುಗತನದ ಹುಮ್ಮಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರೇಮ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ ಎಂದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಕಾರಣ ಈಗಿನ ಕಾಲದ ಕತೆ ಪುಸ್ತಕಗಳು ನೋಡಿ. ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರಿಗೆ ಗಂಟುಹಾಕಿ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು ಅಂತ ಸುಳ್ಳು ಕತೆಗಳನ್ನು ಬರೆಯದಿದ್ದರೆ ಕತೆ ಬರೆಯುವವರಿಗೆ ಜೀವನವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೀಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಈಗಂತೂ ಕತೆ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಹೆಚ್ಚಿ ಕೊಂಡಿವೆ. ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಅಷ್ಟೇ. ಜಯಾ, ವೇಣಿಯರು ಯಾವಾಗಲೂ ಕತೆ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಓದಬೇಡಿರೇ ಎಂದು ಹೊಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಕೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಕತೆ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಪ್ರೇಮ ಮಾಡಿದರೂ ಎಂದಿರುತ್ತದೆಯಲ್ಲಾ. ಈ ಹುಡುಗರೂ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಪ್ರೇಮ ಮಾಡಿದೆವು ಎಂದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇನೆಲ್ಲಾ ಎಂತಹ ಪ್ರೇಮ ಹೇಳಿ. ಹಾಗೆಯೇ ನಿಮ್ಮ

ಹುಡುಗಿಯೂ ಮಾಧುವೂ ಪ್ರೇಮ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಎಂದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಸರಿಹೋಗುತ್ತದೆ ಬಿಡಿ. ನೀವು ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿ.”

“ನೀವು ಹೇಳುವುದು ಸರಿಯಮ್ಮ. ಈಗ ಪ್ರಸಂಗ ವಿಪರೀತಕ್ಕಿಟ್ಟು ಕೊಂಡಿದೆಯಲ್ಲ. ಏನು ಮಾಡುವುದು ಹೇಳಿ.”

“ಯೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಡಿ ಎಂದೆನಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಹುಡುಗನ ಬಳಿ ಈ ವಿಷಯ ಮಾತನಾಡಿದಿರೋ ?”

ಮಾತನಾಡದೇ ಇರುತ್ತೇನೆಯೇ. ಮಾತನಾಡಿದೆ. “ಅವರು ಮಾಧುವೂ ಪ್ರಮಿಳೆಯೂ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಬಿಡಿ” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗುತ್ತದೆಯೇ ?”

“ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಉಂಟೇ ? ಅವನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲ.”

ತಮ್ಮ ಕುಟುಂಬವೂ ಆ ಮೇಸ್ಸರೂ ಮಾತನಾಡುವುದನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾ ಶಂಕರನಾಥನು ಅವಾಕ್ಯಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು.

ಗುಂಡಪ್ಪನವರು “ಈಗೇನು ಮಾಡುವುದಮ್ಮ” ಎಂದರು.

“ಏನು ಮಾಡುವುದು. ಸುಮ್ಮನೆ ನೀವು ಊರಿಗೆ ಹೋಗಿ. ಗಲಾಟೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಡಿ. ನಾನು ಬಂದು ಮಾಧುವನ್ನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಡಿಸುತ್ತೇನೆ. ನಿಮ್ಮ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಕರೆದು ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಅವನೇ ಹೊರಟುಹೋದ ಮೇಲೆ ಅವಳೇನು ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ ? ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಒಂದು ಗಂಡು ನೋಡಿ ಸಾಗಿಹಾಕಿ ಬಿಡಿ.”

“ಯಾವ ಜನ್ಮದ ತಾಯಿಯೋ ನೀವು. ಅಷ್ಟು ಮಾಡಿರಮ್ಮ. ಬದುಕಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಜನ್ಮಜನ್ಮಾಂತರಕ್ಕೂ ನಿಮ್ಮ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಮರೆಯುವುದಿಲ್ಲ.”

“ಸರಿ. ಮೇಸ್ಸರೇ ! ನಿಮಗೆ ಊಟವಾಗಿದೆಯೇ ?

“ನೀವು ಅಷ್ಟು ಮಾಡಿಮ್ಮ. ಊಟ ಹಾಕಿದ್ದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಪುಣ್ಯ ಬರುತ್ತದೆ.”

“ಅದಾಗುತ್ತದೆ ಊಟಕ್ಕೇಳಿ. ನಿಮ್ಮನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಊಟವಾಡನರ ಹಾಗೆ ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ.”

“ನನಗೆ ಈಗ ಏನೂ ಬೇಡಮ್ಮ ನೀವು ಹೇಳಿದ್ದೇ ಸಾಕು.”

“ಇಲ್ಲ. ನೀವು ಊಟ ಮಾಡಲೇಬೇಕು. ಯಜಮಾನರಿಗೆ ಎಲೆ

ಆಡಿಕೆಕೊಟ್ಟು ನಾನು ಬಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿದೆ. ಯಾವುದೋ ಕೇಳಿದ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಾ ಎಂದುಕೊಂಡವಳು ಹೊರಗೆ ಬಂದು ನಿಮ್ಮನ್ನು ನೋಡಿದೆ. ಹಸಿದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮನೆಗೆ ಬಂದರೆ ಹಾಗೆಯೇ ಕಳುಹಿಸಿದವರುಂಟೇ, ಎಳೆ”

ಶಂಕರನಾರಣಪ್ಪ ಸಹ ಬಲಾತ್ಕಾರ ಮಾಡಿದರು. ಮೇಷ್ಟರು ಎದ್ದು

ಕೋಟು ಅಂಗಿ ಬಿಚ್ಚಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಚಾಪೆಯ ಮೇಲೆಯೇ ಇಟ್ಟರು.

“ಸ್ನಾನವಾಗಿದೆಯೇ, ಮೇಷ್ಟರೇ?”

“ಎಲ್ಲಾ ಮಾಡಿಕೊಂಡೇ ಬಸ್ಸಿಗೆ ಹೊರಟೆ. ಕೈಕಾಲು ತೊಳೆದು ಕೊಳ್ಳಬೇಕು”

ಶಂಕರನಾರಣಪ್ಪ ಬಚ್ಚಲು ಮನೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ನೀರು

ಕೊಟ್ಟರು. ಗುಂಡಪ್ಪ ಮುಖ ಕೈಕಾಲು ತೊಳೆದುಕೊಂಡು ಗೃಹಸ್ವಾಮಿ

ಕೈಯಲ್ಲಿ ಟವಲು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ನಿಂತಿದ್ದರೂ ಸಂಚಿಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿಯೇ

ಮುಖ ಒರೆಸಿಕೊಂಡು ಒಳಗೆ ಬಂದರು.

ಅಷ್ಟುಹೊತ್ತಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಸೊಸೆ ಸರೋಜಾ ಎರಡು ಮಣೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ

ಒಂದು ಎಲೆ ಹಾಕಿದ್ದಳು. ಸ್ವೇತಮ್ಮ ಬಡಿಸತೊಡಗಿದ್ದರು.

ಗುಂಡಪ್ಪನವರನ್ನು ಎಲೆಯ ಮುಂದೆ ಕೂರಿಸಿ ತಾವೊಂದು ಮಣೆಯ

ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು ಶಂಕರನಾರಣಪ್ಪ.

ಊಟವು ಮೊದಲಾಯಿತು.

ಶಂಕರನಾರಣಪ್ಪ “ಮೇಷ್ಟರೇ! ನಿಮಗೆಷ್ಟು ಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳು” ಎಂದು

ಮಾತಿಗೆ ಆರಂಭಸಾಡಿದನು.

“ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳು ಸ್ವಾಮಿ. ಇಬ್ಬರೂ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು. ದೊಡ್ಡವ

ಳಿಗೆ ಮದುವೆಯಾಗಿ ಗಂಡನ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಳೆ. ಅವಳಿಗೆ ಮೂರು ಮಕ್ಕಳು.

ಅಳಿಯ ಶಿವಮೊಗ್ಗದಲ್ಲಿ ಡೆಪ್ಯುಟಿ ಕಮಿಷನರ್ ಆಫೀಸಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ

ದ್ದಾನೆ. ಮದುವೆಯಾಗಬೇಕಾದವಳೇ ಇವಳು. ಗಂಡು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಇಷ್ಟು ರಾತ್ರಿ ತಾವಾಗಿದೆ”

“ಯೋಚನೆಮಾಡಬೇಡಿ. ಅದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸರಿಮಾಡೋಣ. ನಮ್ಮ ಹುಡುಗ ನಿಮ್ಮ ಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಿಯೂ ಪಾಠ ಹೇಳುತ್ತಾನೆಯೋ?”

“ನಮಗೂ ಹಿಂದೀ ಮೇಷ್ಟರಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳು ಸಂಬಳವೇ ಬೇಡ. ಬೇಕಾದರೆ ದಿನವೂ ಒಂದು ಗಂಟೆಯ ಹೊತ್ತು ಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಿ ಪಾಠ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಎಂದರು. ನಾವು ಮೇಲಿನ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ. ಬರೆದವು ಅವರು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ”

“ಹಾಗಾದರೆ ಊರಿನವರೆಲ್ಲಾ ಚಂದಾ ಹಾಕಿ ಸಂಬಳ ಕೊಡುತ್ತಾರೆಯೇ?”

ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಗುಂಡಪ್ಪ ತಟ್ಟನೆ ತಲೆ ಎತ್ತಿ ನೋಡಿ “ಯಾಕೆ ಸ್ವಾಮಿ, ಹೀಗೆ ಕೇಳುತ್ತೀರಿ? ನಿಮ್ಮ ಹುಡುಗನ ವಿಷಯ ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೆ?” ಎಂದರು,

“ಸರಿಯಾಗಿ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ, ಈಗಿನ ಕಾಲದ ಹುಡುಗರು ಎಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ? ಈ ಕೆಲಸವೇ ಬೇಡ, ಸಂಬಳ ಬಂದೆ (ಊಟಮಾಡಬೇಕೆ, ದೊಡ್ಡವರು ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಿರುವುದು ಅಷ್ಟೋ ಇಷ್ಟೋ ಇದೆ, ಊಟ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರು, ಅಷ್ಟಕ್ಕೂ ಬೇಕಾದರೆ ಇರುವ ಕಡೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಕೆಲಸ ನೋಡಿಕೋ ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಕೇಳಲಿಲ್ಲ, ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ಅವನು ಮಾತೇ ಆಡುವುದಿಲ್ಲ, ಅವರನ್ನುನಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ, ಅವಳಿಗೆ ಯಾವುದೂ ಅರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಅಲ್ಲಿ ಯಾವುದೋ ಕ್ಲಬ್ಬಿದೆಯಂತೆ, ಅವರು ತಿಂಗಳಿಗೆ ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಸಂಬಳ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ, ವಿವರಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಅವನು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ, ನೀವು ಅದೇ ಊರಿನವರಲ್ಲ, ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಿರಬೇಕಲ್ಲ ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ”

“ನಮ್ಮೂರಿನಲ್ಲಿ ಆಫೀಸರುಗಳದು ಒಂದು ಕ್ಲಬ್ಬಿದೆ. ಅವರು ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಯಾವುದೋ ಹಿಂದೀ ಸಭೆಯಿದೆಯಂತಲ್ಲ, ಅದಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬ ಹಿಂದೀ ಮೇಷ್ಟರನ್ನು ಕಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಬರೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರಂತೆ. ಅವರು ನಿಮ್ಮ ಹುಡುಗನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದರು. ಮೊದಲು ಮೂವತ್ತೋ ನಲವತ್ತೋ ಕ್ಲಬ್ಬಿನ ಹಣದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟರು ಎಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ನಿಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳು ಆಫೀಸರಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ

ಸ್ನೇಹನಾಡಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಇದ್ದರೆ ಊರು ಹೋದರೆ ಹಾಳು ಎನ್ನುವ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬಂದಿದೆ. ಎರಡನೇ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಸಂಬಳ ಸಾಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟರೆ ಇರುತ್ತೇನೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ಎಂದರಂತೆ. ಯಾವುದೋ ಟೆಂಪರರಿ ಮೆಕ್ಯಾನಿಕಲ್ ಕೆಲಸ ಖಾಲಿ ಇತ್ತು. ಆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ನಿಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿರುವುದಾಗಿ ಬರೆದುಕೊಂಡು ಸಂಬಳ ಕೊಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ತೊಂಬತ್ತೋ ಏನೋ? ಒಳ್ಳೇ ಮನೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಮನೆಯನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಕುಟುಂಬ ನೋಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಬಂದಿದ್ದರಲ್ಲ”

“ನೋಡಿದಿರಾ. ಇಷ್ಟೊಂದು ಒಳಸುಳಿಗಳಿವೆ. ಅದುದರಿಂದಲೇ ಅವನು ವಿಷಯವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಮಗಳಿಗೂ ಈ ಮಾಧುವಿಗೂ ಪರಿಚಯವಾದದ್ದು ಹೇಗೆ?”

“ಅಫೀಸರಗಳ ಹೆಂಡತಿಯರೆಲ್ಲರೂ ಹಿಂದೀ ಕಲಿಯುತ್ತಾರೆ. ನಿಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಹಿಂದೀ ಪಾಠಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಊರಿನ ಹೆಂಗಸರೆಲ್ಲರೂ ಹೋಗಿ ಹಿಂದೀ ಕಲಿಯುತ್ತಾರೆಯಲ್ಲ ಎಂದು ನನ್ನ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ಸ್ಕಾಲಿನಲ್ಲಿ ಹಿಂದೀ ಹೇಳಿಕೊಡುವವರು ಇಲ್ಲದೇ ಇರುವುದರಿಂದ ಊರಿನ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲರೂ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಇವನೊಬ್ಬ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಹೀಗಾಗಿದೆ”

“ಈ ಮಾಧುವಿಗೂ ಹೀದೀ ಹೇಳಿಕೊಡಲು ಬರುತ್ತದೆಯೇ?”

ಮಜ್ಜಿಗೆ ಬಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸೀತಮ್ಮನವರು “ಬರುತ್ತದೆ. ಅವನೂ ಪಾಠ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಅದರಿಂದಲೇ ವೆಂಕಟೇಶೂ ಅವನನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವುದು” ಎಂದರು.

“ಅವರು ಆ ಹುಡುಗನನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ಎಷ್ಟೋ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತ್ತಮ್ಮ. ಇಂತಹ ಕೆಟ್ಟಜನರ ಸಹವಾಸ ಮಾಡಿದರೆ ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಗೌರವ ಬರುವುದಿಲ್ಲ”

ಸೀತಮ್ಮನವರು “ಹೋಗಲಿ ಬಿಡಿ. ಅದು ನೀವೆಂದುಕೊಂಡಿರುವಂತಹ ದೊಡ್ಡ ವಿಷಯವೇನೂ ಅಲ್ಲ, ಹುಟುಗತನ. ನಿಮ್ಮ ತಂಗಿ ಯಾರೋ

ಮೇಡಂ ಆಗಿರುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದಿರಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ಈ ವಿಷಯವೇನಾದರೂ ಗೊತ್ತೇ?" ಎಂದರು.

“ಯಾರಿಗೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲವು. ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕೊರಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ವಿಧಿಯಿಲ್ಲದೇ ನಿಮ್ಮಗಳೆದುರಿಗೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡೆ. ಅಂತೂ ಈ ದಿನವೇ ನನ್ನೊಡನೆ ಬಂದು ಕಾಪಾಡಬೇಕು”

“ಹಾಗೆ ಬೇಡ, ಮೇಷ್ಟರಿ! ನೀವು ಹೇಳದಂತೆ ಮಾಡಿದರೆ ಕೆಲಸ ಕೆಟ್ಟುಹೋಗುತ್ತದೆ. ನಿಮ್ಮಷ್ಟಕ್ಕೆ ನೀವು ಹೊರಟು ಹೋಗಿ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ವಿಷಯ ಯಾರಿಗೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮಕೊಡಬೇಡಿ. ನಾನು ಎರಡು ಮೂರು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದು ಉಪಾಯದಿಂದ ಅವನನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ಅವನು ನೊಂಡುಬಿದ್ದು ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟರೆ ನಾವೇನು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅವನೇನು ನಮ್ಮ ಹುಡುಗನೇ? ಉಪಾಯದಿಂದ ಅವನನ್ನು ಸಾಗ ಹಾಕಬೇಕು”

“ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡಿರವು. ನೀವು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಳಿದವರು. ಹೆಣ್ಣು ಹೆತ್ತವರು. ನಾನೇನು ನಿಮಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ”

“ನಿಮ್ಮ ಹುಡುಗಿ ಹಿಂದೀ ಪಾಠಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾಳೆಯೇ?”

“ಇಲ್ಲವು. . . ನನಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿ ಎಂಟು ದಿನಗಳಾದುವು. ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಬಿಟ್ಟೆ. ಹೊರಗೆ ಹೋಗಕೂಡದೆಂದು ಕಟ್ಟು ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ”

“ಅದೇ ಗಂಡಸರಿಗೆ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲವೆನ್ನುವುದು. ಅವಳಿಗೆ ಅಡ್ಡಿ ಮಾಡಬೇಡಿ. ಎಲ್ಲಿಗೆ ಬೇಕಾದರೂ ಹೋಗಿ ಬರಲಿ”

ಗುಂಡಪ್ಪ ಊಟವನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಕೈತೊಳೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಹೋದರು. ಹೆಜಾರದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಕುಳಿತುಕೊಂಡವರಿಗೆ ತಾಂಬೂಲವನ್ನು ತಂದಿಟ್ಟು ಸೀತಮ್ಮನವರು ಬಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅಡಿಗೇಮನೆಗೆ ಹೋದರು.

ಎರಡು ಮೂರು ದಿನಗಳನಂತರ ಸೀತಮ್ಮನವರು ಶಿವನಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಹೋದರು. ಅವರು ಒಂದೂವರೆ ತಿಂಗಳ ಮೊದಲು ಹೋಗಿದ್ದಾಗ ಹೇಗಿದ್ದಿತೋ ಹಾಗೆಯೇ ಇದ್ದಿತು. ಅದೇ ಮನೆ. ಅದೇ ಸ್ಥಿತಿ. ಮೊದಲಿನಂತೆಯೇ ವಯಸ್ಸಾದ ಹೆಂಗಸರು ಬಂದು ಪಾಠ ಹೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಬೆಳಗಾಗ ಸಾಯಂಕಾಲವ ಹೊತ್ತು ಊರಿನ ಗಂಡುಮಕ್ಕಳು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಪಾಠಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾರೆ.

ವೆಂಕಟೇಶುವಿನ ಮನೆಯು ಸ್ಕೂಲಿನಂತೆಯೇ ಇದ್ದಿತು. ಆದರೆ ಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ವಾಸನಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ವೆಂಕಟೇಶನೂ ಅವನ ಸ್ನೇಹಿತ ಮಾಧುವೂ ವಾಸನಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅಷ್ಟೇ ವ್ಯತ್ಯಾಸ.

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸದವಳಿದ್ದಾಳೆ. ಬೆಳಗಾಗ ಸಾಯಂಕಾಲ ಬಂದು ಗುಡಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಹುಡುಗರು ಎರಡು ಹೊತ್ತು ಕಾಫಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಪುರಸೊತ್ತಿದ್ದರೆ ಸಾರೋ ಹುಳಿಯೋ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಹೋಟಲಿನಿಂದಲೇ ತರುತ್ತಾರೆ.

ಬೀದಿಯ ಬಾಗಿಲು ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ವೆಂಕಟೇಶನ ಮತ್ತು ಮಾಧುವಿನ ಹಾಸಿಗೆಗಳೂ ಬಟ್ಟೆಗಳೂ ಇರುತ್ತವೆ. ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಅವರಿಬ್ಬರೂ

ಹೆಗಲು ಹೊತ್ತು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಹೆಜಾರದ ಒಳಬಾಗಿಲೂ ಅಷ್ಟೇ. ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಹಾಕಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಕ್ಲಬ್ಬಿನಿಂದ ದೊಡ್ಡ ಜನುಖಾನ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅದನ್ನು ವಿಶಾಲವಾದ ಹಜಾರದಲ್ಲಿ ಹಾಸಿದ್ದಾರೆ. ನಡುವೆ ಕಿಟಕಿಯ ಕೆಳಗೆ ಸಣ್ಣ ಕಾಲುಮಣೆಯನ್ನಿಟ್ಟು ಅದರ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಗಾಂಧೀ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಕೊರಳಿಗೆ ಕೈನೂಲಿನ ದಾರದ ಹಾರಹಾಕಿಕೊಂಡು ಆ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮ ನಗುತ್ತಾ ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ.

ವೆಂಕಟೇಶನೂ ಮಾಧುವೂ ಬೆಳಗಿನಿಂದ ಸಂಜೆಯವರೆವಿಗೆ ಅದೇ ಹಜಾರದಲ್ಲಿ. ಅದೇ ಜನುಖಾನದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿರುತ್ತಾರೆ. ಬಂದವರಿಗೆ ಪಾಠವನ್ನು ಹೇಳಿ ಕೊಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ.

ಸೀತಮ್ಮನವರು ಬಂದ ಮೇಲೆ ಅಡಿಗೆಗೆ ಕಳೆಬಂದಿತು. ಹೋದ ದಿನ ಸಾಯಂಕಾಲ ರುಚಿಯಾದ ಸಾರು, ಹುರುಳಿಕಾಯಿ ಪಲ್ಯ ಕಾಯಿಚಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರು.

ವೆಂಕಟೇಶ ಸಾರನ್ನ ತಿಂದ ಮೇಲೆ ಚಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕಲಿಸಿಕೊಂಡು "ಅಮ್ಮ, ನೀನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ಬಿಡಬಾರದೇಕೆ" ಎಂದ.

"ಇರಬಹುದು. ವೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ಚೆನ್ನಾಗಿಯೇ ಇದ್ದಿತು ಎನ್ನು. ಆದರೆ ನೀನು ಮಹಾ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡುತ್ತೀ ಎಂದು ಇಲ್ಲಿರಬೇಕು-ಎನ್ನು"

ಎಷ್ಟು ಸಂಪಾದನೆಯೋ? ಆ ಮಾತೆಲ್ಲಾ ಏಕೆ? ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕೇಳು. ಯೋಚನೆ ಮಾಡಮ್ಮ. ಇಲ್ಲಿ ಒಲೆ ಹಚ್ಚುವ ಕಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ಸ್ವಿಚ್ ಹಾಕಿದರೆ ಅಡಿಗೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ನೀರು ಕಾಯುತ್ತದೆ. ಅದೂ ಅಲ್ಲದೇ ಬೆಂಗಳೂರಿನಷ್ಟು ಕೆಲಸವೂ ಇಲ್ಲ. ನಿನಗೆ ರೆಸ್ಟು ಸಿಕ್ಕಿದಂತೆ ಆಗುತ್ತದೆ"

"ನಾನಿಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರೆ ಮನೇ ಕಡೆ ಯಾರೋ?"

"ಅತ್ತಿಗೆಯರಿಬ್ಬರಿಲ್ಲವೇ. ಅವರು ನೋಡಿಕೋತಾರೆ. ನೀನೇ ಗೂಟ ಹೊಡೆದುಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿರಬೇಕೇ?"

“ಅದು ಬೇಡ. ನೀನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಿಡು. ಆಗ ನಿನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ರುಚಿರುಚಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿ ಬಡಿಸುತ್ತಾಳೆ. ನೀನು ಅನ್ನು ಒಬ್ಬಳಿ ದ್ದಾಳೆಂದು ಸಹ ಮರೆತು ಬಿಡುತ್ತೀಯೆ?”

ವೆಂಕಟೇಶ ಮಾತನಾಡುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮಾಧು ಬಾಯಿಹಾಕಿ “ಹಾಗೆ ಮಾಡಿಬಿಡೀವ್ವು. ಈ ಅಣ್ಣನಿಗೊಂದು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಬಿಡಿ. ಅತ್ತಿಗೆ ಬಂದರೆ ನನಗೂ ಅನುಕೂಲ. ಸುಖವಾಗಿರಬಹುದು” ಎಂದ.

ಸೀತಮ್ಮ ನಗುತ್ತಾ “ಅವನಿಗಿಂತಲೂ ಮೊದಲು ನಿಮಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಬೇಕು, ಮಾಧು” ಎಂದರು.

ಅವನು ಸೀತಮ್ಮನವರ ನಗುವಿನ ಸೂಕ್ಷ್ಮವನ್ನು ಅರಿಯಲಾಗದೇ “ಹುಡುಗನಾದ ನನಗಿಗಲೇ ಮದುವೆಯಾಕಮ್ಮ” ಎಂದ.

“ಬೇಡಪ್ಪ. ಮದುವೆ ಬೇಡ. ಗೂಳಿಯಂತೆ ತಿರುಗುತ್ತಿರಲು ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಟು.... —”

ಭೋಜನ ಮುಗಿಯಿತು. ಆ ದಿನವೇನೂ ಅವರು ತಾವು ಬಂದ ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡಲಿಲ್ಲ.

ಬಂದ ದಿನವೂ ಮಾರನೆಯ ದಿನವೂ ಸೀತಮ್ಮನವರು ಗಮನಿಸಿ ನೋಡಿದರು. ಆ ಎರಡು ದಿನವೂ ಪ್ರಮಿಳೆಯು ಹಿಂದೀ ಹೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಂದಳು. ಪಾಠನಾದ ಮೇಲೆ ಮಾಧುವೂ ಪ್ರಮಿಳೆಯು ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನೋ ಎಂದು ಸೀತಮ್ಮ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದರು. ಅವರು ಹಾಗೇನೂ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಪಾಠವಾದನಂತರ ಇತರರು ಹೊರಟು ಹೋದಂತೆ ಪ್ರಮಿಳೆಯು ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಿಂದೀ ಮೇಷ್ಟರ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಇಬ್ಬರೂ ಹೆಜಾರದಲ್ಲಿಯೇ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವರು. ಹೊತ್ತಾಗಿ ಪ್ರಮಿಳೆಯು ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವಂತಹ ಸಮಯವಾಗಲು ಎದ್ದು ಹೊರಗೆ ಹೋಗುವರು. ಆ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಜನ ಸಂಚಾರವಿರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತು ಮಾತನಾಡುವರು

ಹಾಳು ನೂತು. ಏನು ಮಾತುಗಳೋ! ಅವು ಬೇರಸಹಿತವಾದ

ಬಾಯಿಗಳು. ಇಲ್ಲವೇ ಮರದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದವುಗಳಾಗಿದ್ದರೆ ಮುರಿದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದವು.

ಅನಂತರ ಪ್ರಮಿಳೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಮನೆಗೆ ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮಾಧುವು ವಾಪ್ಸು ಬರುತ್ತಿದ್ದ.

ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದಾಗ ನಿಂತುಕೊಂಡಿದ್ದಾಗ ಸೀತಮ್ಮನವರು ಅಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು.

“ಪಾಪ. ಏನೂ ತಪ್ಪುಮಾಡದ ಹಸುಗಳೇನು. ಇಬ್ಬರೂ ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ನೋಡಿ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆಂದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದರಲ್ಲಿ ತಪ್ಪೇನು? ಹುಡುಗಿಗೆ ಹುಡುಗ ಸರಿಯಾದ ವಯಸ್ಸಿನವನಲ್ಲವೆಂಬುದಂತೂ ವಾಸ್ತವ. ಆದರೆ ಅನುರೂಪನಾದ ವರ. ಯಾಕೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಬಾರದು-ಎಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಆದರೆ ಆಕೆ ಬಂದಾಗಲೇ ಎರಡು ದಿನಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಬಂದುದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಉದ್ದೇಶವೂ ಇತ್ತು. ಅದನ್ನು ತಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳದೇ ಹೊರಡುವುದಕ್ಕಾಗುತ್ತದೆಯೇ? ಹೊರಡದೇ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವುದಕ್ಕಾಗುತ್ತದೆಯೇ?

ಬಂದ ಮೂರನೆಯ ದಿನ ಮಾಧುವಿಲ್ಲದ ಸಮಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ಮಗನೊಂದಿಗೆ ಹೇಳಿದರು.

“ವೆಂಕಟೇಶು. ನಾನೊಂದು ಮಾತು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಕೇಳುತ್ತೀಯಾ?”

“ಹೇಳಮ್ಮ. ನೀನು ಹೇಳಿದ ಮಾತಿಗೆ ನಾನೆಂದಾರೂ ಇಲ್ಲವೆಂದಿದ್ದೇನೆಯೇ?”

“ನೀನು ನನ್ನ ಮಾತು ತೆಗೆದು ಹಾಕುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿಂದಲೇ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ”

ತಾಯಿ ತನ್ನನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದಾಳೆ ಎಂದು ವೆಂಕಟೇಶ ಭಾವಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಏನೋ ಎರಡು ದಿನ ಮಗನೊಂದಿಗೆ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲಿ ಬಂದಿದ್ದಾಳೆ - ಎಂದುಕೊಂಡಿದ್ದ. ಅಮ್ಮಾ ತಾನು ಬಂದದ್ದು ಯಾವುದೋ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದಾಗ ಆ ಕಾರಣವೇನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಮನಸ್ಸಾಯಿತು.

“ಪೀಠಿಕೆ ಎಲ್ಲಾ ಇರಲಿ. ನೀನು ಬಂದ ವಿಷಯವೇನು, ಹೇಳಮ್ಮ.”

“ಹೇಳುತ್ತೇನಪ್ಪಾ. ಹೇಳದಿದ್ದರಾಗುತ್ತದೆಯೇ ? ನೀನು ಮಾಧು ವನ್ನು ಇಲ್ಲಿಂದ ಕಳುಹಿಸಿಬಿಡಬೇಕು.”

ಆ ಮಾತು ಕೇಳಿ ವೆಂಕಟೇಶನಿಗೆ ಗಾಬರಿಯಾಯಿತು.

“ಯಾಕಮ್ಮ. ಅವನ ಮೇಲೆ ನಿನಗೆ ಅಷ್ಟೆಂದು ಕೋಪ. ನೀನು ಎಂದರೆ ಅವನು ಹೆತ್ತತಾಯಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವಿಶ್ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗಿರುವಾಗ ನೀನು ಅವನನ್ನು ಹೊರಡಿಸಬೇಕು—ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿಯಲ್ಲಾ ?”

“ನನಗೇನು ಅವನ ಮೇಲೆ ಈರ್ಷೆಯಿಲ್ಲ. ಅವನ ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ಇಬ್ಬರ ಹಿತದಿಂದಲೂ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಅವನನ್ನು ಈ ದಿನವೇ ಕಳುಹಿಸಿಬಿಡು.”

“ಯಾಕೆ, ಅವನೇನು ಮಾಡಿದ ?”

“ಏನು ಮಾಡಿದ ಅಂತೀಯಲ್ಲಾ ತಿಳಿಯದವನಂತೆ. ಅವನು ಮೇಷ್ಟರು ಗುಂಡಪ್ಪನವರ ಮಗಳು ಪ್ರಮಿಳೆಯನ್ನು ಪ್ರೀತಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನಂತೆ. ಗೇಣು ದ್ದದ ಹುಡುಗರು. ಪ್ರೀತಿ ಎಂದರೇನು ? ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಮಾಡಿದರೆ ಮಾನ ಬರುತ್ತದೆಯೇನೋ ?”

ಗಮನಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲದ ವಿಷಯವನ್ನು ಅಮ್ಮ ದೊಡ್ಡದು ಮಾಡಿ ಮಾತ ನಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆಂಬ ಧೋರಣೆಯಲ್ಲಿ “ಅವರವರು ಪ್ರೀತಿ ಮಾಡಿದರೆ ತಪ್ಪೇ. ಗುಂಡಪ್ಪನವರು ಬಂದು ಈ ವಿಷಯ ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ಹೇಳಿದರು. ನಾನು ಅದೇ ದಿನವಸ ಪ್ರಮಿಳೆ ಮಾಧೂ ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕೇಳಿದೆ. ಅವರು ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿರುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದರು. ಅಪ್ಪ ಅಮ್ಮ ಕಟ್ಟಿದ ಗೂಟೆಕ್ಕೆ ನೇತು ಬಡಿಯುವುದು ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲವೆಂದೂ, ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣುಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರೀತಿಸಿ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದೂ ಹೇಳಿದರು. ಎಷ್ಟೇ ನಿಷ್ಕಾರ ಬಂದರೂ, ಕಷ್ಟಗಳು ಬಂದರೂ ತಾವು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಿಯೂ ಹೇಳಿದರು” ಎಂದ.

“ಅದೇ ನಾನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದು. ಅದರಿಂದಲೇ ಅವನನ್ನು ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದು.”

“ಅವನದೇನು ತಪ್ಪು ಹೇಳು, ಅವರುಗಳು ಇಬ್ಬರೂ ಸೇರಿ ಓಡಿ

ಹೋದರೆ ? ವದುನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟರೆ ? ಎಷ್ಟೋ ಮದುನೆಯ ಮಾತುಕತೆಗಳು ಬರುತ್ತವೆ. ನಿನಗೆ ಜ್ಞಾಪಕವಿಲ್ಲವೇನಮ್ಮ. ನಮ್ಮಣ್ಣ ವಾಸುವಿಗೆ ಎಷ್ಟೊಂದು ಹೆಣ್ಣುಗಳು ಬಂದುವು. ಆಗಲ್ಲಾ ಆ ಹೆಣ್ಣುಗಳು ವಾಸುವಿನ ಹೆಂಡತಿಯರೆಂದೂ, ಆ ಹುಡುಗಿಯರಿಗೆ ವಾಸುವೇ ಗಂಡನೆಂದೂ ಮಾತನಾಡಿದೆ. ಅಷ್ಟರಿಂದಲೇ ಅವರೆಲ್ಲಾ ಗಂಡ ಹೆಂಡಿರೇ ಆದರೆ ? ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣು ಅಂತ ಇದ್ದ ಮೇಲೆ ಇಂತಹ ಮಾತುಗಳು ಎಷ್ಟೋ ಬರುತ್ತವೆ. ಇವಕ್ಕೇಕೆ ನೀನು ಇಷ್ಟೊಂದು ಗಾಬರಿ ಪಡಬೇಕು - ಅಂತ."

"ಈ ವಿಷಯ ಹಾಗಲ್ಲ, ವೆಂಕಟೇಶೂ. ನಾನು ಹೇಳುವುದನ್ನು ಕೇಳು. ನೀವುಗಳಬ್ಬರೂ ಮೇಷ್ಟರುಗಳು. ಶಿಷ್ಯರನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿ ಮದುನೆ ಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತೀರೆಂದು ಗೊತ್ತಾದರೆ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪಾಠಹೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಯಾರು ಬರುತ್ತಾರೆ ? ಸ್ವಲ್ಪ ನಾನು ಹೇಳುವ ವಿಷಯವನ್ನು ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಿ ನೋಡು."

"ನೀನು ಹೇಳುವುದು ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ ಅಮ್ಮ. ಇಲ್ಲಿ ದಿನವೂ ಹತ್ತಾರು ಮಂದಿ ಹೆಂಗಸರು ಬಂದು ಪಾಠ ಹೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಾರೆಯೇ ? ನಾನು ಈಗ ಯಾರನ್ನಾದರೂ ಪ್ರೀತಿಸಿದ್ದೇನೆಂದು ನಿನ್ನ ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದಿದೆಯೆ ? ಖಣಾನುಬಂಧದಿಂದ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಹೀಗಾಗುವುದುಂಟು. ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತ ಒಬ್ಬನಿದ್ದಾನೆ. ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಅವನೂ ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ಹಿಂದೀ ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನು ಪ್ರಚಾರಕನಾಗಿ ಮೈಸೂರಿಗೆ ಹೋದ. ಅಲ್ಲಿ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಪಾಠ ಹೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಬರುತ್ತಿದ್ದವಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿ ಮದುನೆಯಾದ. ಇಷ್ಟಕ್ಕೂ ಅವರು ಬೇರೆಬೇರೆ ಜಾತಿ. ಗಂಡ ಹೆಂಡಿರು ಸುಖವಾಗಿಯೇ ಇದ್ದಾರೆ. ಇಬ್ಬರೂ ಹಿಂದೀ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟು ಜೀವನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರನ್ನು ಯಾರು ತಾನೇ ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ ? ಮಾಧುವಿನದೂ ಹಾಗೆಯೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ನೀನು ನೋಡುತ್ತಿರು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಮಾಧುವಿಗೂ ಪ್ರಮಿಳೆಗೂ ನಮ್ಮ ಕ್ಲಬ್ಬಿನಲ್ಲಿಯೇ ಮದುನೆ ಮಾಡಿಸುತ್ತೇನೆ"

"ಅದೆಲ್ಲಾ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮೊನ್ನೆ ದಿನ ಮೇಷ್ಟರು ಗುಂಡಪ್ಪ ನಮ್ಮೂರಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದರು. ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಈ ವಿಷಯ ನಿಮ್ಮಪ್ಪನೊಡನೆ

ಮಾತನಾಡಿದರು. ನಿಮ್ಮ ಪ್ರ ಹಾರಾಡುತ್ತಾ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ನೀನು ಮಾಧುವನ್ನು ಇಲ್ಲಿಂದ ಕಳುಹಿಸದೇ ಇದ್ದರೆ ತಾವು ದೇತಾಂತರ ಹೋಗುವುದಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೇನಾದರೂ ಆದರೆ ನಾನೂ ಕೆರೆಯನ್ನೋ ಭಾವಿಯನ್ನೋ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.”

ವೆಂಕಟೇಶನು ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿ “ಆಗಲಮ್ಮ. ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ. ನಾಳೆಯ ದಿನ ಸಾಯಂಕಾಲದೊಳಗಾಗಿ ನಾವು ಇಲ್ಲಿಂದ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿ ಬಿಡೋಣ” ಎಂದು ಹೇಳಿದ.

“ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಬಿಡೋಣ ಎಂದರೇನೋ ?”

“ನಾನೂ, ನೀನೂ, ಮಾಧು ಎಲ್ಲರೂ ಹೊರಟು ಬಿಡೋಣ. ನಾನು ಪುನಃ ಈ ಊರಿನ ಮುಖ ನೋಡುವುದಿಲ್ಲ.”

“ಅಲ್ಲವೋ ? ನೀನೇಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಬೇಕೋ ? ಅವನನ್ನು ಕಳಿಸಿಬಿಡು ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ನೀನೇಕೆ ಹೋರಡುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೀ ? ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಉಂಟೇನೋ ?”

“ಅದಾಗುವುದಿಲ್ಲವಮ್ಮ. ಅವನು ಏನಾದರೂ ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದ್ದರೆ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಹೊಡೆದು ಹೊರಗೆಹೋಗು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ಈಗ ಹುಡುಕಿದರೂ ಅವನಲ್ಲಿ ತಪ್ಪು ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನೊಬ್ಬ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವಳನ್ನು ಮನಸಾರ ಪ್ರೀತಿ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅದು ತಪ್ಪೇ ? ನನಗಂತೂ ತಪ್ಪಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಆತ್ಮ ಸಾಕ್ಷಿಗೆ ಏರೋಧವಾಗಿ “ನೀನು ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದ್ದೀಯೆ. ಹೊರಟುಹೋಗು” ಎಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ನನಗೆ ಮನಸ್ಸು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸಂದರ್ಭ ಸುಮ್ಮನಿರುವಂತಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ನಾನೇ ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ”

“ಏನಾದರೂ ಆಗಲಿ. ನೀನು ಹೊರಡಬೇಕಾಗಿ ಬಂದರೂ ಸರಿಯೇ. ಅವನು ಇಲ್ಲಿರತೂಡದು. ನೀನು ಏನು ಏರ್ಪಾಟು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೀಯೋ ಮಾಡಿಕೋ. ನಾಳೆಯ ದಿನ ಸಾಯಂಕಾಲದೊಳಗಾಗಿ ಅವನಾದರೂ ಊರುಬಿಟ್ಟು ಹೋರಡಬೇಕು. ನಾವಾದರೂ ಅವನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋಗಬೇಕು.”

ಸೀತಮ್ಮನವರು ಹೇಳಿದ್ದು ಖಡಾಖಡಿಯಾಗಿತ್ತು. ಏನು ಮಾಡಿದರೂ ಅವರು ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸು ಬದಲಾಯಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಅರ್ಥ ಆ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿತ್ತು.

ತನ್ನ ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಿಗೆ ವಿರೋಧವಾಗಿ ಮಾಧುವನ್ನು ಹೊರಟುಹೋಗುವೆಂದು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ವೆಂಕಟೇಶ ಹೇಳುವುದಂತೂ ಹೇಳಿದ್ದ. ಮಾತಿನ ಭರದಲ್ಲಿ ಅದು ನ್ಯಾಯವಾಗಿಯೂ ಕಂಡಿತು. ಆದರೆ ಆ ಉದ್ದೇಗ ಕಳೆದು ಮನಸ್ಸು ಶಾಂತವಾದ ಮೇಲೆ ತಾನು ಹೇಳಿದ್ದು ಸರಿಯಲ್ಲವೆಂದು ಎನ್ನಿಸಿತು. ತನಗೂ ಮಾಧುವಿಗೂ ಏನು ಸಂಬಂಧ ? ಅವನಿಗಾಗಿ ತನ್ನ ಜೀವನವನ್ನೇಕೆ ಹಾಳು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ವೆಂಕಟೇಶ ಶಂಕರನಾರಣಪ್ಪನವರ ಮೂರನೆಯ ಮಗ. ಮೊದಲನೆಯ ಅಣ್ಣ ಬರ್ಲೇವೇಟಿಯಲ್ಲಿ ಅಂಗಡಿಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಟೈಪಿಸ್ಟ್ ಆಗಿದ್ದ. ದಿನಕ್ಕೆ ಏಳೂವಂಟೂ ಸಂಪಾದನೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಎರಡನೆಯವನು ಬಿ.ಎಸ್.ಸೀ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಖಾಸಗಿ ಹೈಸ್ಕೂಲೊಂದರಲ್ಲಿ ಮೇಷ್ಟ್ವರಾಗಿದ್ದ. ಕಡೆಯವನು ಓದುತ್ತಿದ್ದ.

ಇವನು ಮಾತ್ರ ಏನೋ ಆಗಿ ಓದಲಿಲ್ಲ. ಸ್ಕೂಲು ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟು ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ. ಅಣ್ಣಂದಿರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮೂಗಿನ ನೇರಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಮಾರ್ಗ ತೋರಿಸಿದ್ದರು. ದೊಡ್ಡಣ್ಣ "ಟೈಪಿಂಗ್ ಕಲಿತೋ. ನನ್ನ ಅಂಗಡಿಗೆ ಬಂದು ನನಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡು" ಎಂದಿದ್ದ. ಸಣ್ಣಣ್ಣ ವಯಸ್ಸಾದರೆ(ನು ? ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಓದು. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಸ್ಸೆಸ್ಸೆಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ. ಅಪ್ಪ ಯಾವುದೊಂದು ಸಲಹೆಯನ್ನೂ ಮಾಡದೇ "ನಿನಗೆ ದಂಡ ಪಿಂಡಾ ಹಾಕುವುದು ನನ್ನ ಹಣೆಯ ಬರಹ. ತಿಂದುಕೊಂಡು ಬಿದ್ದಿರು" ಎಂದಿದ್ದರು.

ಅದಾವುದನ್ನೂ ಮಾಡದೇ ವೆಂಕಟೇಶ ಹಿಂದೀ ಕಲಿಯುತ್ತೇಡೆಂದ. ಬುದ್ಧಿವಂತನಾದ ಹುಡುಗ. ಬಂದಾದ ಮೇಲೊಂದು ಪರೀಕ್ಷೆಗಳು ಪಾಸಾದುವು. ಪ್ರಚಾರಕವೂ ಆಯಿತು. ಪಿಎಸ್‌ಸೀಗೆ ಅಪ್ಲಿಕೇಷನ್ ಹಾಕಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ.

ತಂದೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ದಂಡದ ಕೂಳು ತಿಂದುಕೊಂಡಿರಲು ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದೇ ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಹಿಂದೀ ಪಾಠಗಳು ಸಿಗುತ್ತವೆಯೋ ಎಂದು ಹುಡುಕಾಡಿದ. ಆ ಓಡಿಯಾಟದಲ್ಲಿ ಶಿವನಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಸಿಕ್ಕಿತು

ವೆಂಕಟೇಶ್‌ಗಿಂತ ಮಾಧು ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಣ್ಣವ. ಆದರೂ ವೆಂಕಟೇಶನಿಗಾಗಿದ್ದ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅವನಿಗೂ ಆಗಿದ್ದವು. ವೆಂಕಟೇಶನಿಗೆ ಯಾರೂ ಜೊತೆಗಾರರಿಲ್ಲದ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಮಾಧು ಜೊತೆ. ಅವನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಶಿವನಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದ.

ಶಿವನಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಭವಿಷ್ಯ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಆಶಾಪೂರ್ಣವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿನ ಕ್ಲಬ್ಬಿನವರು ತಿಂಗಳಿಗೆ ಮೂವತ್ತೋ ನಲವತ್ತೋ ಮಾತ್ರ ಸಂಬಳ ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದರು. ಆದರಿಂದಲೇ ಹಿಂದೀ ಸಭೆಯವರು ಇವನನ್ನು ಹೋಗು ಎಂದಿದ್ದು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ತಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಮತ್ತಾರನ್ನಾದರೂ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಎಲ್ಲಾದರೊಂದು ಕಡೆ ತಗುಲಿಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವುದು ವೆಂಕಟೇಶನ ಸ್ವಭಾವ. ಬೆಳಗಿನಿಂದ ಸಂಜೆಯವರೆವಿಗೆ ಬಂದವರೆಗೆಲ್ಲ ರಿಗೂ ಪಾಠ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ. ಎಲ್ಲ ಆಫೀಸರಿಗಳಿಗೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಅವರ ಅಮ್ಮಾವರುಗಳಿಗೂ ಬೇಕಾದವನಾದ. ಹುಡುಗ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿದ್ದ. ಪ್ರಿಯವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಎಲ್ಲರ ಪ್ರೀತಿ ವಿಶ್ವಾಸಗಳನ್ನೂ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಿದ್ದ. ಆದರಿಂದ ಹೇಗೋ ಉಪಾಯಾಂತರಗಳಿಂದ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂಭಾವನೆಯನ್ನು ಕೊಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಳ್ಳೆಯ ಮನೆಯನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಹಿಂದೀ ಮೇಷ್ಟರಿಗೆ ಇದ್ದ ಕೃತಜ್ಞತೆಯೇ ಏರ್ಪಟ್ಟ ಇಷ್ಟೊಂದು ಆನುಕೂಲಗಳಿಗಾಗಿ ಊರಿನವರಾರೂ ಕರುಬುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ವೆಂಕಟೇಶ ತಾಯೊಂದಿಗೆ ಮಾತನಾಡುವಾಗಲಂತೂ ಮಾಧುವನ್ನು ಹೋಗು ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಾನೂ ಅವನೊಡನೆ ಹೊರಟು ಹೋಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ - ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದ. ಆದರೆ ಮನಸ್ಸು ಶಾಂತವಾದ ಮೇಲೆ ಅವನಿಗಾಗಿ ತಾನೇಕೆ ತನ್ನ ಜೀವನವನ್ನು ಹಾಳು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದೆನಿಸತೊಡಗಿತು.

ಆ ರೀತಿ ಯೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಮನಸ್ಸಿನ ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಯಲ್ಲಿ “ಮಾಧುವಿನದೇನು ತಪ್ಪು? ಅವನು ಪ್ರಮಿಳೆಯನ್ನು ಪ್ರೇಮ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅವಳೂ ಅವನನ್ನು ಪ್ರೇಮ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಅದೇ ಅಪರಾಧವೇ? ನಿದೋಷಿಯನ್ನು ತಾನು ದಂಡಿಸುವುದೇ? ಕೂಡದು” ಎಂದು ಮಿಡಿಯುವುದು.

ಇದೇಲ್ಲದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮುಖ್ಯವಾದ ಅಂಶ ಅವನ ತಾಯಿಯದು.

ತಾಯಿ ತಂದೆಗಳಿಗೆ ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲೆಲ್ಲಾ ಸರಿಸಮವಾದ ಪ್ರೀತಿ ವಿಶ್ವಾಸಗಳು ಇರುತ್ತವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಅದು ಪೂರ್ಣಸತ್ಯವಲ್ಲ. ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಯಾರು ಕೆಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆಯೋ, ಯಾರ ಭವಿಷ್ಯವು ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿರುವುದಿಲ್ಲವೋ, ಅವರ ಮೇಲೆಯೇ ತಾಯಿ ತಂದೆಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಸಹಾನುಭೂತಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಅದು ಪ್ರೇಮವಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ತಂದೆಯ ಪ್ರೇಮಕ್ಕಿಂತಲೂ ತಾಯಿಯ ಪ್ರೀತಿಯು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದೇ, ಓದು ಬರಹವಿಲ್ಲದೇ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡ ವೆಂಕಟೇಶನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸೀತಮ್ಮನವರ ಮನಸ್ಸು ಯಾವಾಗಲೂ ಕೊರೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅದು ಪ್ರೀತಿಯಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶವಾಗುತ್ತಲೂ ಇತ್ತು. ಆರ್ಥಾತ್ ಎಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳಿಗಿಂತಲೂ ಸೀತಮ್ಮನವರು ವೆಂಕಟೇಶನನ್ನು ಬಹಳ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವನೂ ಅವರನ್ನು ವಿಪರೀತ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದ.

ಅಂಥಾ ತಾಯಿ ಕೆರೆಯನ್ನೋ ಭಾವಿಯನ್ನೋ ನೋಡುತ್ತೇನೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ತಾಯಿಯ ಮಾತು ತೆಗೆದು ಹಾಕಲಾರ. ಸ್ನೇಹಿತನನ್ನು ಹೋಗು ಎನ್ನಲಾರ. ಅದರಿಂದ ತಾನೇ ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟುಬಿಡುವುದೆಂದು ಅಂದುಕೊಂಡಿದ್ದ. ಎನ್ನು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿದರೂ ಅದೇ ಸರಿಯಾದ ಮಾರ್ಗವೆಂದು ಭಾಸವಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಆದರೂ ಇಷ್ಟು ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕೈಯಾರ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಬೇಕಲ್ಲ ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕೊರೆಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಮದ್ಯಾನ್ಹ ಅಮ್ಮಾವರುಗಳು ಪಾತಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಸಂಜೆ ಹುಡುಗರು

ಮಕ್ಕಳು ಬಂದರು. ಯಥಾಪ್ರಕಾರ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ. ಆದರೆ ಮೊದಲಿನ ಉತ್ಸಾಹವಿಲ್ಲ. ಶಿಷ್ಯರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಹಿಂದೀ ಮೇಷ್ಟರು ಯಾಕೋ ಬೇಜಾರುಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂದುಕೊಂಡರು.

ಮಾಧುವು ಗೆಳೆಯನಲ್ಲದ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ. ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆಯೇ ಈ ಬದಲಾವಣೆ ಯಾಕಾಯಿತೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಒಂದೆರಡು ಬಾರಿ ಮಾತನಾಡಿಸಿ ನೋಡಿದ. ಇಲ್ಲ. ಮಾತನಾಡಲಿಲ್ಲ.

ಪಾಠಗಳು ಮುಗಿದು ಎಲ್ಲರೂ ಹೊರಟುಹೋದ ಮೇಲೆ ವೆಂಕಟೇಶ ಸ್ನೇಹಿತನೊಡನೆ ಏನಾದರೂ ತಮಾಷೆಯಾಗಿ ಮಾತನಾಡುವ ಪದ್ಧತಿ. ಹಾಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾನೆಯೇನೋ ಎಂದು ಮಾಧು ನೋಡಿದ. ಅದರ ಸೂಚನೆಗಳೇ ಕಂಡುಬರಲಿಲ್ಲ. ವೆಂಕಟೇಶ ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನೇ ತುಲಸೀ ರಾಮಾಯಣವನ್ನು ಓದತೊಡಗಿದ.

ಊಟ ಮಾಡುವಾಗಲೂ ಮಾತಿಲ್ಲ. ಆಮೇಲೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ವೆಂಕಟೇಶನಿಗೆ ಏನಾಗಿದೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಮಾಧುವಿಗೆ ಬಯಕೆಯುಂಟಾಯಿತು.

ಹಜಾರದಲ್ಲಿ ವೆಂಕಟೇಶ ಮೂತಿ ಮುಂದೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿರುವಾಗ ಮಾಧು ಕೇಳಿದ.

“ಯಾಕೆ, ವೆಂಕಣ್ಣ. ಏನೋ ಒಂದು ವಿಧವಾಗಿದ್ದೀರಲ್ಲಾ”

“ಎಲ್ಲಾ ನಿನ್ನ ಪ್ರಸಾದವೇನಪ್ಪಾ”

“ಏನದು ? ನನ್ನಿಂದ ಏನಾಯಿತು ?”

“ಅದೇ, ನಿನ್ನ ಪ್ರೇಮದ ಪರಿಣಾಮ”

ಮಾಧುವಿಗೆ ಯೋಚನೆಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿತು. ಎಷ್ಟು ಯೋಚಿಸಿದರೂ ವಿಷಯ ಬಗೆಹರಿಯಲಿಲ್ಲ.

“ಸ್ವಲ್ಪ ಅರ್ಥವಾಗುವಂತೆ ಹೇಳಿ”

“ಅರ್ಥವಾಗುವಂತೆ ಹೇಳುವುದೇನು ಬಂತು ಹೇಳು. ನೀನು ಪ್ರಮಿಳೆಯನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದೆ. ಈ ವಿಷಯ ನಮ್ಮಪ್ಪನಿಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. ಅವರು ನನ್ನನ್ನು ಕೆಲಸ ಬಿಡಿಸಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರಬೇಕೆಂದು ನಮ್ಮನ್ನು

ನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಾನು ನಾಳೆಯ ದಿನ ರಾಜೀನಾಮೆಕೊಟ್ಟು ಊರಿಗೆ ಹೊರಟುಹೋಗಬೇಕು. ಅಂತೂ ನನ್ನಿಂದ ಇಷ್ಟೊಂದು ರಾದ್ದಾಂತವಾಯಿತು. ಇರುವ ಕೆಲಸ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಊರಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಆದಕ್ಕೆ ನಾನು ಹೆದರುವುದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮಪ್ಪ ಹಾಕುವ ದಂಡ ಪಿಂಡವನ್ನು ತಿಂದುಕೊಂಡು ಬಿದ್ದಿರಬೇಕಲ್ಲ ಎಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.”

“ಇದಕ್ಕೆ ಯಾಕೆಷ್ಟು ಇಷ್ಟು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ಅಲ್ಲವೇ ನಿಮಗೆ ತೊಂದರೆ, ನೀವು ಊರಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗುವುದು. ಎಲ್ಲ ಆ ರಗಳೆಯೇ ಬೇಡ. ನಾನು ನಾಳೆಯ ದಿನ ಬೆಳಗಾಗಿನ ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹೊರಟುಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ಅಗ ನೀವು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇರಬಹುದಲ್ಲ”

ಅಷ್ಟುಹೊತ್ತಿಗೆ ಅಡಿಗೆ ಮನೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದ ಸೀತಮ್ಮನವರು ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದರು.

“ಮಾಧು ಹೇಳುವುದು ಸರಿಯಾಗಿದೆ ವೆಂಕಟೇಶು. ನಾಳೇ ಬೆಳಗಾಗಿನ ಬಸ್ಸಿಗೆ ಮಾಧುವು ಹೊರಟುಹೋಗಲಿ. ಬೇಕಾದರೆ ಈ ಗಲಾಟೆಯೆಲ್ಲಾ ಪೂರೈಸಿದ ಮೇಲೆ ಎದ್ದು ತಿಂಗಳು ಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅವನನ್ನು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳಿ.”

“ಅದಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮಾಧು ಏನೂ ತಪ್ಪು ಮಾಡಿಲ್ಲವೆಂದೇ ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ನಿರಪರಾಧಿಯನ್ನು ನಾನು ಹೋಗು ಎಂದು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನನ್ನು ಹೋಗಗೊಡುವುದೂ ಇಲ್ಲ.”

ಮಾಧುವು “ಅವರ ಮಾತು ಹಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ವಿಷಯವೇನು. ನನಗೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ವಿವರವಾಗಿ ಹೇಳಿ” ಎಂದ.

ಸೀತಮ್ಮನವರು ನಾಲ್ಕೈದು ದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ ಗುಂಡಪ್ಪನವರು ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದದ್ದೂ, ಮಾತನಾಡಿದದ್ದೂ, ಆ ಮೇಲೆ ತಾವು ಬಂದದ್ದೂ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯವನ್ನೂ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟರು.

ಮಾಧು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿ “ಎಲ್ಲಾ ಸರಿಯಾಗಿದೆ. ನೀವೊಂದು ತಪ್ಪು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದಿರಿ, ಅಮ್ಮ. ನೀವು ಬಂದ ದಿನವೇ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ಹೇಳಿದ್ದರೆ ನಾನು ಆಗಲೇ ಹೊರಟುಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆ. ಹೋಗಲಿ. ಈಗ ಆದ ನಷ್ಟವಾದರೂ ಏನು? ನಾನು ಈ ಊರು

ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟುಹೋದರೆ ಪ್ರಮಿಳೆಯ ಮತ್ತು ನನ್ನ ಪ್ರೇಮವು ಅಳಿದು ಹೋಗುವುದೆಂದು ಮೇಸ್ವರು ಗುಂಡಪ್ಪ ಭಾವನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರೇಮ ವೆಂಬುದು ಅಂತಹ ಹಗುರವಾದುದಲ್ಲ. ನಾನು ಈ ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವುದರಿಂದಲೇ ಆ ಪ್ರೇಮವು ಅಳಿದು ಹೋಗುವುದಾದರೆ ಹೋಗಲಿ. ಅಂತಹ ಪ್ರೇಮವು ವಾಸ್ತವವಾದ ಪ್ರೇಮವೇ ಅಲ್ಲ. ಈಗ ವಿಷಯವಿಷ್ಟೆ. ನಾನು ಈ ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟುಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಅಲ್ಲವೇ ? ಆಗಲಿ. ನಾನು ನಾಳೇ ಬೆಳಗಾಗಿನ ಬಸ್ಸಿಗೆ ಹೊರಟುಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ಇನ್ನು ಈ ಊರಿನ ಕಡೆ ಮುಖವಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಸರಿಯೇ ? ವೆಂಕಣ್ಣ ಈಗಿನಂತೆಯೇ ಇಲ್ಲಿರಬಹುದಲ್ಲ” ಎಂದ.

ಸೀತಮ್ಮ “ಅಷ್ಟೇ ಮಾಧು. ನಿಮ್ಮೂರಿನ ಕಡೆ ಹೆಣ್ಣುಗಳು ಅತ್ಯಂತ ರೂಪವತಿಯರೆಂದು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಪ್ರಮಿಳೆಗಾಗಿ ಯಾಕೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಸತರಗುಟ್ಟುತ್ತೀ. ನಿನಗೆ ಹುಡುಗತನ. ಅನುಭವವಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಮಾತು ಕೇಳು. ಇವಳನ್ನು ಮರೆತು ಬಿಡು” ಎಂದರು.

ಮಾಧುವು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ತಾನು ಪ್ರಮಿಳೆಯನ್ನು ಮರೆತು ಬಿಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವೇ ಎಂದು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿದ. ಅನಿಸಿಗೆ ಅದು ಸಾಧ್ಯವೆಂದು ಕಂಡು ಬರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಂದ ಆ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಅವನು ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟು ಹೇಳಲಿಲ್ಲ.

ವೆಂಕಟೇಶನು “ಅದಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಾನು ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಧಾರ ಮಾಡಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ರಾಜೀನಾಮೆ ಕೊಟ್ಟು ನಾಳಿನ ಮದ್ಯಾಹ್ನದ ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಾನು ಹೊರಟುಹೋಗುತ್ತೇನೆ” ಎಂದ.

“ಬೇಡ ವೆಂಕಣ್ಣ. ನಾನೇ ಹೊರಟುಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ಅದು ಖಂಡಿತ. ನಾನು ಹೊರಟುಹೋದ ಮೇಲೆ ನೀವು ಇರುವುದೂ ಹೋಗುವುದೂ ಎರಡೂ ಒಂದೇ.”

“ಅದು ನಿನಗೆ ಒಂದೇ ಆಗಿರಬಹುದು. ಇತರರಿಗೆ ಒಂದೇ ಆಗಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗಂತೂ ಅದು ಹಾಗಲ್ಲ. ನೀನು ಹೋಗುವುದು, ಹೋಗದಿರುವುದರ ಮೇಲೆ ನನ್ನ ನಿರ್ಧಾರ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ.”

ದಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಲವಲೇನವಾದರೂ ಗೌರವವಿದ್ದರೆ ನೀನು ನಾಳೇ ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡಬೇಡ. ಅದು ಚೆನ್ನಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ನಾವುಗಳು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಬಂದೆವು. ಒಟ್ಟಿಗೆ ಹೊರಟುಹೋಗೋಣ.”

ಮಾಧುವು “ನಿಮಗೆ ಹೇಗೆಬೇಕೋ ಹಾಗಾಗಲಿ. ಆದರೆ ನನ್ನಿಂದ ನಿಮಗೆ ತೊಂದರೆಯಾಯಿತು. ಅದು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಹಳ ದುಃಖವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿದ.

ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ವೆಂಕಟೇಶ ಕ್ಲಬ್ಬಿನ ಸೆಕ್ರೆಟರಿಯವರನ್ನು ಹೋಗಿ ನೋಡಿ ತಾನು ಜರೂರಾಗಿ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೊರಟುಹೋಗಬೇಕಾಗಿದೆಯೆಂದೂ ತನ್ನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡಬೇಕಾಗಿಯೂ ಹೇಳಿದ. ಸೆಕ್ರೆಟರಿ ರಂಗರಾಯರು ಎಷ್ಟೋ ಹೇಳಿದರು. ಅವನು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ.

ಕಡೆಗವರು “ಪಂಡಿತರೇ ! ನೀವು ಹೋಗುವುದು ನಮಗೆ ಸರ್ವಥಾ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ನೀವು ಹೊರಡಲೇಬೇಕಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹಟ ಹಿಡಿದ ಮೇಲೆ ನಾವೇನು ತಾನೇ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯ ? ನಾನು ಪ್ರೆಸಿಡೆಂಟ್ ರೊಡನೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತೇನೆ” ಎಂದರು.

ಆ ದಿನ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಕ್ಲಬ್ಬಿನ ಪ್ರೆಸಿಡೆಂಟ್ ರಾಮಾನುಜಯ್ಯಂಗಾರ್ಯರೂ ಅವರ ಹೆಂಡತ ರಾಜಮ್ಮನವರೂ ವೆಂಕಟೇಶನ ಮನೆಗೆ ಬಂದರು. ಹಾಗೆ ಹೋಗಕೂಡದೆಂದು ವೆಂಕಟೇಶನಿಗೂ ಅವನ ತಾಯಿಗೂ ಹೇಳಿದರು.

ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿದರೂ ವೆಂಕಟೇಶ ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಒಂದೇ ಪಟ್ಟು ಹಿಡಿದ. ರಾಜಮ್ಮನವರು “ಮೇಷ್ಟರೇ ! ನಿಮಗೆ ಏನಾದರೂ ಅನಾನುಕೂಲವಾಗಿದ್ದರೆ ನನ್ನೊಡನೆ ಹೇಳಿ. ನಾನು ಸರಿಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ನೀವು ಹೊರಟುಹೋಗುವುದು ನಮಗಾಗಿಗೂ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ” ಎಂದರು.

“ಅಂತಹದೇನೂ ಇಲ್ಲಮ್ಮ ಈಗ ನನ್ನಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವ ಸಂಬಳ ಸಾಕು. ಒಳ್ಳೇ ಮನೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೀರಿ. ಇನ್ನೇನು ಬೇಕು. ಆದರೆ ನನಗೇನೋ ಹೊರಟುಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಮನಸ್ಸಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಕಾರಣ ಏನೆಂದು ಕೇಳಬೇಡಿ. ಸುಳ್ಳುಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನಿಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳುವುದು

ನನಗೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ನಾನು ಹೊರಟುಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ದೊಡ್ಡ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡಿ.”

“ಸರಿ. ನೀವು ಹಾಗೆ ಹೇಳಿದ ಮೇಲೆ ನಾವು ಏನು ಹೇಳುವುದು ? ಯಾವಾಗ ಹೋಗುತ್ತೀರಿ ?”

“ಈ ದಿನ ಸಂಜೆಯ ಬಸ್ಸಿಗೇ ಹೋಗಬೇಕೆಂದಿದ್ದೇನೆ.”

“ಅದಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಾಳೇ ಭಾನುವಾರ ಕ್ಲಬ್ಬಿನಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಗೌರವಾರ್ಥವಾಗಿ ಒಂದು ಫುರ್ಕ್ಸ್ ಏರ್ಪಡಿಸುತ್ತೇವೆ. ಸಣ್ಣ ಫುರ್ಕ್ಸ್. ಅದನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೊಂಡು ಹೊರಡುವಿರಂತೆ.”

ವೆಂಕಟೇಶ ವಿಧಿಯಿಲ್ಲದೇ ಅದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ.

ಆ ದಿನ ಪಾಠ ಪ್ರವಚನಗಳೇನೂ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ಬಂದವರಿಗೆಲ್ಲಾ ವೆಂಕಟೇಶ ತಾನು ಹೊರಡುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳುವುದು. ಅವರುಗಳು ಬೇಡ ವೆನ್ನುವುದು, ಇವನು ಒಪ್ಪದಿರುವುದು, ಇವುಗಳಷ್ಟೇ ನಡೆದುವು.

ಸಾಯಂಕಾಲ ಮಾನುಲಿನಂತೆ ಎರಡು ಹಿಂದೀ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಪ್ರಮಿಳೆಯು ಬಂದಳು. ಹಿಂದೀ ಮೇಷ್ಟರು ಹೊರಟುಹೋಗುತ್ತಾರೆಂದು ಅವಳಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿ ಸಿಡಿಲೇ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಎರಗಿ ಬಿದ್ದಂತಾಯಿತು. ಆದರೆ ಏನೂ ಮಾತನಾಡದೇ ಸುಮ್ಮನೇ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದಳು.

ಎಲ್ಲರೂ ಹೊರಟುಹೋದರೂ ಪ್ರಮಿಳೆಯು ಮಾತ್ರ ಹೊರಡಲಿಲ್ಲ. ಸೀತಮ್ಮನವರು ಒಳಗೆ ಅಡಿಗೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರು ಹೊರಗಡೆ ಹಜಾರ ದಲ್ಲಿ ಮಾಧುವೊ ವೆಂಕಟೇಶನೂ ಕುತಿದ್ದರು.

ಪ್ರಮಿಳೆಯು ಎದ್ದು ಹೋಗುತ್ತಾಳೆಯೇನೋ ಎಂದು ವೆಂಕಟೇಶ ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತು ನಿರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿ ನೋಡಿದ. ಅವಳು ಎದ್ದುಹೋಗುವ ಯೋಚನೆಗಳು ಕಂಡು ಬರಲಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಕಾರಣವಾದ ಅವಳಿರುವಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿರಲು ಅವನಿಂದ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಅವಳ ಕಡೆಗೆ ದುರದುರನೆ ನೋಡಿ ಎದ್ದು ಹೊರಟುಹೋದ.

ವೆಂಕಟೇಶ ಎದ್ದು ಹೊರಟುಹೋದ ಕೂಡಲೇ ಪ್ರಮಿಳೆ ಕಣ್ಣು ಸನ್ನೆ ಮಾಡಿ ಮಾಧುವನ್ನು ಕರೆದು ತಾನೆದ್ದು ಹೊರಟಳು. ಅವನೂ ಅವಳನ್ನು

ಅನುಸುಸಿ ಹೋದ. ಅವರುಗಳಿಬ್ಬರೂ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಮಾತನಾಡ ತೊಡಗಿದರು.

“ಅದೇನು ಮೇಷ್ಟರು ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತಯೇ ಹೂರಟುಹೋಗುವುದು ?” ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಮಾಧುವು ವಿಷಯವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ವಿವರಿಸಿದ.

“ಓಹೋ ? ನಮ್ಮಪ್ಪ ಇಷ್ಟೊಂದು ರಾದ್ದಾಂತ ಮಾಡಿದನೋ ? ಇರಲಿ. ಈಗ ನೀವೇನು ಮಾಡುತ್ತೀರಿ ?”

“ನಾನೇನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ? ಅದನ್ನೇ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಯಾವುದೂ ತೋರುತ್ತಿಲ್ಲ. ನಾನು ಸಾಹಿತ್ಯರತ್ನ ಪರಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದಿದ್ದೇನೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಕೆಲವು ದಿನ ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಓದಿಕೊಂಡು ಬರಬೇಕೆಂದಿದ್ದೇನೆ.”

“ನೀವು ಅಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ನಾನೊಂದು ಮಾತು ಹೇಳಲೇ ?”

“ಹೇಳು. ಪ್ರಮಿಳಾ. ನೀನು ಏನು ಹೇಳಿದರೂ ಕೇಳುತ್ತೇನೆ.”

“ನೀವು ಈ ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಹೋದ ಮೇಲೆ ನನಗಿಲ್ಲ ಒಂದು ಗಳಿಗೆ ಸಹ ಇರಲು ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ನನ್ನನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ನಾನೂ ಕಾಶಿಗೆ ಬಂದು ಬಿಡುತ್ತೇನೆ.”

ಪ್ರಮಿಳೆಯಾಡಿದ ಮಾತು ಮಾಧುವಿಗೆ ವಿಸ್ಮಯವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿತು. ಅವಳ ಬಾಯಿಂದ ಅಂತಹ ಮಾತು ಬರುವುದೆಂದು ಅವನು ನಿರೀಕ್ಷೆಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ.

“ನೀನು ಅಪ್ಪ ಅಮ್ಮನನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಬಂದು ಬಿಡುತ್ತೀಯಾ ?”

“ನನ್ನ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಅವರೊಬ್ಬರೂ ಇಲ್ಲ. ನೀವು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದಾದರೆ ಸರಿ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕಾವೇರಿಯಲ್ಲಿ ಹಾರಿಕೊಂಡು ಪ್ರಾಣ ಬಿಡುತ್ತೇನೆ.”

“ಅಂತಹ ಮಾತನ್ನಾಡಬೇಡ. ಇಷ್ಟಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಕಾವೇರಿಯಲ್ಲಿ ಯಾಕೆ ಹಾರಬೇಕು.”

“ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪನಂತೂ ಕೈ ಬಿಟ್ಟರು. ನೀವೂ ಕೈ ಬಿಡುವುದಾದರೆ ಹೇಳಿ. ಯಾರು ಕೈ ಬಿಟ್ಟರೂ ಕಾವೇರಮ್ಮ ಕೈ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ.”

“ಹಾಗೆಲ್ಲಾ ಮಾತನಾಡಬೇಡ. ಅದಕ್ಕೆ ಏನಾದರೊಂದು ಯೋಚನೆ ಮಾಡೋಣ.”

ಅವರುಗಳಿಬ್ಬರೂ ಬಲಹೊತ್ತು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದು ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಿದರು.

ಹೊತ್ತಾಗಿದ್ದು ದರಿಂದ ಮಾಧು ಅಷ್ಟುದೂರ ಹೋಗಿ ಪ್ರಮಿಳೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಂದ.

ಆ ದಿನ ಏನೂ ವಿಶೇಷವಿಲ್ಲದೇ ಕಳೆದುಹೋಯಿತು. ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಬೆಳಗಾಗ ಕ್ಲಬ್ಬಿನಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣದೊಂಜು ಫಂಕ್ಷನ್ ಇಟ್ಟು ಕೊಂಡರು. ಅತಿಥಿಗಳಾದ ವೆಂಕಟೇಶ ಮಾಧು ಇವರುಗಳಿಗೂ ಸದಸ್ಯರಾಗಲಿಗೂ ಕಾಫಿ ತಿಂಡಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಹಂಚಿದ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲರೂ ಒಂದು ಕಡೆ ಸೇರಿದರು.

ಕ್ಲಬ್ಬಿನ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ರಾನಾನುಜಂಯ್ಯಂಗಾರ್ಯರು “ಈ ಮೂರು ತಿಂಗಳಿಂದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ವೆಂಕಟೇಶ್ ಅವರು ನಮ್ಮೂರಿನಲ್ಲಿ ಹಿಂದೀ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿದಿರುವಂತಹ ವಿಷಯವಷ್ಟೇ. ಇವರು ಇಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಹಿಂದೀ ಪಂಡಿತರಾಗಿ ಮಾತ್ರವಿರಲಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಬೃಹತ್ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿಯೇ ಒಬ್ಬರಾಗಿ ಬೆರತುಹೋಗಿದ್ದರು. ಯಾವ ಸಂದರ್ಭಲ್ಲಿಯೇ ಅಗಲಿ ಅಪರನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ನಮ್ಮ ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಂದಿರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರೆಂದೇ ಭಾವನೆಯುಂಟಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರೂ ಅಷ್ಟೇ ಸಂಬಳಕ್ಕಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಸ್ವಭಾವವವರಲ್ಲ. ಸೇವಾತತ್ಪರತೆಯೇ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದ ಅದರ್ಶವಾಗಿ ಉಳಿದರು. ಅಂತಹ ನಮ್ಮ ಹಿಂದೀ ಮೇಷ್ಟರು ಅನಿವಾರ್ಯದಿಂದ ಹೊರಟುಹೋಗಬೇಕಾಗಿ ಬಂದಿರುವುದು ನಿನಗೇ ತಿಳಿಯದಿರುವ ವಿಷಯವಲ್ಲ. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಇವರಿಂದ ಎಷ್ಟು ವ್ಯಥೆಯಾಗಿದೆಯೋ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸುಗಳಿಗೂ ಅಷ್ಟೇ ವ್ಯಥೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಎಷ್ಟು

ಮಾತನಾಡಿದರೂ ಒಂದೇ. ಅವರು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗದೇ ನನ್ನೊಡನೆಯೇ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದಿತು” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

ಅನಂತರ ಇಬ್ಬರು ಮೂವರು ಭಾಷಣಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಎಲ್ಲರ ಭಾಷಣಗಳೂ. ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ಯರ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬಂದ ಅರ್ಥವನ್ನೇ ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದವು. ಅದು ಕ್ಲಬ್ಬಿನ ಸದಸ್ಯರು ಕೂಡಿ ಬೀಳ್ಕೊಡಿಗೆಯ ಸಮಾರಂಭವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆಸ್ತರಾದವರೊಬ್ಬರು ಹೊರಟು ಹೋಗುವಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಬೀಕಾದವರೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಗೋಳು ಕರೆಯುವಂತಿದ್ದಿತು.

ಭಾಷಣಗಳೆಲ್ಲವೂ ಆದನಂತರ ಹಿಂದೀ ಮೇಷ್ಟರುಗಳಿಬ್ಬರಿಗೂ ಪುಸ್ತಕಾರಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಲಾಯಿತು.

ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳಾದ ಸುಬ್ಬಯ್ಯನವರು ವಂದನಾರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದರು. ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವರು “ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟೇಶರ ಸಹೋದರರಾದ ಶ್ರೀ ಮಾಧವರಾಯರು ಸಹ ನಮ್ಮೊರನಲ್ಲಿ ಹಿಂದೀ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟು ಬಹಳ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನೆನೆಯ ಬೀಕಾದುದು ನಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯ” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

ಆದೇ ದಿನ ಮದಾನ್ದದ ಬಸ್ಸಿಗೆ ಸೀತಮ್ಮನವರೂ ವೆಂಕಟೇಶ ಮಾಧುಗಳೂ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ವ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದರು.

ಗುಂಡಪ್ಪನವರಿಗೆ ಕೆಟ್ಟದೊಂದು ಕನಸು ಬಿದ್ದ ಹಾಗಾಗಿತ್ತು.

ಪ್ರಮಿಳೆ ಎಂದೂ ತಾಯಿ ತಂದೆಗಳಿಗೆ ಎದುರು ಹೇಳಿದವಳಲ್ಲ.

ಯಾರೊಂದಿಗೇ ಆಗಲಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಹುಡುಗಿ ಸಹ ಅಲ್ಲ.

ಅಂತಹ ಹುಡುಗಿ ತಿರುಗಿಬಿದ್ದಳೆಂದರೆ ಯಾರಿಗೇ ಆಗಲಿ ಅದರ ಅನುಭವ

ಎಷ್ಟು ಕಹಿಯಾಗಿರಬೇಕು ?

ನುಗಳು ತಿರುಗಿಬಿದ್ದಾಗ ಗುಂಡಪ್ಪನವರಿಗೂ ಅವರ ಕುಟುಂಬ ಪಾತ

ಮೃನವರಿಗೂ ದಿಗಿಲಾಯಿತು. ನೊದಲು ಪ್ರಮಿಳೆಗೆ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿಯಿತೋ

ಎಂದು ಸಂದೇಹಿಸಿದರು. ಅಥವಾ ಇದೇನಾದರೂ ಗಾಳಿಗ್ರೀಳಿಯ

ಚೇಷ್ಟೆಯೋ ಎಂದು ಸಹ ಆಲೋಚಿಸಿದರು. ನುಗಳು ಪುನಃಪುನಃ ತಾನು

ಮಾಧವರಾಯನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವುದಾಗಿಯೂ ಅವನನ್ನೇ ಮದುವೆ ಮಾಡಿ

ಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಿಯೂ ಹೇಳಿದಾಗ ಅವರು ಒಳ್ಳೆಯ ಪೇಚಿಗೆ ಬಿದ್ದರು.

ಪ್ರಮಿಳೆಯ ಬುದ್ಧಿಯು ಕೆಟ್ಟದೆ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಅವರಿಗಾವ ಬಗೆಯ

ಸಂದೇಹವೂ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನುಗಳ ಬುದ್ಧಿಯು ಕೆಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವಳೇ

ಕಾರಣವಲ್ಲ. ಅವಳ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಕೆಡಿಸಿದವನು ಮಾಧವರಾಯ ಎಂದು

ದೃಢಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು.

ಒಂದೊಂದು ಬಾರಿ ಒಬ್ಬರೇ ಕುಳಿತು ಯೋಚಿಸುವಾಗ ಗುಂಡಪ್ಪನ ವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಗೆಬಗೆಯ ಆಲೋಚನೆಗಳು ಬರುತ್ತವು.

ತಾಯಿ ತಂದೆಗಳು ನೋಡಿದ ಗಂಡು ಮಗಳಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ವೆಂದೇ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳೋಣ. ಅಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹುಡುಗಿ ಏನು ಮಾಡಬೇಕು? “ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಡತೀ ಏನೇ? ಹುಡುಗ ಮನಸ್ಸಿಗೊಪ್ಪಿ ತೇನೇ?” ಎಂದರೆ ಮುಖಕೊಟ್ಟು ಮಾತನಾಡದೇ ಮೂರ್ತಿ ತಿರುಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕೂ ಒಂದು ರೀತಿ ನೀತಿಯಿದೆ. ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ತಾಯಿ ಯೊಡನೆಯೋ, ಅಕ್ಕನೊಡನೆಯೋ ಅಥವಾ ಯಾರಾದರೂ ಗೆಳತಿಯೊಡನೆಯೋ “ಅವನ ಹಲ್ಲು ಉಬ್ಬು” “ಕಪ್ಪಗಿದ್ದಾನೆ” “ಮೆಳ್ಳಗಣ್ಣು” ಎಂದು ಏನಾದರೊಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಇನ್ನೂ ಧೈರ್ಯಸ್ಥಳಾದ ಹುಡುಗಿಯಾದರೆ “ನನಗೆ ಅವನು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ” ಎನ್ನಬೇಕು.

ಅದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು “ನೀವು ಯಾರನ್ನೂ ಕರತರಬೇಡಿ. ನಾನು ಇವರುಗಳು ಯಾರನ್ನೂ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ನಾನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಹಿಂದೀ ಮೈಸೂರನ್ನು ಮಾತ್ರ” ಎಂದು ಘಟಾಘೋಷವಾಗಿ ಹೇಳುವುದೇ?

ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟು ಮಾತನಾಡದ ಹುಡುಗಿ ಹೀಗೆ ಗಯ್ಯಾಳಿಯಂತೆ ಮಾತನಾಡಬೇಕಾದರೆ ಏನೋ ಇರಬೇಕು.

ಆ ಏನೋ ಏನಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದಾಗ ಬಗೆಬಗೆಯಾಗಿ ತೋರುವುವು. ಹುಡುಗಿಯ ಬುದ್ಧಿ ಕೆಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಆ ಮುಂಡೇವುಗ ಏನೋ ಮಾಡಿರಬೇಕೆಂದೆನಿಸುವುದು.

ಹೆಂಗಸರ ಬುದ್ಧಿ ಕೆಡಿಸಲು ದುಷ್ಟರಾದ ಗಂಡುಸರು ಏನೇನು ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವೆಂಬುದನ್ನು ಗುಂಡಪ್ಪನವರು ಊಹಿಸಬಲ್ಲವರಾಗಿದ್ದರು. ಮಂತ್ರಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಬೂದಿಯನ್ನು ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಊದಿಬಿಡುವುದು, ವಶೀಕರಣ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಬರೆದ ವೀಳೆಯದೆಲೆಯನ್ನು ತಿನ್ನಿಸುವುದು, ಹೆಜ್ಜೆಯಿಡುವ ಕಡೆಯಂತ್ರಬರೆಯುವುದು ಹೀಗೆ ಏನೇನೋ ತಂತ್ರಗಳಿವೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಅವನು

ಯಾವುದಾದರೊಂದನ್ನು ಮಾಡಿರಬೇಕು. ಅದಿಲ್ಲದೇ ಅರಗಿಣಿಯಂತಹ ಹುಡುಗಿ ಹೀಗೆ ಎದುರು ಬೀಳುವುದಿಲ್ಲ.

ಮಗಳ ಬುದ್ಧಿ ಕೆಟ್ಟಿದೆ ಎಂದು ತಾಯಿ ತಂದೆಗಳಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗುವಂತಹ ಪ್ರಮೇಯ ಸಹ ಏರ್ಪಟ್ಟದ್ದಿತ್ತು.

ಗುಂಡಪ್ಪನವರು ತಮ್ಮ ತಂಗಿ ನಾಗರತ್ನಮ್ಮನಿಗೆ ಪ್ರಮಿಳೆಗೆ ಒಬ್ಬ ಗಂಡು ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಬಲು ದಿನಗಳಿಂದ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಆಕೆ ಎರಡು ಮೂರು ಕಡೆ ಗಂಡು ನೋಡಿಯೂ ಇದ್ದರು. ಅದಾವುದೂ ಗುಂಡಪ್ಪನವರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಸುಮಾರು ತಿಂಗಳ ಹಿಂದೆ ಒಬ್ಬ ಹೆಡುಗನಿದ್ದಾನೆಂದೂ ಬಹಳ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂಬಂಧನೆಂದೂ ಕಾಗದ ಬಂದಿತು. ಆ ಗಂಡಿನ ವಿಷಯ ವಿಚಾರಿಸಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಗುಂಡಪ್ಪ ತಮ್ಮ ಒಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ನಾಗರತ್ನಮ್ಮ ಗಂಡನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಶಿವನ ಸನುದ್ರದಲ್ಲಿಳಿದರು.

ಹೆಣ್ಣಿನ ಮನೆಯವರು ಗಂಡು ನೋಡದೆಯೇ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಮೆಯಾಗ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಗಂಡೂ ಗಂಡಿನ ಮನೆಯವರೂ ಕಣ್ಣು ನೋಡಿ ಒಪ್ಪಿ ಕೊಂಡರು. ಜಾತಕಾನುಕೂಲ ಮೊದಲೇ ಕೂಡಿ ಬಂದಿತ್ತು. ಮದುವೆಯಾಗಬೇಕಾದರೆ ನೊದಲು ನಡೆಯಬೇಕಾದ ಕೆಲಸಗಳೆಲ್ಲವೂ ಆಗಿದ್ದವು.

ಲಗ್ನಪತ್ರಿಕೆಯಾಗಬೇಕು.

ಆ ದಿನ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಪ್ರಮಿಳೆಯು ಅವರಮ್ಮನೊಡನೆ "ನನಗೆ ಮದುವೆ ಬೇಡ" ಎಂದು ನಿರ್ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟಳು.

"ಹಾಗೆಂದರೇನೇ? ಬಹಳ ಒಳ್ಳೆಯ ಜಾಗ. ನಮ್ಮಂತಹ ಬಡವರಿಗೆ ಇಂತಹ ಕಡೆ ಸಂಬಂಧ ಕೂಡಿ ಬರುವುದೇ ಕಷ್ಟ. ಎಣ್ಣೆ ಬರುವಾಗ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡರು-ಎಂಬಂತೆ ಯಾಕೇ ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತೀ?"

"ನನಗೆ ಅದೊಂದೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಬೇಡವೆಂದರೆ ಬೇಡ. ನಾನು ಈಗ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ."

"ಈ ಮಾತು ಕೇಳಿದರೆ ನಿಮ್ಮಪ್ಪ ಸುಮ್ಮನಿರುತ್ತಾರೇನೇ?"

“ಸುಮ್ಮನಿರದೇ ಏನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ? ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅವನೋ, ನಾನೋ ?”

“ಏನೋಮ್ಮ. ನೀವು ಈಗಿನ ಕಾಲದ ಹುಡುಗರು. ನನಗೆ ಒಂದೂ ಗೊತ್ತಾಗುವುದಿಲ್ಲ”

ಪಾತಮ್ಮನವರು ಗಂಡನನ್ನು ಕರೆದು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ವಿಷಯ ತಿಳಿಸಿದರು.

ಗುಂಡಪ್ಪ ಮನೆಯ ಚಾವಣಿಯೇ ಹಾರಿಹೋಗುವಂತೆ ಆರ್ಭಟನಾಡುತ್ತಾ “ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಡತೇನೇ, ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಅವಳಾರು. ಹೇಳಿದಂತೆ ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಬಿದ್ದಿರುವುದಾದರೆ ಬಿದ್ದಿರಲಿ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಹೇಳು” ಎಂದರು.

ಗಂಡ ಹೇಳಿದ ಮಾತನ್ನು ಮಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿ ಮಗಳ ಉತ್ತರ ಗಂಡನಿಗೆ ತಲುಪಿಸಬೇಕಾದ ಪ್ರಯಾಸ ಪಾತಮ್ಮನವನಿಗೆ ಒದಗಿ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರಮಿಯೇ ನೇರವಾಗಿ ತಂದೆಯ ಮಾತಿಗೆ ಉತ್ತರ ಹೇಳಿದಳು.

“ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಹೋಗಬೇಕಾಗುವ ಸಂದರ್ಭ ಬಂದರೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ನನಗೆ ಬೇಡದ ಮದುವೆಯನ್ನು ನಾನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ”

ತಂದೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ರೇಗುತ್ತಾ “ಗಟವಾಣಿಯ ಹಾಗೆ ಎದುರಿಗೆ ನಿಂತು ಜವಾಬು ಕೊಡುತ್ತಾಳೆ. ಅದಕ್ಕೇ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸ್ಕೂಲಿಗೆ ಕಳಿಸಬಾರದು-ಎನ್ನುವುದು. ನಾನೇನು ಬಳೆ ತೊಟ್ಟುಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಅದು ಹೇಗೆ ನೀನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲವೋ ನೋಡುತ್ತೇನೆ. ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಮನೆಯ ಮೇಲೆ ಕೂರಿಸಿ ತಾಳಿ ಕಟ್ಟಿಸುತ್ತೇನೆ” ಎಂದರು.

ಆ ಮಾತು ಹೇಳಿ ತಂದೆ ಹೊರಟು ಹೋದರು. ಮಗಳು ತಾಯಿಯೊಂದಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು.

“ಅಮ್ಮ. ನನಗೆ ಮದುವೆ ಬೇಡವೆಂದರೆ ಬೇಡ. ಅಣ್ಣ ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಮನೆಯ ಮೇಲೆ ಕೂರಿಸಿ ತಾಳಿ ಕಟ್ಟಿಸುವುದಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಈಗಲೇ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಮದುವೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಬಲಾತ್ಕಾರ ಮಾಡಿದರೆ ನಾನು ಭಾವಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಪ್ರಾಣ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ”

ತಾಯಿ ಮಗಳಿಗೆ ಎಷ್ಟೋ ವಿವೇಕವನ್ನು ಹೇಳಿ ನೋಡಿದರು. ಒಂದೂ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕಡೆಗೆ ಗಂಡನ ಬಳಿ ಹೋಗಿ ಹೇಳಿದರು.

“ನನ್ನ ಮಾತು ಕೇಳಿಲ್ಲ. ಅವಳಿಗೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲವೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಈ ಮದುವೆ ಬೇಡ”

“ಏನೇ. ನೀನು ಅವಳಿಗೆ ಸಾಮೀಪ್ಯವೇ?”

“ನಾನು ಸಾಮಿ ಲೂ ಆಲ್ಲ. ಏನೂ ಆಲ್ಲ. ಎಷ್ಟೋ ಹೇಳಿದೆ. ಕೇಳು ವುದಿಲ್ಲ. ಭಾವಿಯಲ್ಲಿ ಬೀಳುವುದಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ”

ಆ ಮಾತು ಕೇಳಿ ತಂದೆಗೂ ತುಸು ಗಾಬರಿಯಾಯಿತು. ಗಂಡ ಹೆಂಡಿ ರಲ್ಲಿ ಪಿಸುಪಿಸನೆ ಮಾತುಗಳು ನಡೆಸುವು. ಯಾರೂ ಹೇಳದಿದ್ದರೂ ಗುಂಡ ಪ್ಪನವರ ತಂಗಿ ನಾಗರತ್ನಮ್ಮನವರಿಗೂ ವಿಷಯ ತಿಳಿಯಿತು.

ಆಕೆ “ಗುಂಡ. ಹುಡುಗಿಗೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಯಾಕೆ ಬಲಾತ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತೀಯೆ? ಬೇಡ ಬಿಡು” ಎಂದರು.

“ನೀನೂ ಹೀಗೆಯೇ ಮಾತನಾಡಿದರೆ ಹೇಗೆ ನಾಗು. ನಿನಗೇ ಗೊತ್ತಿ ರುವಂತೆ ಎಷ್ಟು ಕಡೆ ನೋಡಿದೆವು. ಒಂದೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ದೇವರ ದಯದಿಂದ ಸಂಬಂಧ ಕೂಡಿ ಬಂದಿದೆ. ಇದನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡರೆ ಹೇಗೆ?”

“ನೀನು ಹೇಳುವುದು ನಿಜ. ಆದರೆ ಹುಡುಗಿ ಭಾವಿಗೆ ಬಿದ್ದು ಪ್ರಾಣ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ ಎಂದರೆ ನಾವು ಏನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗುತ್ತದೆ”

ಗುಂಡಪ್ಪ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟು ಪ್ರಸಂಚನೇ ಮುಳುಗಿಹೋಯಿ ತೆಂಬಂತೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು.

“ನಾನೊಂದು ಮಾತು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಕೇಳುತ್ತೀಯಾ ಗುಂಡಾ”

“ಹೇಳಮ್ಮ. ಏನು ಹೇಳುತ್ತೀಯೋ ನೋಡೋಣ”

“ಈಗ ಉಪಾಯವಾಗಿ ವಿಷಯ ಮುಂದೆ ಹಾಕಿಬಿಡೋಣ. ನಾಲ್ಕು ದಿನ ಬಿಟ್ಟು ಹುಡುಗಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬುದ್ಧಿಹೇಳಿ ಅನಂತರ ಮಾಡಿಸೋಣ”

“ಅಲ್ಲ ನಾಗು. ಲಗ್ನಪತ್ರಿಕೆ ಮಾಡಿಸಿಬಿಡುತ್ತೇನೆ-ಎಂದೆ. ಈಗ ಅವ ರನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಕೈಗೆ ಬಂದದ್ದು ಬಾಯಿಗಿಲ್ಲ-ಎಂಬಂತೆ ಆಗುತ್ತದಲ್ಲ”

“ಏನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗುತ್ತದೆ? ಎಲ್ಲರೂ ಕುಳಿತಿರುವಾಗ ಪ್ರಮಿಳೆ

ಬಂದು ನಾನು ಮದುವೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ನಮಗೆಲ್ಲಾ ಎಷ್ಟೊಂದು ಅಪಮಾನ. ಅದನ್ನು ಯೋಚನೆಮಾಡು. ಈಗಿನ ಕಾಲದ ಹುಡುಗಿಯರು ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಹೇಸುವವರಲ್ಲ”

ಗುಂಡಪ್ಪ ಆ ವಿಷಯ ಯೋಚಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವರ ಎದೆ ಕಂಪಿಸಿತು. ನಿಜ. ಎಂದೂ ಎದುರಿಗೆ ನಿಂತು ಮಾತನಾಡದ ಹುಡುಗಿ ಇಷ್ಟೊಂದು ಉದ್ಧಟತನದಿಂದ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ನಾಗೂ ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ಬೀಗರ ಎದುರಿಗೆ ಬಂದು “ನನಗೆ ಈ ಮದುವೆಯು ಬೇಡ” ಎಂದರೆ? ಹಾಗಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸದ್ಯದಲ್ಲಿ ಲಗ್ನಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಮುಂದೆ ಹಾಕುವುದೇ ಉತ್ತಮ. ಅವರೂ ಕುದುರಿರುವ ಸಂಬಂಧ ಈ ಗಲಾಟೆಗಳಲ್ಲಿ ತಪ್ಪಿಹೋದರೆ?

“ಅದು ಸರಿ, ನಾಗೂ. ಈ ಸಂಬಂಧ ತಪ್ಪಿಹೋದರೆ?”

“ಅದಕ್ಕೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕು ಎನ್ನುತ್ತೀಯೆ? ಈಗ ಬಂದಿರುವ ಗುಂಡಾಂತರದಿಂದ ಪಾರಾಗೋಣ. ಅನಂತರ ಮುಂದಿನ ಯೋಚನೆ”

ಆಕೆ ಆ ಮಾತು ಹೇಳುವುದಂತೂ ಹೇಳಿದಳು. ಆದರೆ ಅದು ಅಣ್ಣನಿ ಗಾಗಲೀ ಅತ್ತಿಗೆಗಾಗಲೀ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆಂದು ಆಕೆಗೆನ್ನಿಸಿ ಲಿಲ್ಲ. ಹೇಳುವಾಕೆಗೇ ಸಮಾಧಾನಕರವಲ್ಲದ ವಿಷಯ ಕೇಳುವವರಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗುವುದು ಹೇಗೆ?

ಅದರಿಂದ ಹೇಳಿದ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಆಸೆಯನ್ನು ತುಂಬುತ್ತಾ “ನೀನು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಡಣ್ಣ. ಈ ಸಂಬಂಧ ತಪ್ಪಿಹೋಗದಂತೆ ಏನಾದರೂ ಹೇಳಿ ನಾಲ್ಕುದಿನ ಮುಂದೆ ಹಾಕುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಭರವಸೆಯ ಮಾತು ಹೇಳಿದರು.

ಮದುವೆಯ ಮೊದಲ ಹೆಣ್ಣಿನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಊಟ ಮಾಡಬಾರದೆಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ ಗಂಡಿನ ಕಡೆಯವರು ಗುಂಡಪ್ಪನವರಿಗೆ ಸ್ನೇಹಿತ ವಾಸುದೇವ ಯ್ಯನವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಡಾರಮಾಡಿ ಕೊಡಲಾಗಿತ್ತು. ನಾಗೂತ್ನಮ್ಮ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಗಂಡಿನ ತಾಯಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಮಾತನಾಡಿದರು.

“ಶಾಂತಮ್ಮನವರೇ. ನಮ್ಮ ಅಣ್ಣನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿ ಪ್ಪಾರೆ. ಅಡಷ್ಟು ಬೇಗ ಮದುವೆಮಾಡಿ ಬಿಡಬೇಕೂ ಅಂತ ಇದ್ದಾನೆ.

ಇನಕೇ ಕಡೆಯ ನುಗಳು. ಇಮ್ಮದರಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಲಕ್ಷಾಣಾಗಿ ಮದುನೆ ಮಾಡ ಬೇಕು. ಎಂದು ಇದೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ದುಡ್ಡೂ ಕಾಸೂ ಏರ್ಪಾಟು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಲಗ್ನ ಕಟ್ಟಿಸಿಬಿಡೋಣ”

“ಹಾಗೇ ಆಗಬಹುದು. ಅವರೂ ಏರ್ಪಾಟುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳ ಬೇಕೋ ಇಲ್ಲವೋ? ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣುಗಳು ಒಪ್ಪಿ ಮಾತುಕತೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಲಗ್ನಸತ್ರಿಕೆ ಮಾಡಿಸುವುದು ಎಷ್ಟು, ಹೊತ್ತು? ಹಾಗೆ ಆಗಲಿ”

ಅದೇ ದಿನ ಸಾಯಂಕಾಲದ ಬಸ್ಸಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುತ್ತೀವೆಂ ದರು ಗಂಡಿನ ಕಡೆಯವರು. ನಾಗರತ್ನಮ್ಮ ಆಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಬಲಾತ್ಕಾರ ದಿಂದ ಆ ದಿನ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಅವರಿಗೆಲ್ಲಾ ಒಳ್ಳೆಯ ಔತಣಮಾಡಿಸಿ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟರು.

ಗಂಡಿನ ಕಡೆಯವರು ಶಿವನವರು ವ್ರತಕ್ಕೆ ಬಂದುದು ಶನಿವಾರ. ಆ ದಿನ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಬಂದು ನೋಡಿಸಲು ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಭಾನುವಾರ ಅವ ರಿಗೆ ಔತಣಮಾಡಿಸಿ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟವಾಯಿತು.

ಆ ಎರಡು ದಿನಗಳೂ ಗಲಾಟೆಯಲ್ಲಿ ಕಳೆದುಹೋದುವು.

ಸೋಮವಾರ ಹತ್ತುಗಂಟಿಯ ಹೊತ್ತಿಗಾಗಲೇ ಪ್ರಮಿಳೆ ಸ್ಕೂಲಿಗೆ ಹೋಗಲು ಸಿದ್ಧವಾದಳು. ತಂದೆಯ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಊಟಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ಕೂಲಿಗೆ ಹೋಗುವುದು ಪದ್ಧತಿ.

ಕೋಟು ಪೇಟಾಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸ್ಕೂಲಿಗೆ ಹೊರಡಲು ಸಿದ್ಧ ವಾಗಿದ್ದ ಗುಂಡಪ್ಪನವರು ಮಗಳೂ ಐದಾರು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನೂ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಟೀ ಡಬ್ಬಿಯನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನಿಂತುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ “ನೀನು ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಸ್ಕೂಲಿಗೆ ಬರಬೇಡ” ಎಂದರು.

ಅವರ ಮಾತು ದುಗುಡವಾಗಿತ್ತು.

ಅದರೂ ಪ್ರಮಿಳೆಯು “ಯಾಕಣ್ಣ” ಎಂದಳು.

“ಯಾಕೆ ಎಂದರೆ ನನ್ನ ಇಷ್ಟ. ಬರಬೇಡ ಎಂದರೆ ಬರಬೇಡ. ಮನೆ ಯಲ್ಲಿಯೇ ಬಿದ್ದಿರು”

ಪ್ರಮಿಳೆ ಅದಕ್ಕೆ ಎನುರು ಮಾತು ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ರಫ್ತನೆ ಕಿಟಕಿ ಗೂಡಿನಲ್ಲಿ ಎಸೆದು ಹೋಗಿ, ಹಜಾರದ ಚಾವೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಳು.

ಗುಂಡಪ್ಪ ಮನೆಬಿಟ್ಟು ಹೋದ ಮೇಲೆ “ಅಮ್ಮ. ಲೇ ಅಮ್ಮ” ಎಂದು ಕೂಗಿಕೊಂಡಳು.

ಒಳಗೆ ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಪಾತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮಗಳು ಅಷ್ಟುಹೊತ್ತಿಗಾಗಲೇ ಸ್ಕೂಲಿಗೆ ಹೊರಟು ಹೋಗಿದ್ದಾಳೆಂದುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಮಗಳು ಕರೆಯುತ್ತಲೇ ಇನ್ನೂ ಇವಳೇಕೆ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದಾಳೆ-ಎಂಬುದೊಂದು ಕಡೆ, ಇವಳು ಯಾಕೆ ಕರೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆಂದು ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಹೀಗಾಗಿ ಹೊರಗೆ ಬಂದರು.

“ಸ್ಕೂಲಿಗೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲವೇನೇ, ಯಾಕೆ”

“ಅಣ್ಣ ಹೇಳಿದ್ದು ಕೇಳಿವೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ, ನಾನು ಸ್ಕೂಲಿಗೆ ಹೋಗ ಕೂಡದಂತೆ. ಬೇಡ. ನನಗೇನು ಹೋಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ”

“ಯಾಕೆ ಹೋಗಕೂಡದೆಂದರೇ? ಪರೀಕ್ಷೆ ಸಮಯ. ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಉಂಟೇ?”

“ನನಗೇನು ಗೊತ್ತು ಅವನನ್ನೇ ಕೇಳು. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಸ್ಕೂಲಿಗೆ ಬರಬೇಡ ಎಂದು ಅವನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾಗ ನೀನೇನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ? ಆಗಲೇ ಬಂದು ಕೇಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ನನಗೇನು, ನಾನು ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿರುತ್ತೇನೆ. ಫೇಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗಲಿ”

“ಏನೋ ಅಂದಿರಬೇಕು ಬಿಡು, ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಓದಿಕೋ. ಒಂದು ದಿನ ಸ್ಕೂಲಿಗೆ ಹೋಗದಿದ್ದರೆ ಏನು ಮುಳುಗಿಹೋಯಿತು?”

ಗುಂಡಪ್ಪ ಶೀಘ್ರಕೋಪಿಗಳು. ಕಾರಣವೇ ಇಲ್ಲದೆ ಕೆಲವು ಸಲ ಕೋಪ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಾಗೆಯೇ ಅವರ ಕೋಪ ಬಹಳ ಬೇಗ ಶಾಂತವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕೆಲವು ಸಲ ಯಾರಾದರೂ “ಏನಾಗಿದೆ ಅಂತ

ಕೋಪನಾಡಿಕೋತಿರೆ ?” ಎಂದು ಸಮಾಧಾನದಿಂದ ಕೇಳಿದರೆ ಮರುಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಅವರೇ “ಕಾರಣವೇ ಇಲ್ಲದೇ ಕೋಪನಾಡಿಕೊಂಡೆನಲ್ಲಾ” ಎಂದು ಕೊಳ್ಳುವರು ಕೋಪ ಹೋಗಿ ಮುಖದಲ್ಲಿ ನಗುವು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು.

ಅದೇರೀತಿ ಈ ದಿನವೂ ಅವರಿಗೆ ಕೋಪ ಬಂದಿದೆ ಎಂದು ತಾಯಿ ಮಕ್ಕಳು ಅಂದುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಪ್ರಸಂಗ ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವಾಗಿ ತೇಲಿ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ.

ಸಾಯಂಕಾಲ ಪ್ರಮಿಳೆಯ ಗೆಳತಿ ಚಂದ್ರಮಣಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದಳು. ಆಗ ಪ್ರಮಿಳೆ ಕಾಫೀ ಕುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊರಗಡೆ ಬಂದಾದ ಮೇಲೆ ಗೆಳತಿಯರಿಬ್ಬರೂ ಮಾತನಾಡತೊಡಗಿದರು.

“ಏನೇ, ಈ ದಿನ ಸ್ಕೂಲಿಗೆಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ”

“ಕೆಲಸವಿತ್ತಮ್ಮ”

“ಈಗಲೂ ಹಿಂದೀ ಪಾಠಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತೀಯೋ ಇಲ್ಲವೋ, ಹಾಗೆಯೇ ಹೊರಟುಹೋಗೋಣ ಎಂದುಕೊಂಡಿವೆ. ಯಾವುದನ್ನೂ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗೋಣವೆಂದುಕೊಂಡವಳು ಹೀಗೆ ಬರಬೇಕಾಯಿತು. ಈಗ ನೀನೇನು ಬರುತ್ತೀಯೋ ಇಲ್ಲವೋ”

“ಬರುತ್ತೀನಿ ಕಣೆ. ಪಾಠಕ್ಕೆ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡರಾಗುತ್ತದೆಯೇ ?”

ಪ್ರಮಿಳೆ ಮುಖ ತೊಳೆದು ತಲೆಹೆಕ್ಕೆ ಸರಿಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬೇರೇ ವಾಯಿಲ್ ಸೀರೆ ಉಟ್ಟು, ಮುಖ ಕೊರಳುಗಳಿಗೆ ಪೌಡರ್: ಹಚ್ಚಿ, ಅದನ್ನು ಅಂಗೈ ಅಗಲದ ಕರ್ಫ್(ಪಾನಿಂಡ ಬರಸಿ, ಕಿರುಬೆರಳಿನ ಉಗುರು ಕೊನೆಯಿರುವ ಕುಂಕುನು ಸರಿಮಾಡಿ ಹೊರಡಲನುವಾದಳು.

ಒಳಗಿನಿಂದ ಬಂದ ಗುಂಡಪ್ಪ “ಚಂದ್ರಮಣಿ ನೀನು, ಪಾಠಕ್ಕೆ ಹೋಗಮ್ಮ. ಈ ದಿನ ಪ್ರಮಿಳೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವಳಿಗೆ ಕೆಲಸವಿದೆ” ಎಂದರು.

ವಿಧಿಯಿಲ್ಲದೇ ಪ್ರಮಿಳೆ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟಳು.

ಮಾರನೆಯ ದಿನವೂ ಹೀಗೇ ಆಯಿತು.

ಪಾಠನ್ನು ನನರು ಗಂಡನೊಡನೆ “ಇದೇನೊಂದ್ರೆ. ಸ್ಕೂಲಿಗೆ ಹೋಗಬೇಡ ಎನ್ನುತ್ತೀರಿ. ಹಿಂದೀ ಪಾಠಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಡ ಎನ್ನುತ್ತೀರಿ, ಮಗು,

ಅವಳಿಗೂ ಬೇಜಾರಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇ? ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತಿದ್ದರೆ ಹೇಗೆ?" ಎಂದರು.

“ಹೇಗೂ ಇಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಾ ಸರಿಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈಗ ನೀನು ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲವೇ? ನಿನಗೆ ಬೇಜಾರಾಗುತ್ತದೆಯೇ?”

“ನನಗೂ ಅವಳಿಗೂ ಒಂದೇನೇ. ಮಗು ಸ್ಕೂಲಿಗೆ ಹೋಗದಿದ್ದರೆ ಹೇಗೆ?”

“ಅದನ್ನು ನಿರ್ಣಯಮಾಡಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಅವಳು ಸ್ಕೂಲಿಗೆ ಹೋಗುವುದು ಬೇಡ”

“ಆದರೆ ಈಗಲೇ ಓದು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಬಿಡುವುದು ಅಂತೀರಾ?”

“ಅಷ್ಟೇ ಅಷ್ಟೇ. ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಓದಿ ಯಾರಿಗೂ ಸಂಪಾದನೆಮಾಡಿ ಹಾಕಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಇವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಓದಿಸಿಯೇ ಎದುರಿಗೆ ನಿಂತು ಮಾತಾಡುವ ಧೈರ್ಯ ಬಂದಿದೆ”

ಆಗ ತಾಯಿ ಮಕ್ಕಳಿಬ್ಬರಿಗೂ ಗೊತ್ತಾಯಿತು, ಗುಂಡಪ್ಪನವರಿಗೆ ಬಂದಿರುವುದು ಹಿಂದಿನಂತಹ ಕೋಪವಲ್ಲ-ಎಂದು.

ಚಂದ್ರನುಣಿಯೊಂದಿಗೆ ಹೊರಡಲು ಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದಾಗ ತಂದೆ ಹಠಾತ್ತನೆ ಬಂದು ಹಾಗೆ ಹೇಳಿದುದು ಪ್ರಮಿಳೆಗೆ ತೇಜೋನಥೆ ಮಾಡಿದಂತಾಗಿತ್ತು. ಅದರ ಕಾರಣ ಕೇಳಿದ ಮೇಲಂತೂ ವಿಸರೀತ ಕೋಪಬುದಿತು. ಆ ಕೋಪೀ ಮುಸುಡಿಯ ಗಂಡನ್ನು ಮಮವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದರಿಂದ ಅಲ್ಲವೇ ಅವನಿಗಷ್ಟು ಕೋಪ ಎಂದುಕೊಂಡಳು. ಸ್ಕೂಲಿಗೆ ಹೋಗಬೇಡವೆಂದು ಹೇಳಿದುದಕ್ಕಿಂತ ಲೂ ಹಿಂದೀ ಪಾಠಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಡವೆಂದು ಹೇಳಿದುದು ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ವಿಸರೀತ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡಿತು.

ಮಾರನೆಯ ದಿನವೂ ಹೀಗೆಯೇ ಆಯಿತು. ತಂದೆಯ ಶಾಸನದಿಂದ ಮಗಳು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಹುಳುವಿನಂತೆ ಒದ್ದಾಡತೊಡಗಿಡಳು.

ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಗಳು ಯಾರಿಗೋ ಎನ್ನೋ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದು

ದನ್ನು ಪಾತಮ್ಯ ಗಮನಿಸಿದರು. ಏನೋ ಪಾಠ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ-ಎಂದು ಕೊಂಡು ಸುಮ್ಮನಾದರು. ಆದರೆ ಪ್ರಮಿಳೆ ಅದನ್ನು ಕವರಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ತೆಗೆ ದಿಟ್ಟು ದನ್ನು ನೋಡಿ ಕಾಗದವೆಂದುಕೊಂಡರು. ತಮ್ಮ ಮಗಳು ಯಾರಿಗೆ ಕಾಗದ ಬರೆಯುತ್ತಾಳೆ. ಅಂತಹ ಪ್ರಮೇಯವೇನು-ಎಂದುಕೊಂಡರು.

ಪ್ರಮಿಳೆ ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ಕೋಣೆಗೆ ಹೋಗಿ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿ ಹಾಕಿ ಆ ಕಾಗದ ಹುಡುಕಿ ತೆಗೆದರು. ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಪಾತಮ್ಯನವರಿಗೆ ಓದಲು ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವಾದರೂ ಅಕ್ಷರಕ್ಕೆ ಅಕ್ಷರ ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಓದಬಲ್ಲವರಾಗಿದ್ದರು.

ಕವರಿನ ಮೇಲೆ ವಿಳಾಸವನ್ನು ಓದಿದರು. "ಶ್ರೀ ಮಾಧವರಾವ್ ಹಿಂದೀ ಮೇಷ್ಟರು" ಎಂದಿತ್ತು. ಏನು ಬರೆದಿದ್ದಾಳೆಯೋ ನೋಡೋಣವೆಂದು ಅದನ್ನು ತೆಗೆದಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರು.

ಮಗಳು ಸ್ನಾನದ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಅವಳ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳವೇ ಇರಲೆಂದು ಅನುಭವವರವಾಗಿ ಕಾಗದವನ್ನು ತಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡರು. ತೆಗೆದಿಟ್ಟುಕೊಂಡರೇ ವಿನಾ ಅದು ಮುಖ್ಯವಾದ ಕಾಗದವೆಂದು ಅವರಿಗೆ ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಏನೋ ನಾಲ್ಕು ವಿವರ ರಚನೆಗೆ ಬರೆದುಕೊಂಡಿರಬಹುದು-ಎಂದುಕೊಂಡರು. ಅವಳು ಬರೆದಿಟ್ಟಿದ್ದ ಕಾಗದವನ್ನು ಹುಡುಗಿಯಂತೆ ಯಾಕೆ ತಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡೇ ಎಂದು ನಾಚಿಕೆಪಟ್ಟರು. ಹೇಗೆ ಅವಳಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗದೇ ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೋ ಹಾಗೆಯೇ ಅದನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇಟ್ಟುಬಿಡಬೇಕೆಂದರು.

ತನುಗೆ ಕಾಗದ ಯಥಾಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಇಡಲು ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಏನು ಕಾರಣವೇರ್ಪಟ್ಟಿತೋ, ಏನಾಯಿತೋ ಪ್ರಮಿಳೆ ತಾನು ಬರೆದಿದ್ದ ಕಾಗದ ಗೈರುವಿಲೆಯಾದುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಳು. ಪುಸ್ತಕದ ನಡುವೆ ತೆಗೆದಿಟ್ಟ ನೆನಪು ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲ. ಇನ್ನೆಲ್ಲಿಯೂ ಇಡಲಿಲ್ಲ. ಇಟ್ಟಿದ್ದು ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಯೇ. ಅದಲ್ಲ ಇರದೇ ಇದ್ದುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ಪ್ರಮಿಳೆಗೆ ತಾನು ಮರೆತು ನೆಲದ ಮೇಲೆಯೇ ಇಟ್ಟು ಹೋರಟುಹೋದೆನೋ, ಗುಡಿಸಲು ಬಂದ ತಾಯಿ ಅದನ್ನು ಹೊರಗೆ ಹಾಕಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆಯೋ ಎಂದು ಸಂದೇಹವಾಯಿತು.

“ಅಮ್ಮಾ, ಗುಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಕಾಗದ ಸಿಕ್ಕಿತೇ?”

ಮಗಳ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ನೂಡಿದ್ದ ಗಾಬರಿ ತಾಯಿಯ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಿತು. ಆಗಲೇ ಆ ಕಾಗದವನ್ನು ಸೀತಮ್ಮನವರಿಗೆ ಆಸಕ್ತಿಯುಂಟಾದದ್ದು. ನೋಡಲಿಲ್ಲವೆಂದಕೂಡಲೇ ಪ್ರಮಿಳೆ ಭಯವಿಹ್ವಲೆಯಾದದ್ದು, ಅನಂತರ ಅದನ್ನು ಹೆಂಡಕಲು ಪರದಾಡಿದ್ದು ಇವುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಆ ಕಾಗದದಲ್ಲಿ ಏನಿವೆಯೋ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಅವರ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೆರಳಿತು.

ರಾತ್ರಿ ಮನೆಗೆಲಸಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಯಜಮಾನರಿಗೆ ಕಾಗದವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಟ್ಟು “ಇದೇನೋ ಸ್ವಲ್ಪ ನೋಡಿ” ಎಂದರು.

ಕಸರಿನ ಮೇಲಿದ್ದ ವಿಳಾಸವನ್ನು ನೋಡಿದೊಡನೆಯೇ “ಇವನಿಗೆ ಪ್ರಮಿಳೆ ಕಾಗದ ಬರೆಯುವಂತಹ ಪ್ರಮೇಯವಾದರೂ ಏನಿತ್ತು?” ಎಂದೆನಿಸಿತು ಗುಂಡಪ್ಪನವರಿಗೆ. ಆದರೂ ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಕವರು ಒಡೆದು ಕಾಗದ ತೆಗೆದು ಓದಿದ್ದರು. ಅದರಲ್ಲಿ ಈರೀತಿಯಾಗಿತ್ತು.

“ಪ್ರೀತಿಸಾತ್ರರಾವ ಚಿಕ್ಕ ಮೇಷ್ಟರಿಗೆ—

“ನಾನು ಈ ಎರಡು ದಿನಗಳಿಂದ ಪಾಠಕ್ಕೆ ಬರದಿರುವುದು ನಿಮಗೆ ಬಹಳ ಅಶ್ಚರ್ಯವಾಗಿರಬಹುದು. ಅದು ನಿಮಗೆ ಹೇಗಾಗಿದೆ ಎಂದು ಊಹಿಸಬಲ್ಲೆ. ನಿಮ್ಮನ್ನು ನೋಡದೇ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತಿರುವ ಅಲ್ಲ ಕಲ್ಪೋಲವೇ ನಿಮಗೂ ಆಗುತ್ತಿರಬಹುದೆಂದು ನಂಬುತ್ತೇನೆ.

“ಹಿಂದೀ ಪಾಠಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕೆಂದು ಪ್ರತಿಕ್ಷಣವೂ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಮಿಡಿಯುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ನಾನು ಬರುವಂತಿಲ್ಲ. ಅದೊಂದು ಕೆಲಸವಾಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಈ ಕಾಗದ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

“ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ ಒಬ್ಬ ಗಂಡನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದರು. ಮದುವೆಯೆಲ್ಲಾ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಗೊತ್ತೇ ಆಗಿದ್ದಿತೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಕಡೆಗೆ ನಾನು ಮದುವೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹಟ ಹಿಡಿದೆ. ಸದ್ಯದಲ್ಲಿ ಮದುವೆಯ ಮಾತು ಮುಂದೆ ಹೋಗಿದೆ. ಆದರೆ ಹೀಗೇ ಅದನ್ನು ಮುಂದೆ ಹಾಕುವುದಕ್ಕಾಗುತ್ತದೆಂಬ ನಂಬಿಕೆಯು ನನಗಿಲ್ಲ.

“ಇವರಿಂದ ನಮ್ಮ ತಂದೆಗೆ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಬಹಳ ಅಸಮಾಧಾನವಾಗಿದೆ. ಅದರಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಮನೆಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಕೂಡದೆಂದು ನಿರ್ಬಂಧಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ಕೂಲಿಗೂ ಕಳಿಸಿಲ್ಲ. ಹಿಂದೀ ಪಾಠಕ್ಕೆಕೂಡ ಹೋಗಕೂಡದೆಂದು ಕಟ್ಟು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ವಿಷಯ ಇವರಿಗೆ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ. ಏನೋ ಕೋಪದಿಂದ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಓದುವುದು ಬೇಡವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ, ಅಷ್ಟೇ.

“ಹೀಗೆ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬರದೇ, ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡದೇ ಇರುವುದು ನನ್ನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ನಾವು ಏನಾದರೊಂದು ತೀರ್ಮಾನವನ್ನು ಬೇಗ ಮಾಡಬೇಕು. ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದು ನನಗಿನ್ನೂ ತೋಚುತ್ತಿಲ್ಲ. ನೀವು ಹೇಗೆ ಯೋಚನೆಮಾಡಿ ನಿರ್ಧಾರ ಮಾಡಿದರೂ ನಾನು ಹಾಗೆ ನಡೆದು ಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ತಯಾರಾಗಿದ್ದೇನೆ.

“ನಿಮ್ಮನ್ನು ನೋಡಲು ಸದಾ ಹಾತೊರೆಯುತ್ತಿರುವ

“ಪ್ರವೀಳಾ”

ಕಾಗದವನ್ನು ಓದುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಗುಂಡಪ್ಪನವರಿಗೆ ಕೋಪವು ಉಕ್ಕಿ ಬರ ತೊಡಗಿತು. ಅವರ ಮುಖವು ಅನೇಕ ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ ಅನೇಕ ಬಗೆ ಯಾದ ಭಾವಗಳು ಕಂಡುವು. ಓದಿ ಮುಗಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಕಟಕಟನೆ ಹಲ್ಲು ಕಡಿಯ ತೊಡಗಿದರು.

ಅದನ್ನೆಲ್ಲಾ ನೋಡಿ ಭಯಗ್ರಸ್ಥರಾದ ಪಾತಮ್ಮನವರು “ಏನೊಂದ್ರೆ. ಕಾಗದದಲ್ಲಿ ಏನಿದೆ ?” ಎಂದರು.

“ನಿನ್ನ ಮಗಳು ಯಾವನೋ ತಲೆಮಾಸಿದವನನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿ ದ್ದಾಳೆ. ಆ ಮಿಂಡನಿಗೆ ಬರೆದ ಕಾಗದವಿದು”

ಆ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಪಾತಮ್ಮನವರಿಗೆ ಮೂರ್ಚಿ ಬಂದಂತಾಯಿತು.

ಆದರೂ ಚೇತರಿಸಿಕೊಂಡು “ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಸರವಾಗಿ ಹೇಳಿ” ಎಂದರು.

ಗುಂಡಪ್ಪ ಪಟಪಟನೆ ಹಣೆಯನ್ನು ಚಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ “ಏನು ಹೇಳಲಿ, ಪಾತು. ಇಬ್ಬರು ಹಿಂದೀ ಮೇಸ್ವರುಗಳು ಈ ಊರಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ ನೋಡು. ಅವರಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣವನು ಮಾಧವರಾಯ ಅಂತ. ಪ್ರಮಿಳೆಯೂ ಅವನೂ ಸೇರಿ ಒಳಸಂಚು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಿಂದಲೇ ಇವಳು ಮದುವೆಗೆ ಮುರಾಡ

ಹಾಕಿಕುಳಿತಿರುವುದು. ನನಗೆ ಈ ವಿಷಯವೇ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ನೋಡು. ಈ ಕಾಗದ ನಿನಗೆ ಹೇಗೆ ಸಿಕ್ಕಿತು ?" ಎಂದರು.

ಪಾತನ್ಯುನವರು ತನಗೆ ಕಾಗದ ಸಿಕ್ಕಿದ ಬಗೆಯನ್ನೂ ಅನಂತರ ಪ್ರಮಿಳಿಯು ಬಂದು ಆ ವಿಷಯ ಕೇಳಿದುದನ್ನೂ ಕೇಳಿ "ಅದೆಲ್ಲಾ ಆಯಿತಲ್ಲ. ಈಗೇನು ಮಾಡುವುದು ಹೇಳಿ" ಎಂದರು.

"ಏನು ಮಾಡುವುದೇ. ಮಾಡುತ್ತೇನೆ, ನೋಡು" ಎಂದು ಹೇಳಿ ಆತ ಪ್ರಮಿಳಿಯನ್ನು ಕರೆದರು.

ಅವಳು ಹಜಾರದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದಳು. ತಂದೆಯು ಎರಡು ಬಾರಿ ಕೂಗಲು ಅವಳಿಗೆ ಎಚ್ಚರವಾಯಿತು. ಎಚ್ಚರಗೊಂಡವಳು ಆ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದಳು. ಯಾಕೆ ಕೋಪಗೊಂಡು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆಯೋ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಎರೆಯು ಕಂಪಿಸಿತು. "ಇವರಿ ಬೇಗಾಗ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳೋಣವಂತೆ" ಎಂದುಕೊಂಡವಳು ನಿದ್ರೆ ಬಂದವಳಂತೆಯೇ ಮಲಗಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು.

ನಿದ್ರೆ ಬಂದವರನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಬಹುದಂತೆ. ನಿದ್ರೆ ಬರದವರನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸುವುದ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವಂತೆ. ಹಾಗೆ ತಂದೆ ಎಷ್ಟು ಕೂಗಿದರೂ ಮಗಳು ಎಳಲಿಲ್ಲ.

ಗುಂಡಪ್ಪನವರಿಗೆ ಕೋಪ ಮರುಕಳಿಸಿ ಬಂದಿತು. ಅವರು ಎದ್ದು ಬಂದು ಹಾಸಿಗೆಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು, ಹೊದ್ದಿಕೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಮಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಾಡಿಸಿ ಎಬ್ಬಿಸಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದರು.

"ನಮ್ಮ ಕುಲಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿ ಹೆಸರು ತರಬೇಕೆಂದು ಎಷ್ಟು ದಿನಗಳಿಂದ ಹೊಂಚು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದೀಯೇ ?" ಎಂದು ಅರ್ಭಟಿಸಿದರು.

"ನನಗೊಂದೂ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ"

"ಯಾಕೆ ಅರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಾ ಆಗುತ್ತದೆ. ನೀನು ಘಾತಕಿ, ಹೇಳು. ಎಷ್ಟು ದಿನಗಳಿಂದ ಆ ಹಿಂದೀ ಮೇಸ್ಪರನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದೀಯೆ ?"

"ನಾನು ಯಾರನ್ನೂ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ"

"ಸುಳ್ಳುಬೇರೇ ಬೊಗಳುತ್ತೀಯಾ ? ನೋಡು. ಈ ಕಾಗದವನ್ನು ನೋಡು. ಇದು ನೀನು ತಾನೇ ಬರೆದುದು."

ತಂದೆ ಎದುರಿಗೆ ಹಿಡಿದ ಕಾಗದವನ್ನು ಮಗಳು ನೋಡಿದಳು. ನಿಮ

ಷಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ವಿಷಯವೆಲ್ಲವೂ ಅರ್ಥವಾಯಿತು. ತಾನು ಬರೆದು ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ
ಟೈಪ್ ಕಾಗದವನ್ನು ಹೇಗೋ ತಾಯಿಯು ಕಂಡುಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ತೆಗೆದು
ತಂದೆಯ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ. ಆತ ಅರ್ಭಟಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

ಪ್ರಮಿಳೆ ಒಂದು ಬಾರಿ ದುರದುರನೆ ತಾಯಿಯ ಕಡೆ ನೋಡಿದಳು.
ಪಾತಮ್ಮನವರು ತಾನೇ ಹೆತ್ತ ಮಗಳ ಆ ನೋಟಕ್ಕೆ ಹೆದರಿದರು.

“ಹೇಳು. ಇದನ್ನು ಬರೆದವರಾರು ?”

ಇನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟು ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ. ಎಂದಾದರೂ ಹೇಳಬೇಕಾದ್ದೇ.
ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತಾಗಬೇಕಾದದ್ದೇ. ಇಲ್ಲವೆಂದರೆ ತಾನೇ ಇನ್ನು ವಿಷಯ
ವನ್ನು ಗುಟ್ಟು ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗುವುದೇ ?

“ನಾನೇ ಬರದದ್ದು.”

“ಅಬ್ಬಾ ! ನನ್ನದುರಿಗೇ ಹಾಗೆ ಹೇಳುವ ಧೈರ್ಯ ಬಂದಿತ್ತಲ್ಲವೇ
ನಿನಗೆ.”

ಪ್ರಮಿಳೆ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದಳು.

“ಹೇಳು. ಹೇಳು. ಅವನನ್ನು ನೀನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುವುದು ನಿಜ
ತಾನೇ ? ಅದರಿಂದ ತಾನೇ ಮೊನ್ನೆ ಬಂದಿದ್ದ ಚಿನ್ನದಂತಹ ಸಂಬಂಧ ಬೇಡ
ವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದು.”

ಇಲ್ಲದ ಧೈರ್ಯ ತಂದುಕೊಂಡು ಪ್ರಮಿಳೆ ಹೇಳಿದಳು.

“ಅವರನ್ನು ನಾನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ನಾವು ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಪ್ರೆಮಿ
ಸಿದ್ಧೇವೆ. ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದಿದ್ದೇವೆ.”

“ಹೂಂ. ಹೂಂ. ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡೀರಿ. ಕೂರಳು ಮುರಿದು
ಭಾವಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನದುರಿಗೆ ಅವನನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳು
ತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳಲು ನಿನಗೆಷ್ಟೇ ಧೈರ್ಯ”

ಗುಂಡಪ್ಪ ಮಗಳ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊಡೆದರು. ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು
ಬಂದ ಪಾತಮ್ಮನವರಿಗೂ ಎರಡು ಪೆಟ್ಟು ಬಿದ್ದಿತು. ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ
ತಳ್ಳಿ ಮನಃಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಮಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದರು.

ಪ್ರಮಿಳಾ ಶಿಲಾಮೂರ್ತಿಯಂತೆ ಕುಳಿತಿದ್ದಳು.

“ಹೇಳು. ಈಗಲಾದರೂ ಹೇಳು. ಇನ್ನು ಆ ಮುಂಡೇ ಮಗನ ಮುಖ ನೋಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳು.”

“ನಾನು ಅವರನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಅವರನ್ನೇ ಮದುವೆಯಾಗುವುದು. ಬೇರೆಯವರನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ.”

ಪುನಃ ಮಗಳ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಹೊಡೆದು “ನೋಡುತ್ತೇನೆ. ಹೇಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೀಯೋ?” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಎದ್ದು ತಮ್ಮ ಕೋಣೆಗೆ ಹೋದರು.

ಅದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡಿದ ಪಾತಮ್ಮನವರಿಗೆ “ನಾನು ಇವರಿಗೇಕೆ ಕಾಗದವನ್ನು ಕೊಟ್ಟೆ. ನಾನೇ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಮಗಳಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿದ್ದರೆ ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದಿತ್ತಲ್ಲ”-ಎಂದೆನಿಸಿತು. ಆದರೂ ಕೈಮಿಂಚಿ ಹೋಗಿತ್ತು.

ಕೋಣೆಗೆ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಗಂಡನನ್ನು ಕುರಿತು “ಮಗೂ ಭಾವಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿಬಿದ್ದರೆ ಗತಿಯೇನು?” ಎಂದರು.

“ಹೋಗಿ ಬೀಳಲಿ, ಬಿಡು. ಇಂತಹ ಮಗಳು ಬದುಕಿವ್ವರೆಷ್ಟು, ಸತ್ತು ಹೋದರೆಷ್ಟು?”

ಗಳಿಗೆಯ ಹೊತ್ತು ಕಳೆಯಿತು. ಗುಂಡಪ್ಪನವರಿಗೂ ಹೆತ್ತ ಕರುಳು ಎಳೆಯಿತು.

“ಪಾತು. ಉಪಾಯವಾಗಿ ಅವಳನ್ನು ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಸು. ನಾವು ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಕೊಳ್ಳೋಣ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಏನಾದರೂ ಪ್ರಮಾದವಾದೀತು.”

ತಾಯಿಯೂ ಆ ವಿಷಯ ಹಾಗೆಯೇ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಹೊರಗೆ ಬಂದು ನೋಡಿದರು. ಮಗಳು ನಿಶ್ಚಿಂತಳಾಗಿ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ.

ಪಾತಮ್ಮ “ಎಳು, ಪ್ರಮಿಳಾ” ಎಂದರು.

ಅವಳು ಎಳಲಿಲ್ಲ. ತಾವೇ ಕೈ ಹಿಡಿದು ಅವಳನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದರು ಹಾಸಿಗೆಯನ್ನು ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ನಿಂತಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತಿದ್ದ ಮಗಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಮಲಗಿದರು.

ಅನಂತರ "ಪ್ರಮಿಳಾ ! ನೀನು ವಯಸ್ಸಾದವಳು. ಓದಿದವಳು. ತಿಳಿದವಳು. ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಮಾಡಬಾರದು. ಅವರೇನು ನಿನಗೆ ಕೆಟ್ಟದಾಗಲಿ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆಯೆ ? ನಿನ್ನ ಒಳ್ಳೆಯದಕ್ಕೇ ತಾನೇ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, ನೀನು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಕಮ್ಮಾ" ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

ಮಗಳು ಏನೂ ಉತ್ತರಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ತಾಯಿ ದೀಪವಾರಿಸಿ ಬಾಗಿಲು ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊರಗೆ ಬಂದು ಮಲಗಿಕೊಂಡರು.

"ನಾವು ನಾವು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ನಾನು ಹಿಂದೀ ಮೇಸ್ವರನ್ನೇ ಮದುವೆಯಾಗುವುದು" ಎಂದು ಒಂದು ಬಾರಿ ಹೇಳುವವರೆವಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಪ್ರಮಿಳೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಕೋಚ ನಾಚಿಕೆಗಳಿದ್ದವು. ಅನಂತರ ಅವಳು ಉನ್ನಾದಿನಿಯಂತಾದಳು. ತಾಯಿ ಬೈದರೂ, ತಂದೆ ಹೊಡೆದರೂ ಲಕ್ಷ್ಯ ಮಾಡದೇ ನಿರ್ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯವಾಗಿ ಸಿಸ್ಸಂಕೋಚವಾಗಿ ಆ ಮಾತು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ತಂದೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲದಾಗ ತಾಯಿಯ ಕಣ್ಣು ತಪ್ಪಿಸಿ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಟುಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಹಾಗೆ ಹೋದ ದಿನ ತಂದೆಯಿಂದ ಹೊಡೆತಗಳು ಬಿಳುತ್ತವೆ ಎಂಬುದಂತೂ ನಿಶ್ಚಯ. ಅದರೂ ಪ್ರಮಿಳೆ ಅದನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಮಗಳು ಉನ್ನಾದಿನಿಯಾದುದು ತಮ್ಮಿಂದಲೇ ಎಂಬ ಯೋಚನೆ ಗುಂಡಪ್ಪನವರಿಗೆ ಬರಲೇ ಇಲ್ಲ. ಪ್ರಮಿಳೆಯಲ್ಲಿ ತಟ್ಟನೆ ಅದ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅಚರಿಗೂ ದಿಗಿಲಾಯಿತು. ಸದಿಗಾಹಲು ಏನು ಮಾಡುವುದು ಎಂದು ಹಗಲು ರಾತ್ರಿ ಅಲೋಚಿಸ ತೊಡಗಿದರು.

ಗುಂಡಪ್ಪನವರು ಕಳೆದ ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ಸ್ಕೂಲು ಮೇಸ್ವರು. ಹುಡುಗರನ್ನು ಹೇಗೆ ನಯಭಯಗಳಲ್ಲಿಡಬೇಕೆಂಬುದು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಯದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಮಗಳಿಗೆ ಜೀವಾರಿ ಹಾಕಿದರು. ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡು ಹೊಡೆದರು. ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಿದರು. ಉಸನಾಸ ಹಾಕಿದರು. ತಾವು ಕಲಿತಿದ್ದ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಖರ್ಚುಮಾಡಿ ನೋಡಿದರು. ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಪ್ರಮಿಳೆಯು ಜಗ್ಗಲಿಲ್ಲ. ಹಿಂಸೆ ಮಾಡಿದಷ್ಟೂ ಅವಳ ದೃಢತೆಯು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಾ ಬಂದಿತು. "ಈ ಹುಡುಗಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಕೆಟ್ಟಿದೆ. ಇವಳನ್ನು ಗೋಳಾಡಿಸಿ ಫಲವಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಭದ್ರಮಾಡೋಣ" ಎಂದುಕೊಂಡವರು ನೇರವಾಗಿ ಹಿಂದೀ ಮೇಸ್ವರ ಮನೆಗೆ ಹೋದರು.

ಅವರು ಹೋದದ್ದು ಸಾಯಂಕಾಲದ ಹೊತ್ತು. ಸ್ಕೂಲುಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲಾ ಬಂದಿದ್ದರು. ವೆಂಕಟೇಶ ಕುಳಿತು ಪಾಠ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ. ಮಾಧವೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದ.

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರ ಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಮಗಳೂ ಕುಳಿತು ಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಗುಂಡಪ್ಪನವರು ನೋಡಿದರು. "ಎಲವಲಾ, ಏನು ಮಾಡಿದರೂ ಇವಳು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವುದನ್ನು ಬಿಡುವುದೇ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ. ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಏನು ಆಕರ್ಷಣೆಯಿದೆ" ಎಂದುಕೊಂಡು ಗಮನಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಪ್ರಮಿಳೆಯು ಇತರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರಂತೆಯೇ ಒಂದು ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಸರಿದು ಕುಳಿತು ಕೊಂಡು ಪಾಠದಲ್ಲಿಯೇ ಆಸಕ್ತಳಾಗಿದ್ದಳು.

ವೆಂಕಟೇಶನಿಗೆ ಗುಂಡಪ್ಪನವರ ಪರಿಚಯ ಜಿನ್ನಾಗಿತ್ತು. ಅವರು ಬರುತ್ತಲೇ ಎದ್ದು ಸ್ವಾಗತಿಸಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಬಾದ ಕಾರಣವನ್ನು ಕುರಿತು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದ.

"ನಿಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾತನಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು, ಸಂಡಿತರೇ."

"ಹೇಳಿ ಮೇಸ್ವರೇ ! ಏನು ಸಮಾಚಾರ ?"

"ಇಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಹೇಳುವುದಲ್ಲ. ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ಒಂದು ಗಳಿಗೆಯ ಕಾಲ ಮಾತನಾಡಬೇಕು."

ಅವರನ್ನು ವೆಂಕಟೇಶ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ ಬೀದೀ ಕೋಣೆಗೆ ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಹೋದ. ಕೋಣೆಯನ್ನು ಶುಭ್ರವಾಗಿ ಗುಡಿಸಿ ಚಾಪೆ ಹಾಕಿತ್ತು. ಎರಡು ಹಾಸಿಗೆಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಿ ಒಪ್ಪವಾಗಿ ಒಂದು ಕಡೆ ಒಂದರ ಮೇಲೊಂದು ಇಟ್ಟಿದ್ದರು. ಚಾಪೆಯ ಒಂದು ಕಡೆ ವ್ಯಾಸಪೀಠವನ್ನಿಟ್ಟು ಅದರ ಮೇಲೆ ರಾಮಚರಿತ ಮಾನಸವನ್ನಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಸಣ್ಣ ಕವಾಟಿನ ತಂಬಾ ಪುಸ್ತಕಗಳಿದ್ದವು. ಬುದ್ಧ ವಿವೇಕಾನಂದರ ಭಾವಚಿತ್ರಗಳು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ ಎದುರುಬದುರು ಗೋಡೆಗಳನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿದ್ದವು.

"ಸಂಡಿತರೇ. ನಿಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಎಂಥಾ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ ಗೊತ್ತೇ?"

“ಯಾಕೆ ಮೇಸ್ವರೇ ! ನಮ್ಮ ಹುಡುಗ ಅಂತಹ ಕೆಲಸವೇನು ಮಾಡಿದ ?”

ಗುಂಡಪ್ಪನವರು ನಡೆದ ವಿಷಯವನ್ನೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಹೇಳಿದರು.

ವೆಂಕಟೇಶ ನಗುತ್ತಾ “ಇದಕ್ಕೆ (ಕೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಗಾಬರಿ ಪಡುತ್ತೀರಿ ?

ದೊಡ್ಡವರು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಗೊತ್ತು ಮಾಡುವ ಬದಲು ಹುಡುಗರೇ ಹುಡುಕಿ ಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರವರಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಬಿಡಿ” ಎಂದ.

“ನೀವು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತೀರೆಂದು ನಾನು ನೆನೆಸಿರಲಿಲ್ಲ.”

“ಅದರಲ್ಲಿ ತಪ್ಪೇನಿದೆ, ಗುಂಡಪ್ಪನವರೇ ! ಹೆಣ್ಣು ಗಂಡುಗಳು ಮದುವೆ ಯಾದ ಮೇಲೆ ಪ್ರೀತಿಸತೊಡಗುವುದೊಂದು ತರಹ. ಮದುವೆಯ ಮೊದಲೇ ಪ್ರೀತಿಸತೊಡಗುವುದು ಮತ್ತೊಂದು ತರಹ. ಅದಕ್ಕದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ವ್ಯತ್ಯಾಸ ವಿಲ್ಲ.”

“ಜಿನ್ನಾಯಿತು, ಜಿನ್ನಾಯಿತು. ಹುಡುಗ ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದನೆಂದು ಗೊತ್ತಾದ ಕೂಡಲೇ ಅವನನ್ನು ಕರೆದು ಚೀಮಾರಿ ಹಾಕುವ ಬದಲು ನೀವೇ ಅವರಿಗೆ ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಹೇಗೆ ? ನೀವು ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಮಾಡಿದರೆ ನಾವು ನಮ್ಮ ಆಕ್ಕತಂಗಿಯರನ್ನೂ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಪಾಠಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸುವುದು ಹೇಗೆ ? ಯಾರಾದರೂ ಕೇಳಿದರೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಏನೆನ್ನುತ್ತಾರೆ ?”

ವೆಂಕಟೇಶ ರೇಗಿಕೊಂಡು “ಏನೆನ್ನುತ್ತಾರೆ ? ನನ್ನನ್ನೇನು ಹೆದರಿಸುತ್ತೇನೆಂದುಕೊಂಡಿದ್ದೀರೋ. ನನ್ನಲ್ಲಿ ಇವೆಲ್ಲಾ ಖಂಡಿತವಾಗಿ ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಿ. ಇಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಮಾಡಬಾರದ್ದನ್ನು ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಅಹುಡುಗಿ ಮಾಧುವನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ತಪ್ಪೇನಿದೆ ? ನೀವೇ ಮಾಧುವನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಇವನನ್ನು ಮಾಡಿಕೋ ಎಂದರೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿತ್ತೋ ? ಇಂತಹ ವಾದವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಿ. ನಿಮ್ಮ ಇಷ್ಟದಂತೆ ಅವಳು ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅವಳನ್ನೂ ಮಾಧುವನ್ನೂ ಮತ್ತೂ ನನ್ನನ್ನೂ ದೂರುತ್ತಿದ್ದೀರಿ. ನಿಮ್ಮ ಇಷ್ಟದಂತೆಯೇ ಅವಳೇಕೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ? ಅವಳಿಗೆಷ್ಟು ಬಂದವನನ್ನು ಯಾಕೆ ಮದುವೆಯಾಗಬಾರದು ? ಹೋಗಿ, ಹೋಗಿ. ಏನೋ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಬಂದರು ಎಂದರೆ ಇದನ್ನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಬಂದಿರಾ ?” ಎಂದು ಗದ್ಗರಿಸಿದ.

ಅನರಿವರಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ - ಎಂದರೆ ಹೆದರುತ್ತಾನೆ. ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹಿಂದೀ ಪಾಠಕ್ಕೆ ಕಳಿಸುವುದು ಹೇಗೆಂದು ದಬಾಯಿಸಿದರೆ ಕುರ್ರೋ ವೋರ್ರೋ ಎಂದು ಕಾಲಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತಾನೆ ಎಂದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದರು ಗುಂಡಪ್ಪ. ವೆಂಕಟೇಶ ಅದೊಂದಕ್ಕೂ ಬೆದರುವಂತೆ ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ತರಹ ನೋಡಿವರೆ ನಾಲ್ಕು ಜನರೆದುರಿಗೆ ಸಂಚಾಯಿತಿ ಮಾಡಿ ತನ್ನ ವಾದವೇ ಸರಿ ಎಂದು ಒಪ್ಪಿಸುವ ಜಗನೊಂಡಿಯಂತೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಾನೆ. ಅನನೊಂದಿಗೆ ಮಾತನಾಡಿ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲವೆಂದು ಗುಂಡಪ್ಪ ಪೆಚ್ಚು ಮೋರೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಹಿಂತಿರುಗಲು ಅನುವಾದರು.

ಆಗ ವೆಂಕಟೇಶ ಸಮಾಧಾನದಿಂದ "ಮೇಸ್ವರೇ! ನಾನು ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡಿದೆನೆಂದು ಕೋಪ ಮಾಡಬೇಡಿ. ಹುತುಗ ಹುತುಗಿಯರು ತಮ್ಮ ಜಬಾಬ್ದಾರಿಯು ತಿಳಿದೇನೇ ತಾವು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿರುವುದಾಗಿ ಅಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ನೀವು ಈ ಗೋಜಿಗೆ ಹೋಗದೇ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದುಬಿಡಿ. ಕೆಲವು ಸಲ ಇಂತಹ ಹುಚ್ಚುಗಳು ನಾಲಕ್ಕಾರು ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗುವುದುಂಟು. ನಾನು ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಕೂರಿಸಿಕೊಂಡು ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಆ ಪ್ರೇಮವು ಭ್ರಾಂತಿಯಾದರೆ ಬೇಗ ಸರಿಪೋಗುತ್ತದೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಅವರದು ನಿಜವಾದ ಪ್ರೇಮವಾದರೆ ಆಗ ಏನೂ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರವರ ಹಣೆಯ ಬರಹವೆಂದು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಬಿಡುವುದೊಂದೇ ಮಾರ್ಗ" ಎಂದು ಹೇಳಿದ.

ಅವನ ಮಾತಿನಿಂದ ಗುಂಡಪ್ಪನವರಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ನಿರಾಶರಾಗಿ ಮನೆಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿದರು.

"ಆ ಹಿಂದೀ ಪಂಡಿತ ಎಂದರೆ ಏನೂ ಅಂತ ಇದ್ದೀಯಾ ಪಾತು. ಅವನು ಮುಳ್ಳೇ. ಮುಳ್ಳೇ. ನೀನು ಒಳ್ಳೆಯವನು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅವನಿಗೂ ಅವನ ಮನೆಯವರಿಗೂ ಔತಣಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಮೋಸಹೋದೆ, ಅಷ್ಟೇ. ಅವನು ಜಗಜ್ಞೇರಿ ಕರಾಟವಿದ್ದ ಹಾಗಿದ್ದಾನೆ. ನಾಲ್ಕು ಜನರ ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದರೆ ಏನುಗತಿ ಎಂದು ಹೆದರುಕೊಳ್ಳುವ ಜಾತಿಯಲ್ಲ. ನಾವು ಹೆದರಿಕೋ ಬೇಕು"

"ಅವನೇನು ಹೇಳಿದ ಅಂದ್ರೆ"

“ಹುಡುಗು ಮುಂಡೇದು. ಏನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಅವರವರಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಬಿಡಿ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಆ ತಮ್ಮನಿಗೆ ತಕ್ಕ ಅಣ್ಣ.”

ವಾತಮ್ಮ ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿ “ನನಗೊಂದು ಆಲೋಚನೆ ತೋರುತ್ತದೆ” ಎಂದರು.

“ಇಂತಹ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಂಗಸರ ಬುದ್ಧಿಯೇ ಚುರುಕು ಎಂದು ಕೊಂಡಿದ್ದ ಗುಂಡಪ್ಪ ಆತುರದಿಂದ “ಏನದು ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದರು.

“ಅವರು ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಅಷ್ಟೊಂದು ಪ್ರೀತಿಸುವುದಾದರೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಬಿಡೋಣ”

“ಚನ್ನಾಯಿತು. ಮಲಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ ಎಂದವನಿಗೆ ಹಾಸಿಗೆ ಹಾಸಿಕೊಡುವಂತೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತೀಯಲ್ಲಾ. ಹುಡುಗರು ಯಾರೋ ಶಂಕರನಾರಣಪ್ಪ ಎಂಬಾತನ ಮಕ್ಕಳಂತೆ. ಆ ಶಂಕರನಾರಣಪ್ಪ ತಾನು ಜೋಡಿದಾರ ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಎಲ್ಲಿ ಜೋಡಿಯೋ ಎಲ್ಲಿ ದಾರನೋ? ಅನನು ಜೋಡಿದಾರನಾಗಿದ್ದಿದ್ದರೆ ಅವನ ಮಕ್ಕಳೇಕೆ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು ದುಡಿಯಬೇಕು-ಹೇಳು. ನಾನು ಮೊದಲೇ ವಿಷಯ ವಿಚಾರಿಸಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ವಿದ್ಯೆ ಹತ್ತಲಿಲ್ಲ. ವಯಸ್ಸಾದ ಮೇಲೆ ಈಗಿಗ ಎಷ್ಟು ಹಿಂದೀ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿವೆ. ಪಬ್ಲಿಕ್ ಸರ್ವಿಸ್ ಕಮಿಷನ್ಗೆ ಅರ್ಜಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರಂತೆ. ಇನ್ನೂ ಕೆಲಸ ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಎಂದು ಸಿಕ್ಕುತ್ತದೆಯೋ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳೋಣ. - ಇಲ್ಲಿ ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಬರುತ್ತಿರುವುದು ನಿಜ. ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಎಂದರೆ ಎಷ್ಟೋ ಎಂದು ಬಾಯಿ ಬಿಡಬೇಡ. ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಸೇರಿ ಅಷ್ಟಾದರೆ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಿಗೆ ಐನತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಆಯಿತು. ಅದೂ ಕೂಲಿಯ ಕೆಲಸ ಹಾಕಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.”

“ನಾವೇನು ಮಾಡುವುದು. ಅವರವರ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವಂತೆ ಆಗುತ್ತದೆ.”

“ನೀನೂ ಅವಳ ರಾಗಕ್ಕೆ ಸುವ್ರೀ ಎನ್ನಬೇಡ. ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ನಾನು ಪ್ರಮಿಳೆಯನ್ನು ಭಾವಿಗಾದರೂ ಎತ್ತಿ ಹಾಕುತ್ತೇನೆ. ಆ ಮುಂಡೇ ಮಗನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಇಡುವುದಿಲ್ಲ.”

"ಇವಳು ಅವನನ್ನೇ ಮದುವೆಯಾಗುತ್ತೇನೆ - ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ. ನೀವು ಆಗುವುದಿಲ್ಲವೆನ್ನುತ್ತೀರಿ. ಈಗ ಗತಿಯೇನು?"

"ಎನು ಗತಿಯೋ, ದೇವರೇ ಗತಿ"

ರಾತ್ರಿ ಊಟವಾಗಿ ಮಲಗಿಕೊಂಡು ನಿದ್ರೆ ಹತ್ತದೇ ಯೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಗುಂಡಪ್ಪನವರಿಗೆ ಒಂದು ಆಲೋಚನೆ ತೋರಿತು.

"ಲೇ! ನಾಳೇ ಬೆಳಗಾಗ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದಿದ್ದೇನೆ"

"ಯಾಕೆ. ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆಯೇ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ?"

"ಅದೆಲ್ಲಾ ಕೇಳಬೇಡ. ನಾಳೇ ಸಾಯಂಕಾಲವೇ ವಾಪ್ಸು ಬರುತ್ತೇನೆ"

ಗುಂಡಪ್ಪನವರು ಪ್ರಾತಃಕಾಲದ ಬಸ್ಸಿಗೆ ಹೊರಟು ಬೆಂಗಳೂರು ಬಂದು ಸೇರಿದರು. ವಾಧು ಆ ದಂಪತಿಗಳ ಮಗನಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದಕೂಡಲೇ ಜಂಘಾ ಬಲವೇ ಹೋದಂತೆ ಆಗಿತ್ತು. ಆದರೂ ಗ್ರಹಗತಿಗಳು ಜಿನ್ನಾಗಿದ್ದವು. ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಬಗೆಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯಸಾಧನೆಯಾಯಿತು. ಸೀತಮ್ಮನವರು ಶಿವನ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಅವರು ಮಾಧುವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೊರದಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾರೆಯೆಂದುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಆವರು ಅ ಹಿಂದೀ ಕೂಟವನ್ನೇ ಊರಿನಿಂದ ತೆಗೆದರು. ವೆಂಕಟೇಶನಾದರೂ ಊರಿನಲ್ಲಿದ್ದಿದ್ದರೆ ಹೋದೆಯಾ ಪಿಶಾಚಿಯೇ ಎಂದರೆ ಬಂದೇ ಗವಾಕ್ಷಿಯಲ್ಲಿ-ಎಂಬಂತೆ ಪುನಃ ಆ ಮಾಧು ಬರುತ್ತಾನೆಂಬ ಭಯವಾದರೂ ಇತ್ತು. ಈಗ ತಂಟಿಯೇ ಇಲ್ಲ.

ಗುಂಡಪ್ಪನವರಿಗೆ ನಿಶ್ಚಿಂತರಾಗಿದ್ದರು.

ಆದರೆ ಹಳೆಯ ನೆನಪು ಆಗಾಗ ಕೆಟ್ಟ ಕನಸಿನಂತೆ ಅವರನ್ನು ಕಾಡುತ್ತಿದ್ದಿತು.

೪

ಶಿನನಸಸುದ್ರದಿಂದ ಮಾಧು ಹೊರಟು ಹೋದನಂತರ ಪ್ರವಿಳಿಗೆ ಮಂಕುಬಡಿದ ಹಾಗಾಗಿತ್ತು. ಮಾತಿಲ್ಲ, ಕತೆಯಿಲ್ಲ. ಗೆಳತಿಯರು ಯಾರಾದರೂ ಬಂದು ಕರೆದರೆ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಗೂ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಬೆಳಗಾಗಿ ನಿಂದ ಸಾಯಂಕಾಲದವರೆವಿಗೆ ಪೆಚ್ಚುಮೋರೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾಳೆ. ತೋರಿದರೆ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಓದುತ್ತಿರುತ್ತಾಳೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅದೂ ಇಲ್ಲ.

ಪ್ರವಿಳಿಯಲ್ಲಿ ಜೈತನ್ಯಮಯನಾದ ಯಾವ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಗಳೂ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಬೆಳಗಾಗ ಎದ್ದು ಮುಖ ತೊಳೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಯಾವ ಚಾಪೆಯ ಮೇಲೆ ಹಾಸಿಗೆ ಹಾಸಿಕೊಂಡು ಮಲಗಿರುತ್ತಿದ್ದಳೋ ಅದೇ ಚಾಪೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಪಾತಮ್ಮನವರು ಕರೆದು ಕಾಫೀ ಕೊಟ್ಟರೆ ಕುಡಿಯುತ್ತಾಳೆ. ಕರೆದು ಬಡಿಸಿದರೆ ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಪುನಃ ಆ ಚಾಪೆಯುಂಟು, ಅವಳುಂಟು.

ತಾಯಿ ತಂದೆಗಳಿಬ್ಬರೂ ಮಗಳಲ್ಲಾದ ಈ ಬದಲಾಪಣೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಮೊದಲಿನ ಉನ್ನಾದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಈಗಿನ ಮಂಕುತನವೇ ಅವರುಗಳಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾಗಿ ಕಂಡಿತು.

*೮

ಮಗಳ ಮಂಕುತನವನ್ನು ನಿವಾರಣೆಮಾಡಲು ಆ ತಂದೆಯು ಎಷ್ಟೋ ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟರು.

ನಾಲ್ಕು ದಿನ ಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡು “ಪ್ರಮಿಳಾ, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಕೊಂಡೇನು ಮಾಡುತ್ತೀಯೆ? ಪರಿಕ್ಷೆಯು ಹತ್ತಿರವಾಗುತ್ತ ಬಂದಿತು. ನಾಳೆಯಿಂದ ನೀನು ಸ್ಕೂಲಿಗೆ ಬಾ” ಎಂದರು.

ಪ್ರಮಿಳೆ ಅದಕ್ಕೆ ಏನೂ ಉತ್ತರ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಮಾರನೆಯ ದಿನ ತಂದೆಯು ಸ್ಕೂಲಿಗೆ ಹೋದಾಗ ಕರೆದರು. ಅವಳು ಹೋಗಲಿಲ್ಲ.

ಗುಂಡಪ್ಪನವರಿಗೆ ಏನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೂ ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವವಳು ಓದಿಯಾದರೂ ಓದುತ್ತಾಳೆಯಲ್ಲ. ಇರಲಿ ಎಂದುಕೊಂಡು ದಿನವೂ ಸ್ಕೂಲಿನ ಲೈಬ್ರರಿಯಿಂದ ಓದಲು ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ತಂದು ಕೊಡುವರು.

ಮಗಳ ಈ ವಿಚಿತ್ರ ರೀತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಪಾತಮ್ನುನವರು ಹೆದರಿ ಗಂಡನೊಡನೆ ಹೇಳಿದರು.

“ಪ್ರಮಿಳೆ ಮಂಕಾಗಿಬಿಟ್ಟಳಲ್ಲ. ನೋಡಿಕೊಂಡು ಸುಮ್ಮನೆ ಇದ್ದರೆ ಹೇಗೆ? ಮದುವೆಯಾಗಿ ಗಂಡನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾದ ಹುಡುಗಿ.”

“ನಾನು ಅಂದುಕೊಂಡಂತೆಯೇ ಆಯಿತು. ಆ ಮುಂಡೇಮಗ ಅರಗಿಳಿಯಾತವ ಹುಡುಗಿಗೆ ಮಂಕುಬೂದಿ ಹಾಕಿದ್ದಾನೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಹೀಗುಂಟೇ?”

ಪಾತಮ್ನು ಭಯಚಕಿತರಾಗಿ ಗಂಡನ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿದರು.

“ನೀನೇನು ಹೆದರಿಕೊಳ್ಳಬೇಡ. ಈ ಕಲಿಗಾಲದಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರತಂತ್ರಗಳೆಲ್ಲಾ ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಸರಿಹೋಗುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಕೆಲಸ ಮಾಡೋಣ. ಈ ಊರಿನ ಹನುಮಂತರಾಯ ಬಹಳ ಸತ್ಯವಂತ. ಅರ್ಚಕನನ್ನು ಮಂತ್ರಿಸಿ ಕೊಡು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಒಂದಿಷ್ಟು ವಿಭೂತಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತೀನೆ. ದಿನವೂ ಅದನ್ನು ಹಣೆಗೆ ಹಚ್ಚು. ನಾಲ್ಕು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸರಿಹೋಗುತ್ತದೆ.”

ಹಾಗೂ ಆಯಿತು. ಎಂದೂ ಇಲ್ಲದೇ ಮಗಳ ಮುಖದಲ್ಲಿ ವಿಭೂತಿಯ ಬೊಟ್ಟನ್ನು ನೋಡಿದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಸೀತಮ್ನುನವರ ಎದೆ ಕಂಪಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಗುಂಡಪ್ಪನವರು ಹೇಳಿದಂತೆ ಕಲಿಗಾಲದ ಮಂಕುಬೂದಿ ಸರಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲಿಲ್ಲವೋ, ಅಥವಾ ಹನುಮಂತರಾಯನ ಸತ್ಯವೇ ಫಲಿಸಿತೋ, ದಿನಗಳು ಕಳೆದಂತೆಲ್ಲಾ ಪ್ರಮಿಳೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಜೈತನ್ಯವು ಕಂಡುಬರತೊಡಗಿತು. ಬರುಬರುತ್ತ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಗೆಲುವು ಕಂಡಿತು. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ನಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಯಾವಾಗಲಾದರೂ ಒಂದೊಂದು ಮಾತು ಆಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಒಂದೊಂದು ದಿನ ಸಾಯಂಕಾಲ ಗೆಲತಿ ಚಂದ್ರಮಣಿಯೊಂದಿಗೆ ತಿರುಗಾಡಿಕೊಂಡು ಬರುವುದಕ್ಕೂ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಮಗಳಲ್ಲಿ ಆದ ಈ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಕಂಡು ತಾಯಿ ತಂದೆಗಳಿಗಾದ ಆನಂದಕ್ಕೆ ಪಾರವೇ ಇಲ್ಲ.

ಒಂದು ದಿನ ಪಾತಕ್ಕು ತಮ್ಮ ಯಜಮಾನರೊಂದಿಗೆ ಹೇಳಿದರು.

“ಪ್ರಮಿಳೆಯನ್ನು ನಾಲ್ಕು ದಿನ ಕುಮುದಳ ಮನೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟರೆ ಒಳ್ಳೆಯದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ದಿನವಾದರೂ ಅವಳು ಈ ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಗಿದ್ದರೆ ಪಳೆಯದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಘರೆಯಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಅನಳೂ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದಳೆ.”

ಕುಮುದಳಿಗೂ ತನಕುಮನೆಯ ವಿಷಯವೆಲ್ಲವೂ ಗೊತ್ತಾಗಿದ್ದಿತು. ತನ್ನ ತಂಗಿ ಯಾರೋ ಹಿಂದೀ ಮೇಷ್ಟರನ್ನು ಪ್ರೇಮ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆಂದೂ, ಆತನನ್ನೇ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಿ ಹುಚ್ಚು ಹುಚ್ಚಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾಳೆಂದೂ ಅವಳ ಬುದ್ಧಿ ಕೆಟ್ಟುಹೋಗಿದೆ ಎಂದೂ ಗೊತ್ತಾಗಿತ್ತು. ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಗುಂಡಪ್ಪ ಮಗಳಿಗೆ ವಿಷಯ ಬರೆದಿದ್ದರು. ಅವಳು “ಎಲ್ಲಿ ಯಾದರೂ ಉಂಟೆ? ಪ್ರಮಿಳೆ ಹುಡುಗತನದಿಂದ ಹಾಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾಳೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ನಾಲ್ಕು ದಿನ ಅವಳನ್ನು ಶಿವಮೊಗ್ಗಿಗೆ ಕಳಿಸಿಕೊಡಿ. ನಾನು ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿ ಸರಿಮಾಡಿ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಬರೆದಿದ್ದಳು.

ಅವಳಿಂದ ಎರಡು ಮೂರು ಕಾಗದಗಳು ಬಂದಿದ್ದವು.

ಮಗಳನ್ನು ಶಿವಮೊಗ್ಗಿಗೆ ಕಳಿಸುವುದು ಸರಿಯೆಂದು ಗುಂಡಪ್ಪನವರಿಗೂ ತೋರಿತು. ಅವಳ ಪ್ರಯಾಣದ ಏರ್ಪಾಟುಗಳು ನಡೆಯಲಾರಂಭವಾದವು.

ಅವಳನ್ನು ಕಳಿಸುವುದು ಹೇಗೆ ಎಂಬ ವಿಷಯವಾಗಿಯೂ ಚರ್ಚೆ

ಗಳಾದುವು. ಕಡೆಗೆ ಗುಂಡಪ್ಪನವರು ಮಗಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳಗಾಗ ರೈಲು ಹತ್ತಿಸಿ ಬರುವುದೆಂದೂ, ಸಾಯಂಕಾಲ ಶಿವಮೊಗ್ಗಿಯಲ್ಲಿ ಕುಮುದಳೋ ಅವಳ ಗಂಡನೋ ಬಂದು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದೆಂದೂ ನಿರ್ಧರಿಸಿದರು. ಅದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಶಿವಮೊಗ್ಗಿಗೆ ಕಾಗದವನ್ನು ಬರೆಯಲಾಯಿತು.

ಮೊದಲೇ ಪ್ರಮಿಳೆ ಶಿವನಸಮುದ್ರದಿಂದ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡುವ ದಿನ ಸಹ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಶಿವಮೊಗ್ಗಿಗೆ ಕಾಗದವನ್ನು ಬರೆದರು.

ಪ್ರಮಿಳೆ ಮಾಮೂಲಾಗಿ ಚಂದ್ರಮಣಿಯೊಂದಿಗೆ ವಾಕಿಂಗ್ ಹೋಗಿದ್ದ ವಳು ಅವಳಿಗೆ ತಾನು ಶಿವಮೊಗ್ಗಿಗೆ ಹೋಗಿ ನಾಲ್ಕು ದಿನ ಅಕ್ಕನ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಬರುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದಳು.

ಪ್ರಯಾಣವು ಗೊತ್ತಾದ ಕೂಡಲೇ ಒಂದು ಕಾಗದವನ್ನು ಬಾಣ ಸಂದ್ರಕ್ಕೂ ಹೊರಡುವುದಕ್ಕೆ ಎರಡು ದಿನಗಳಿವೆ ಎಂಬುವಾಗ ಶಿವಮೊಗ್ಗಕ್ಕೆ ಮತ್ತೊಂದು ಕಾಗದವನ್ನೂ ಯಾರಿಗೂ ಗೊತ್ತಾಗದಂತೆ ಪೋಸ್ಟ್ ಮಾಡಿದಳು.

ಮೊದಲೇ ಗೊತ್ತಾಗಿದ್ದಂತೆ ಗುಂಡಪ್ಪನವರು ಮಗಳನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಶಿವಮೊಗ್ಗದ ಧ್ರೂ ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೂರಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಗೇ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ವೃದ್ಧ ದಂಪತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ತಮ್ಮ ಮಗಳು ಒಬ್ಬಳೇ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆಂದೂ ಶಿವಮೊಗ್ಗದಲ್ಲಿ ಅವಳ ಭಾವನನರು ಬಂದು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವವರೆವಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದೂ ಹೇಳಿ, ರೈಲು ಹೊರಡುವವರೆವಿಗೆ ನಿಂತಿದ್ದು ಬಂದರು.

ರೈಲು ಪ್ಲಾಟ್‌ಫಾರಂ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟು ತಂದೆಯು ಕಣ್ಮರೆಯಾಗುತ್ತಲೇ ಪ್ರಮಿಳೆಯ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಾನಾಬಗೆಯಾದ ಆಲೋಚನೆಗಳು ಬಂದುವು.

ತಾನು ಊರುಬಿಟ್ಟು ಹೊರಡುವ ಮೊದಲು ಪೋಸ್ಟ್ ಮಾಡಿದ್ದ ಎರಡು ಕಾಗದಗಳ ವಿಷಯವು ಪುನಃ ಪುನಃ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಿತು.

ಒಂದು ಕಾಗದದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟು ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡುವುದೇನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಉದು ಅಕ್ಕನಿಗೆ ಬರೆದ ಕಾಗದ. ಪ್ರಮಿಳೆ ಬುಧವಾರದ ದಿನ ಹತ್ತೂಕಾಲು

ಗಂಟಿಗೆ ಹೊರಡುವ ಪೂನಾ ಮೆಯಿಲಿನಲ್ಲಿ ಹೊರಟು ಸಂಜೆಯ ವೇಳೆಗೆ ಶಿವ ಮೊಗ್ಗಾಗಿ ಬರುತ್ತಾಳೆಂದೂ, ಆ ದಿನ ಸಂಜೆ ಸ್ವೇಷನ್ನಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅನುಕೂಲವನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರಬೇಕೆಂದೂ ಗುಂಡಪ್ಪ ತಮ್ಮ ದೊಡ್ಡ ಅಳಿಯನಿಗೆ ಬರೆದಿದ್ದರು ಭಾವನಂತೂ ಸ್ವೇಷನ್ನಿಗೆ ಬಂದೇ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಅಕ್ಕನೂ ಬಂದರೂ ಬರಬಹುದು. ಒಂದುವೇಳೆ ತಾನು ಆ ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗದೇ ಹೋದರೆ ಅನರು ಶಿವನಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ತಂತಿಹೋಟ್ಟು ಗಲಾಟಿಯಾಗಬಹುದು. ಆದರಿಂದ ಬುಧವಾರದ ದಿನ ಹೊರಡಲಾಗುವುದೋ ಇಲ್ಲವೋ, ಶುಕ್ರವಾರದ ದಿನ ಬೆಳಗಾಗಿನ ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವುದು ಖಂಡಿತವೆಂದೂ ಪ್ರಮಿಳಾ ಅಕ್ಕನಿಗೆ ಬರೆದಿದ್ದಳು.

ಶುಕ್ರವಾರ ಸಂಜೆಗೂ ತಾನು ಅಕ್ಕನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಪ್ರಮಿಳೆಗೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ಎರಡು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ಸಿಕ್ಕದಷ್ಟು ದೂರ ಹೊರಟುಹೋಗಿರುತ್ತೇನೆಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಧೈರ್ಯವಿತ್ತು. ಮಾಧುವಿಗೆ ಬರೆದಿದ್ದ ಕಾಗದವೇ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದುದು.

ಅವನು-ಶಿವನಸಮುದ್ರದಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋದನಂತರ ಪ್ರಮಿಳೆ ಬರೆದಿದ್ದ ಮೊದಲನೆಯ ಕಾಗದ ಅಲ್ಲ. ಪ್ರಮಿಳೆಗೂ ಅವನಿಗೂ ಸತ್ತವ್ಯವ ಹಾರಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇದ್ದವು. ಪ್ರಮಿಳೆಗೆ ಮಾಧು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಗದಗಳು ಚಂದ್ರಮಣಿಯ ಪಿಳಾಸಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದವು. ಪ್ರಮಿಳೆಗೂ ಅಷ್ಟೇ. ತಾನು ಬರೆಯುವ ಕಾಗದಗಳನ್ನು ಗೆಳತಿಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಬರೆದು ಪೋಸ್ಟ್ ಮಾಡಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಗುಂಡಪ್ಪ ತಾವು ತಂದುಕೊಟ್ಟ ಹನುಮಂತರಾಯನ ಗುಡಿಯ ವಿಭೂತಿಯಿಂದಲೇ ಮಗಳ ಮಂಕುತನ ಬಗೆಹರಿಯಿತೆಂದುಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಅದುವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಬಗೆಹರಿದುದು ಮಾಧುವಿನಿಂದ ಚಂದ್ರಮಣಿಯ ಮುಖಾಂತರವಾಗಿ ಅವಳಿಗೆ ಬಂದ ಕಾಗದಗಳಿಂದ.

ತನಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಎಲ್ಲಾ ವಿಷಯಗಳನ್ನೂ ಪ್ರಮಿಳೆ ಮಾಧುವಿಗೆ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ತಾನು ಶಿವಮೊಗ್ಗದಲ್ಲಿದ್ದ ತನ್ನ ಅಕ್ಕನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆಂದು ಸಹ ಬರೆದಿದ್ದಳು. ಅದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ ಮಾಧು

ತಾನು ಈಗ ಸದ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಾಣಸಂದ್ರದಲ್ಲಿರುವುದಾಗಿಯೂ, ಪ್ರಮಿಳೆ ಯಾವ ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಶಿವಮೊಗ್ಗಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾಳೆಂಬುದು ಗೊತ್ತಾದರೆ ತಾನು ಸ್ವೇಷನ್ನಿಗೆ ಬಂದು ನೋಡುವುದಾಗಿಯೂ ಬರೆದಿದ್ದ.

ಆದಕ್ಕೆ ಪ್ರಮಿಳೆ "ನೀವು ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟುಹೋದುದು ನನಗೆ ನೀರಿನಿಂದ ತೆಗೆದು ಹೊರಗೆ ಹಾಕಿದ ಮಿನಿನಂತೆ ಆಗಿದೆ. ಒಂದೊಂದು ಕ್ಷಣವೂ ಒಂದೊಂದು ಯುಗದಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತಿದೆ. ನೀವು ಹೊರಟುಹೋದ ಮೇಲೆ ನನಗೆ ಬುದ್ಧಿಯೇ ಕೆಟ್ಟುಹೋಗಿದ್ದಿತೆಂದೂ, ನಿಮ್ಮ ಕಾಗದ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಚೈತನ್ಯವು ಬಂದಂತಾಗಿದೆ ಎಂದೂ ಈ ಮೊದಲೇ ನಿಮಗೆ ಬರೆದಿದ್ದೇನೆ. ನಿಮ್ಮಿಂದ ಇದುವರೆವಿಗೆ ಐದಾರು ಪತ್ರಗಳು ಬಂದಿದ್ದರೂ ನೀವು ಬಾಣಸಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿದ್ದೀರಿ, ಏನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೀರಿ - ಎಂಬುದೊಂದೂ ಬರೆದೇ ಇಲ್ಲ. ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ನಿಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಎರಡು ದಿನಗಳಿದ್ದು ಎಲ್ಲಾ ವಿಷಯಗಳನ್ನೂ ಮಾತನಾಡಿಕೊಂಡು ಆ ಮೇಲೆ ಶಿವಮೊಗ್ಗಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಬೇಕೆಂದಿದ್ದೇನೆ. ನೀವು ಈ ಕಾಗದಕ್ಕೆ ಜವಾಬು ಬರೆಯಬೇಡಿರಿ. ಬಾಣಸಂದ್ರ ಸ್ವೇಷನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಬಂದು ನೀವು ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷ. ನಾನು ಬುಧವಾರ ಬೆಳಗಾಗ ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ ಹೊರಡುವ ಪೂನಾ ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ" ಎಂದು ಬರೆದಿದ್ದಳು.

ಈ ಕಾಗದ ಮಾಧುವಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ? ಅವನು ಸ್ವೇಷನ್ನಿಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ?

ಇಲ್ಲ. ಇಲ್ಲ. ಸಿಕ್ಕದೇ ಇರುವುದಕ್ಕೆ ಏನಾಗಿದೆ? ಸಿಕ್ಕಿಯೇ ಸಿಕ್ಕಿರುತ್ತದೆ. ಅವನು ಬಂದೇ ಬರುತ್ತಾನೆ.

ಪ್ರಮಿಳೆ ಮುಂದಿನದಿಲ್ಲವನ್ನೂ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಚಿತ್ರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರಂಭಿಸಿದಳು. ತಾನು ಬಾಣಸಂದ್ರದಲ್ಲಿಯೆ ಬೇಕೆಂದು ಮಾಧು ಬಲಾತ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ತಾನು ಇಳಿಯುತ್ತಾಳೆ. ಆದಂತೂ ಸರಿ. ಶಿವಮೊಗ್ಗಿಗೆ ಹೋಗುವುದೇ ಬೇಡವೇ? ಬೇಡವೆಂದೇ ಅವಳಿಗೆ ತೋರಿತು. ಒಂದೆರಡು ಕಾಗದಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಧು ತಾನು ಕಾಶಿಗೆ ಓದುವುದಕ್ಕೆ ಹೋಗು

ತ್ತೇನೆಂದು ಬರೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ. ಅವನು ಹೊರಡುವುದರಲ್ಲಿರುತ್ತಾನೆ. ತಾನೂ ಹೊರಡುವುದು. ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ಬಿಡುವುದು.

ಅದೆಲ್ಲಾ ಸರಿ. ಶುಕ್ರವಾರದ ದಿನ ಸಂಜೆ ಭಾವ ಸ್ವೇಷ್ಣಿಗೆ ಬಂದು ನೋಡುತ್ತಾರೆ. ತಾನು ಬರದಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ಊರಿಗೆ ತಂತೀ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಆಪ್ತ ಅಮ್ಮ ಸಹ ಗಾಬರಿಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ವಿಷಯ ತಿಳಿದು ಹುಡುಕಲು ಆರಂಭಿಸುವ ವೇಳೆಗೆ ತಾನು ಎಲ್ಲಿರುತ್ತಾಳೆ? ಅದು ಖಚಿತವಾಗಿ ಅವಳಿಗೇ ಗೊತ್ತಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ದೂರ, ಒಳದೂರ, ಅವರು ಗಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕದಷ್ಟು ದೂರ ಇರುತ್ತೇನೆಂದುಕೊಂಡಳು.

ಆನಂತರ ಕಾಶಿಗೆ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಅಡ್ರೆಸ್ಸು ಕೊಡದೇ ತಾನು ಮಾಧವಿನೋಡನೆ ಕಾಶಿಗೆ ಬಂದಿರುವುದಾಗಿ ಕಾಗದ ಹಾಕಿಬಿಡುವುದು. ಕಾಶಿ ಮಹಾನಗರ. ದಿನಕ್ಕೆ ಸಹಸ್ರಾರು ಮಂದಿ ಯಾತ್ರಿಕರು ಬಂದು ಹೋಗುವ ಸ್ಥಳ. ಒಂದುವೇಳೆ ಆಪ್ತ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬಂದರೂ ಸಿಕ್ಕುವದಿಲ್ಲ. ಸಿಕ್ಕಿದರೂ ಹೆದರಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಾನು ಅವರನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾಳೆ. ಇನ್ನು ಭಯಪಡಬೇಕಾದ ಅಂಶವಾದರೂ ಏನಿದೆ?

ಮಾಧವಿನೋಡನೆ ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಬಿಡುವುದು ಎಂದಷ್ಟೇ ವಿಷಯ ಪ್ರಮಿಳೆಯ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದುದು. ತಾವಿಬ್ಬರೂ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಬೇಡವೇ, ಊಟಕ್ಕೆನು ಮಾಡುವುದು, ಯಾವ ನಗರವೇ ಆಗಲಿ, ಹೊಸದಾಗಿ ಹೀಗೆ ತರುಣ ತರುಣಿಯರು ಬಂದು ವಾಸಮಾಡತೊಡಗಿದರೆ ನೋಡಿದವರು ಏನೆಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ - ಈ ಯಾವೊಂದು ವಿಷಯಗಳೂ ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬರಲೇ ಇಲ್ಲ.

ಇವೆಲ್ಲಾ ಸಾಧಾರಣವಾದ ವಿಷಯಗಳೆಂದು ಅವಳಿಗೆ ತೋರಿದವು.

ರೈಲು ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ ಅರಸೀಕೆರೆಯ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ತಾನು ಮಹಾನಗರವಾದ ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವಂತೆ ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಎಂದೂ ಮನೆಬಿಟ್ಟು ಹೋಗದೇ ಇದ್ದ ಪ್ರಮಿಳೆಗೆ ಕಾಶೀನಗರವು ಹೇಗಿರಬಹುದು, ಅಲ್ಲಿಯ ಜೀವನ ಹೇಗಿರಬಹುದು ಎಂಬ ಊಹೆಯು ಸಹ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಯಾತ್ರಿಕರ ಗುಜುಗುಂಪಲು, ವಿಶ್ವೇಶ್ವರನ

ದೇವಾಲಯ, ಅವಳು ಯಾವಾಗಲೂ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಶಿಯ ಸ್ನಾನಘಟ್ಟ ಇವುಗಳು ಮನಸ್ಸಿನ ಮುಂದೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವುಗಳಿಂದಲೇ ಆ ನಗರವನ್ನೂ, ಅಲ್ಲಿನ ಜೀವನವನ್ನೂ ತೋಚಿದ ಹಾಗೆ ಚಿತ್ರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಸ್ವಲ್ಪ ಕಷ್ಟವಾಗಬಹುದಾದರೂ ಮಾಧುವಿನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಜೀವನವು ಸುಖಮಯವಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆಂದುಕೊಂಡಳು.

ಹೀಗೆ ಹಗಲಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ವಪ್ನಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಾ ಪ್ರಮಿಳೆಯು ರೈಲಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಹನ್ನೆರಡು ಹನ್ನೆರಡೂಕಾಲರ ವೇಳೆಗೆ ಬಾಣಸಂದ್ರಕ್ಕೆ ಗಾಡಿಯು ಬಂದಿತು. ಪ್ಲಾಟ್ ಫಾರಂನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಮಾಧು ಕಂಡುಬರಲಿಲ್ಲ. ಯಾವುದೋ ಗೂಡ್ಸು ಗಾಡಿಯು ಕ್ರಾಸಿಂಗೋ ಎನೋ ಇದ್ದಿತು. ಅದರಿಂದ ಗಾಡಿ ಹೊರಡುವುದು ತಡವಾಯಿತು. ಪ್ಲಾಟ್ ಫಾರಂನಲ್ಲಿ ಎಡೆ ಚಕ್ಕುಲಿ, ಕಾಫೀ ಟೀ, ವಿಠಾಯಿ ಪೆಪ್ಪರ್‌ಮೆಂಟುಗಳನ್ನು ಮಾರತೊಡಗಿದರು.

ಆದಾವುದರಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಮಿಳೆಯ ಆಸಕ್ತಿಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳ ಕಣ್ಣುಗಳು ಮಾಧುವನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದವು. ಮನಸ್ಸು ಅವನನ್ನು ನೋಡಲು ಕಾತುರವಾಗಿದ್ದಿತು.

ಈ ನಡುವೆ ಪ್ರಮಿಳೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಸೆಳೆಯುವ ಪ್ರಸಂಗವೊಂದು ನಡೆಯಿತು. ಒಬ್ಬಾನೊಬ್ಬ ಕೈಗಾಡಿಯ ತುಂಬಾ ಸೊಪ್ಪಿನ ಕಡಲೇ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬಂದ. ಒಂದೊಂದು ಕಂತೆಯನ್ನೂ ಮೆದೆಯಷ್ಟು ಕಟ್ಟಲಾಗಿತ್ತು. ಅದರ ಉದ್ದ ತೋಳಿನಷ್ಟಿತ್ತು. ಪ್ರಮಿಳೆಯ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ ಬಂದಿದ್ದ ಸ್ವದ್ಧ ದಂಪತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪತಿಯು ಒಂದು ಕಂತೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ದುಡ್ಡು ಕೊಟ್ಟ. ಅವನು ಒಂದಾಣೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ತೆಗೆದುಕೊಟ್ಟಂತೆ ಪ್ರಮಿಳೆಗೆ ಕಂಡುಬಂದಿತು. ಹೊರೆಯಂತಿರುವ ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಕಂತೆಗೆ ಒಂದಾಣೆಯೇ ಎನ್ನಿಸಿತು. ಕೇಳಬೇಕೆಂದುಕೊಂಡಳು. ಏನು ಮಹಾ ವಿಷಯವೆಂದು ಕೇಳುವುದ. ಎಂಥ ಸುಮ್ಮನಾದಳು.

ಆ ವೃದ್ಧ ಕಂಠಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಿತ್ತು ಪ್ರಮಿಳೆಯ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟ. ಅವಳು ಬೇಡವೆಂದರೂ "ತಿನ್ನು ಮಗು. ಚೆನ್ನಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನೀನು ಬೆಂಗಳೂರಿನವಳೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಹೋಗುವ ನಿಮ್ಮಂತಹ ಹುಡುಗಿಯರಿಗೆ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ತಿಂದುನೋಡು" ಎಂದ.

ನಿಧಿಯಿಲ್ಲದೇ ಅದನ್ನು ಕೈಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಳು.

"ಇದಕ್ಕೆಷ್ಟು ಕೊಟ್ಟಿರಿ ? ಒಂದಾಣೆಯಲ್ಲವೇ ?"

"ಹೌದು. ಇತ್ತ ಕಡಿ ಸೊಪ್ಪಿನ ಕಡಲೇ ಬಹಳ ಅಗ್ಗ."

ಮುದುಕ ಉಳಿದುದರಲ್ಲಿ ತಾನೂ ಒಂದಿಷ್ಟು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಗೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಕೊಟ್ಟ.

ಸೊಪ್ಪಿನಕಳ್ಳಿ ನೋಡುವುದಕ್ಕೆನೋ ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು. ಹುಡುಕಿದರೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಕಡಲೇ ಸಿಗುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗಿತ್ತು.

ಅದೇ ಡಬ್ಬಿಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಜನ ಅದನ್ನು ಕೊಂಡು ಕೊಂಡು ಕಾಳು ಸಿಕ್ಕದೇ ವೇಚಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ "ಸೀಮೇಗೊಬ್ಬರ ಹಾಕಿ ಬೆಳೆದುಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ನಮ್ಮ ದೇಶಕ್ಕೆ ಆ ಗೊಬ್ಬರ ಸರಿಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಗಿಡ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಆಗುತ್ತದೆ. ಕಾಳು ಮಾತ್ರ ಇರುವುದಿಲ್ಲ" ಎಂದ.

ಮತ್ತೊಬ್ಬ "ನೀವು ಹೇಳುವುದು ಸಿಜ. ಸೀಮೇಗೊಬ್ಬರ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯೂ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಎಷ್ಟು ಹಾಕಬೇಕೋ ಅಷ್ಟೇ ಹಾಕದೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹಾಕಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಯಾವಾಗಲೂ ಅಷ್ಟೇ. ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣುವುದರಲ್ಲಿ ತಿರುಳಿರುವುದಿಲ್ಲ" ಎಂದು ಹೇಳಿದ.

ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇನ್ನಿಬ್ಬರು ರೈತರು ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಈ ಉಪನಾಸ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದೇ ಎಲ್ಲವೂ ಗೊತ್ತಿರುವಂತೆ ಮಾತನಾಡುವ ನಾಗರಿಕರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ನಕ್ಕು ಹೇಳಿದರು.

"ಹಾಗಲ್ಲ, ಸ್ವಾಮಿ. ಅದು ಗಡ್ಡಿಯಲ್ಲ ಬಳಿದದ್ದು. ಅದು ಹಾಗೇ ಇರುವುದು."

ರೈತರು ಹೇಳಿದ ವಾಸ್ತವವಾದ ಸಂಗತಿಯು ಅವರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬರಲೇ ಇಲ್ಲ. ಏನೋ ವಾಗ್ವಾದಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರಾಗಿದರು.

ಪ್ರಮಿಳೆ ಆದನ್ನೂ ಕೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳೋ ಏನೋ? ಆದರೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಹೊರಗಿನಿಂದ “ಪ್ರಮಿಳಾ ಪ್ರಮಿಳಾ” ಎಂದು ಕರೆದ ಹಾಗಾಯಿತು. ತಿರುಗಿ ನೋಡುತ್ತಾಳೆ. ಮಾಧು.

ಅವಳಿಗೆ ಅದೇ ಕಿಟಕಿಯಲ್ಲಿ ಹಾರಿ ಹೋಗಿ ಅವನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಕೊಳ್ಳಬೇಕೆನ್ನಿಸಿತು. ಆದರೆ ಹಾಗೆ ಹಾರುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಜನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಜಾಗ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕೆಳಗೆ ಹೋದಳು.

“ನಿನ್ನನ್ನು ಎಷ್ಟೋ ಹುಡುಕಿದೆ. ನೀನು ಸಿಕ್ಕಲೇ ಇಲ್ಲ ಪ್ರಮಿಳಾ.” ಪ್ರಮಿಳೆಯು ನಸುನಗುವನ್ನು ನಗುತ್ತಾ ‘ನಾನೂ ನಿಮಗಾಗಿ ಎಷ್ಟೋ ನೋಡಿದೆ. ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನನ್ನು ಮರೆತುಬಿಟ್ಟಿರೇನೋ ಎಂದು ಕೊಂಡೆ’ ಎಂದಳು.

“ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಉಂಟೇ, ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಉಂಟೇ? ಸರಿ. ತಡಿ. ಸಾನಾನು ಇಳಿಸುತ್ತೇನೆ.”

“ಇಲ್ಲ, ಎಲ್ಲಿದ್ದೀರಿ?”
“ಅದೆಲ್ಲಾ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಮೊದಲು ಸಾನಾನು ಇಳಿಸೋಣ.”

ಮಾಧು ಡಬ್ಬಿಯನ್ನು ಹತ್ತಿ ಪ್ರಮಿಳೆಯ ಸಾನಾನು ಇಳಿಸತೊಡಗಿದ. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ವೃದ್ಧನು “ಏನಮ್ಮಾ, ನೀನು ಶಿವಮೊಗ್ಗದಲ್ಲಿ ಇಳಿಯುವುದಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ತಂದೆ ಹೇಳಿದರಲ್ಲ” ಎಂದ.

ಪ್ರಮಿಳೆ ಏನು ತಪ್ಪು ಮಾಡನಾಡುತ್ತಾಳೆಯೋ ಎಂದು ಮಾಧುವೇ “ಹೌದು. ಇವಳು ನನ್ನ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನ ಮಗಳು. ಇವಳು ರೈಲಿನಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಾಳೆ. ಊಟ ತಂದುಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಬರೆದಿದ್ದರು. ನಮ್ಮಮ್ಮ ಇವಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇಳಿಸಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಪ್ರಮಿಳೆಯ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಹೊರಗೆ ಕೊಟ್ಟು. ಅವಳು ಇಳಿಸಿಕೊಂಡಳು.

ವೃದ್ಧ ಅಲ್ಲಿಗೂ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ.
“ಅದು ಸರಿಯಷ್ಟೆ. ಟಿಕೆಟು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗುತ್ತದಲ್ಲ.”

“ಪರವಾಯಿಲ್ಲ. ನಾನು ಶಿವಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಕೊಟ್ಟು ದುಡ್ಡು ತೆಗೆದುಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಹಾಗೆ ಯಾರೂ ಸಿಕ್ಕದಿದ್ದರೆ ಬೇಡ. ಹಣ ಹೋದರೂ ಹೋಗಲಿ. ನಮ್ಮನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರುವಂತೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.”

ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಹೋಗಲಿ, ತನಗೇನು ಎಂದುಕೊಂಡ ಆ ಮುದುಕ. ಆದರೂ ಹೊರಡುವುದರಲ್ಲಿದ್ದ ಮಾಧುವನ್ನು ಕುರಿತು “ಸ್ವಲ್ಪ ಜೋಪಾನವಾಗಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ” ಎಂದ.

ಮುದುಕನಿಗೆ ಉತ್ತರ ಕೊಡದಿದ್ದರೂ ಆ ತರುಣ ತರುಣಿಯರು ಅವನ ಮಾತಿಗೆ ನಗುತ್ತಾ ಮುಂದುವರಿದರು.

ಅವರಿನ್ನೂ ಸ್ವೇಷಸ್ಥಿನಿ ಬಾಗಿಲನ್ನು ತಲುಪಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದಿನ್ನೂ ಅಷ್ಟು ದೂರವಿತ್ತು.

ಆಗ ಪ್ರಮೀಳೆಯು “ಆ ಮುದುಕನಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಕತೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಹೇಳಿದಿರಿ. ಅವನು ಕೇಳಿದಾಗ ನನಗೇನು ಉತ್ತರ ಕೊಡಬೇಕೆಂಬುದೇ ತೋರಲಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ನಕ್ಕಳು.

“ಹುಂ, ಮತ್ತೆ ಹೇಳದಿದ್ದರಾಗುತ್ತೆಯೆ? ಅವನೇನು ನಮ್ಮನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಿಲ್ಲಿಸುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ನಾಲ್ಕು ಜನರವರು ಎದುರಿಗೆ ಅವನು ಮಾತನಾಡತೊಡಗಿದರೆ ಮಾನ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಲ್ಲ.”

ಕೂಲಿಯವನ ಕೈಲಿ ಸಾಮಾನು ಹೊರಸಿಕೊಂಡು ಅವರಿಬ್ಬರೂ ನಡೆದು ಕೊಂಡೇ ಹೊರಟರು.

ಅಸಿರಿಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಅಕ್ಕನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವ ಪ್ರಮೀಳೆಯ ಬಂದುದು, ತಾನು ಯೋಚನೆಮಾಡ ಮಾಧುವನ್ನು ನೋಡಲು ಅನುಕಾಶ ಹೊಂಚಿ ಕೊಂಡುದು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ವಿವರವಾಗಿ ಹೇಳತೊಡಗಿದಳು.

ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಆಡುತ್ತಾ ನಡುವೆ “ನಾವೀಗ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೇವೆ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು.

“ಇಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ದೂರದ ಬಂಧುಗಳೊಬ್ಬರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತೇವೆ. ಆಕೆ ಒಂದು ವಿಧವಾಗಿ ನನಗೆ ಅಕ್ಕನಾಗಬೇಕು.”

ಪ್ರಮಿಳೆ ತಟ್ಟನೆ ನಕ್ಕು “ಮುದುಕನಿಗೆ ಹೇಳಿದ ದೊಡ್ಡಮ್ಮನಂತೆ ಅಕ್ಕನೋ?” ಎಂದಳು.

“ಇಲ್ಲ. ದೇವರಾಣಿಗೂ ಇಲ್ಲ. ನಿನಗೆ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯ ವಾದರೂ ಏನು?”

ಮಾಧುವಿನ ಅಕ್ಕನ ಮನೆ ಸ್ನೇಹನ್ನಿಗೆ ಮೂರು ಫರ್ಲಾಂಗುಗಳ ದೂರ ದಲ್ಲಿತ್ತು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಸೇರಿದರು. ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲು ತೆಗೆದೇ ಇತ್ತು.

ಬಕಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಲೇ ಮಾಧು ‘ಅಕ್ಕಾ’ ಎಂದು ಕೂಗಿದ.

ಮಧ್ಯಮ ವಯಸ್ಸಿನ ಹೆಂಗಸೊಬ್ಬಳು ಬಂದು ಎದುರುಗೊಂಡಳು. ಪರಿಚಯಸ್ಥಳಂತೆ ಪ್ರಮಿಳೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ‘ಬಾಮ್ಮ’ ಎಂದು ಸ್ವಾಗತಿಸಿದಳು. ಮುಂದುಗಡೆ ಹಾಕಿದ್ದ ಚಾಪೆಯ ಮೇಲೆ ಕೂರಿಸಿದಳು. ಕೂಲಿಯವನು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನಿಟ್ಟು ಮಾಧುವಿನಿಂದ ಕೂಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಟುಹೋದ.

ಮನೆಯ ಹತ್ತಿರ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಧು ಮಾತನಾಡುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದ. ಅಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಬಹುದೋ ಕೂಡದೋ ಎಂದು ಅವನು ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತಿದ್ದರೂ ಪ್ರಮಿಳೆ ಮಾತನಾಡಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಮತ್ತೊಂದು ಕಾರಣವೂ ಇದ್ದಿತು. ಮಾಧು ಒಬ್ಬನೇ ಇದ್ದರೆ ಬೇಕಾದ್ದು ಮಾತನಾಡ ಬಹುದು. ಯಾರೋ ಅಪರಿಚಯಸ್ಥಳಾದ ಹೆಂಗಸಿರುವಾಗ ಮಾತನಾಡು ವುದು ಹೇಗೆ? ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದಳು.

ಸಣ್ಣ ಮನೆ. ಮುಂದೆ ಸಣ್ಣ ವರಾಂಡ. ಅದರ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ರೂಮು. ಅನೇರಡೂ ಸೇರಿದಷ್ಟೇ ಇರುವ ಹಜಾರ. ಹಜಾರದ ಒಂದು ಕಡೆ ಅಡಿಗೆ ಮನೆ. ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಬಚ್ಚಲುಮನೆ.

ಹಜಾರ ವರಾಂಡಗಳ ಗೋಡೆಗಳಿಗೆ ಸುಣ್ಣ ಹಚ್ಚಿ ಯಾವ ಕಾಲವಾಗಿ ದೆಯೋ. ಅವೆಲ್ಲಾ ಬೂದುಬಣ್ಣ ಹಿಡಿದಿದೆ. ಅಷ್ಟೇ ಹಳೆಯದಾದ ನಾಲಕ್ಕಾರು ದೇವರ ಪಟಗಳಿವೆ. ಪ್ರಮಿಳೆಯು ಕುಳಿತಿದ್ದ ಚಾಪೆಯೂ ಅಷ್ಟೇ ಹಳೆಯದು. ಹರಕಲು. ಆ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಒಂದೇ ಒಂದು ಬೆಲೆಬಾಳುವ ವಸ್ತುವೆಂದರೆ ಹಜಾರದಲ್ಲಿಟ್ಟಿದ್ದ ಟೈಲರಿಂಗ್ ಮಿಷಿನ್.

ಪ್ರಮಿಳೆ ಅಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡ ಒಂದು ನಿಮಿಷದೊಳಗಾಗಿ ಎರಡು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಹೊರಗೆ ಬಂದುವು. ಒಂದಕ್ಕೆ ಐದು ವರ್ಷವಿರಬಹುದು. ಮತ್ತೊಂದಕ್ಕೆ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳು. ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳೂ ದಷ್ಟವುಷ್ಟವಾಗಿವೆ. ಅದರೆ ವೈಯೆಲ್ಲಾ ಕೊಳಕಾಗಿದೆ. ಮಲಿನವಾದ ಹರಕು ಫ್ರಾಕುಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿವೆ.

ಅವರನ್ನು ನೋಡಿದೊಡನೆಯೇ ಪ್ರಮಿಳೆಗೆ “ಅಯ್ಯೋ! ಈ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಪ್ಪರ್ ಮೆಂಟಾದರೂ ತರಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ. ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿಗೇನು ಹೇಳೋಣ. ಮನೆ ಎಂದರೆ ಯಾರಾದರೂ ಮಕ್ಕಳಿರುತ್ತವೆ - ಎಂದು ತೋರಬೇಡವೇ?” ಎಂದುಕೊಂಡಳು.

ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸೊಪ್ಪಿನ ಕಡಲೇ ಗಿಡವನ್ನೇ ಎರಡು ಭಾಗಮಾಡಿ ಅವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಳು.

ಅವು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ.

ಮಾಧುವು “ಅತ್ತಿ ಕೊಟ್ಟರೆ ಬೇಡವೆನ್ನಕೂಡದು. ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು” ಎಂದು ಹೇಳಿದ.

ಆಗ ಅವು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಗಳಿಗೆ ನಿಂತಿದ್ದು ಹೊರಗೆ ಓಡಿಹೋದವು. ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಗೃಹಸ್ವಾಮಿನಿಯಾದ ಹೆಂಗಸು ಬಂದು ಊಟಕ್ಕೆ ಕರೆದಳು.

ಪ್ರಮಿಳೆ ಮಾಧುವಿನ ಮುಖ ನೋಡಿದಳು.

ಅವನು “ಹುಂ. ಏಳು. ಬಚ್ಚಲುಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಕೈಕಾಲು ತೊಳೆದುಕೊಳ್ಳು” ಎಂದ.

ಮರುಮಾತನಾಡದೇ ಕೈಕಾಲು ತೊಳೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಳು. ಅಡಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮುತ್ತುಗದಲೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಸಣ್ಣ ಚಾಪೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿತ್ತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದರ ಮುಂದೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಳು.

“ಯಾಕೆ. ನಿಮಗೂ ಇನ್ನೂ ಊಟವಿಲ್ಲವೇ?”

“ಇಲ್ಲ. ನೀನು ಖರಲಿ ಎಂದೇ ಕಾದಿದ್ದೆ.”

ಮನೆಯಾಕೆ ಎರಡು ಎಲೆಗಳಿಗೂ ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿ ಬಡಿಸಿ ಅನ್ನವಿಟ್ಟರು. ಅನಂತರ ದಂಟಿನ ಕುಳಿಸಾರು ಬಡಿಸಿದರು.

ಮಾಧವಿಗೆ ಆ ಮನೆಯ ಊಟವು ಅಭ್ಯಾಸವಾಗಿತ್ತು. ಅವನು ಧಾರಾಳದಿಂದ ಊಟವಾಡತೊಡಗಿದ. ಪ್ರಮಿಳೆಗೆ ಹೊಸ ಜಾಗ. ಸಂಕೋಚವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಊಟ ಮಾಡಲೋ ಬೇಡವೋ ಎಂಬಂತೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪವೇ ತೆಗೆದು ಬಾಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದಳು.

ಬಡಿಸಿದ ಹೆಂಗಸು "ಸಂಕೋಚ ಪಡಬೇಡವಮ್ಮ. ಊಟಮಾಡು. ಬಡಸರ ಮನೆಯ ಅಡಿಗೆ" ಎಂದು ಉಪಚಾರ ಹೇಳಿದಳು.

ಮಾಡಿದ್ದ ಅಡಿಗೆ ಅನ್ನ ಸಾರು ಇವೆರಡೇ. ಆದರೂ ಅದನ್ನೇ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಬಡಿಸುತ್ತಾ ಆಕೆಯು ಹೇಳಿದರು.

"ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದುದು ಈಹೊತ್ತೇನಮ್ಮ. ಆದರೆ ನಿನ್ನ ವಿಷಯವನ್ನು ಎಷ್ಟೋ ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಮಾಧು ನಿನ್ನನ್ನು ನೆನೆಸಿಕೊಳ್ಳದ ದಿನವೇ ಇಲ್ಲ. ನೀನು ಈ ದಿನ ಬರುತ್ತೀ, ಎನಾದರೂ ವಿಶೇಷವಾದ ಅಡಿಗೆಯನ್ನು ಮಾಡೋಣ ಎಂದೇನೊಂದಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ಬರುವುದು ಸಂದೇಹವೆಂದ."

"ನಾನಾಗಿ ಹುಚ್ಚಾಗಿ ಎನೂ ಬೇಡ. ಅಷ್ಟಕ್ಕೂ ಈ ಹುಳಿ ಎನಾಗಿದೆ. ಅವೃತ್ತವಿದ್ದ ರಾಗಿದೆ."

"ಎಂತಹ ಅರ್ಪಿತವೋ. ಸುಮ್ಮನಿರಮ್ಮ."

ಆ ಮೇಲೆ ಪುನಃ ಅನ್ನವಾಕಿ ಮಜ್ಜಿಗೆ ಬಡಿಸಿದರು. ಇಬ್ಬರೂ ಊಟ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಎದ್ದು ಹೊರಗೆ ಬಂದು ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು.

ಮಾಧವಿಗೆ ಮರಾಂಡರಲ್ಲಿವೆ ಬೀದಿಯ ಕೋಣೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟರು. ಅಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಮಾಧು ಆ ಮನೆಯಾಕೆಯು ಷಯ ವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳಿದ.

ಮನೆಯಾಕೆಯು ಹೆಸರು ಗುಗಮ್ಮ. ಯಾವುದೋ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಅವಳು ಮಾಧವಿಗೆ ದೂರದ ಅಕ್ಕನಾಗಬೇಕು. ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಕೆಯ ಗಂಡ ಅದೇ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣದೊಂದು ಹೋಟೆಲು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ. ಅವನು ಹೋಟೆಲ ಮೇಲೆಯೂ ಯಾರೋ ಅವಳ ಬಂಧುಗಳು ಹೋಟೆಲು ನಡೆಯಿಸು

ತ್ತಿದ್ದರು. ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಕಣ ಬಂದು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಜೀವನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಗಂಗಮ್ಮನಿಗೆ ಶಾರದ ಅಂತ ಒಬ್ಬ ಮಗಳು. ಹೋಟೆಲು ಮಾಂಸ ಮಗಳಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿದಳು. ಅನಂತರ ಗಂಗಮ್ಮನಿಗೆ ತಿನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಹೋಟೆಲು ಕೊಂಡುಕೊಂಡವನು ಅವಳಿಗೆ ದೂರ ಒಂದು ಅವಳು ಬದುಕಿರುವವರೆವಿಗೂ ತಿಂಗಳೊಂದಕ್ಕೆ ಇದ್ದಿದ್ದು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿ ಕೊಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ರೂಪಾಯಿ ಈ ಮನೆಗೆ ಬಾಡಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿನಲ್ಲಿ ಜೀವನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಹಳ್ಳಿಪಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮನೆಯ ಬಾಡಿಗೆಗಳು ಜಾಸ್ತಿಯಾಗಿವೆ ಈಗ ಈ ಮನೆಗೆ ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡುವವರದಾರೆ ಮನೆಯ ಮಾಲೀಕ ಬಾಡಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಕೊಡಬೇಕೆಂದೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮನೆಬಿಟ್ಟುಹೋಗಬೇಕೆಂದೂ ಹೇಳಿವೆ. ಅದರಿಂದ ಎಂಟು ರೂಪಾಯಿ ಬಾಡಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಕಷ್ಟವೂ ಕೂಡಿ ಬಂದಿದೆ. ಶಾರದೆಗೂ ಅವಳ ಗಂಡನಿಗೂ ಸಂಹೋಗದೇ ಅವಳು ತವರುಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಬಂದಿದ್ದಾಳೆ. ಅಲ್ಲಿಯ ಎರಡು ಮಕ್ಕಳು ಅವಳದೇ. ಶಾರದ ಹೆಂಗಸರು ಮಕ್ಕಳ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಹೊಲೆದು ಅಲ್ಪವೋ ಸ್ವಲ್ಪವೋ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ತಾಯಿ ಮಕ್ಕಳು ಹೇಗೆಯೋ ಕಷ್ಟದಿಂದ ಜೀವನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಮಾಧುವಿಗೆ ನಿದ್ರೆ ಬಂದುಬಿಟ್ಟಿತು. ಅಸನು ಮಲಗಿಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟ.

ಪ್ರಮಿಳೆಗೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದು ತೋರದೇ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಪುಸ್ತಕ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅಷ್ಟರೊಳಗೆ ಯಾರೋ ಹೆಂಗಸು ಮನೆಯೊಳಗೆ ಬಂದಂತಾಯಿತು. ಅವಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಹೊರಗಡೆ ಆಡುತ್ತಿದ್ದ ಮಕ್ಕಳೂ ಬಂದುವು. ಅವಳಿಗೆ ಶಾರದೆ ಇರಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಮಿಳೆಯು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಿತು. ಮನೆಯ ಮಗಳು ಬಂದರೆ ಹೆಣ್ಣಾದ ತಾಯಿ ಹೋಗಿ ಅವಳನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸಬೇಕೆಂದು ತೋರಿತು. ಆದರೆ ಸುಚಯವಿಲ್ಲದೇ ಹೇಗೆ ಮಾತನಾಡುವುದೆಂದು ಸಂಕೋಚವಾಗಿ ಸುಮ್ಮನಾದಳು.

ಆವರೆ ಒಳಗೆ ಹೋದ ಶಾರದೇ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಹ್ಯಾಂಡ್ ಬ್ಯಾಗ್ ಒಳಗಿಟ್ಟು ಬಂದು “ನೀವೇ ಪ್ರಮಿಳೆಯವರಲ್ಲವೇ?” ಎಂದು ಮಾತನಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಳು.

ಹೆಣ್ಣು ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಇನ್ನೇನಿದೆ ?

ಪ್ರಮಿಳೆಯು ಎದ್ದು ಒಳಗೆ ಹೋದಳು. ಇಬ್ಬರೂ ಕುಳಿತು ಮಾತನಾಡತೊಡಗಿದರು. ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಬಹಳ ದಿನಗಳ ಪರಿಚಯಸ್ಥರಂತಾದರು.

ಶಾರದೆಗೆ ಪ್ರಮಿಳೆಯ ವಿಷಯ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದೇನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಿವೂ ಅವಳಿಗೆ ಗೊತ್ತೇ ಇತ್ತು. ಆದರೂ ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಖಚಿತನಾಡಿಕೊಂಡಳು. ಹಳೆಯ ವಿಷಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ಮುಗಿದು ಮುಂದಿನ ಮಾತು ಬಂತು.

“ಅಂತೂ ಈ ನೆಪದಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಬಂದುದು ಸಂತೋಷ. ನಿಮ್ಮಂತಹವರು ಬತರಾದ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬರುವುದು ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಉಂಟಿ?”

“ನಾವೂ ಬಡವರೇ! ನಮ್ಮ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆ ಏನುಕೊಳ್ಳೇ ಹೋಗುತ್ತಿರುವುದು”

ಹಾಗೆಯೇ ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಶಾರದೆಯು “ನಿಮ್ಮ ಮೇಷ್ಟರು ಓದುವುದಕ್ಕೆ ಕಾಶಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದಿದ್ದಾರೆ. ದುಡ್ಡಿಗೆ ಕಾಗದ ಬರೆದಿದ್ದರಂತೆ. ಊರಿನಿಂದ ದುಡ್ಡು ಬರುವುದನ್ನೇ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು.

ಮಾಧು ಕಾಶಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆಂಬ ವಿಷಯ ಪ್ರಮಿಳೆಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು, ಆವರೆ ಅವನು ಬಹಳ ಕ್ಷೀಪ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಹೋಗುತ್ತಾನೆಂದೂ ಅವನು ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ನಿಧಾನವಾಗಿರುವುದು ಊರಿನಿಂದ ಹಣ ಬರದೇ ಇರುವುದೇ ಎಂದೂ ಅವಳಿಗೆ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

“ಹೌದು. ಅದನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಇಲ್ಲಿಳಿದು ಎರಡು ದಿನ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಹೋಗೋಣವೆಂದುಕೊಂಡು ಬಂದೆ”

ಪ್ರಮಿಳೆ ಆ ಮಾತು ಹೇಳುವುದಂತೂ ಹೇಳಿದಳು. ಆದರೆ ಮರುಕ್ಷಣ ಪಲ್ಲಿಯೇ ಅವಳಿಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಯೋಚನೆ ಹೊಳೆಯಿತು, ತಾನು ತಿನ್ನಮೊ

ಗ್ಗಗೆ ಹೋಗುವ ಯೋಚನೆಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಾಶಿಗೆ ಹೊರಟು ನಿಂತುಬಿಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಮಾಧುವಿನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ತಾನು ಕಾಶಿಗೆ ಹೊರಡುವೆನೆಂದರೆ ಶಾರದೆಯ ಅನೇಕ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ ಕೊಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಹೇಳಿದಳು.

“ಅವರು ಕಾಶಿಗೆ ಓದುವುದಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆಂದು ಶಿವನಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿದ್ದಾಗಲೇ ಹೇಳಿದ್ದರು. ನಾನೂ ಅನರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಓದಿಕೊಂಡು ಬರಬೇಕೆಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ಈಗವರು ಹೊರಟು ನಿಂತಿದ್ದಾರೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೀರಿ. ಹೇಗಾಗುತ್ತದೆಯೋ ನೋಡಬೇಕು”

ಶಾರದೆಗೆ ನಗು ಬಂದಿತು. ಪ್ರಮಿಳೆ ಬಂದಿರುವುದು ಕೇವಲ ಮಾಧುವನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕಲ್ಲವೆಂದು ಅವಳು ಊಹಿಸಿದ್ದಳು. ಈಗ ಇವಳು ಕಾಶಿಗೆ ಹೊರಡಲು ತಯಾರಾಗುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಮೊದಲೇ ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಈ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆಂದು ಭಾಸವಾಯಿತು. ಇವಳೂ ಓದುವುದಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನೂ ಓದುವುದಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇಬ್ಬರೂ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಓಡಿಹೋಗುವ ಹೊಂಚು ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ ಎಂದುಕೊಂಡರು.

ಲೋಕ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನೂ ತಾವು ಮಾಡುವುದರ ಮುಂದಿನ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನೂ ಒಂದನ್ನೂ ಅರಿಯದೇ ಮನೇ ಬಿಟ್ಟು ಓಡಿಹೋಗುವ ಈ ಹುಡುಗರನ್ನು ನೋಡಿ ಅವಳಿಗೆ ನಗುಬಂದಿತು.

ಎಷ್ಟೇ ತಡೆದುಕೊಂಡರೂ ಮುಖದಲ್ಲಿ ನಗು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು.

“ಯಾಕೆ ಶಾರದಮ್ಮ. ನಗುತ್ತೀರಿ”

“ಏನೂ ಇಲ್ಲಮ್ಮ. ಸುಮ್ಮನೆ ನಗು ಬಂದಿತು. ಅಷ್ಟೆ”

“ಇಲ್ಲ. ಏನೋ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ನಗುತ್ತಿದ್ದೀರಿ. ನನಗೆ ಹೇಳದೇ ಮುಚ್ಚಿಡುತ್ತಿದ್ದೀರಿ”

ಪ್ರಮಿಳೆಯ ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಅವಳ ಬಾಯಿಮುಚ್ಚುವ ಮಾತೊಂದನ್ನು ಶಾರದೆ ಹೇಳಿದಳು.

“ನೀವು ಬಂದ ಮೇಲೆ ಕಾಶಿಗೆ ಹೊರಡುತ್ತೇವೆಂದು ಮಾಧು ಹೇಳಿ

ದ್ದರು. ಬಹುಶಃ ನೀವು ಬರುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅವರು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆಯೋ ಏನೋ? ಹಾಗಿದ್ದರೂ ನೀವು ಕಾಶಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತೀನೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂದು ಸಂದೇಹಗ್ರಸ್ಥವಾಗಿ ಹೇಳಿದಿರಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ನನಗೆ ನಗು ಬಂದಿತು”

ಶಾರದೆ ಹೇಳಿದ ಮಾತು ಪ್ರಮಿಳೆಗೆ ನಿಜವಾಗಿಯೇ ಕಂಡಿತು. ಮಾಧು ಕಾಶಿಗೆ ಹೋಗಲು ತನ್ನ ಬರುವಿಕೆಯನ್ನೇ ಎದುರು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆಂಬ ವಿಷಯ ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಎಷ್ಟೋ ಆನಂದವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿತು.

ಹೀಗೇ ಶಾರದೆಯ ವಿಷಯವೂ ಬಂದಿತು. ಅವಳು ತನ್ನ ಕಷ್ಟಪರಂ ಪರೆಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕ್ಷೇಳಿಕೊಂಡಳು.

ಶಾರದೆಯ ಗಂಡನ ಹೆಸರು ಮಂಜುನಾಥ ಎಂದು. ಅವನು ಮಂಗಳೂರು ಕಡೆಯವನೇ. ಸಣ್ಣವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಅರಸೀಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಬಂಧುಗಳೊಬ್ಬರ ಹೋಟೆಲಿನಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ. ಚಿನ್ನಾಗಿ ಸಂಪಾದನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ. ಗಂಗೆಯ ಅನುರೂಪನಾದ ವರನೆಂದು ಅವಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಮಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆ ಮಾಡಿದರು. ಅನಂತರ ಶಾರದೆ ಗಂಡನ ಮನೆಗೆ ಹೋದಳು. ಕೆಲವು ದಿನ ಅವರ ದಾಂಪತ್ಯ ಜೀವನ ಸುಖಕರವಾಗಿಯೇ ಸಾಗಿತು. ಮದುವೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಕಂಡವರ ಹೋಟೆಲಿನಲ್ಲಿ ಊಳಿಗಮಾಡುವುದು ಅವನಿಗೆ ಸರಿಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಚಿಕ್ಕನಾಯಕನ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಂತ ಹೋಟೆಲೊಂದು ಆರಂಭಮಾಡಿದ. ಸುಮಾರಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಲೂ ಇದ್ದಿತು. ಆಗಲೇ ದೊಡ್ಡಮಗಳು ಕಲ್ಯಾಣಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು. ಹೋಟೆಲು ಸ್ವಲ್ಪ ಸುಮಾರಾಗಿ ನಡೆಯಲು ಆರಂಭವಾದ ಕೂಡಲೇ ಶಾರದೆಯ ಗಂಡನಿಗೆ ದುಡ್ಡು ಹಾಳಾಗುವ ಹವ್ಯಾಸಗಳೆಲ್ಲವೂ ಮೊದಲಾದುವು. ಊರಿನಲ್ಲಿ ವಿಪರೀತ ಸಾಲಸೋಲಗಳಾದವು. ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ತಂದು ತವರು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಓಡಿಹೋದ. ಕೆಲಸ ಸಂಪಾದಿಸುವುದು ಅವನಿಗೆ ಕಷ್ಟವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಯಾರೋ ಬೊಂಬಾಯಿನವರ, ಹೋಟೆಲಿನಲ್ಲಿ ಸರ್ವರ್ ಆಗಿದ್ದು ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮರತೇಬಿಟ್ಟು. ಶಾರದೇ ಹೇಗೋ ರೈಲು ಖರ್ಚಿಗೆ ಸರಿಮಾಡಿಕೊಂಡು

ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಗಂಡನನ್ನು ಹಿಡಿದಳು. ಎಲ್ಲೋ ಒಂದು ಮನೆಮಾಡಿ ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸಂಸಾರಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಆದರೆ ಅದು ಸಂಸಾರಮಾಡುವ ತರಹವಲ್ಲ. ಮಾಗಡೀ ರೋಡಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ರೂಂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅದೇ ಅವರ ಮನೆ. ಮಂಜುನಾಥ ಮನೆಗೆ ಬಂದರೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇಲ್ಲ. ಹೋಟೆಲಿನಲ್ಲಿ ಅವನ ಊಟ ತಿಂಡಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಆಗಿಹೋಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳ ಗತಿಯೇನು ಎಂದು ಅವನು ಯಾವೊತ್ತೂ ಆಲೋಚಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಯಾವಾಗಲಾದರೊಮ್ಮೆ ಜ್ಞಾಪಕ ಬಂದರೆ ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ. ಮನಸ್ಸು ಸರಿಯಾಗಿದ್ದರೆ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಾಸಿದ್ದರೆ ಏನಾದರೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ. ಅವಳಿಗೂ ಅವರಮ್ಮ ಐನೂರು ಆರುನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳಷ್ಟು ಒಡವೆಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅವೆಲ್ಲವೂ ಕರಗಿ ಬರಿಗೈಯಾಯಿತು.

ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಂಜುನಾಥ ಆ ಹೋಟೆಲನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲಿಗೋ ಓಡಿಹೋದ. ಶಾರದೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಪಾತ್ರೆ ಪಡಗಗಳನ್ನು ಮಾರಿ ರೈಲುಚಾರ್ಜ್ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಾಣಸಂದ್ರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸೇರಿದಳು.

ಇಲ್ಲಿ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಏನು ಮಾಡುವುದು ? ಬಾಣಸಂದ್ರದಲ್ಲಿ ರುಕ್ಮಿಣೀ ಬಾಯಿ ಎಂಬ ಮುದುಕಿಯೊಬ್ಬಳಿದ್ದಾಳೆ. ಅವಳು ದರ್ಜಿಯವಳೇ. ಕಷ್ಟ ಪಟ್ಟು ಅವಳ ಬಳಿ ಟೈಲರಿಂಗ್ ಕಲಿತುಕೊಂಡಳು. ಕಡೆಯ ಜೀವನಾಧಾರವಾಗಿ ತಾಯಿಯ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸರ, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಜೊತೆ ಬಳೆಗಳಿದ್ದವು. ಅವನ್ನು ಮಾರಿ ಒಂದು ಮಿಷಿನ್ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಶಾರದೆ ಈಗ ಹೆಂಗಸರು ಮಕ್ಕಳ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಹೊಲಿದು ಅಲ್ಪವೋ ಸ್ವಲ್ಪವೋ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ.

ಶಾರದೆಯ ಈ ಕತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಪ್ರಮಿಳೆಗೆ ದುಃಖವು ಮರುಕಳಿಸಿ ಬಂದಿತು.

“ಹೋಗಲಿ. ಕಡೆಗೂ ನಿಮ್ಮ ಯಜಮಾನರು ಎಲ್ಲಿದ್ದಾರೆಂಬುದು ಗೊತ್ತೇ ಆಗಲಿಲ್ಲವೋ ?”

“ಆಗಲಿಲ್ಲಮ್ಮ. ಆಗಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮಮ್ಮನಿಗೆ ಭಾರವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆನೇ? ಹೋಗಿ ಕಷ್ಟವೋ ಸುಖವೋ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಸಂಸಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ”

“ಯಾವ ಸುಖಕ್ಕಾಗಿ ಅಂತಹವರೊಂದಿಗೆ ಹೋಗಿ ಸಂಸಾರ ಮಾಡಬೇಕು, ಹೇಳಿ”

“ಹಾಗಲ್ಲ. ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಕಷ್ಟಪಡುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿದವರು. ಯಾವಾಗಲಾದರೊಮ್ಮೆ ಇನ್ನೇನು ಪರವಾಯಿಲ್ಲ ಸುಖವಾಗಿರುತ್ತೇವೆ-ಎಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ಅದು ಕೇವಲ ಕ್ಷಣಿಕ ಸ್ವಪ್ನ. ನಮ್ಮಂತಹವರು ಸುಖಪಡುವುದನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಬಂದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಜೀವನವೆಲ್ಲವೂ ಕಷ್ಟವೇ. ಅದಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆಮುಂದೆ ನೋಡಿದರೆ ಆಗುತ್ತದೆಯೇ?”

ಆ ಮಾತಿಗೆ ಏನು ಉತ್ತರ ಹೇಳಬೇಕೋ ಪ್ರಮಿಳೆಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ.

“ಯಾಕಮ್ಮ. ನಾನು ಹೇಳುವುದು ನಿಮಗೆ ನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲವೆ?”

“ಇಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಮಾತನ್ನು ನಾನು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. ನನಗೇನಾದರೂ ಗಂಡನಿದ್ದು ಅವನು ನಿಮ್ಮ ಗಂಡನಂತಾಗಿದ್ದರೆ ನಾನು ಅವನ ಮುಖ ಸಹ ನೋಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ”

ಶಾರದೆಯು ನಕ್ಕು “ಪ್ರಮಿಳೆ. ನಿಮಗೆ ಅನುಭವವಿಲ್ಲ. ನೀವು ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತೀರಿ. ನಿಮಗೆ ಖಂಡಿತವಾಗಿ ನನಗೆ ಬಂದ ಗತಿ ಬರದಿರಲಿ. ಬಾಳೆಯ ಎಳೆಸುಳಿಯಂತೆ ನಿಮ್ಮ ಜೀವನ ಸುಖಮಯವಾಗಿರಲಿ. ಆದರೆ ನಾನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳಿರಿ. ಮದುವೆಯಾಗುವ ಹೆಂಗಸಿನ ಮನಸ್ಸು ಬೇರೆ. ಮದುವೆಯಾದ ಹೆಂಗಸಿನ ಮನಸ್ಸು ಬೇರೆ. ಮದುವೆಯಾಗದ ಹೆಣ್ಣು ತನ್ನ ಗಂಡ ಹೀಗೆ ಹೀಗೆಯೇ ಇರಬೇಕು-ಎಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಅವನನ್ನು ಇಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ಮದುವೆಯಾದ ಹೆಂಗಸು ಹಾಗಲ್ಲ. ತನ್ನ ಗಂಡ ಹೇಗಿದ್ದರೂ ಅವನನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿಕೊಂಡೇ ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳಿಗೆ ಅವಳ ಗಂಡ ಅವನ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯಗಳು ಮುಖ್ಯ. ನಿಕ್ಕುನೆಲ್ಲವೂ ಆಮೇಲೆ” ಎಂದಳು.

“ನೀವು ಹೇಳುವುದು ಯಾವುದೋ ಪೂರ್ವಕಾಲದ ಹೆಂಗಸರ ಮಾತು. ಆದರೆ ಈ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಹೆಂಗಸು ಎಚ್ಚತ್ತುಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ ತಾನೂ ಮನುಷ್ಯಳು, ತಾನೂ ಸುಖವಾಗಿರಬೇಕು ಎಂಬುದು ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾಗಿದೆ. ಗಂಡಸಿನ ದಾಸಿಯಾಗಿರಲು ಈಗಿನ ಕಾಲದ ಹೆಂಗಸು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ”

“ಅದೆಲ್ಲಾ ಭ್ರಾಂತಿ, ಪ್ರಮಿಳಾ. ಹೆಂಗಸು ಯಾವ ಕಾಲವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಬಂದಳು”

ಗಂಗಮ್ಮ ಒಳಗಡೆ ಟೀ ಕಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಒಲೆಯನು ಬೀಸುತ್ತ ಹೊರಗೆ ತಮ್ಮ ಮಗಳಿಗೂ ಪ್ರಮಿಳೆಗೂ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಸಂಭಾಷಣೆ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಕಾದ ನೀರನ್ನು ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಟೀ ಸೋಪ್ಪಿನ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿ ಹೊರಗೆ ಬಂದು ಹೇಳಿದಳು.

“ಏ. ಶಾರದ. ಏನೂ ಆರಿಯದ ಆ ಮಗುವಿನ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ವೇದಾಂತಸೆಲ್ಲಾ ಯಾಕೆ ತುಂಬುತ್ತೀ. ಅದೆಲ್ಲಾ ನಿನಗೇ ಇರಲಿ. ಸುಮ್ಮನಿರು”

“ನಾನೇನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನಮ್ಮ. ಮಾತಿಗೆ ಮಾತು ಬಂದು ಏನೋ ಹೇಳಿದೆ. ನಾನೇನೂ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬುತ್ತಿಲ್ಲ”

“ನಿನ್ನ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಕೇಳಿ ನನ್ನ ತಲೆಯೇ ಚಿಟ್ಟಿಹಿಡಿದು ಹೋಗಿದೆ. ಇನ್ನು ಆ ಹುಡುಗಿಯು ಗತಿಯೇನು? ಹೋಗು. ಟೀ ಆಗಿದೆ ಎಂದು ಮಾಧುವನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸು. ಆರಿಹೋಗುತ್ತದೆ”

ಶಾರದೇ ಹೋಗಿ ಮಾಧುವನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಳು. ಎಲ್ಲರೂ ಕುಳಿತು ಟೀ ಕುಡಿದರು. ಶಾರದೇ ಮಾಧುವನ್ನು ಮನೆಗೆ ತಂದ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸುತ್ತಾ ಪ್ರಮಿಳೆಯೊಂದಿಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಟೀ ಕುಡಿದನಂತರ ಟಿಕಟಿಕನೆ ಮಿಷಿ ತಿರುಗಿಸುತ್ತಾ ಹೊಲೆಯಲು ಕುಳಿತುಕೊಂಡಳು. ಪ್ರಮಿಳೆ ಬೀದೀರೂಮಿಗೆ ಹೋಗಿ ಮಾಧುವಿನೊಡನೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಕುಳಿತು ಕೊಂಡಳು.

ಸಂಜೆ ಸೂರ್ಯಾಸ್ತನಾನವಾಗಿ ತಂಪಾದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಮಿಳೆ ಹೇಳಿದಳು.

“ಮೇಸ್ವರೇ ! ಹೀಗೇ ಹೋಗಿ ಸುತ್ತಾಡಿಕೊಂಡು ಬರೋಣ ಬನ್ನಿ ನಾನು ನಿನ್ನೊಂದಿಗೆ ಎಷ್ಟೋ ಮಾತನಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ”

ಮಾಧುವಿಗೂ ಮಧ್ಯಾನ್ಹದಿಂದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಕುಳಿತು ಬೇಜಾರಾಗಿತ್ತು. ಅವನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ. ಹೋಗಿ ಮುಖಗಳನ್ನು ತೊಳೆದುಕೊಂಡರು. ಮಾಧು ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಒಗೆದ ಷರಾಯಿ ಜುಬ್ಬಾಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಸಿದ್ಧವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟ. ಪ್ರಮಿಳೆಯ ಶೃಂಗಾರವು ಮುಗಿದು ಅವಳು ಹೊರಗೆ ಬರಬೇಕಾದರೆ ಕಾಲುಗಂಟಿಯ ಹೊತ್ತು ಕಾಯಬೇಕಾಯಿತು.

ಇಬ್ಬರೂ ಒಬ್ಬರ ಮುಖಗಳನ್ನು ಒಬ್ಬರು ನೋಡಿ ನಗುತ್ತಾ ಜಿಂಕೆಯ ಮರಿಗಳಂತೆ ನೆಗೆಯುತ್ತಾ ಆ ಮನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟರು.

ಬಾಣಸಂದ್ರದ ಊರು ಬಹಳ ಸಣ್ಣದು. ಅಷ್ಟುದೂರ ನಡೆದು ಹೋಗುತ್ತಲೇ ಊರು ಮುಗಿದು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅನಂತರ ವಿಶಾಲವಾದ ಬಯಲು. ಬಟಾಬಯಲು.

ಆ ಬಯಲನ್ನು ಸೇರುತ್ತಲೇ ಮಸಕು ಮಸಕಾದ ಸಂಜೆಗತ್ತಲಿನಲ್ಲಿ ಅಸರ ಒಬ್ಬರ ಕೈಗಳನ್ನು ಒಬ್ಬರು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಪಂಜರದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಜೊತೆ ಹಕ್ಕಿಗಳಂತೆ ಅಲೆದಾಡಿದರು.

ಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ಒಣಗಿನ ಗರಿಕೆ ಹುಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಮಾತನಾಡತೊಡಗಿದರು. ಮಾತಿನ ವಂಜುಳನಾದಕ್ಕೆ ತಾಳಹಾಕಿದಂತೆ ಆಗಾಗ ಕಿಲಕಿಲನೆ ನಗುತ್ತಿದ್ದರು.

“ನನಗಂತೂ ಶಿವಮೊಗ್ಗಿಗೆ ಹೋಗುವುದೂ ಬೇಡ, ಶಿವನಸಮುದ್ರಕ್ಕೂ ಹೋಗುವುದು ಬೇಡ. ಈ ಬಾಣಸಂದ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ಬಿಡಬೇಕು-ಎಂದು ಮನಸ್ಸಾಗುತ್ತದೆ” ಎಂದಳು ಪ್ರಮಿಳೆ.

“ನನಗೂ ಹಾಗೆಯೇ, ಪ್ರಮಿಳಾ. ಶಿವನಸಮುದ್ರದಿಂದ ಬಂದ ಮೇಲೆ ನಾನು ನಕ್ಕಿದ್ದು ಈ ದಿನವೇ ? ಬೇಕಾದರೆ ವೆಂಕಟೇಶರ ಮನೆಯವರನ್ನಾದರೂ ಕೇಳು. ಗಂಗಮ್ಮನ ಮನೆಯಲ್ಲಾದರೂ ಕೇಳು”

“ಅಂದ ಹಾಗೆ ಮರತೇ ಹೋಯಿತು. ದೊಡ್ಡ ಮೇಸ್ವರು ಎಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ ? ಏನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ?”

“ಏನು ಮಾಡುವುದೇನು, ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಮಿಳಾ, ಜೀವನ ಸುಖ ದುಃಖಗಳ ಸಮ್ಮಿಶ್ರವೆಂದು ವುಸ್ತುಕಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಬರೆದಿರುವುದು ಒಂದಲ್ಲ, ಇರುವುದು ಬೇರೊಂದಲ್ಲ. ನೂರುಬಾರಿ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿದರೂ ಅದು ನಿಜ”

“ನೀವು ಆ ಶಾರದೆಯಂತೆ ವೇದಾಂತಕ್ಕೆ ಇಳಿದ ಹಾಗೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ”
ಮಾಧುವು ನಿರಾಶೆಯ ನಗುನನ್ನು ನಕ್ಕು “ಅವಳ ಮಾತು ಬಿಡು. ಅವಳೊಬ್ಬ ನಿರಾಶಳಾದ ಹೆಣ್ಣು. ನಾನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೂ ಅದಕ್ಕೂ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ. ಈಗ ನೋಡು. ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೂ ಪರಿಚಯವಾಯಿತು. ಹಾಲು ಸಕ್ಕರೆಗಳಂತೆ ನಮ್ಮ ಸ್ನೇಹ ಸುಖಮಯವಾದುದು. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿಯೂ ಹುಳಿಹುಟ್ಟಿದೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ವೆಂಕಣ್ಣ ಕೆಲಸ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಬೇಕಾಯಿತು” ಎಂದ.

ಆ ವೆಂಕಟೇಶ್ ಕೆಲಸ ಬಿಟ್ಟು ವಿಷಯವೆಲ್ಲಾ ಪ್ರಮಿಳೆಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೂ ಅದನ್ನು ಸನರಿಸುತ್ತಾ ಹೇಳಿದಳು.

“ಅವರೇನು ಗಂಟಸರಲ್ಲವೇ? ಒಂದುಕಡೆ ಕೆಲಸ ಬಿಟ್ಟರೆ ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಅದೇನು ಮಹಾ”

“ಆದ್ರೂ ನಿಜ ಅನ್ನು. ಇನ್ನೂ ಕೆಲಸ ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದಾರೆ. ತಂದೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಊಟನಾಡಿ ಕೊಂಡಿರುವುದು ಅವರಿಗೆ ಸರಿ ಬೀಳುವುದಿಲ್ಲ”

ಕತ್ತಲಾಗುತ್ತ ಬಂದಿತು. ರೈಲ್ವೆಸ್ಟೇಷನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ವಿಮ್ಯುತ್ ದೀಪಗಳು ಬೆಳಗತೊಡಗಿದವು. ಹಾಗೆಯೇ ಊರಿನ ದೀಪಗಳು ಹತ್ತಿಕೊಂಡವು. ಶ್ರೀಮಂತನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿರುವ ದರಿದ್ರ ಸ್ನೇಹಿತನಂತೆ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ದೀಪಗಳಿದ್ದರೂ ಪ್ರಕಾಶರಹಿತವಾಗಿ ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದವು.

“ನೀವು ಕಾಶಿಗೆ ಹೋಗುವ ವಿಷಯ ಏನು ಮಾಡುತ್ತೀರಿ?”

“ಹೋಗಬೇಕು, ಪ್ರಮಿಳೆ. ಈ ಹಳ್ಳಿ ಕೊಂಪೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡೇನು ಮಾಡಲಿ? ನಮ್ಮಮ್ಮನಿಗೆ ಕಾಗದ ಬರೆದಿದ್ದೇನೆ. ಅವರಿಂದ ಹಣ ಬರುವುದನ್ನೇ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಹಣ ಬರುವುದು ಸಿದಾನವಾದುದು

ಒಂದು ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷ. ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ, ನಿನ್ನೊಂದಿಗೆ ಎರಡು ದಿನಗಳು ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಅವಕಾಶವಾಯಿತಲ್ಲಾ”

ಪ್ರಮಿಳೆ ಮಾತನಾಡದೇ ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಳು.

“ಯಾಕೆ ಪ್ರಮಿಳಾ. ನೀನೇನೂ ಮಾತನಾಡುವುದಿಲ್ಲ”

“ನಾನೇನು ಹೇಳಲಿ. ನೀವು ನಿಮ್ಮ ವಿಷಯವನ್ನೇ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದೀರಿ?”

ಮಾಧು ನಕ್ಕು ಹೇಳಿದ.

“ಪ್ರಮಿಳಾ. ನೀನು ಹೇಳುವುದು ನಿಜ. ನಾನು ನನ್ನೊಬ್ಬನ ವಿಷಯ ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿದೆ. ನಿನ್ನ ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಅಲೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ನಾನೊಬ್ಬನು ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲ. ನಾವುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಮಾತನಾಡಿ ನಿರ್ಧರ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ”

ಪ್ರಮಿಳೆಯು ವಿಸ್ಮಿತಳಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಾ “ನೀವು ಹೇಳುವುದೊಂದೂ ನನಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ನಿರ್ಧರಮಾಡಬೇಕಾದುದೇನಿದೆ? ಎಲ್ಲಾ ನಿರ್ಧಾರವಾಗಿಯೇ ಹೋಗಿದೆಯಲ್ಲಾ” ಎಂದಳು.

“ನಿರ್ಧರವಾಗಿದೆ ಪ್ರಮಿಳಾ. ಆದರೆ ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳುವಂತಹ ಎರಡು ವಿಷಯಗಳಿವೆ. ಅದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಏನೂ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಡ. ಯಾವಾಗಲೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿ ಬಿಡುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು”

ಏನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆಯೋ ಎಂದು ಪ್ರಮಿಳೆಯು ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ನೋಡಿದಳು.

“ನಾವು ಶಿವನಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿದ್ದಾಗಿನ ಮಾತು ಬೇರೆ. ಅಲ್ಲಿ ನಮಗಿಬ್ಬರಿಗೂ ಸರಿಚಯವಾಯಿತು. ಸ್ನೇಹವಾಯಿತು. ಆ ಸ್ನೇಹ ಪ್ರೇಮದಲ್ಲಿ ಸರ್ಯಾಸಸಾನವಾಯಿತು. ಅಂದಿಗೇ ಅದು ಸರಿಯಾಗಿತ್ತು. ಹಾಗೆಯೇ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ಸರಿಯಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತೋ ಏನೋ. ಈಗ ಹಾಗಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ತಾಯಿ ತಂದೆಗಳು ನಮ್ಮ ಮದುವೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ನೀನು ಅಕ್ಕನ ಮನೆಗೆ ಹೊರಟಿದ್ದೆವಳು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಇಳಿದುಬಿಟ್ಟಿದ್ದೀ. ಇದರಿಂದ ಸರಿ

ಸ್ಥಿತಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗುತ್ತವೆ. ಈಗ ಯಾವುದೊಂದನ್ನೂ ಬಿಡಬೇಡಿ ತೀರ್ಮಾನಮಾಡಿಬಿಡಬೇಕು.

“ಎನು ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡಬೇಕೆನ್ನುತ್ತೀರಿ ?”

“ಅದು ಬಹಳ ಕಷ್ಟವಾದ ತೀರ್ಮಾನ, ಪ್ರಮಿಳಾ. ನಿಮ್ಮ ತಾಯಿ ತಂದೆಗಳು ನಮ್ಮ ಮದುವೆಗೆ ಒಪ್ಪುತ್ತಿಲ್ಲ. ನೀನು ಅವರೊಡನೆ ಇರಬೇಕಾದರೆ ನನ್ನನ್ನು ಪರಿತ್ಯಾಗ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ಇರಬೇಕಾದರೆ ಅವರನ್ನು ಬಿಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ”

“ಒಪ್ಪದಿದ್ದರೆ ಅವರನ್ನು ಬಿಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನಿನ್ನೊಡನೆ ಇರುವುದಂತೂ ನಿರ್ಧರ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಆಗಲಿ ನಮ್ಮ ಪ್ರೇಮವು ಭಗ್ನವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ಶಾಶ್ವತ.”

“ನೀನು ಹಾಗೆ ಹೇಳುತ್ತೀ ಎಂದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಆ ನಿರ್ಧಾರವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನೂ ಬಲ್ಲೆ. ಇದರಿಂದ ಎಷ್ಟೇ ಕಷ್ಟ ನಿಷ್ಕಾರಗಳು ಬಂದರೂ ಎದುರಿಸಲು ಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದೀಯಾ - ಎಂದು.”

“ಎನು ಕಷ್ಟ ನಿಷ್ಕಾರಗಳು ಬರುತ್ತವೆ - ಎನ್ನುತ್ತೀರಿ ?”

“ಈಗ ನೀನು ಶಿವನೊಂದಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿದ್ದವಳು. ರೈಲಿಳಿದು ಬಂದು ಬಿಟ್ಟೆ. ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗಾಗಲೇ ಇದು ನಿಮ್ಮ ತಾಯಿ ತಂದೆಗಳಿಗೆ ತಿಳಿದಿರಬಹುದು. ಈಗಲೇ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೆ ಮುಂದಾದರೂ ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಎರಡು ದಿನ ಎಲ್ಲಿದ್ದೆ ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ ? ಅಗ ಅವರೇನು ಉತ್ತರ ಹೇಳುತ್ತೀ. ಒಂದು ವೇಳೆ ನೀನು ಅಲ್ಲಿಗೂ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಶಿವನ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೂ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ - ಎಂದಾಕೋ. ಇಷ್ಟು ದಿನ ಸಾಕೆ ಸಲಹಿದ ಮಗಳನ್ನು ಅವರು ಹಾಗೆಯೇ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ನೀನಲ್ಲಿದ್ದೀ ಎಂದು ಅವರು ಗಳು ಪುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬರಬಹುದು. ಅವರು ನಾವಿರುವ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಬಂದು ಗಲಾಟೆ ಹಚ್ಚಬಹುದು. ಅಥವಾ ಪೊಲೀಸಿಗೆ ಕಂಪ್ಲೈಂಟು ಕೊಟ್ಟು ನಮ್ಮ ಬ್ಲರನ್ನೂ ಹಿಡಿಸಬಹುದು. ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಕೇಸಾಗಬಹುದು.”

ಪೊಲೀಸಿನವರಿಂದ ಹಿಡಿಸಬಹುದು. ಕೇಸಾಗಬಹುದು ಎಂಬ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಪ್ರಮಿಳೆಯ ಎದೆ ಹೊಡೆದಕೊಂಡಿತು.

ಅದನ್ನು ಸರಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಅವಳು "ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕೇಸಾದರೆ ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಪ್ರೇಮ ವಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆಂದು ಹೇಳೋಣ" ಎಂದಳು.

"ಕೋರ್ಟಿನವರು ಅದನ್ನೊಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ, ಪ್ರಮಿಳಾ" ಎಂದು ನಗುತ್ತಾ ಹೇಳಿದ ಮಾಧು.

"ಯಾಕೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ"

"ನಿನಗೆ ಅವೆಲ್ಲಾ ಗೊತ್ತಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹೆಣ್ಣು ಗಂಡುಗಳು ಸರಿ ಸರಿಮಾನಸ್ಕಂದರಂತೆ ಪ್ರೇಮಿಸಿ ಮದುವೆಯಾಗುವುದನ್ನು ಈ ಸಮಾಜವು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವ ಒಟ್ಟಿಯಂತೆ, ಜೀವಿನಲ್ಲಿರುವ ದುಡ್ಡಿನಂತೆ, ವಾಸ ಮಾಡುವ ಮನೆಯಂತೆ, ಗಂಡಸರು ಹೆಂಗಸರು ತಮ್ಮ ಅಧೀನ ಎಂದು ಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರೀತಿಸಿ ಮದುವೆಯಾಗುವುದರಿಂದ ಹೆಂಗಸಿನ ದಾಸ್ಯಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದ ಸಮಾಜ ಈ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ."

ಪ್ರಮಿಳೆಯು ಇದುವರೆವಿಗೆ ತನಗೆ ಅಗೋಚರವಾಗಿದ್ದ ಹೊಸ ಸತ್ಯವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವಂತೆ ಅವಾಕ್ಯಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಮಾಧು ತನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದ.

"ನಿನಗಿಂದು ನಂಬಿಕೆಯಾಗದಿರಬಹುದು, ಪ್ರಮಿಳಾ. ಆದರೆ ನಾನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದು ಅಕ್ಷರಶಃ ನಿಜ. ಎಂದು ಹೆಂಗಸು ತನಗಾಗಿಯೂ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿಯೂ ಗಂಡಸನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದಳೋ ಅಂದೇ ಅವಳು ಗಂಡಸಿನ ದಾಸಿಯಾದಳು. ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ವಿವೇಕಿಗಳಾದ ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷರು ಈ ದಾಸ್ಯ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತ ಬಂದು ಸಮಾಜದ ಬಡಬಾಗಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಬಾಡಿಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ನಾವೂ ಅಂತಹ ಬಲಿದಾನವನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧರಾಗಿರುವುದಾದರೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತರಾಗಬೇಕು."

"ಹಾಗಾದರೆ ಪ್ರೇಮಿಗಳು ಸುಖವಾಗಿ ಬದುಕುವುದು ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಅಸಾಧ್ಯವೆನ್ನುತ್ತೀರಾ ?"

"ಇಲ್ಲ, ನಾನು ಹಾಗೆ ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಸಮಾಜವನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕು. ಅದರ ಕಾವಿನಿಂದ ಬಿಂದರೂ ಬಿದರದೇ ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆಗ ಪ್ರೇಮದ ಅಸ್ಮುತ ವರ್ಷದಿಂದ ಜೀವನ ನಂದನವಾಗುತ್ತದೆ."

ತಾನು ಅಂತಹ ಆನಂದವನದಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸಬಲ್ಲೆನೇ ಎಂದು ಯೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಪ್ರಮಿಳೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಳು.

“ಈಗ ಹೇಳು. ನಿನ್ನ ನಿರ್ಧರವೇನು. ನೀನೇನು ಮಾಡುತ್ತೀಯೆ ?”

ಇನ್ನೂ ಅವಳು ಯೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಕೂಡಲೇ ಯಾವೊಂದು ವಾತನನ್ನೂ ಹೇಳಲಾರದವಳಾಗಿದ್ದಳು. ಸಾಧುವಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಕೂಡಲೇ ಉತ್ತರ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿ ಬಂದು ಜಾಗೃತಳಾದಳು.

“ನೀವೇನು ಮಾಡುತ್ತೀರಿ ?”

“ನಾನೇನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂಬು ನಿನ್ನ ನಿರ್ಧಾರದ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿಸುತ್ತದೆ.”

“ಹಾಗಾದರೆ ನಿಮ್ಮ ವೈಯುಕ್ತಿಕವಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇ ಇಲ್ಲವೆನ್ನುತ್ತೀರೇನು ?”

“ಇದೆ. ಪ್ರಮಿಳಾ. ನನಗೆ ವೈಯುಕ್ತಿಕವಾದ ಖಚಿತಾಭಿಪ್ರಾಯವಿದೆ. ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರೇಮ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಅದರ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಅರಿತಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಎಂತಹ ಕಷ್ಟಗಳು ಬಂದರೂ ಅನುಭವಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನಾಳೇ ನಿನ್ನನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದೆನೆಂದು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಕೇಸು ಮಾಡಿ ಜೈಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದರೂ ನಾನು ದುಃಖಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದು ನನ್ನ ಪ್ರೇಮದ ಪರೀಕ್ಷೆಯೆಂದುಕೊಂಡು ಜೈಲಿನಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಗಿ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತೇನೆ.”

ಪ್ರಮಿಳೆಯೂ ಉತ್ತೇಜಿತಳಾಗಿ ಹೇಳಿದಳು.

“ಅಂತಹ ಸ್ಥಿತಿಯು ಬರುವುದೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಬಂದರೂ ನಾನು ಹೆದರುವುದಿಲ್ಲ. ಎಷ್ಟೇ ಕಷ್ಟಗಳು ಬಂದರೂ ನಿನ್ನೊಡನೆ ಸಮಾಜವನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತೇನೆ.”

ಸಾಧುಸರಾಯನು ಎರಡು ಗಳಿಗೆ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿ “ಸು. ಪ್ರಮಿಳಾ. ಈ ವಿಷಯ ನಿರ್ಧರವಾದಂತಾಯಿ. ಇನ್ನು ನೀವು ಶಿವನೊಗ್ಗೆ ಗಾಗಲೀ, ಶಿವನಸಮುದ್ರಕೃಗಲೀ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ” ಎಂದ.

“ಅಂದರೆ ಇದೇ ಉರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇರೋಣ ಎನ್ನುತ್ತೀರಾ ?”

“ಉಹುಂ. ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡುವುದೇನು ? ನಾಳೆಯೋ ನಾಡಿದೋ ನನಗೆ ಊರಿನಿಂದ ದುಡ್ಡು ಬರುತ್ತದೆ. ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಕಾಶಿಗೆ ಹೊರಟುಹೋಗೋಣ. ಅಲ್ಲಿ ಓದಿ ಪಾಸು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಾನು ನಾವು ಬರುತ್ತೇನೆ. ನೀನೂ ಏನಾದರೂ ಓದು. ನಾವು ನಾವು ಬರುವುದು ಒಂದೋ ಎರಡೋ ವರ್ಷಗಳಾಗಬಹುದು. ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಇಲ್ಲಿನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಸ್ವಲ್ಪ ಬದಲಾಯಿಸಿದ್ದರೂ ಬದಲಾಯಿಸಿರಬಹುದು.”

ಪ್ರಮಿಳೆಯು ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲೆಂದಳು.

“ನಡಿ. ಹೊತ್ತಾಯಿತು. ಮನೆಯ ಕಡೆ ಹೊರಡೋಣ”

ಇಬ್ಬರೂ ಮನೆಯ ಕಡೆಗೆ ಬಂದರು.

ಅವರು ಮನೆ ಸೇರುವ ವೇಳೆಗೆ ಎಂಟು ಗಂಟೆಯಾಗಿ ಹೋಗಿತ್ತು.

ಗಂಗಮ್ಮ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಿ ಕಾದುಕೊಂಡಿದ್ದಳು.

ಅವರನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ಶಾರದೆಯು “ಮದ್ಯಾನ್ಹ ತಿಂಡಿ ಸಹ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ ಎಂದು ಅಮ್ಮ ಬೇಗನೆ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಿಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ. ನೀವುಗಳು ಎಲ್ಲಿ ಹೋದಿರಿ ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು.

“ನಾವೆಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತೇವೆ. ಸ್ವೇಷ್ಠ ಮಗ್ಗಲಿನ ಜೊಡ್ಡ ಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಹೊತ್ತೇ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ”

“ಸರಿ. ಈಗಲಾದರೂ ಬೇಗ ಊಟಕ್ಕೆಳಿ” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ

ಗಂಗಮ್ಮ ಅವಸರ ಮಾಡಿದರು.

ಎಲ್ಲರೂ ಊಟಕ್ಕೆ ಕುಳಿತರು.

ಆ ದಿನ ರಾತ್ರಿ ಗಂಗಮ್ಮ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಅಡಿಗೆಯನ್ನೇ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಈರುಳ್ಳಿ ಅಲೂಗಡ್ಡೆ ಹುಳಿ, ಮೊಸರು ಬಜ್ಜಿ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಸಾಲ್ಕು ಸಂಡಿಗೆ ಹುರಿದಿದ್ದರು.

ಮಾಧುವು “ಗಂಗಳೆ. ಜೋರು ಅಡಿಗೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೀ. ಇದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ದಿನವೂ ಪ್ರಮಿಳೆಯು ಮನೆಗೆ ಬರಲಿ ಎನ್ನುಸುತ್ತದೆ” ಎಂದ.

“ಬರಲಿಲ್ಲ. ದಿನವೂ ಬರಲಿ. ಯಾರು ಬೇಡವೆಂದರು ? ಅವಳಿ

ರುವ ಎರಡು ದಿನಗಳ ಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ಉಸವಾಸವಿಡದೇ ಅನ್ನಾ ನೀರು ಕಾಣಿಸಿದರೆ ಜೋರು ಅಡಿಗೆ ಅಟ್ಟಿ ಹಾಗೆಯೇ ಆಯಿತು”

“ಸಾಕು ಸುಮ್ಮನಿರು. ಹೊಸದಾಗಿ ಬಂದಿರುವವಳ ಎದುರಿಗೆ ಗೋಳು ಕರೆಯಬೇಡ. ಹೆದರಿಕೊಂಡು ಓಡಿ ಬಿಟ್ಟಾಳು”

“ಎಲ್ಲಾ ಮುಗಿದು ಹೋಗಿದೆಯಷ್ಟೆ. ಮದ್ಯಾನ್ತವೆಲ್ಲಾ ಶಾರದೆಯು ಕೊರೆದು ಕಿವಿ ತೂತಾಗುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದ್ದಾಳೆ. ಪ್ರಮಿಳಮ್ಮ ಓಡಿಹೋಗುವ ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಓಡಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಳು”

ತನಾಸೆಯಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಲೂ ಒಬ್ಬರನ್ನು ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಎತ್ತಿ ಹಾಕುತ್ತಲೂ ಊಟ ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಿದರು.

ಅದಾದ ಮೇಲೆ ಮಾಧು, ಪ್ರಮಿಳೆ, ಶಾರದೆ ಎಲ್ಲರೂ ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು. ಕೆಲಸಗಳೆಲ್ಲಾ ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಗಂಗಮ್ಮನೂ ಬಂದು ಮಾತಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡರು. ಕಣ್ಣಿಗೆ ನಿಜದ್ದೆ ಹತ್ತುವವರೆವಿಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಕುಳಿತಿದ್ದರು.

ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಮದ್ಯಾನ್ತ ಟೀ ಕುಡಿದನಂತೆ ಕೋಣೆಗೆ ಬಂದು ಮಾಧು ಸಿಗರೇಟು ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡ.

ಶಿವನಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಮಾಧೂ ಸಿಗರೇಟು ಸೇದುವುದನ್ನು ಪ್ರಮಿಳೆ ನೋಡಿರಲಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನೆಯ ದಿನವೂ ಈ ದಿನವೂ ಸಿಗರೇಟು ಸೇದುವುದನ್ನು ನೋಡಿದ್ದಳು.

“ಮೇಷ್ಟರು ಹೊಸದಾಗಿ ಸಿಗರೇಟು ರೂಢಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಹಾಗಿದೆ” ಎಂದಳು.

“ಇಲ್ಲ. ಪ್ರಮಿಳಾ. ನಿಮ್ಮ ಮೇಷ್ಟರು ಬಹಳ ದಿನಗಳ ಮೊದಲೇ ಈ ದ.ರಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಮೊದಲು ಮಾಡಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಶಿವನಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ದ್ದಾಗ ಯಾರ ಕಣ್ಣಿಗೂ ಬೀಳದಂತೆ ಕದ್ದು ಸೇದುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಲ್ಲಿ ರಾಜಾ ರೋಷಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ, ಅಷ್ಟೇ”

ಯಾರ ವಿಷಯವನ್ನೋ ಹೇಳುವಂತೆ ಮಾಧು ತನ್ನ ವಿಷಯ ಬಡ ಬಡನೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡುಕೊಂಡು ಕೇಳಿ ಪ್ರಮಿಳೆ ಅಂದಳು.

“ನೀವು ಬಹಳ ದಿನಗಳಿಂದ ಸಿಗರೇಟು ಸೇದುತ್ತಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ನೀವು ಸಿಗರೇಟು ಸೇದುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಏನೋ ಒಂದು ತರಹ ಆಗುತ್ತದೆ-”

“ನೀನು ಹೇಳುವುದು ಹದಿನಾರಾಣೆಯು ನಿಜ, ಪ್ರಮಿಳಾ. ನೊದಲಿ ನಿಂದಲೂ ಕದ್ದು ಕದ್ದು ಸಿಗರೇಟು ಸೇದುತ್ತಿದ್ದವನಿಗೆ ಈಗ ಯಾರೆದುರಿಗಾದರೂ ಸೇದಿದರೆ ಏನೋ ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ಸಿಗರೇಟು ಸೇದಿದ ಸುಖವೇ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕದ್ದು ಸೇದಿದರೇ ಸುಖವಾಗುವುದು”

ಪ್ರಮಿಳೆ ಏನೋ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಹೋದಳು.

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮಾಧುವು ! “ಸ್ವಲ್ಪ ತಡಿ. ನೋಡು. ಅಲ್ಲಿ ಪೋಸ್ಟ್‌ಮಾನ್ ಬರುತ್ತಿರುವಂತಿದೆ” ಎಂದ.

ಆ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಯಾಕೋ ಪರಾಂಡಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದ ಶಾರದೆ ಯೂ ಪೋಸ್ಟ್‌ಮಾನ್ ಬರುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿದಳು. ತನ್ನ ಗಂಡ ಏನಾದರೂ ಕಾಗದ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆಯೋ ಎಂದು ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಆಸೆಯುಂಟಾಯಿತು. ಮರುಕ್ಷಣವೇ “ನನಗಲ್ಲಿದೆ ಅಂತಹ ಪುಣ್ಯ” ಎಂದು ಮನಸ್ಸು ಚಿಕ್ಕದು ಮಾಡಿಕೊಂಡಳು.

ಆ ಮನೆಯ ಕಡೆ ಪೋಸ್ಟ್‌ಮಾನ್ ಬರುತ್ತಿದ್ದ. ಅದು ಮಾಧುವಿಗಾಗಿಯೇ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಮಾಧು ಪ್ರಮಿಳೆಯರನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಆ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಉಳಿದವರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾದವರಾರೂ ಪ್ರಸುಚದಲ್ಲರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗಿರುವಾಗ ಪೋಸ್ಟ್‌ಮಾನ್ ಯಾಕೆ ಬರುತ್ತಾನೆ ?

ಆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಯಾವ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಬರುವಿಕೆಗಾಗಿ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರೋ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಸಮಾಸಗ್ರಸ್ತನಾದನಂತರ ಅವನು ಕಾಗದ ತಂದಿಲ್ಲವೆಂದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು.

ಬಂದವನೇ “ತಂತೀ ಮನಿಯಾರ್ಡ್‌ರು ಬಂದಿದೆ” ಎಂದ.

ಕೂಡಲೇ ಮಾಧುವು ಅತ್ಯುತ್ತಮಾದಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ನಿಗೆ ಮಗನ ಮೇಲೆ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆಯೇ ವಿಶ್ವಾಸ ಬಂದು ಬಿಟ್ಟಿರುವಂತೆ. ತಂತೀ ಮನಿಯಾರ್ಡರು ಕಳಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ” ಎಂದ.

ಬಂದಿದ್ದುದಂತೂ ತಂತೀ ಮನಿಯಾರ್ಡರೇ. ಕೇವಲ ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಕಡೇ ಸಕ್ಷ ಏನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳಾದರೂ ಬರುತ್ತದೆ ಎಂಬ ನಿರೀಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಮಾಧುವಿಗೆ ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳು ಬಂದು ದನ್ನು ನೋಡಿ ನಿರಾಶೆಯಾಯಿತು. ಆದರೆ ಮನಿಯಾರ್ಡರ್ ಕೂಪನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ ವಿಷಯ ಅರ್ಥವಾಯಿತು.

“ನಿಮ್ಮ ತಂದೆ ಮರಣಶಯ್ಯೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ನಾನೂ ಮೈ ಚೆನ್ನಾಗಿಲ್ಲವೇ ಹಾಸಿಗೆ ಹಿಡಿದಿದ್ದೇನೆ. ಏನು ಕೆಲಸವಿದ್ದರೂ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟು ಬಾ. ಜಯಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ” ಎಂದು ಆ ಕೂಪನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಬರೆದಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಓದಿದ ನಂತರ ನೂರೇ ರೂಪಾಯಿ ಬಂದುದರ ಕಾರಣ ಮಾಧುವಿಗೆ ವಿಷವವಾಯಿತು.

ಕಾಶಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು ಎಂದ ಕೊಂಡಿದ್ದವನು ಚಿತ್ರಪಾಡಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಲ್ಲ ಎಂದು ಮಾಧುವಿಗೆ ಮನಸ್ಸು ಸಣ್ಣದಾಯಿತು. ಆದರೂ ಹೆತ್ತವರಿಗೆ ಮೈ ಚೆನ್ನಾಗಿಲ್ಲ ಎಂದರೆ ಹೋಗಬೇಡವೇ - ಎಂದು ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿಕೊಂಡ.

ರುಜು ಮಾಡಿ ಕಣ ತೆಗೆದುಕೊಂಡನಂತರ ವಿಷಯ ಏನೆಂದು ವಿಚಾರಿಸುತ್ತ ಗಂಗಮ್ಮ ಹೊರಗೆ ಬಂದರು.

ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೇಳಿ “ಏನಪ್ಪಾ. ಈಗೇನು ಮಾಡುತ್ತೀಯೆ?” ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದರು.

“ಏನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗುತ್ತದೆ? ಚಿತ್ರಪಾಡಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು, ಅಷ್ಟೇ”

“ಹಾಗೇ ಮಾಡ್ಪು. ಬಾಯಲ್ಲಿ ಏನು ಬೇಕಾದರೂ ನಿನ್ನೂರದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಬಹುದು. ಆದರೆ ಹೆತ್ತವರ ಕರುಳು ಎಷ್ಟು ಕಡಿಯುತ್ತದೆಂಬುದು ಹುಡುಗರು ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಾಗುವುದಿಲ್ಲ.”

ಆ ದಿನ ಸಾಯಂಕಾಲ ಮಾಧು ಪ್ರಮಿಳೆಯರು ಹಿಂದಿನ ದಿನದಂತೆಯೇ ಸ್ವೇಷ್ಣ ಮಗ್ಗುಲಲ್ಲಿದ್ದ ಬಯಲಿಗೆ ಹೋದರು.

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಗಂಗಮ್ಮ ಹೇಳಿದ ಮಾತಿನಿಂದ ಮಾಧು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಜಗಳ ವಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾನೆಂಬ ಅರ್ಥ ಪ್ರಮಿಳೆಗೆ ಕಂಡುಬಂದಿತು. ಮಾಧು ವಿನ ತಾಯಿ ತಂದೆ, ಅವರ ಆಸ್ತಿ ವಾಸ್ತಿಗಳ ವಿಷಯವನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ ಚೆನ್ನಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲನೆಂದು ವಿಚಾರಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಾಧುವಿನ ಗೃಹಕೃತ್ಯದ ವಿಷಯ ಅವಳಿಗೆ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಬಲು ದಿನಗಳು ಎಲ್ಲರಂತೆಯೇ ಅವಳೂ ದೊಡ್ಡ ಮೇಷ್ಟ್ರರೂ ಚಿಕ್ಕಮೇಷ್ಟ್ರರೂ ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಂದಿರೊಡನೆ ಕೂಂಡಿದ್ದಳು. ಅಲ್ಲ ವೆಂದೂ ಅವನಾರೋ ಮಂಗಳೂರು ಕಡೆಯ ತರುಣನೆಂದೂ ಆ ಮೇಲೆ ಕಿವಿಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಆದರೆ ಆಗ ಇನ್ನೆಷ್ಟೋ ಹೊಸ ಹೊಸ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಗಳು ಬಂದುಬಿಟ್ಟಿದ್ದವು. ಆ ವಿಷಯ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳು ವಿಷಮವಾಗಿದ್ದವು.

ಈಗ ಮಾಧುವಿನ ವಿಷಯವೇನೋ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದೆನಿಸಿತು. ಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ಕೇಳಿದಳು.

“ನೀವು ತಪ್ಪು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ಒಂದು ಮಾತು ಕೇಳಬೇಕೆಂದಿದ್ದೇನೆ.”

“ಏನು ಬೇಕಾದರೂ ಹೇಳು, ಪ್ರಮಿಳಾ.”

“ಗಂಗಮ್ಮನವರು ಮಾತನಾಡಿದ್ದರಲ್ಲಿ — — —”

“ಓಹೋ! ಅದೇ. ನನಗೂ ನಮ್ಮ ತಂದೆಗೂ ಸರಿಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ ವೆಂಬುದಲ್ಲವೇ? ಅದೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಕತೆ.”

“ನಾನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದರೆ — —”

“ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕು. ನಿನಗದು ಗೊತ್ತಿರುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು. ನಮ್ಮ ತಂದೆಯವರ ಹೆಸರು ಅನಂತಯ್ಯನವರೆಂದು. ಕುಂದಾಪುರದ ಬಳಿ ಚಿತ್ರಪಾಡಿಯಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಆಸ್ತಿ ಮನೆಗಳಿದ್ದವು. ಅದೇನು ಹೆಚ್ಚಲ್ಲ. ಆದರೆ ಊಟಮಾಡಿಕೊಂಡು ಗೌರವವಾಗಿ ಬದುಕಲು ಸಾಕು. ಸಾಧಾರಣವಾದುದೊಂದು ಮನೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಗದ್ದೆ. ಸಣ್ಣ ತೊಟ್ಟಿ. ಆದರೆ ನಮ್ಮಪ್ಪನಿಗೆ ಅಷ್ಟು

ಹೋಟಲು ಮೊದಲು ಮಾಡಿದ್ದರು. ಆಗ ನಮ್ಮ ತಂದೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದರು. ನನಗೆ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಈ ಹೋಟಲು ವ್ಯಾಪಾರ ಸರಿಬೀಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಿ ಸಹ ಜೊತೆಯ ಹುಡುಗರು, ಮೇಷ್ಟರುಗಳೂ ನನ್ನನ್ನು ಹೋಟಲಿನವನ ಮಗ ಎಂದು ಕರೆದರೆ ಅಪಮಾನವಾದಂತಾಗಿ ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಈಗ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಚಿಕ್ಕಪೇಟೆಯಲ್ಲಿರುವ ಹೋಟಲನ್ನು ನಾನು ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿ ನಮ್ಮ ತಂದೆ ನನಗೆ ಸ್ಕೂಲು ಬಿಡಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಸ್ಕೂಲು ಬಿಟ್ಟುದಂತೂ ಆಯಿತು. ನಾನು ಹೋಟಲು ನಡೆಸಲು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ನಾನು “ಓದಿ ಪ್ಯಾಸುಮಾಡಿ ಎಲ್ಲಿ ಯಾದರೂ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸೇರುತ್ತೇನೆ” ಎಂದೆ. ನಮ್ಮ ತಂದೆ ಆದನ್ನು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. “ಹೋಟಲಿನಲ್ಲಿ ಗಲ್ಲದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಕೈತುಂಬಾ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲಿಯೋ ಹೋಗಿ ತ್ಯಾಪೇದಾರಿ ಹೂಡುತ್ತಾನಂತೆ” ಎಂದು ಗದ್ದರಿಸಿದರು. ದಿನವೂ ಹೋಟಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಬಲಾತ್ಕಾರ ಮಾಡಿದರು. ನನಗದು ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲದೇ ಮನೆಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟು ಬಂದೆ. ನಮ್ಮ ತಂದೆ ಕೋಪ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನನಗಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದ ಹೋಟಲು ಮಾರಿಬಿಟ್ಟು ಚಿತ್ರನಾಡಿಗೆ ಹೊರಟುಹೋದರು. ಅನಂತರವೇ ನಾನು ಹಿಂದಿ ಯನ್ನು ಓದಲು ಮೊದಲು ಮಾಡಿದ್ದು.”

“ಹಾಗಾದರೆ ದೊಡ್ಡ ಮೇಷ್ಟರ ಪರಿಚಯ ನಿಮಗಾದದ್ದು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಏನು ?”

“ಇಲ್ಲ. ಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದಾಗಲೇ ಆಯಿತು. ಅವರು ನನಗಿಂತ ಎರಡು ಮೂರು ವರ್ಷ ಮೇಲಿನ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಈ ವಿಷಯಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅಪರೊಂದಿಗೆ ಮಾತನಾಡಿದ್ದೆ. ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿಗೂ ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿಗೂ ಸರಿಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರಿಂದಲೇ ನಾವು ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಂದಿರಂತೆ ಇದ್ದೆದ್ದು.”

“ಸರಿ. ಹಾಗಾದರೆ ಮನೆಬಿಟ್ಟು ಬಂದವರು ಪುನಃ ನೀವು ಹೋಗಲಿಲ್ಲವೋ ?”

“ಹಾಗಾಗಲಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ತಂದೆ ಊರಿಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದನಂತರ

ನಾನು ನಮ್ಮಣ್ಣನ ಹೊಟಲಿನಲ್ಲಿಯೇ ಊಟ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ಕೆಲವು ದಿನ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದವನು ನನ್ನನ್ನು ಆಕ್ಷೇಪಣೆ ಮಾಡತೊಡಗಿದ. ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೇಳಿ, ಗಲ್ಲಾದ ಮೇಲೆ ಕೂರಿಸಿ ಹೊರಟುಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ. ಯಾವ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿ ನಾನು ನಮ್ಮ ತಾಯಿ ತಂದೆಗಳೊಡನೆ ಜಗಳವಾಡಿಕೊಂಡೆನೋ ಅದೇ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಮ್ಮ ಅಣ್ಣನಿಗಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿ ಬಂದುದನ್ನು ನನ್ನಿಂದ ಸೈರಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿಂದಲೂ ಹೊರಟು ಬಂದುಬಿಟ್ಟೆ.”

“ಅಂದರೆ ಅಂದಿನಿಂದ ನೀವು ಸ್ವತಂತ್ರರಾಗಿದ್ದೀರಿ.”

“ಹುಂ. ಹಾಗೆಂದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಆದರೆ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ನನಗೇನು ಕೆಲಸವಿದೆಯೇ, ನಾನೇನು ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆಯೇ, ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ಒಂದು ವಿಧವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಕುಟುಂಬದ ಮೇಲೆಯೇ ಅವಲಂಬನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ತಾನು ಹೇಳಿದ ಮಾತು ಕೇಳಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ ಎಂದು ನಮ್ಮಪ್ಪನಿಗೆ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಕೋಪ. ಆದರೆ ನಮ್ಮಮ್ಮನಿಗೆ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಅನೇಕ ಮಕ್ಕಳು ಸತ್ತು ಹುಟ್ಟಿದುದರಿಂದಲೂ ತನ್ನ ಇಳಿ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದುದರಿಂದಲೂ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಅವಳಿಗೆ ಅಪಾರ ಪ್ರೇಮ. ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಖರ್ಚಿಗೇನಾದರೂ ಬೇಕೆಂದು ಬರೆದರೆ ಕೊಟ್ಟುಕಳುಹಿಸುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಾಳೆ. ಆದ ರಿಂದಲೇ ಸಧ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಈಗ ಕಾಶಿಗೆ ಹೋಗಿ ಓದಬೇಕಾಗಿದೆ ಎಂದೂ, ಹಣ ಬೇಕೆಂದೂ ಬರೆದೆ. ಐನೂರಾವರೂ ಕಳುಹಿಸಲಿ ಎಂದು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಬೇಕೆಂದು ಬರೆದಿದ್ದೆ.”

“ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಗೂ ನಿಮಗೂ ಆಗದೇ ಇರುವಾಗ ನಿಮ್ಮಮ್ಮ ನಿಮಗೆ ಬೇಕಾದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಹಣವನ್ನು ಹೇಗೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾರೆ?”

“ಆಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದರೆ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹುಲ್ಲುಟ್ಟರೆ ಭೋಗ್ಗನೆ ಹತ್ತಿಕೊಂಡು ಬಿಡುತ್ತದೆ ಎಂದಲ್ಲ. ಒಂದು ತರಹವಾಗಿ ನೋಡಿದರೆ ನನಗೆ ಹಣ ಕಳಿಸುವುದು ದಂಡವೆಂದೂ ಕಳಿಸಬಾರದೆಂದೂ ನಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಅಭಿಮತ. ನಮ್ಮಮ್ಮ ಹಟಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕೋಪಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ವಿಧಿಯಿಲ್ಲದೇ ನಮ್ಮಪ್ಪ ಹಣ ಕಳಿಸಲು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಮಾಧುವಿನ ಗೃಹಕೃತ್ಯದ ವಿಷಯವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಾಂಗೋ(ಪಾಂಗವಾಗಿ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡುದಾಯಿತು. ಈಗವನು ಕಾಶಿಗೆ ಹೋಗುವಂತೆ ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನು ಬಾಣಸಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಕಾದಿದ್ದುದು ಕಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಎಂದು ಶಾರದೆ ಹೇಳಿದ್ದಳು. ಏನೂರೋ ಆರುನೂರೋ ಬರುತ್ತದೆ ಎಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದ್ದ. ಆದರೆ ಈಗ ಬಂದಿರುವುದು ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳು ಮಾತ್ರ. ಅದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹೇಗೆ ಹೋಗುವುದು? ಹಾಗೆನ್ನಿಸಿದಾಗ ಪ್ರಮಿಳೆಗೆ ತನ್ನ ಮೈಮೇಲೆ ಕೆಲವು ಒಡನೆಗಳಿರುವುದು ನೆನಪಿಗೆ ಬಂದಿತು. ಅವಶ್ಯಕವಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಡುವುದಕ್ಕೂ ತಾನು ಸಿದ್ಧ ಎಂದುಕೊಂಡಳು.

ಆದರೆ ಅವನ ಅಪ್ಪ ಅಮ್ಮ ಸಾಯುತ್ತಿದ್ದರೆ “ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಬೇಡ. ಕಾಶಿಗೆ ಹೋಗೋಣ” ಎಂದು ಹೇಳುವುದಾದರೂ ಹೇಗೆ? ಅವರಲ್ಲಿ ಸಾಯುತ್ತಿದ್ದರೆ “ನನ್ನ ವಿಷಯ ಏನುಮಾಡುತ್ತೀರಿ?” ಎಂದು ಕೇಳುವುದಾದರೂ ಹೇಗೆ?

ಸರಿ. ತಾನು ಸದ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕನ ಮನೆಗೇ ಹೋಗುವುದೆಂದು ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡಳು. ದೇವರು ಹೊಡ್ಡುವನು. ಕಾಗದ ಬರೆಯುವಾಗ ಅವನು ಒಳ್ಳೆಯ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟ. ಶುಕ್ರವಾರದ ದಿನ ಬೆಳಗಾಗ ಹೊರಟುಬರುತ್ತೇನೆಂದು ಬರೆದಷ್ಟೇ ಸರಿಹೋಯಿತು. ಹಾಗಲ್ಲದೇ ಮಾಧುವಿನೊಡನೆ ಎಲ್ಲಿಗೋ ಹೊರಟುಹೋಗುತ್ತೇನೆಂದು ಬರೆದಿದ್ದರೆ ತನ್ನ ಗತಿಯೇನಾಗಬೇಕು?

ಪ್ರಮಿಳೆ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ತಾನೊಂದು ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದರೂ ಮಾಧು ಏನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆಯೋ ಎಂದು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದಳು. ಅವನು ಹೇಳಿದ.

“ಪ್ರಮಿಳಾ. ಈಗ ನನಗೊಂದು ಅಲೋಚನೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದೆ. ಅಮ್ಮ ತಂತೀ ಕೊಡಿಸಿರುವಾಗ ನಾನು ಊರಿಗೆ ಹೋಗಿಯೇ ಬರಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಬಹಳ ನೊಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಎಷ್ಟಾದರೂ ನೀನು ಶುಕ್ರವಾರದ ಬೆಳಗಾಗ ಹೊರಟುಬರುವುದಾಗಿ ನಿಮ್ಮಕ್ಕನಿಗೆ ಬರೆದಿದ್ದೀಯಲ್ಲ. ನಾಳೆ ಬೆಳಗಾಗಿನ ಮೈಲಿನಲ್ಲಿ ನೀನು ಶಿವಮೊಗ್ಗಿಗೆ ಹೋಗು. ನಾನೂ ಅದೇ ರೈಲಿನಲ್ಲಿ ಕಡೂರಿನವರೆವಿಗೆ ಬಂದು ಚಿತ್ರಪಾಡಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ಊರಿಗೆ

ಹೋಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಅವರ ಯೋಗಕ್ಷೇಮ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಶಿವಮೊಗ್ಗಿಗೆ ಬರುತ್ತೇನೆ. ಶಿವನಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ನಿನಗಿರುವಷ್ಟು ಅತಂಕ ಶಿವಮೊಗ್ಗಿಯಲ್ಲಿರಲಾರದು. ನಾನು ಬಂದು ಹೇಗಾದರೂ ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇನೆ. ಅನಂತರ ಮುಂದಿನ ವಿಷಯ ಇತ್ಯರ್ಥ ಮಾಡೋಣ.”

ಆ ವಿಷಯವನ್ನವಳು ಮೊದಲೇ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದರೂ ಅವನ ಬಾಯಿಂದಲೇ ಆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಖಿನ್ನಳಾದಳು. ಈಗಾಗಲೇ ಕಾಶೀನಗರದ ಜೀವನವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಚಿತ್ರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದವಳಿಗೆ ಆ ಮಾತು ಕೇಳಿ ನಿರಾಶೆಯಾಯಿತು. ಅವಳು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದಳು.

“ಯಾಕೆ, ಪ್ರಮಿಳಾ! ನನ್ನ ಮಾತು ನಿನಗೆ ಸರಿಯೆನಿಸಲಿಲ್ಲವೇ?”

ತನ್ನ ಖಿನ್ನತೆಯನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ “ಹಾಗೇನಿಲ್ಲ. ಆಮ್ನು ಆಪ್ತ ಇಬ್ಬರೂ ತಾಸಿಗೆ ಹಿಡಿದು ಮಲಗಿದ್ದಾರೆಂದರೆ ನೀವು ಹೋಗಬೇಕೋ ಇಲ್ಲವೋ. ಹೋಗಿಬನ್ನಿ. ನೀವು ಹೇಳಿದಂತೆ ನಾನು ನಾಳೆಯ ದಿನದ ರೈಲಿನಲ್ಲಿ ಶಿವಮೊಗ್ಗಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ” ಎಂದಳು.

“ದಯವಿಟ್ಟು ಅನ್ಯಥಾ ಭಾವಿಸಬೇಡ. ಏನೋ ಅಸಂದರ್ಭದಿಂದ ಹೀಗಾಯಿತು. ನಾನು ಊರಿಗೆ ಹೋದರೂ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ನಿನ್ನೊಂದಿಗೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಎಷ್ಟುಬೇಗ ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ಆಪ್ನು ಬೇಗ ಬಂದುಬಿಡುತ್ತೇನೆ.”

ಮಾಧುವು ಬಗೆಬಗೆಯಾಗಿ ಹೇಳಿ ಪ್ರಮಿಳೆಯನ್ನು ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸಿದ. ಅವರು ಮನೆಗೆ ಬಂದರು.

ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ಗಂಗಮ್ಮನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಎದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. ಉಷಃಕಾಲವಾದರೂ ಎಲ್ಲರೂ ಮಲಗಿಯೇ ಇದ್ದರು.

ವರಾಂಡದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದ ಶಾರದೆಗೆ ಎಚ್ಚರವಾಯಿತು. ದಿನವೂ ಅವಳಿಗೆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಮುಂಚೆಯೇ ಎಚ್ಚರವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಮೊದಲೇ ಎಳುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಹಜಾರದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದ ತಾಯಿ ಎಚ್ಚರಗೊಂಡಿದ್ದಾಳೆಯೋ ಎಂದು

ನೋಡಿದಳು. ಇಲ್ಲ ಅವರಿಗೆ ಎಚ್ಚರವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿ ನಿದ್ರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮಕ್ಕಳಂತೆಯೇ ನಿದ್ರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು ಆ ಮುಡುಕಿ.

ಬೀದಿಯ ಕೋಣೆಯ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿ ನೋಡಿದಳು. ಒಂದು ಬಾಗಿಲು ಹಾಕಿದ್ದು ಮತ್ತೊಂದು ಬಾಗಿಲು ಸೆರಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಸಾಧು ಎದ್ದಿದ್ದಾನೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದರೂ ಆ ಆಲೋಚನೆಯೇ ಅವಳಿಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಾಧು ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚರವಾಗಿರುತ್ತಾನೆಂದು ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಊಹಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಎಂಟು ಗಂಟೆಯಾದ ಮೇಲೆಯೂ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಬಾರಿ ಕೂಗುಹಾಕಿ ಎಬ್ಬಿಸಬೇಕು. ಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಬಂದ ಹುಡುಗ. ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಿದ್ರಿಸುವುದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ.

ತನ್ನ ಸಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೇ ಹಾಸಿಗೆ ಹಾಸಿಕೊಂಡು ಮಲಗಿರುವ ಪ್ರಮಿಳೆಯ ಕಡೆ ನೋಡಿದಳು. ಅವಳೂ ಎಚ್ಚರವಾಗಿರುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಇದೇ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಮಯ. ಈಗಲೇ ಪ್ರಮಿಳೆಯನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿ ಒಂದೆರಡು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಬಿಡುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು. ಈಗ ಬಿಟ್ಟರೆ ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಅವಳಿಗೆ ಆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ.

ಸಾಧು ಈ ಬಾರಿ ಅವರ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಎರಡು ಮೂರು ವಾರಗಳಾಗುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದವು. ಗಂಗೆಯ ಹೇಳಿದಂತೆ ಅವನು ಪ್ರಮಿಳೆಯನ್ನು ನೆನೆಸಿಕೊಳ್ಳದ ದಿನವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ವಿಧವಾಗಿ ಕಾರಣವಿರಲಿ, ಕಾರಣವಿಲ್ಲದಿರಲಿ ಪ್ರಮಿಳೆಯ ಮಾತೆತ್ತಿ ಅವಳನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಶಾರದೆಯೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಒಂದೊಂದೇ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಪ್ರಮಿಳೆಯ ವಿಷಯವನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಳು.

ಪ್ರಮಿಳೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಶಾರದೆಗೆ ನಿಕೃಷ್ಟವಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿತ್ತು. ಎಲ್ಲಿಯೋ ಒಬ್ಬ ಸ್ತ್ರೀಯ ಮೇಲ್ವರ ಮಗಳು. ಹಿಂದೀ ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಯುವಕನನ್ನು ಪ್ರೇಮಿಸಿದ್ದೇನೆಂದುಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಅದರಿಂದ ತಾಯಿ ತಂದೆಗಳು ಗೊತ್ತುಮಾಡುವ ವರಗಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಮೊಂಡತನ ಮಾಡಿದ್ದಾಳೆ.

ಹೀಗೆ ಶಾರದೆಗೆ ಪ್ರಮಿಳೆಯ ಮೇಲೆ ಅಸಮಾಧಾನವಾಗಿತ್ತು. ತಾನೆಷ್ಟೋ ವಿಶ್ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಮಾಧುವಿನ ಮೇಲೆಯೂ ಕೋಪ ಬಂದಿತ್ತು.

ಬಡವನ ಕೋಪ ದವಡೆಗೆ ಮೂಲ ಎಂಬಂತೆ ತನಗೇಕೆ ಈ ಹವ್ಯಾಸ. ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಪಾಳಾಗಿ ಹೋಗಲಿ - ಎಂದು ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಅಸಮಾಧಾನ ಕೋಪಗಳು ಒಳಗೊಳಗೇ ಕುದಿಯುತ್ತಿದ್ದವು.

ಪ್ರಮಿಳೆಯು ಬಾಣಸಂದ್ರಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಅವಳೊಡನೆ ಮಾತನಾಡಿದ ನಂತರ ಶಾರದೆಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಬದಲಾವಣೆ ಹೊಂದಿದ್ದವು. ಪ್ರಮಿಳೆಯ ಮುಗ್ಧವಾದ ಮುಖ, ಸರಳವಾದ ಮನಸ್ಸು, ಸದ್ಗುಣಗಳನ್ನು ನೋಡಿ "ನಾನೆಂದುಕೊಂಡಂತೆ ಕೆಟ್ಟವಳಲ್ಲ. ಒಳ್ಳೆಯ ಹುಡುಗಿ. ತಪ್ಪುದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಜ್ಜೆಯಿಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ. ತಿಳಿದ ಎರಡು ಬುದ್ಧಿಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಬಿಡ ಬೇಕು" ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಅಂದುಕೊಂಡಿದ್ದಳು.

ಈ ಎರಡು ದಿನಗಳಿಂದ ಎರಡು ಮಾತು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಸಮಯ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲ.

ಈಗ ಬಿಟ್ಟರೆ ಇನ್ನು ಅವಕಾಶವೇ ಇಲ್ಲ.

ಶಾರದೆ ಪ್ರಮಿಳೆಯ ಭುಜ ಹಿಡಿದು ಅಲ್ಲಾಡಿಸಿ ಎಬ್ಬಿಸಿದಳು.

ಅವಳು ಅರನಿದ್ದೆಯಲ್ಲಿ "ಏನು, ಏನು?" ಎಂದಳು.

"ಮಾತನಾಡಬೇಡ. ಸ್ವಲ್ಪ ಎಮ್ಮೆ ಬಾ"

ಪ್ರಮಿಳೆಗೆ ಆ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಗಾಬರಿಯಾಯಿತು. ಆದರೂ ಮೇಲೆದ್ದು ಶಾರದೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಹೋದಳು.

ಇನ್ನೂ ಸೂರ್ಯೋದಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ದಿಗಂತದಿಂದ ಗೇಣುದ್ದ ಮೇಲುಗಡೆಯಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರ ಪ್ರಕಾಶರಹಿತವಾಗಿ ತೇಲಿಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ. ಬೆಳಕು ಕತ್ತಲೆಗಳ ಸಮ್ಮಿಶ್ರಣವು ಯಾವುದೋ ಹೊಸ ಲೋಕದಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಮನೆಯಿಂದ ಅನತಿ ದೂರದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ ಬಯಲಿಗೆ ಹೋದರು.

ಅಲ್ಲಿ ಶಾರದೆ ನಿಂತುಕೊಂಡಳು. ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದವಳು ನಿಂತುದರಿಂದ ಪ್ರಮಿಳೆಯೂ ಯಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಳು.

ಶಾರದೆ ಹೇಗೆ ಮಾತು ಆರಂಭಿಸುವುದೆಂದು ಯೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಕೂಡಲೇ ಮಾತನಾಡಲಿಲ್ಲ. ಸಿಕ್ಕಿದ ಆ ಅವಕಾಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಿಳೆಯೂ ಮೂಡಲ ಕಡೆಗೆ ನೋಡತೊಡಗಿದಳು.

ಸೂರ್ಯೋದಯಕ್ಕೆ ಕ್ಷಣಕಾಲ ಅವಕಾಶವಿತ್ತು. ಪೂರ್ವದಿಗಂತದಲ್ಲಿ ಅರ್ಧಮಂಡಲಾಕಾರವಾಗಿ ಗುಲಾಬಿಯ ರೇಖೆಯಂತೆ ಕೆಂಬಣ್ಣವು ತಾನೇ ತಾನಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ದಿಗಂತದ ಬಳಿ ದಟ್ಟವಾಗಿದ್ದ ಆ ಬಣ್ಣ ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಮಾಸಲು ಮಾಸಲಾಗಿ ಪಸರಿಸಿತ್ತು. ಮೇಲಿದ್ದ ನೋಡಗಳು ಕುಂದಣದ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮಿಂದಂತೆ ಪರಿಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದವು.

ಮತ್ತೊಂದು ಕ್ಷಣ ಹೊರಳಿತು.

ದಿಗಂತದ ಕತ್ತಲೆಯ ಅಂಚಿನಿಂದ ಅರುಣವರ್ಣದ ಸೂರ್ಯಬಿಂಬ ಹೊರಗೆ ಬರಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಾದ ಲೋಹದ್ರವದಂತೆ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ತೆಗೆಯುವಷ್ಟು ಅಲ್ಪಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೋಟ್ಯಂತರ ಸುತ್ತುಗಳನ್ನು ಸುತ್ತುತ್ತಾ ಕಳಕಳಿಸುತ್ತಾ ಸೂರ್ಯ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹೊರಬಂದ.

ಅಬ್ಬಾ! ಅದೇನು ಶೋಭೆ. ಅದೇನು ಪ್ರಕಾಶ. ರವಿ ಇನ್ನೂ ಕೆಂಪಗೇ ಇದ್ದಾನೆ. ಎರಡು ತೋಳುಗಳನ್ನೂ ಹಿಗ್ಗಲಿಸಿ ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಚೆಂಡಿನಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದಾಗಿದ್ದಾನೆ.

“ಶಾರದಮ್ಮ. ಸೂರ್ಯೋದಯವನ್ನು ನೋಡಿ ದಿರಾ? ಎಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ.”

ಸೂರ್ಯೋದಯದಲ್ಲಿ ಶಾರದೆಗೆ ಆಸಕ್ತಿಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳ ಮನಸ್ಸು ಅನ್ಯಾಸಕ್ತವಾಗಿತ್ತು.

“ಅದೇನು ಬಿಡಮ್ಮ. ಸೂರ್ಯೋದಯಕ್ಕೆನು? ದಿನವೂ ಆಗುತ್ತದೆ”

“ಹಾಗಾದರೆ ನೀವು ಸೂರ್ಯೋದಯವನ್ನು ನೋಡಿಯೇ ಇಲ್ಲ. ಊರಿನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಮನೆ ಕಡೆಯ ಸಾಲು. ದಿನವೂ ಸೂರ್ಯೋದಯದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಎದ್ದು ನೋಡುತ್ತೇನೆ. ನೀವೂ ನೋಡಬೇಕು. ದಿನವೂ ಆಗುತ್ತದೆ”

ಎನ್ನುವಷ್ಟು ಸಾಧಾರಣವಾದ ವಿಷಯವಲ್ಲ. ಒಂದೊಂದು ದಿನದ ಸೂರ್ಯೋದಯವೇ ಒಂದೊಂದು ರೀತಿ. ಒಂದು ದಿನವಿದ್ದಂತೆ ಒಂದು ದಿನವಿರುವುದಿಲ್ಲ.

“ಅದಿರಲಿ ಪ್ರಮಿಳಾ. ಈ ಎರಡು ದಿನಗಳಿಂದಲೂ ನಿನಗೊಂದು ಮಾತು ಹೇಳಬೇಕು ಎಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಹೇಳಲೋ ಬೇಡವೋ ಎಂದು ಮನಸ್ಸು ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ತೂಗುತ್ತಿದೆ ”

“ಹೇಳಿ. ಎಂತಹ ವಿಷಯವಾದರೂ ಪರವಾಯಿಲ್ಲ.”

“ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಹೇಳಬೇಕೆಂದೇ ನಿರ್ಧಾರ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಆದ ರಿಂದಲೇ ನಿನ್ನನ್ನು ಬೇಗ ಎಚ್ಚರಿಸಿ ಕರೆತಂದಿದ್ದೇನೆ. ನೀನು ತಪ್ಪು ತಿಳಿದು ಕೊಂಡರೂ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ. ಮನೆಯವರೆಲ್ಲ ನನಗೆ ಜೀವಾರಿ ಹಾಕಿದರೂ ಪರವಾಯಿಲ್ಲ. ತಿಳಿದುದನ್ನು ಹೇಳುವುದು ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯ. ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.”

ವಿಷಯ ಸಂದಿಗ್ಧವಾಗಿರುವಂತಿದೆ ಎಂದು ಸೂರ್ಯಮಂಡಲದ ಕಡೆಯಿಂದ ಪ್ರಮಿಳೆ ಶಾರದೆಯ ಕಡೆ ದೃಷ್ಟಿ ತಿರುಗಿಸಿದಳು.

“ನೀನು ನಮ್ಮೂರಿಗೆ ಬಂದುದು ಸರಿಹೋಗಲಿಲ್ಲ.”

“ಯಾಕೆ ?”

“ಯಾಕೆ ? ನೀನೇ ಸ್ವಲ್ಪ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿದರೆ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ನೀನು ತಿವಮೋಗ್ಲಾಕ್ಕೆ ನಿಮ್ಮಕ್ಕನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆಂದು ಮನೆಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟವಳು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಇಳಿದಿದ್ದೀ. ಈ ವಿಷಯ ನಿಮ್ಮ ತಾಯಿ ತಂದೆಗಳಿಗೆ ತಿಳಿದರೆ ಅವರೇನೆಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ವಿಷಯ ಯಾರ ಕಿವಿಗಾದರೂ ಬಿದ್ದರೆ ನಿನಗೆ ಮದುವೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದುಕೊಂಡಿದ್ದೀಯಾ ?”

“ಮದುವೆಗೆ ಏನಡ್ಡೀ ?”

“ಅನಸರ ಪಡಬೇಡ, ಪ್ರಮಿಳಾ. ನೀನು ಹೇಳದೇ ಕೇಳದೇ ಕಂಡವರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ದಿನವಿದ್ದರೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾವ ಮುಂಡೇಳುಗ ಮದುವೆ ಯಾಗುತ್ತಾನೆ, ಹೇಳು.”

“ಅದೇ ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಶಾರದಮ್ಮ. ನಾನು ಮೇಸ್ವರನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.”

“ಆದೇಲ್ಲಾ ಸರಿಯಿಲ್ಲ, ಪ್ರಮಿಳಾ. ಅಪ್ಪ ಅಮ್ಮ ಯಾರನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡುತ್ತೇವೆಂದು ಗೊತ್ತುಮಾಡುತ್ತಾರೆಯೋ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಅವರನ್ನೇ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.”

ಪ್ರಮಿಳೆಯು ಉದ್ವಿಗ್ನಳಾಗಿ ಕೇಳಿದಳು.

“ಹಾಗಾದರೆ ಪ್ರೇಮಕ್ಕೆ ಬೆಲೆಯಿಲ್ಲವೆನ್ನುತ್ತೀರಾ ?”

ಶಾರದೆಯು ನಕ್ಕು “ಪ್ರೇಮವೆಂಬುದು ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿದೆಯೋ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ, ಪ್ರಮಿಳಾ. ನನ್ನನ್ನು ಕೇಳುವುದಾದರೆ ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಪರಸ್ಪರ ಅಪಲಂಬನೆಯು ಬೇಕು. ಅದರಿಂದ ಅವರು ಮದುವೆಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ಮದುವೆ ಎಂದರೆ ಏನು ಎಂದುಕೊಂಡಿದ್ದೀಯೆ? ಹೋಮ ಹವನಗಳು, ನಾಗವಲ್ಲಿ ಆರತಕ್ಷತೆಗಳು ಇವುಗಳನ್ನು ಮದುವೆ ಎಂದುಕೊಂಡಿದ್ದೀಯಾ? ಅಲ್ಲ. ಹೆಣ್ಣು ಗಂಡುಗಳು ಯಾವಜೀವವೂ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಬದುಕುವುದಕ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಟ್ಟುಪಾಡೇ ಮದುವೆ. ಆ ಕಟ್ಟುಪಾಡು ಸರ್ವೇಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಆಗುತ್ತದೆಯೋ ಹಾಗೆ ಆದರೇನೇ ಅದು ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಸ್ಥಿರವಾಗಿರುವುದು. ಹಾಗೆ ನಡೆದ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳೇ ಉರ್ಜಿತವಾಗದೇ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಹಾಗಿರುವಾಗ ಅದಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಾಗಿ ನಡೆದ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳು ಉಳಿದಾವೇ? ಈ ವಿರೋಧವಾದ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ನಂಬಿಕೆ ತಪ್ಪಿಹೋಗುತ್ತದೆ. ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು. ಹೆಣ್ಣು ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಪರಾಶ್ರಯವಿಲ್ಲದೇ ಬದುಕಲಾರಳು. ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಾಗಿ ಏರ್ಪಡುವ ಕಟ್ಟುಪಾಡಿನಿಂದ ಹೆಣ್ಣು ನಿರಾಶ್ರಿತಳಾಗುತ್ತಾಳೆ” ಎಂದಳು.

ಪ್ರಮಿಳೆಯು ಹೃದಯವು ಒಮ್ಮೆ ಕಂಪಿಸಿತು.

“ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿ, ಶಾರದಮ್ಮ. ಮೇಸ್ವರು ನನ್ನನ್ನು ಆಶ್ರಯ ಹಿಡಿಯೋಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆಂದು ನಿನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನು ?”

“ನಾನು ಯಾರ ವಿಷಯವನ್ನೂ ನೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಿಲ್ಲ,

ಪ್ರಮಿಳಾ. ಲೋಕರೂಢಿಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿರುವಂತೆ ಮಾಧು ಬಹಳ ಒಳ್ಳೆಯ ಹುಡುಗ. ನೀವು ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರಿಗೆ ಅನುರೂಪರಾಗಿದ್ದೀರಿ. ಆದರೂ ನೀವು ಲೋಕರೂಢಿಗೆ ವಿರೋಧವಾಗಿ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಕೂಡದೆಂದು ನನ್ನ ಅಭಿಮತ. ಇದನ್ನು ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಹಿತದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.”

“ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಲೋಕರೂಢಿಯಂತೆಯೇ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡರಾಯಿತಲ್ಲ.”

“ಇಲ್ಲ. ಅದು ಏನಾದರೂ ಲೋಕರೂಢಿಯಂತಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾವ ಹೆಣ್ಣು ನಿನ್ನ ಹಾಗೆ ಅಕ್ಕನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಇಳಿದು ಹಿಗ್ಗೆ ಬಂದು ಯಾರ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೋ ಎರಡು ದಿನಗಳಿರುವುದಿಲ್ಲ.”

“ಯಾರೂ ಹಾಗೆ ಮಾಡದಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ನಂತೆ. ನಾನು ಅವರನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಅದರಿಂದ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ತಪ್ಪೇನಿದೆ?”

“ಪ್ರಮಿಳಾ ನೀನಿನ್ನೂ ಹುಡುಗಿ. ನಿನಗೆ ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿದರೂ ಅರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ನಿನಗಿಂತಲೂ ಅನುಭವವಿರುವವರು ಹೇಳಿದಂತೆ ಕೇಳುವುದೊಂದೇ ನಿನಗೆ ಸುಲಭವಾದ ಮಾರ್ಗ.”

“ನಾನು ಈಗ ಬಂದಿರುವುದರಲ್ಲಿ ಏನು ತಪ್ಪಿದೆ, ಹೇಳಿ. ನಾನು ಕತ್ಯತನದಿಂದ ಬಂದಿದ್ದೇನೆಂದ. ಕೊಳ್ಳಬೇಡಿ. ಬೇಕಾದರೆ ಈ ದಿನವೇ ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪ ಅಮ್ಮನಿಗೂ ಅಕ್ಕನಿಗೂ ನಾನಿಲ್ಲಿ ಇಳಿದು ಮೇಷ್ಟ್ರರೊಂದಿಗೆ ಇದ್ದೇನೆಂದು ಕಾಗದಗಳನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತೇನೆ.”

“ಅದನ್ನೇ ನಾನು ಹುಡುಗತನವೆಂದು ಹೇಳುವುದು. ನಿಮ್ಮ ಅಪ್ಪ, ಅಮ್ಮ, ಅಕ್ಕ ಯಾರಿಗೂ ಕದರಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೆದರಬೇಕು. ಈಗ ನಿನ್ನೆಯ ದಿನ ಚಿತ್ರವಾಡಿಯಿಂದ ತಂತೀ ಬರುವವರೆವಿಗೆ ನೀವುಗಳು ಏನೆಂದ. ಕೊಂಡಿದ್ದೀರಿ? ಕಾಶಿಗೆ ಹೊರಟುಹೋಗುವುದಾಗಿ ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದೀರಿ. ಆದರೆ ತಂತೀ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ಬದಲಾಯಿಸಿದೆ. ಮಾಧು ಚಿತ್ರವಾಡಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ನೀನು ಶಿವಮೊಗ್ಗಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತೀ.

ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬರುತ್ತದೆಂದು ನಿನ್ನೆಯ ದಿನ ಬೆಳಗಾಗ ನಿಮಗೇ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾದ ಯಾವುದೋ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ಒದಗಿ ಬಂದು ಮಾಧು ವಿಗೂ ನಿನಗೂ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗುತ್ತದೆಂದುಕೊಳ್ಳೋಣ. ಆಗ ನೀನಿಲ್ಲಿ ಎರಡು ದಿನಗಳಿದ್ದು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಗೊತ್ತಾದರೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾರು ಮದುವೆ ಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ? ಒಂದುವೇಳೆ ಮದುವೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದೇ ಇಟ್ಟುಕೋ. ನೀನು ಮದುವೆಗೆ ಮೊದಲು ಹೀಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು ಎರಡು ದಿನಗಳು ಇದ್ದು ನಿನ್ನ ಗಂಡನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾದರೆ ನಿಮ್ಮ ಸಂಸಾರ ಒಡೆದು ಭಗ್ನವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಮದುವೆಯೇ ಬೇಡವೆಂದು ನೀನು ಮೊಂಡುವಾದ ಮಾಡಬಹುದು. ಆದರೆದು ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲದ ಮಾತು.”

ಪ್ರಮಿಳೆಯು ಗಳಿಗೆಯ ಕಾಲ ಯೋಚಿಸಿ “ನೀವು ಹೇಳುವುದು ಸರಿಯೆಂದೇ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳೋಣ. ಮಾತುಮಾತಿಗೆ ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ಬಂದುದು ತಪ್ಪು ಎನ್ನುತ್ತೀರಿ. ಅದು ಹೇಗೆ ತಪ್ಪು, ಹೇಳಿ” ಎಂದಳು.

“ಈ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲ. ಅದರೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಮಾತನಾಡದಿದ್ದರೆ ನೀನು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಹೇಳಬಿಡುತ್ತೇನೆ, ಪ್ರಮಿಳಾ. ನೀನು ಆಡುವ ಹುಡುಗಿಯಲ್ಲ. ವಯಸ್ಸಾದ ಹೆಂಗಸು. ಯಾವನೋ ಒಬ್ಬನೊಡನೆ ಹೋಗಿ ಎರಡು ದಿನಗಳು ಕಳೆದೆ ಎಂದರೆ ಜನ ಏನೆಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆಂದು ಊಹಿಸಲಾರೆಯಾ?”

ಜನ ಏನೆಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆಂದು ಊಹೆ ಮಾಡುವುದು ಪ್ರಮಿಳೆಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಅವಳು ಹೇಳಿದಳು.

“ಅವರಿಗೆ ಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲ. ಏನೇನೋ ಅಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ನೀವು ಸದಾ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದೀರಿ. ಈ ಎರಡು ರಾತ್ರಿಗಳು ನಿಮ್ಮೊಡನೆಯೇ ಮಲಗಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ನಾವೇನಾದರೂ ಹಾಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇವೆಯೇ ಇಲ್ಲವೇ ಎಂಬುದು ನಿಮಗೇ ಗೊತ್ತಿದೆ”

“ನನಗೆ ಗೊತ್ತು. ಹಾಗೇನೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಯಾವ ದೇವರೆದುರಿಗೆ ಬೇಕಾದರೂ ಪ್ರಮಾಣಮಾಡಿ ಹೇಳಬಲ್ಲೆ. ಆದರೆ ನನ್ನಂತಹ ಬಿಕಾರಿಯು

ಸಾಕ್ಷಿಯನ್ನು ಯಾರು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ ? ಜನರು ತಮಗೆ ಹೇಗೆ ಬೇಕೋ ಹಾಗೆಯೇ ಅಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ”

“ಹೌದು. ಹೌದು. ನೀವು ಹೇಳುವುದೂ ನಿಜ”

ಪ್ರಮಿಳೆ ಆ ಮಾತು ಹೇಳಿ ಕ್ಷಣಕಾಲ ತಡೆದು “ಶಾರದಮ್ಮ ಪುನಃ ಈ ವಿಷಯ ಮೊದಲಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ನೀವು ಹೇಳುವುದು ನಿಜ. ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು ಎರಡು ದಿನಗಳಿದ್ದ ಮೇಲೆ ನಾನು ಇವರನ್ನೆಲ್ಲದೇ ಬೇರೆ ಯಾರನ್ನೂ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ಪ್ರಸಾದಕ್ಕೆ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಶತಾಯುಗತಾಯ ಮೇಸ್ವರನ್ನೇ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು” ಎಂದಳು.

“ಅದೂ ಒಂದು ವಿಧವಾಗಿ ಸರಿ. ಅಲ್ಲಿಗೂ ನೀನು ಇಲ್ಲಿ ಬಂದುದು ಸರಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ಮಾಧು ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿರುವುದಾಗಿ ಅಂದುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಉದ್ದೇಶ ಉದ್ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಸರಿ. ನೀನು ಗಂಡಿನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಆರಿಯದವಳು. ನಾನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಆರಿತವಳು. ಮದುವೆಯಾಗದೇ ಎಲ್ಲಿಯೋ ಕಂಡವನೊಂದಿಗೆ ಹೀಗೆ ಬಂದು ಎರಡು ದಿನ ವಿದ್ದವಳು. ಹಿಂದೆ ಇನ್ನಾವನನ್ನೋ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ - ಎಂದೋ ಅಥವಾ ತನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿದಂತೆಯೇ ಮುಂದೆ ಇನ್ನಾವನನ್ನೂ ದೂರ ಪ್ರೀತಿಸಬಹುದು ಎಂದೋ ಮಾಧುವಿನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದರೆ ಗತಿಯೇನು ಎಂಬುದನ್ನು ಒಂದು ನಿಮಿಷವಾದರೂ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದೀಯಾ ?”

ಆಗ ತಾನೇ ಸೂರ್ಯೋದಯವಾಗಿತ್ತು. ಪ್ರಾತಃಕಾಲದ ಶೀತಲವಾದ ಮಂದಮಾರುತವು ಬೀಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೂ ಆ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಪ್ರಮಿಳೆಯ ವೈಯೆಲ್ಲಾ ಒಮ್ಮೆ ಬೆವರಿತು. ಬಾಲಸೂರ್ಯನ ಪ್ರಿಯವಾದ ಕಿರಣಗಳು ಅಗ್ನಿ ಜ್ವಾಲೆಗಳಂತೆ ವೈಯೆಲ್ಲಾ ಸುಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ಭಾಸವಾಯಿತು.

ಶಾರದೆಯು “ಅಂತಹ ಪ್ರಸಂಗವು ನಿನ್ನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಬರದಿರಲಿ, ಪ್ರಮಿಳಾ. ಆದರೂ ಹೆಣ್ಣಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದವಳು ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಅದರಿಂದಲೇ ಎಲ್ಲರೂ ತುಳಿಯುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಹೋಗುವುದು ಕ್ಲೇಮಕರ” ಎಂದಳು.

ಅನಂತರ ಆವರಿಬ್ಬರೂ ಮನೆಗೆ ಹೊರಟು ಬಂದರು. ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸೂರ್ಯ ಕಿರಣಗಳು ಪ್ರಖರವಾಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದವು.

ಊಟ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅನೇ ದಿನ ಮದ್ಯಾಸ್ತದ ಗಾಡಿಗೆ ಮಾಧುವೂ ಪ್ರಮಿಳೆಯೂ ಹೊರಟರು.

ಕಡೂರು ಸಿಕ್ಕುವವರೆವಿಗೆ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದರೂ ಪ್ರಮಿಳೆಯು ಒಂದು ಮಾತನ್ನೂ ಆಡಲಿಲ್ಲ. ಆ ಬೆಳಗಾಗ ಶಾರದೆ ಹೇಳಿದ ಮಾತುಗಳೇ ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದವು.

ಪ್ರಮಿಳೆಯ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಆಗುತ್ತಿದ್ದ ಅಲ್ಲಕಲ್ಲೋಲಗಳು ಮಾಧವಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಂದವಳು ಪುನಃ ಮನೆಗೆ ಹೋಗ ಬೇಕಾಗಿ ಬಂದುದರಿಂದ ಖಿನ್ನಳಾಗಿದ್ದಾಳೆಂದೂ, ಸದ್ಯದಲ್ಲಿ ಆದು ಅಸಿವಾ ಯವೆಂದೂ ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿಕೊಂಡ.

ಕಡೂರು ಬಂದಿತು. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗುವವರೆಲ್ಲರೂ ಅಲ್ಲಿ ರೈಲಿಳಿದರು. ಡಬ್ಬಿಯು ಎಷ್ಟೋ ಖಾಲಿಯಾಯಿತು. ಪ್ರಮಿಳೆಯು ಮೊದಲಿನಂತೆಯೇ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಕುಳಿತಿದ್ದಳು.

ಮಾಧು ಗಾಡಿಯಿಂದ ಇಳಿದ. ಕೆಲಕೆ ಬಳಿ ಬಂದು ಪ್ರಮಿಳೆಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿದ.

ಅವಳು ಹೊಗುಟ್ಟಿದಳು.

ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಮಾಧುವು ಜೊತೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಪ್ರಮಿಳೆ ಅದೊಂದು ವಿಧವಾಗಿ ನಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟರೂ ಸಮ್ಮನಿಸಿರುವುದು ಅವಳಿಂದ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನಾಲ್ಕು ಕಣ್ಣುಗಳು ಸೇರಿದಾಗಲಂತೂ ಶಬ್ದವಾಗುವಂತೆ ನಗುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಅಂತಹ ನಗು ಒಮ್ಮೆಯಾದರೂ ಕಂಡು ಬರುವುದೇನೋ ಎಂದು ಮಾಧು ಆ ದಿನ ಬೆಳಗಾಗಿನಿಂದಲೂ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಅದನ್ನು ಕಾಣದೇ ನಿರಾಶನಾಗುತ್ತಿದ್ದ.

ಆ ಕಡೆಯ ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಅವನು ಆ ನಗುವನ್ನು ಪ್ರಮಿಳೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಲಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಪ್ರಮಿಳೆಯ ಅಕ್ಕನೂ ಭಾಸನೂ ರೈಲ್ವೆ ಸ್ಟೇಷನ್ನಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದರು. ಸ್ಟೇಷನ್ನಿನ ಜನ ಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಅವಳೂ ಅವರನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಳು. ಒಬ್ಬಗೊಬ್ಬರು ಕಂಡು ಸಮಾಪಿಸಿದರು.

ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದು ಪ್ರಮಿಳೆಯು “ಮೊನ್ನೆಯ ದಿನವೂ ಸ್ಟೇಷನ್ನಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದರೇನು” ಎಂದಳು.

ಅವಳಕ್ಕೆ ಕುಮುದ “ನನುಗೆ ಇವಲ್ಲದೇ ಬೇರೇ ಕೆಲಸವೇ ಇಲ್ಲ ಅಂತಿದ್ದಿಯಾ? ಯಾಕೆ ಬರುತ್ತೀನೆ. ಅಪ್ಪನ ಕಾಗದ ಬಂದ ಮೇಲೆ ನೀನೊಂದು ಕಾಗದ ಬರೆದಿದ್ದೆಯಲ್ಲಾ” ಎಂದಳು.

“ಹೌದಕ್ಕೆ. ಅದೇ ದಿನ ಹೊರಡಬೇಕು ಅಂತ ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿ ಅಪ್ಪನಿಗೆ ಕಾಗದ ಬರೆದಿದ್ದೆ. ಆ ಮೇಲೆ ಬರೆದು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಆ ದಿನವೇ ಹೊರಡಬೇಕು ಎಂದ. ಆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ನನಗೆ ಹೊರಗಾಗುವ ದಿನ ಅಪ್ಪನಿಗೆ ಬಲು ಅತುರ. ಯಾವುದನ್ನೂ ಸಾಧನವಾಗಿ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡುವುದೇ ಇಲ್ಲ”

“ಹೌದಮ್ಮ. ಗಂಡಸರುಗಳಿಗೆ ಇದೊಂದೂ ಗೊತ್ತೇ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ.”

ಅಪ್ಪ ಒಂದು ಬರೆದು ತಾನು ಒಂದು ಬರೆದಿರುವುದು ಕುಮುದಳಿಗೆ ಸಂದೇಹ ಬಂದಿತೇನೋ ಎಂದು ಪ್ರಮಿಳೆಗೆ ಪೆದರಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು. ಸಾಧಾರಣ

ನಾಗಿ ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕನಿಗೆ ಸಂದೇಹ ಬರುವುದು ಮೊದಲು. ಅವಳಿಗೆ ಸಂದೇಹ ಬರಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಮಿಳೆಯ ಮನಸ್ಸು ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತು.

ಪ್ರಮಿಳೆ ತಾನು ಬಂದ ನಾರನೆಯ ದಿನ ಮಕ್ಕಿಗೆ ಕಾಗದ ಬರೆದಳು. ತಾನು ಹಿಂದಿನ ದಿನ ಸಂಜೆ ರೈಲಿನಲ್ಲಿ ಶಿವಮೊಗ್ಗಿಗೆ ಬಂದು ಸೇರಿದುದಾಗಿರಬಹುದು, ಅಕ್ಕಾ, ಭಾವ ಇಬ್ಬರೂ ಸ್ವೇಷ್ಠನಿಗೆ ಬಂದು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದುದಾಗಿರಬಹುದು, ಶಿವಮೊಗ್ಗಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ತಿಂಗಳಕಾಲ ಇರಬೇಕೆಂದಿರುವುದಾಗಿರಬಹುದು, ಬರೆದು ಅಕ್ಕನಿಗೆ ತೋರಿಸಿದಳು. ಆದರೆ ಪ್ರೋಫೆಸ್ಮನಾಡುನ ಮೊದಲು ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಆ ಕಾಗದ ಬದಲಾಯಿಸಿ ಬೇರೊಂದು ಕಾಗದ ಕವರಿನಲ್ಲಿಟ್ಟಳು. ಆ ಕಾಗದದಲ್ಲಿಯೂ ಆದೇ ವಿಷಯಗಳಿದ್ದರೂ ಬಂದ ದಿನ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿತ್ತು. ಬಂದ ಎರಡು ದಿನ ಗಲಾಟೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಗದ ಬರೆಯಲಾಗಲಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕೆಂದೂ ಸೇರಿಸಿತ್ತು.

ಒಂದು ವಿಧವಾಗಿ ನೋಡಿದರೆ ಪ್ರಮಿಳೆಯು ಶಿವಮೊಗ್ಗಿಗೆ ಬಂದುದರಿಂದ ಅವಳಿಗೊಂದು ಹೊಸಬಗೆಯ ಉತ್ಸಾಹವು ಬಂದಿತ್ತು. ಶಿವನಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿದ್ದಾಗಲೇ ತಾಯಿ ತಂದೆಗಳಿಗೂ ಅವಳಿಗೂ ರಾಜಿಯಾಗಿತ್ತು. ಮಾತು ಕತೆಗಳು ಮೊದಲಾಗಿದ್ದವು ಆದರೂ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಏನೋ ಒಂದು ವಿಧವಾದ ಸಂಕೋಚ. ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ತಾನಿದ್ದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೆಂದೂ ತಾನು ಹೊಸಜನರೊಂದಿಗೆ ನ್ಯೂನತೆಯಿದ್ದೇನೆಂದೂ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ಮೊದಲಿನ ಸದರದಿಂದ ತಾಯಿಯೊಡನೆಯೇ ತಂದೆಯೊಡನೆಯೇ ಮಾತನಾಡಲು ಹೋದಾಗ ಅವಳಿಗೆ ಹಳೆಯದೆಲ್ಲವೂ ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ತಾನು ಅವರೊಂದಿಗೆ ಜಗಜವಾಡಿದ್ದು ಮೊಂಡೀ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದು ಎಲ್ಲಾ ನೆನಪಾಗಿ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಂಕೋಚವಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಈಗ ಶಿವಮೊಗ್ಗಿಯಲ್ಲಿ ಅದೊಂದೂ ಇಲ್ಲ. ಅಕ್ಕ ಭಾವಂದಿರು ಪ್ರಮಿಳೆಯನ್ನು ತಾಯಿ ತಂದೆಗಳಿಗಿಂತ ನಿಶ್ಚಾಸದಿಂದ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಮಕ್ಕಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಮಗುವಿನಂತೆಯೇ ಇದ್ದ ಪ್ರಮಿಳೆಗೆ ದಿನಗಳು ಕಳೆದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದುದೇ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಮತ್ತೊಂದು ವಿಷಯ. ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲರೂ ಅವಳನ್ನು 'ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಾಗೆ ಕರೆದಾಗ ತಾನೇನೋ ದೊಡ್ಡನಳಾದಂತೆ ದೊಡ್ಡ ಅಂತಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಪ್ರಮಿಳೆಗೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಕುಮುದಳ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡನಳು ಸದ್ಮಾ. ಅವಳಿಗೆ ಎಂಟು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸು. ಅವಳ ತಮ್ಮ ರಘುವಿಗೆ ಐದನವರ್ಷ. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಸ್ಕೂಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಸಮಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಅವರಾವಾಗಲೂ ಪ್ರಮಿಳೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟೇ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಡೆಯವನು ಶಶಿ. ಎರಡು ವರ್ಷ. ಮುದ್ದು ಮುದ್ದಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅವನಿಗೆ ಚಾಲವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಹುಟ್ಟು ಕೂದಲು ಹಣೆಯ ಮೇಲೆಲ್ಲಾ ಬೀಳುತ್ತಿತ್ತು. ಜಡೆಹಾಕದೇ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಜಡೇ ಹಾಕಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವನದು ಬಲು ತಕರಾರು.

ಶಶಿಯನ್ನು ಮುದ್ದಾಡುತ್ತಾ, ಮಾತನಾಡಿಸುತ್ತಾ, ಅರ್ಧವಿಲ್ಲದೇ ಅವನಾಡುವ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಹೊಗುಟ್ಟುತ್ತಾ ಜಡೆಹಾಕಲು ಕುಮುದಳಿಗೆ ಪುರಸ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ವಿನಯ ಅನನಿಗೆ ಜಡೆಹಾಕಿ ಮುಗಿಯುವುದು ರಾತ್ರಿ ಅಂತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಪ್ರಮಿಳೆ ಬಂದ ದಿನ ಸಾಯಂಕಾಲ ಶಶಿ ರಂಪರಾಡುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ "ನಾನು ಜಡೆ ಹಾಕುತ್ತೇನೆ" ಎಂದು ಕರೆದಳು.

ಅವನು ಹೋಗಬೇಕೆಂದ ಕಡೆಗೆಲ್ಲಾ ಹೋಗಿ, ಅನನಾಡುವ ಆಟಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಆಸಕ್ತನಾದಳು, ಅಂತೂ ಜಡೆಹಾಕಿ ಮುಗಿಸಿದಳು. ಹಿತ್ತಲಲ್ಲಿದ ಗುಲಾಬಿ ಹೂಕಿತ್ತು ತಂದ. ಮುಚ್ಚಿಸಿದಳು.

ಹೂ ಮುಚ್ಚಿಸಿದರೂ ಮುಗುವಿನ ಅಲಂಕಾರ ಸರಿಹೋಗಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಪ್ರಮಿಳೆಗೆ ಕಂಡಿತು. ಏನು ಲೋಪವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಬಲುಹೊತ್ತು ಯೋಚಿಸಿ ಸೆಟ್ಟಿಗೆಯಿಂದ ಹೊಸಹೊಸ ಬಣ್ಣದ ರಿಬ್ಬಣ ತೆಗೆದು ಅದನ್ನು ಕೂದಲಿನ ಕೊನೆಗೆ ಕಟ್ಟಿ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಐದು ರೇಖೆಯ ಹೂವಿನಂತೆ ಮಾಡಿ ಗಂಟು ಹಾಕಿದಳು. ಆಗ ನೆತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತ ಹೂವಿಗೂ ಸಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ ಹೂವಿಗೂ ಸರಿಹೋಗಿ ಎಷ್ಟೋ ಮುದ್ದಾಗಿ ಕಂಡಿತು.

ಶಶಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಕನ್ನಡಿ ಹಿಡಿದು ತೋರಿಸಿದಳು. ನೋಡಿಕೊಂಡು ಅವನಿಗೆ ಋಷಿಯಾಯಿತು.

ಎರಡು ದಿನ ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಜಡೆ ಹಾಕಿದ ಮೇಲೆ ಮಾರನೆಯ ದಿನದಿಂದ ಅವನೇ 'ಜಡೆ-ಹೂವು' ಎನ್ನುತ್ತಾ ಅವಳ ಬಳಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ.

ಚಿಕ್ಕಮಗುವಿನ ಶೃಂಗಾರದ ಜೊತೆಗೆ ದೊಡ್ಡ ಮಕ್ಕಳ ಶೃಂಗಾರವೂ ಪ್ರಮಿಳೆಯ ಪಾಲಿಗೇ ಗಂಟುಬಿತ್ತು.

ಸವ್ವಳಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ದಿನ ಒಂದೊಂದು ವಿಧವಾಗಿ ಹೆರಳು ಹಾಕಿ ಕಳಸಬೇಕು ಬಂದು ದಿನ ಡಬ್ಬಲ್ ಜಡೆ. ಮತ್ತೊಂದು ದಿನ ಪೋನಿಟೈಲ್. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಹುಡುಕಿ ಹುಡುಕಿ ಹೊಸಹೊಸ ತರಹವಾಗಿ ಹೆರಳು ಕಟ್ಟಿ ಬೇಕು. ಕೆಲವು ದಿನವಂತೂ ತನ್ನೊಂದಿಗೆ ಮೂರುನಾಲ್ಕು ಜನ ಸ್ನೇಹಿತೆ ಯರನ್ನು ಜಡೆಹಾಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದಳು.

ನಡುಕಲವನಿಗೆ ಕ್ರಾವು ಬಿಡಿಸಿತ್ತು. ಅವನ ಅಲಂಕಾರವೇನೂ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಬೇಕೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅಕ್ಕ ತಮ್ಮ ಎಲ್ಲರೂ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ನಿಂದಲೇ ತಲೆ ಬಾಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ನೋಡಿದ ಅವನಿಗೆ ತಾನೂ ಅವಳಿಂದಲೇ ತಲೆಬಾಚಿಸಿಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ಸಮಾಧಾನವಿಲ್ಲ.

ಕ್ರಾವು ಬಾಚಿ, ಪೌಡರ್ ಹಚ್ಚಿ, ಪುಟ್ಟಾಣಿ ಮುಖಕ್ಕೊಂದು ಮತ್ತು ಕೊಟ್ಟು ಕಳಸುವವರೆಗೆ ಅವನಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಿಲ್ಲ.

ಇದರ ಮೇಲೆ ಇನ್ನೊಂದು ತಾಪತ್ರಯ ಸಂಜೆಯಾದರೆ ಸದ್ಯೂರ ಘುವೂ ಆಟವಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಹೋಗದೇ "ಕಥೆ ಹೇಳು, ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ" ಎಂದು ಸುತ್ತಲೂ ಬಂದು ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರಿಬ್ಬರೇ ಅಲ್ಲ. ಅವರೊಡನೆ ಆಡುವುದಕ್ಕೆ ಬಂದ ಮಕ್ಕಳೂ ಸೇರುತ್ತಿದ್ದರು.

ನಾಲ್ಕಾರು ದಿನ ಕತೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುವುದು ಪ್ರಮಿಳೆಗೆ ಕಷ್ಟವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅನಂತರ ಅವಳಿಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದ ಕತೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಮುಗಿದು ಅವರಿಗೆ ಹೇಳುವುದು ಕಷ್ಟವಾಯಿತು. ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಬೇಕಾಯಿತು.

ಶಶಿ ಬೇರೆ ಕೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಕುಳಿತುಬಿಡುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ನಡುನಡುವೆ "ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ, ಕತೆ, ನನಗೆ" ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನಿಗೆ ಏನಾದರೂ ಹೇಳಿದಂತೆ ಮಾಡಿ ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿ ಕಥೆ ಮುಂದುವರಿಸಬೇಕು.

ಬೆಳಗಾಗ ಸಾಯಂಕಾಲಗಳೆಲ್ಲಾ ಮಕ್ಕಳ ಗಲಾಟೆಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಮಿಳೆಗೆ ಕಾಲವು ಕಳೆದುಹೋಗುತ್ತದೆ. ಬಿಡುವು ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಹೊತ್ತು. ಆಗಲೂ ಶಶಿಯ ರಗಳೆ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ.

ಇವನ್ನೆಲ್ಲಾ ನೋಡಿ ಕುಮುದೆ ಆಗಾಗ "ಪ್ರಮಿಳಾ, ನೀನು ಈಗಾಗಲೇ ಅರ್ಧದಷ್ಟು ಗೃಹಿಣಿಯಾಗಿದ್ದೀಯೆ?" ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಮೊದಲನೆಯ ಸಲ ಆ ಮಾತು ಹೇಳಿದಾಗ ಪ್ರಮಿಳೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಕೇಳಿದಳು.

"ಹಾಗಂದರೇನೇ ಅಕ್ಕ"

"ಗೃಹಿಣಿ ಎಂದರೆ ಗಂಡ, ಮಕ್ಕಳು. ಅರ್ಧ ಗೃಹಿಣಿಯಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ಒಳ್ಳೆಯದಾಯಿತು ಬಿಡು. ನೀನು ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದುದು ಸ್ಕೂಲಿಗೆ ಬಂದು ಸೇರಿದಂತಾಯಿತು"

ಅಕ್ಕನ ಆ ಮಾತು ತಂಗಿಯ ಬಾಯಿಕಟ್ಟಿತು. ಮುಂದೆ ಆ ಮಾತು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಾಗ ಅವಳು ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಪ್ರಮಿಳೆಗೆ ಅಕ್ಕನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಸದೊಂದು ಅನುಭವವಾಯಿತು.

ಅವಳು ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಆಟವಾಡಿಕೊಂಡು ಮಗುವಿನಂತೆ ಇದ್ದರೂ ಸಹ ಅವಳು ಯುವತಿ. ಅವಳ ಕಣ್ಣುಗಳು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಗಮನಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಮನಸ್ಸು ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕುರಿತು ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಿತು.

ಶಿವನಸಮುದ್ರ ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಣ್ಣ ಊರು. ಅಲ್ಲಿ ಸಿರಿವಂತಿಕೆ, ಬಡತನಗಳು ವ್ಯಸ್ಥವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದ್ದವು. ಸುಮಾರು ಮೂವತ್ತು ನಲವತ್ತು ಮನೆಗಳವರು ಅನುಕೂಲಸ್ಥರು. ಅವರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಆಫೀಸರುಗಳು. ಅಥವಾ ಆ ಅಂತಸ್ಥಿನವರು. ಮಿಕ್ಕವರು ಗುಮಾಸ್ತರು, ಕೆಲಸಗಾರರು. ಸಣ್ಣ ಊರಾದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಮಿಳೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಮೆ ಎಲ್ಲರೂ ಗೊತ್ತು. ಅವಳ ಗೆಳತಿಯರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಂತರೂ ಇದ್ದರು ಬಡವರೂ ಇದ್ದರು. ಸಿರಿವಂತಿಗೆ ದಾಂಧ್ರುಗಳು

ವೃಷ್ಟವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದ್ದವು. ಬಡವರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಗೃಹಿಣಿಯರು ಬೆಳಗಿನಿಂದ ಸಂಜೆಯವರೆವಿಗೆ ದುಡಿಯುತ್ತಿರುವುದು, ಅವರ ಕರುಣೆ, ಸಂತಾನ ಬಾಹುಳ್ಯ ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ನೋಡಿದ ಪ್ರಮಿಳೆಯು "ಇದೆಂತಹ ಜೀವನ? ಇವರೇಕೆ ಇಷ್ಟು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬದುಕಿದ್ದಾರೆ?" ಎಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅಭಿವರುಗಳ ಹೆಂಡತಿಯರೇ ಪ್ರಮಿಳೆಗೆ ಅದರ್ಥವಾಗಿದ್ದರು. ಅವಳು ತನ್ನ ಶ್ರೀಮಂತ ಗೆಳತಿಯರ ಮನೆಗೆ ಹೋದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಕೇಕೆಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕುಣಿಯುತ್ತಾ ಆಟವಾಡುವ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ರೇಡಿಯೋ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿರುವ ಹೆಂಗಸರನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಓದುತ್ತಿರುವವರನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಹಾಡುಗರನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ವಯಸ್ಸಾದನಂತರ ಹಿಂದೀ ವಾಠಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದವರೂ ಶ್ರೀಮಂತ ಸ್ತ್ರೀಯರೇ! ಸಾಯಂಕಾಲವಾದರೆ ರಾಕೆಟ್ ಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕ್ಲಬ್ಬಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದವರೂ ಅವರೇ!

ಸಾಹಿತ್ಯಾಭಿರುಚಿ, ಕ್ರೀಡಾಸಕ್ತಿ ಮುಂತಾದುವೆಲ್ಲವೂ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದುದು ಸಿರಿವಂತರಲ್ಲಿಯೇ?

ಜೀವನವನ್ನು ನೋಡುವುದರಲ್ಲಿಯೂ ಆಷ್ಟೆ.
 ಪ್ರಮಿಳೆಯ ಗೆಳತಿಯರಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಬಡಹುಡುಗಿಯರಿಗೆ ಲಗ್ನವಾಗಿತ್ತು. ಸಣ್ಣವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಮದುವೆಯಾಗಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಆ ದಿನಗಳು ಇನ್ನೂ ಪ್ರಮಿಳೆಗೆ ಜ್ಞಾಪಕವಿದೆ. ಮದುವೆಗೆ ಕೆಲದಿನಗಳ ಮೊದಲು ಆ ಹುಡುಗಿಯ ರಿಗೆ ತಮನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುವ ಗಂಡಂದಿರು ಯಾರೆಂದು ಸಹ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಮದುವೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಅವರ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳು ಗೊತ್ತಿದ್ದಿತೋ ಇಲ್ಲವೋ? ತಾಯಿ ತಂದೆಗಳು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿದರೆಂದು ಕುರಿಗಳಂತೆ ತಲೆಬಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡು ಗಂಡನ ಮುಖವನ್ನು ಸಹ ಸರಿಯಾಗಿ ನೋಡದೇ ತಾಳಿ ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಮದುವೆಯಾದ ಎರಡು ಮೂರು ವರ್ಷಗಳೆಲ್ಲಾ ಹೆರಿಗೆಗಾಗಿ ತವರಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದರು. ಅಷ್ಟುಹೊತ್ತಿಗಾಗಲೇ ಅವರಿಗೆ ಜೀವನವು ನಿಸ್ವಾರವಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು.

ಆದರೆ ಸಿರಿವಂತರ ಮನೆಯ ಹೆಣ್ಣುಗಳು ಹಾಗಲ್ಲ. ಅವಳ ಗೆಳತಿಯ ರಲ್ಲಿಯೇ ಎಷ್ಟೋ ಮಂದಿಗೆ ಇಷ್ಟು ಇಷ್ಟುತರಡು ವರ್ಷವಾದರೂ ಮದುವೆ

ಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ, ಎಷ್ಟೋ ಗಂಡುಗಳು ಬಂದಿದ್ದವು. ಆ ಹುಡುಗಿಯರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ಕ್ಷುಬ್ಧನ ಪ್ರೆಸಿಡೆಂಟ್ ರಾನಾನುಜಾಯ್ಯಂಗಾರ್ಯರ ಮಗಳು ಜಾನಕಿಯ ವಿಷಯ ಪ್ರಮಿಳೆಯ ನೆನಪಿಗೆ ಆಗಾಗ ಬರುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲ ಹುಡುಗಿಯರೂ ಅವಳಂತೆ ದೃಢಮನಸ್ಕರಾದರೆ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಆ ಹೆಂಗಸರ ಕಷ್ಟಗಳೆಲ್ಲವೂ ಒಮ್ಮೆಗೇ ಬಗೆಹರಿಯುತ್ತದೆಂದು ಕೊಂಡಿದ್ದಳು.

ಜಾನಕಿಗೆ ಇಸ್ಪತ್ತಿರಡು ವರ್ಷವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಹಾಗೆ ಜಾತಕವನ್ನು ಬರೆಸಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಅವಳಿಗೆ ವಯಸ್ಸು ಮೂವತ್ತರ ಹತ್ತಿರ ಹತ್ತಿರವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಜನಗಳು ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೇನು? ಅವಳು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಕಾಲೇಜ್ ಹಾಸ್ಟಲಿನಲ್ಲಿ ಇದ್ದಳೆಂದು ಬಿ. ಎ. ಪ್ಯಾಸು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾಳೆ. ಶಿವನವನು ದ್ರವ್ಯ ಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ಅವಳು ಆಕ್ಟಿವ್ ಮೆಂಬರು. ಅನುರೂಪನಾದ, ಅವಳು ಪ್ರೀತಿಸುವಂತಹ ಗಂಡು ಸಿಕ್ಕದೇ ಅವಳಿಗೆ ಮದುವೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. "ಕಂಡು ಕಾಣಬೇಡಿ ಎಲ್ಲೋ ಬಂದವನನ್ನು ಮದುವೆಯಾದರೆ ಜೀವನ ಸುಖವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಮನವೊಪ್ಪುವಂತಹ-ನಾನು ಪ್ರೀತಿಸುವಂತಹವನು ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಮದುವೆಯಾಗುತ್ತೇನೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮದುವೆಯೇ ಬೇಡ. ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸೇರುತ್ತೇನೆ. ಎಷ್ಟೋಮಂದಿ ಹೆಂಗಸರು ಮದುವೆಯಾಗದೆಯೇ ಸುಖವಾಗಿಲ್ಲವೇ? ಗಂಡಸರು ಬೇಕಾದರೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆಯೇ ಇರಬಹುದು ಹೆಂಗಸರು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲೇ ಬೇಕು-ಎಂಬ ನಿರ್ಭಂಧವೇಕೆ?" ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಆದರೆ ಈಗ ಅಕ್ಕನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿರಲಾರಂಭಿಸಿದನಂತರ ಆ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಿಳೆಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗತೊಡಗಿತು. ಕುಮುದಿಗೆ ಹದಿನಾಲ್ಕನೇ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಮದುವೆಯಾಗಿತ್ತು. ಮದುವೆಯಾಗುವವನನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಂತರ ಮದುವೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಪ್ಪ ಅಮ್ಮ ತಂದೆ ಗಂಟುಹಾಕಿದವನನ್ನೇ ಮದುವೆಯಾಗಿದ್ದಳು. ಆತನ ಸಂಪಾದನೆಯು ಕೆಚ್ಚಾಗಿಲ್ಲ. ಅವಳ ಗಂಡ ಶಿವಸ್ವಾಮಿಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಸೇರಿ ಬರುವುದು ಎಂಭತ್ತರೂಪಾಯಿ. ದುರ್ಗಿಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಹದಿ

ನೈದು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟು ಮನೆಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಉಳಿದ ಅರವ
 ತೈದು ರೂಪಾಯಿಗಳಲ್ಲಿ ಗಂಡ ಹೆಂಡತಿ ಮೂರುನುಕ್ಕಳೂ ಜೀವನಮಾಡು
 ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರೂ ಬಡವರೇ! ಆದರೆ ಬಡರಾದರೂ ಎಷ್ಟೋ ಸುಖವಾಗಿ
 ದ್ದಾರೆ. ಗಂಡ ಹೆಂಡತಿಯರು ಸರಸ್ವರ ಎಷ್ಟೋ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಪ್ರಮಿಳೆ ತಾನು ನೋಡಿದ ಎಷ್ಟೋ ಬಡಸಂಸಾರಗಳನ್ನು ನೆನೆದು
 ಕೊಂಡು ಅವರೂ ತನ್ನ ಅಕ್ಕನಂತೆ ಯಾಕೆ ಸುಖವಾಗಿರಬಾರದು-ಎಂದು
 ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ತನ್ನ ಅಕ್ಕನೊಂದಿಗೆ ಈ ವಿಷಯ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದಳು.

“ಪ್ರಮಿಳಾ, ನೀನಿನ್ನೂ ಹುಡುಗಿ. ಅದು ನಿನಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುವುದು
 ಕಷ್ಟ. ನೀನು ನೋಡಿದ ಬಡಸಂಸಾರಗಳಲ್ಲಿ ಕಷ್ಟವಿಲ್ಲವೆಂದು ನಾನು ಹೇಳು
 ವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನೀನೆಂದುಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ನಿಸ್ವಾರಸಾದ ಜೀವನಗಳಲ್ಲ. ಹಾಗೆ
 ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ಆ ಸಂಸಾರಗಳು ಎರಡು ಗಳಿಗೆಯೂ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ”

“ಹಾಗಲ್ಲಕ್ಕ. ನಾನು ಹೇಳುವುದು ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ನಾನು
 ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆಂದುಕೊಳ್ಳಬೇಡ. ಭಾವನಿಗೆ ಬರುವ ಸಂಬಳವೂ ಕಡಿಮೆ.
 ನೀವೇನು ಶ್ರೀಮಂತರಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತಿ ಸಂತೋಷಗಳು
 ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲಿ ಹಾಗಿಲ್ಲ”

“ಕೆಲವರು ಒಪ್ಪವಾಗಿ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ಹೇಗಿದ್ದರೂ
 ಆಯಿತೆಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅದು ಅವರ ಸರ ಅಭ್ಯಾಸ. ಅವರಿಗೆ ಸುಖವಿಲ್ಲ
 ವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೀಯಾ?”

“ಒಪ್ಪದ ಮಾತು ಬೇರೇ, ತೃಪ್ತಿಯ ಮಾತು ಬೇರೇ”

“ಉಹು. ನೀನು ನನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡಿ
 ದ್ದೀಯೆ. ಆ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಈರಿತಿಯಾಗಿ ನೋಡಲು ಅಸಕಾಶವಾಗಲಿಲ್ಲ.
 ದೂರದಿಂದ ನೋಡಿ ತಪ್ಪು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೀಯೆ ಆ ಸಂಸಾರಗಳು ಒಡೆ
 ದುಹೋಗದೇ ಇರುವುದೇ ಅವರಿಗಾವುದೋ ಬಗೆಯ ತೃಪ್ತಿ ಸಂತೋಷಗ
 ಳವೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೂ ಅಶೆ ಭರವಸೆಗಳಿವೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೂ ಸಾಕ್ಷಿ”

“ನಾನು ಹೇಳುವುದು ನಿನಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಅರ್ಥವಾಗಿಲ್ಲ, ಅಕ್ಕ. ವಯಸ್ಸಾಗಿ ತಾವು ಪ್ರೀತಿಸಿ ಮದುವೆಯಾಗುವವರ ವಿಷಯ ಬೇರೆ. ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟುಬಿದ್ದು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವವರ ವಿಷಯ ಬೇರೆ. ಸಂಪ್ರದಾಯ ಶರಣರ ಜೀವನವು ಒಲುಬೆ(ಗ) ನಿಸ್ಸಾರವಾಗುತ್ತವೆ. ಪ್ರೇಮಿಸಿ ಮದುವೆಯಾಗುವವರ ಮಾತು ಹಾಗಲ್ಲ ಅವರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಉತ್ಸಾಹವಿರುತ್ತದೆ. ಆಟಪಾಟಗಳಲ್ಲಿ ಓದು ಬರಹಗಳಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಆಸಕ್ತಿಯಿರುತ್ತದೆ. ಮಿಕ್ಕವರು ಮದುವೆಯಾದ ಒಂದೆರಡು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಜೀವನ ನಿಸ್ಸಾರವೆಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ”

“ನೀನು ಒಂದಕ್ಕೊಂದಕ್ಕೆ ತಪ್ಪು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೀಯೆ, ಪ್ರಮಿಳಾ. ಅದು ಪ್ರೇಮಿಸಿ ಮದುವೆಯಾಗುವುದು ಮತ್ತು ಮದುವೆಯಾಗಿ ಪ್ರೇಮಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಪಡುವುದು ಅವುಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಬಡತನ ಸಿರಿವಂತಿಕೆಗಳಲ್ಲಿದೆ. ಬಡವರು ತಮ್ಮ ಕೆಲಸ ತಾನೇ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅವರು ಸೋಮಾರಿಗಳಾಗಿರುವುದು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಸೋಮಾರಿಗಳಾದ ಶ್ರೀಮಂತರಿಗೆ ಆಟಪಾಟಗಳಿಗೂ, ಓದುಬರಹಗಳಿಗೂ, ಪ್ರೇಮದ ಮಾತುಗಳಾದುವುದಕ್ಕೂ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಅವಕಾಶವಿರುತ್ತದೆ”

“ನೀನೇ ಅಕ್ಕ. ನೀನು ಹೇಳುವುದೊಂದೂ ಅರ್ಥವೇ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ”

ನಿಜ. ಕುಮುದಾ ಹೇಳಿದ್ದು ಪ್ರಮಿಳೆಗೆ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಕೆಲವೊಂದು ಬಾರಿ ಇರಬಹುದು ಅಕ್ಕ ಹೇಳಿದ ಹಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಗಂಡನೊಂದು ಕಡಿ ಹೆಂಡತಿಯೊಂದುಕಡಿ ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರೇನೋ ಎಂದುಕೊಳ್ಳುವಳು.

ಪ್ರಮಿಳೆ ಶಿವಮೊಗ್ಗಿಗೆ ಹೋದ ಹತ್ತುದಿನಗಳ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಕುಮುದ ಕೇಳಿದಳು.

“ನಿನ್ನೊಂದು ವಿಷಯ ಕೇಳಬೇಕು.-ಎಂದು ಬಹಳ ದಿನಗಳಿಂದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇದೆ. ಕಾಣೆ”

ಸರಿ. ಇನ್ನವಳು ಮಾಧುವಿನ ವಿಷಯ ಕೇಳುತ್ತಾಳೆಂದು ಪ್ರಮಿಳೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಅಂದುಕೊಂಡಳು. ಅವಳಿಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗಿ ಕುಮುದ

ಬಹಳ ಚವಲ ಸ್ವಭಾವದವಳು. ಇಷ್ಟುದಿನ ಕೇಳದೇ ಬಿಟ್ಟದ್ದೇ ಅಶ್ಚರ್ಯ.
 “ಕೇಳಕ್ಕ. ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಾಗಲೇ ಕೇಳಬಹುದಾಗಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟು
 ದಿನಗಳು ಯಾಕೆ ಒಳಗೇ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದೆ”

“ಈಗಲೇ ನನಗೆ ತೋರಿತು ಎಂದುಕೋ. ನನ್ನವೇನು? ನೀನು
 ಮದುವೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹಟ ಹಿಡಿದಿದ್ದೀಯಂತೆ. ಯಾಕೆ?”

ಪ್ರಮಿಳೆಯು ನಗುತ್ತಾ “ಈಗಲೇ ಏನು ಅವಸರ. ಇನ್ನೂ ನಾಲ್ಕು
 ದಿನಗಳು ಹೋಗಲಿ ಅಂತ” ಎಂದಳು.

“ಇನ್ನೂ ನಾಲ್ಕು ದಿನವಾಗಬೇಕೇ? ಚೆನ್ನಾಯಿತು. ಚೆನ್ನಾಯಿತು.
 ವೈಕೃ ಸುಕ್ಕುಬಿದ್ದು, ತಲೆನೆರೆತು, ಹಲ್ಲುಗಳು ಬಿದ್ದಮೇಲೆ ಮಾಡಿಕೋ
 ಬೇಕು-ಅಂತ ಇದ್ದೀಯೇನು? ಆ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೂ ಒಂದೇ
 ಬಿಟ್ಟರೂ ಒಂದೇ”

“ಆಗಲಿ ಬೇಗನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳೋಣವಂತೆ ಬಿಡು. ನೀನು ಕೇಳಿದೆ
 ಯಲ್ಲಾ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೀನಿ. ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತೆ ಒಬ್ಬಳಿದ್ದಾಳೆ. ಜಾನಕಿ ಅಂತ.
 ಅವಳಿಗೆ ಮೂವತ್ತರ ಹತ್ತಿರ ಹತ್ತಿರ ಮಯಸ್ಸಾಗಿದೆಯಂತೆ. ಅವಳಿಗನ್ನೂ
 ಮದುವೆಯೇ ಇಲ್ಲ”

“ನೀನು ಹೇಳುವುದು ನಮ್ಮೂರಿನಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚೇ ಬೀದಿಯ ಹುಡುಗಿಯನ್ನ
 ಲ್ಲವೇ? ಯಾಕಿಲ್ಲ ಹೇಳು”

“ತಾನು ಪ್ರೀತಿಸುವಂಥವನನು ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಮದುವೆಯಾಗುತ್ತಾಳೆ
 ಯಂತೆ. ಅಷ್ಟು ಅನ್ನು ಯಾವನನ್ನೋ ತಂದು ಮದುವೆಯಾಗು ಎಂದರೆ
 ಮದುವೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ-ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ”

“ಅವಳ ಮಾತು ಬಿಡು. ನಾನು ಅವಳನ್ನು ಬಲ್ಲೆ. ಅದೆಲ್ಲಾ ಸುಳ್ಳು.
 ಸಾವಿರಾರು ರೂಪಾಯಿ ಸಂಬಳ ಬರುವವನಿಗೆ ಕಾದಿದ್ದಾಳವಳು. ನಿನ್ನ
 ವಿಷಯ ಹೇಳು”

“ನನ್ನ ವಿಷಯವಿಷ್ಟೇ. ಈಗಲೇ ಏನು ಅವಸರ?”

“ತಾಗಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಗುಟ್ಟು ನನಗೆ ಗೊತ್ತು”

“ಸರಿ. ಗೊತ್ತಿದ್ದ ಮೇಲೆ ಯಾಕೆ ಕೇಳುತ್ತೀಯೆ?”

“ನಾನು ಹೇಳುವುದನ್ನು ಪೂರಾ ಕೇಳು. ನೀನು ಯಾರೋ ಹಿಂದೀ ಮೇಷ್ಟರನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದಿದ್ದೀಯಂತೆ. ಅದರಿಂದ ಬೇರೇ ಯಾರನ್ನೂ ಮದುವೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹಟ ಹಿಡಿದು ಕುಳಿದಿದ್ದೀಯಂತೆ. ನಾನು ಹೇಳುವುದು ನಿನಗೆ ಬೇಗ ಮದುವೆಯಾಗಬೇಕೆಂದು. ಅಷ್ಟೇ. ಆತನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಬಿಡೋಣ.”

ಪ್ರಸನ್ನಿಯು ಎಚ್ಚರ ತಪ್ಪಿ “ಇಲ್ಲಕ್ಕ. ಅಪ್ಪ ಜಪ್ಪಯ್ಯ ಎಂದರೂ ಅದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ” ಎಂದಳು.

“ಒಪ್ಪುತ್ತಾನೆ. ಒಪ್ಪದೇ ಏನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ನಾನು ಹೇಳಿ ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ಸುಮ್ಮನಿರು”

ಕುಮುದ ಆ ದಿನ ಅಪ್ಪಕ್ಕೇ ಮಾತುಬಿಟ್ಟಳು.

ಅದೇ ಸಾವಧಾನವಾಗಿ ಮಾಧವರಾಯನ ವಿಷಯವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಂಗಿಯಿಂದ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಳು. ಬಾಣಸಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಎರಡು ದಿನ ಇದ್ದ ವಿಷಯವನ್ನೊಂದು ಹೇಳದೇ ಮಿಕ್ಕ ವಿಷಯವೆಲ್ಲಾ ಪ್ರಮಿಳೆ ಹೇಳಿದಳು. ತಾಯಿ ತಂದೆಗಳಿಗೆ ಆರೋಗ್ಯ ಚೆನ್ನಾಗಿಲ್ಲವೆಂದು ಅವನು ಚಿತ್ರವಾಡಿಗಿ ಹೋಗಿರುವುದಾಗಿಯೂ ಅಲ್ಲಿಂದ ತಿರುಪ್ಪಿಗಾಗಿ ಬರುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿರುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದಳು.

ಒಂವೂವರೆ ಎರಡು ತಿಂಗಳು ಕಳೆದರೂ ಮಾಧವರಾಯನು ಬರಲಿಲ್ಲ. ಅವನಿಂಪ ಕಾಗದ ಪತ್ರಗಳು ಸಹ ಬರಲಿಲ್ಲ.

“ನಿನಗೊಂದು ಕತೆ ಹೇಳಲೇ, ಪ್ರಮಿಳಾ” ಎಂದು ಒಮ್ಮೆ ಕುಮುದಿ ಕೇಳಿದಳು.

“ಹೇಳು. ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ಕತೆ ಹೇಳು ಕತೆ ಹೇಳು ಎಂದು ಪ್ರಾಣಿ ತಿಗಿಯುತ್ತಾರೆ. ನನಗೆ ಬರುವ ಕತೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ತಿರಿಹೋಗಿವೆ. ಹೊಸ ದೊಂದು ಕತೆ ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಅವರು ಕೇಳಿದಾಗ ಹೇಳುವುದಕ್ಕಾದರೂ ಆಗುತ್ತದೆ.”

“ಇದು ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಹೇಳುವ ಕತೆಯಲ್ಲ. ನಿನಗಾಗಿ ಹೇಳುವ ಕತೆ.”

“ಯಾರಿಗಾದರೂ ಆಗಲಿ. ಹೇಳುವುದಂತೂ ಹೇಳು”

“ಒಂದಾನೊಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪಾರ್ವತೀ ಪರಮೇಶ್ವರನು ಬೆತ್ತರ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದರಂತೆ. ಒಂದೇ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವರು. ಹುಡುಗರಾಗಿದ್ದಾಗ ಆಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ವಿಶ್ವಾಸವಿತ್ತು. ಬೆಳೆದು ದೊಡ್ಡವರಾಗುತ್ತಲೂ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಪ್ರೀತಿಸತೊಡಗಿದರು. ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದರು. ಪರಮೇಶ್ವರ ಜಗದೊಡೆಯನಾದರೂ ಬೆತ್ತರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮೇಲೆ ಮೀನು ಹಿಡಿಯಲು ಹೋಗಲೇಬೇಕಷ್ಟೇ. ಒಂದು ದಿನ ಬೆಳಗಾಗ ಎದ್ದವನೇ ಮೀನು ಹಿಡಿಯಲು ಹೋದ. ಸೂರ್ಯಾಸ್ತ ಮಾನದ ಸಮಯವಾಗುತ್ತ ಬಂದಿತು. ಗಂಡಸರು ಮೀನು ಹಿಡಿಯಲು ಹೋದರೆ ಹೆಂಗಸರೂ ಮಕ್ಕಳೂ ಸಾಯಂಕಾಲ ಅವರು ಬರುವುದನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ ದಡದಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಮುದ್ರತೀರದ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ರೂಢಿ. ಹಾಗೆಯೇ ಬೆತ್ತರ ಹುಡುಗಿ ಸಮುದ್ರ ತೀರದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ತನ್ನ ಪ್ರಿಯನಿಗಾಗಿ ನಿರೀಕ್ಷಣೆ ಮಾಡತೊಡಗಿದಳು. ಸಮುದ್ರದ ಮೇಲೆ ಹೋಗಿದ್ದವರೆಲ್ಲರೂ ಹಿಂತಿರುಗಿದರು. ಆ ಪ್ರಿಯ ಮಾತ್ರ ಹಿಂತಿರುಗಲಿಲ್ಲ. ಕತ್ತಲಾಯಿತು. ಬಿರುಗಾಳಿ ಮಳೆಗಳು ಬಂದುವು. ಸಮುದ್ರ ಅಲ್ಲಕಲ್ಲೋಲವಾಯಿತು. ಅವನು ಬರುವ ಆಸೆಯೇ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆ ಹುಡುಗಿ ತನ್ನ ಪ್ರಿಯನಿಗಾಗಿ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ ನಿಂತುಕೊಂಡೇ ಇದ್ದಳು. ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳಾದುವು. ಇನ್ನೂ ಆ ಪ್ರಿಯ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆ ಹುಡುಗಿ ಇನ್ನೂ ಕಾಯುತ್ತಾ ನಿಂತಿದ್ದಾಳೆ. ಅವಳೇ ಕನ್ಯಾಕುಮಾರಿ”

ಅಕ್ಕ ಹೇಳಿದ ಕತೆ, ಹೇಳಿದ ಕಾರಣ ತಂಗಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು.

“ನನ್ನ ಮದುವೆಯ ವಿಷಯವೂ ಹಾಗೇ ಆಗುತ್ತದೆ ಎಂದಲ್ಲವೇ ನೀನು ಈ ಕತೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದುದು”

“ಈಗೀಗ ನನಗೆ ಅದೇ ಸಂದೇಹ ಬರತೊಡಗಿದೆ. ಎಂಟು ದಿನಗಳೊಳಗಾಗಿ ಬಂದು ನೋಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಎಂದಿದ್ದೆ. ಎಂಟು ದಿನಗಳು ಹೋಗಲಿ, ಎಂಟು ವಾರಗಳಾದರೂ ಅವನಿಂದ ಸಮಾಚಾರವೇ ಇಲ್ಲ”

“ಹಾಗಲ್ಲ ಅಕ್ಕ. ಅವರ ವಿಷಯ ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಏನೋ ಅನಾನು

ಕೂಲವಾಗಿ ಅವರು ಬಂದಿಲ್ಲ. ನೋಡುತ್ತಾ ಇರು. ನಾಳೇ ನಾಡಿದ್ದರಲ್ಲಿ ಅವರಾದರೂ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಅಥವಾ ಅವರಿಂದ ಕಾಗದವಾದರೂ ಬರುತ್ತದೆ”

ಆ ಎರಡು ದಿನಗಳೂ ಕಳೆದುವು. ಎರಡು ವಾರಗಳೂ ಕಳೆದುವು. ಮಾಧವರಾಯನಿಂದ ಸಮಾಚಾರವೇ ಬರಲಿಲ್ಲ.

ಒಂದು ದಿನ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಕುಮುದ ತವರಿಗೆ ಯೋಗಕ್ಷೇಮದ ಕಾಗದ ಬರೆಯುತ್ತಾ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದಳು.

ಕಾಗದದ ಮೊದಲಲ್ಲಿ “ಕ್ಷೇಮ. ತೀರ್ಥರೂಪು ತಂದೆಯವರಿಗೆ — —” ಎಂದು ಬರೆದಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಪ್ರಮಿಳೆಯು “ಊರಿಗೆ ಕಾಗದ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದೀಯಾ? ಏನು ಬರೆಯುತ್ತೀಯೆ?” ಎಂದು ಲೋಕಾಭಿರಾಮವಾಗಿ ಕೇಳಿದಳು.

“ಅದೇ. ನಿನ್ನ ವಿಷಯವನ್ನೇ ಬರೆಯೋಣವೆಂದು ಕುಳಿತುಕೊಂಡೆ. ಸಮುದ್ರ ತೀರಕ್ಕೆ ಹೋದವನು ಹೊರಟೇಹೋದ. ಅವನೇನು ಬರುವ ತರಹ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಪ್ರಮಿಳೆ ಕನ್ಯಾ ಕುಮಾರಿಯಂತೆ ಕಾಯುತ್ತಾ ನಿಂತಿರಬೇಕಾದ್ದೇನೋ, ಅವಳಿಗೇನಾದರೂ ಮದುವೆಯ ಏರ್ಪಾಟು ಮಾಡುತ್ತೀರೋ ಎಂದು ಬರೆಯುತ್ತೇನೆ”

“ಯಾರಾದರೂ ನಿನ್ನ ಕಾಗದ ನೋಡಿದರೆ ನಗುತ್ತಾರೆ”

“ನಕ್ಕರೆ ನಕ್ಕರು ಬಿಡು. ನಿನಗೆ ಕನ್ಯಾಸೆರೆ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಲಿ”

ತಂಗಿ ಏನೂ ಮಾತನಾಡಲಿಲ್ಲ.

ಕುಮುದ ಕಾಗದ ಬರೆಯಲು ಕುಳಿತುಕೊಂಡಾಗ ಈ ವಿಷಯ ಬರೆಯ ಬೇಕೆಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಾತಿಗೆ ಮಾತು ಬಂದು ಈ ವಿಷಯ ಬಂದಿತ್ತು. ಪ್ರಮಿಳೆ ಹೆಣ್ಣಾಗಿರುವಂತೆ ಅವಳಿಗೆ ಭಾಸವಾಯಿತು. ಯೋಗಕ್ಷೇಮಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಮುಗಿಸಿ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ “ಇನ್ನೆಷ್ಟು ದಿನ ಪ್ರಮಿಳೆಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಬೇಕು ಸುಮ್ಮನಿರುವೆ. ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಒಂದು ಗಂಡು ನೋಡಿ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಬಿಡಿ. ನಾನು ಅವಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿದ್ದೇನೆ” ಎಂದು ಬರೆದು ತಂಗಿಗೆ ತೋರಿಸಿದಳು.

ತಂಗಿ ಅದನ್ನು ಹರಿದುಹಾಕಲು ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡಿದಳು. ಆದರೂ ಹುಸಿ ಪ್ರಯತ್ನವಾಗಿತ್ತು.

ಪ್ರಮಿಳೆ ಪೆಣ್ಣಾಗಿದ್ದಾಳೆಂದು ಅವಳಕ್ಕೆ ಭಾವನೆ ಮಾಡಿದ್ದುದರಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ನಿಜವಿತ್ತು.

ಹತ್ತಿರ ಹತ್ತಿರ ಮೂರು ತಿಂಗಳುಗಳು ಉರುಳಿಹೋಗಿದ್ದರೂ ಮಾಧನ ರಾಯನ ಸೇಳವೇ ಕಂಡುಬರಲಿಲ್ಲ. ಬರುತ್ತೇನೆಂದವನು ಬರಲಿಲ್ಲ. ಕಾಗದ ವನ್ನಾದರೂ ಬರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆಕೆ ಮಾಡಿದ? ತನ್ನಲ್ಲಿ ಅವನಿಗಿದ್ದ ಪ್ರೇಮವು ಮಾಯವಾಯಿತೋ?

ಮಾಧುವಿಗೆ ತನ್ನಲ್ಲಿದ್ದ ಆಸಕ್ತಿಯು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಹೋಯಿತೋ ಎಂದು ಒಂಟೊಂದುಬಾರಿ ತೋರುತ್ತದೆ. ಅದು ತೋರಲಾರಂಭಿಸಿದುದು ಇತ್ತೀಚೆಗಲ್ಲ. ಅವರು ಶಿವಮೊಗ್ಗಿಗೆ ಹೊರಟ ದಿನ ಶಾರದೆಯೊಂದಿಗೆ ಮಾತನಾಡಿದ ಪ್ರತಿಕಾಲದಿಂದ ತೋರಲಾರಂಭವಾಗಿತ್ತು.

ಅಪ್ಪ ಅಮ್ಮ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಕಂಡುಕಾಣದ ತನ್ನೊಂದಿಗೆ ಬಂದವಳು ಮತ್ತಾರೊಡನೆಯೋ ಹೀಗೇ ಹೋಗಿಲ್ಲ, ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಭರವಸೆಯುಂಟಾಗುವುದು ಹೇಗೆ, ಆ ಸಂಶಯ ಅವನಿಗೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲವೇ-ಎಂದು ಶಾರದೇ ಕೇಳಿದ್ದಳು. ಆ ಮಾತು ಆ ನಿಮಿಷದಿಂದಲೂ ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಂತೆ ಚುಚ್ಚುತ್ತಿತ್ತು.

ಆ ಸಂದೇಹ ಬಂದು ಮಾಧುವು ತನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅನಾಸಕ್ತನಾಗಿದ್ದಾನೆಯೋ ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಪ್ರಮಿಳೆಯನ್ನು ಅಸ್ಥಿರಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿತು. ದಡವೇ ಕಾಣದೇ ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ತೇಲಿಹೋಗುತ್ತಿರುವಂತೆ ಅವಳಿಗೆ ಭಾವವಾಗಿತ್ತು.

ಮಗಳ ಕಾಗದವನ್ನು ಕಂಡು ಗುಂಡಪ್ಪನವರು ಋಷಿಯಾದರು. ಪ್ರಮಿಳೆ ಶಿವನಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿದ್ದಾಗಲೇ ಸರಿಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾಳೆಂದು ಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಈಗ ಮಗಳಿಂದ ಈರಿತಿಯಾಗಿ ಕಾಗದವು ಬರುತ್ತಲೇ ದೊಡ್ಡದೊಂದು ಗಂಡಾಂತರದಿಂದ ಪಾರಾದ ಹಾಗಾಯಿತು.

ಗುಂಡಪ್ಪ ಕಾಗದ ಓದುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಪಾತಮ್ಮನವರು "ಎನೊಂದ್ರೇ. ಯಾವುದೋ ಕಾಗದ ಬಂದ ಹಾಗಿದೆ. ಶಿವಮೊಗ್ಗದ್ದು ತಾನೇ" ಎಂದರು.

"ಹೌದು. ಶಿವಮೊಗ್ಗದಿಂದಲೇ. ಕುಮುದ ಬರೆದಿದ್ದಾಳೆ. ಮಕ್ಕಳು

ಮರಿ, ನಿನ್ನ ಅಳಿಯ ಎಲ್ಲರೂ ಆರೋಗ್ಯವಾಗಿದ್ದಾರೆಂತೆ. ಈಗ ಮುಖ್ಯವಾದ ವಿಷಯ ಕೇಳು. ಪ್ರವಿಳಿಯ ಬುದ್ಧಿ ಸರಿಹೋಗಿದೆ. ಅವಳು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದಾಳೆ-ಎಂದು ಬರೆದಿದ್ದಾಳೆ”

“ರೋಗಿ ಬಯಸಿದ್ದೂ ಹಾಲಾ ಅನ್ನ. ವೈದ್ಯಹೇಳಿದ್ದೂ ಹಾಲೂ ಅನ್ನ ಸರಿಯೇ ಹೋಯಿತಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಗಂಡು ನೋಡಿ ಅವಳು ಒಪ್ಪಿರುವಾಗಲೇ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಬಿಡಿ”

“ಹೂ. ಮಾಡಿಬಿಡಿ. ಹೆಂಗಸರು ನಿಸುಗೆ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆನು, ಹೇಳುತ್ತೀರಿ? ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಇಷ್ಟುಹೊತ್ತಿಗೆ ಮದುವೆಯೇ ಆಗಿಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅಂತಹ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬೇಡವೆಂದು ಬಿಟ್ಟು ಈಗ ಗಂಡು ನೋಡಿ ಎಂದರೆ ಎಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಗಂಡುಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿ ತರುವುದು ಎಂದರೆ ಪೂರ್ಕೆಟ್ಟ ನಲ್ಲಿ ತರಕಾರಿ ಕೊಂಡುಕೊಂಡು ಬಂದವಾಗೆ ಎಂದುಕೊಂಡಿದ್ದೀಯೇನು”

“ನೀವು ಹೀಗೆ ಮೂರೂವಾರಾ ಹಾಕಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರೆ ಹೆಣ್ಣು ಹೆಂಗಸು ನಾನೇನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗುತ್ತದೆ? ಏನೋ ತಿಳಿಯದ ಕಂದ. ಆದರೆ ಮೇಲೆ ಕೋಪಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಹೇಗಾಗುತ್ತದೆ. ಏನಾದರೂ ಮಾಡಬೇಕು. ಮತ್ತೆ ನಿಮ್ಮ ತಂಗಿಯನ್ನೇ ಹೋಗಿ ನೋಡಿ. ಏನಾದರೂ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ”

“ಬೇಕು, ಬೇಕಾದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ರಜಾಸಿಕ್ಕಲು ನಿನ್ನ ಗಂಡನೇನು ಸರದಾರ ಅಂದುಕೊಂಡಿದ್ದೀಯೇನೇ?”

“ಇಂಥಾ ಸಮಯಕ್ಕೆಲ್ಲದ್ದು ಯಾಕೆ ಅಂದರೆ? ಮನೆ, ಹೆಂಡತಿ, ಮಕ್ಕಳು ಎಲ್ಲಾ ಬಿಟ್ಟು ಗೂಟಾ ಹೊಡೆದುಕೊಂಡು ಕುಳಿತರಬೇಕು ಅಂತ ಹೇಳಿದೆಯೇ? ನಮ್ಮ ಸಂಸಾರಕ್ಕಾಗಿ ತಾನೇ ಆ ಕೆಲಸ?”

ಗಲಿಗೆಯ ಹೂತ್ತು ಯೋಚನೆಮಾಡಿ ಗುಂಡನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಎನ್ನು. ಆದರೆ ಯಾವ ಮುಖಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅವಳ ಮುಂದೆ ಹೋಗಲಿ, ಹೇಳು” ಎಂದರು.

“ಅವರಿಗೆ ತಾನೇ ವಿಷಯ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೇ? ಹೋಗಿಬನ್ನಿ”

ಪಾತಮ್ನನವರು ಹೇಳಿದರೂ ಹೇಳದಿದ್ದರೂ ಗುಂಡನ್ನುಸಾರಿಗೆ ಇದ್ದುದು ಅದೊಂದೇ ಮಾರ್ಗ. ಹೆಂಡತಿದ್ದ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಗಂಡನಿಗೇ ಇರದೇ ಇರ

ಲಿಲ್ಲ. ಬುದ್ಧಿಕೆಟ್ಟ ಮಗಳು ಒಪ್ಪಿರುವಾಗಲೇ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಕಡೆ ಗಂಟುಹಾಕಿ ತನ್ನ ತಲೆಯ ಮೇಲಿನ ಹೊರೆ ಇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದಿತ್ತು, ಅವರಿಗೆ.

ದುರುಗುಟ್ಟಿಕೊಂಡೇ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬಂದು ಸಾಗರತ್ನಮ್ಮನಿಗೆ ಗಂಟು ಬಿದ್ದರು.

ಸಾಗರತ್ನಮ್ಮ ಹುಸಿಕೋಪದಿಂದ “ಒಳ್ಳೆಯ ಅಸಾವಿ ಕಣೋ ನೀನು. ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಕುದುರಿಸಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದ ಗಂಡುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ನೀನೂ ನಿನ್ನ ಮಗಳೂ ಭೇಡವೆನ್ನುತ್ತೀರಿ. ನಾನು ಹೊಸಹೊಸ ಗಂಡುಗಳನ್ನು ಹುಡುಕು ತ್ತಿರತ್ತೇನೆ ನೀನು ಹುಡುಗಾಟವಾಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ” ಎಂದರು.

“ಆಯಿತಲ್ಲ ಸಾಗು. ಎಲ್ಲವೂ ನಿನಗೇ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಆ ಹುಡುಗಿಗೆ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಬುದ್ಧಿಕೆಟ್ಟು ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆಂದು ನನಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟ ಬಿದ್ದಿತ್ತೇ, ಹೇಳು. ಈಗೇನೋ ಬುದ್ಧಿ ಸರಿಯಾಗಿದೆ. ಮದುವೆಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾಳೆಂದು ಅವಳಕ್ಕು ಬರೆದಿದ್ದಾಳೆ. ಈಗಲೇ ಏನಾದರೂ ಮಾಡಬೇಕು.”

“ಏನುಮಾಡಲಿ, ಹೇಳು. ಅದಿರಲಿ. ಏನು ಊಟಮಾಡುವಿಯಂತೆ”

“ಊಟಗೀಟಿ ಎಲ್ಲಾ ಆಮೇಲೆ. ಮೊದಲು ನನ್ನ ಮಾತಿಗೇನು ಹೇಳುತ್ತೀಯೋ ಹೇಳು”

“ನೀನು ಬಂದಕೂಡಲೇ ಆಗಲಿ ಎಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ನಾನೇನು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೆತ್ತು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೇನು? ಮಾತುಕೊಂಡು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಉಪೋಷ್ಯ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ-ಎಂದರೆ ಹೇಗೆ?”

“ಹಾಗೇ! ನೀನು ಹುಂ ಎನ್ನುವವರೆವಿಗೆ ನಿನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉಪೋಷ್ಯ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಮಾಡಿಕೊಂಡೇ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ”

“ನೀನು ಹಾಗೆಲ್ಲಾ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ಮಾಡುವುದಾದರೆ ನಾನೂ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಈ ಮುರಾಡವೆಲ್ಲಾ ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ನಾನೂ ನಿನ್ನ ತಂಗಿಯೇ. ರಜಾಗೆ ಬರೆದುಹಾಕಿ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ದಿನ ಇರು. ಇವರಿವ ರನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿ ನೋಡೋಣ. ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಕೂಡಿ ಬರುತ್ತದೆಯೇನೋ?”

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಈ ಹುಡುಗಿಯ ಅದೃಷ್ಟ ಹೇಗಿದೆಯೋ ಹಾಗಾಗುತ್ತದೆ. ಊಟಕ್ಕೆಳು”

ಇನ್ನೂ ಬಲಾತ್ಕಾರ ಮಾಡುವುದು ಸರಿಹೋಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದುಕೊಂಡು ಗುಂಡಸ್ತು ಊಟಕ್ಕೆದ್ದರು.

ತಂಗಿಯೊಡನೆ ಊಟಕ್ಕೆ ಕುಳಿತಿದ್ದಾಗ “ನಾಗು. ಯಾವುದಾದರೂ ವರ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದೆಯೆ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದರು.

“ನೋಡೋಣ ಎಂದು ಹೇಳಿದನಲ್ಲ. ನೀನು ಕುದುರೆಯಿಂದ ಇಳಿಯದೆಯೇ ಹೋದರೆ ಹೇಗೆ ಹೇಳು”

ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಾ ನಾಗರತ್ನಮ್ಮನವರು ಅತ್ತಿಗೆಯ ಯೋಗಕ್ಷೇಮ ವಿಚಾರಿಸಿದರು. ಶಿವನೊಗ್ಗಾದಲ್ಲಿ ಕುಮುದಿಯ ಮನೆಯ ಯೋಗಕ್ಷೇಮ ಕೇಳಿದರು. ಪ್ರಮಿಳೆಯ ವಿಚಾರವನ್ನು ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡರು.

ಅನಂತರ “ಗುಂಡಾ. ನಿನ್ನ ಮಗಳೊಬ್ಬಳದೇ ಹೀಗೆ ಎಂದುಕೊಳ್ಳಬೇಡ. ನಮ್ಮ ಹೈಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇನಲ್ಲ. ಈ ಹುಡುಗಿಯರ ಮನೋಭಾವವೇ ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿದೆ. ಈ ಹುಡುಗಿಯರು ಏನೋ ಒಂದೆರಡು ದಿನ ಓದಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಆ ಮೇಲೆ ಯಾವನನೋ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಸುಖವಾಗಿ ಬದುಕೋಣ ಎಂಬಂತೆ ಇಲ್ಲ. ಮೊಟ್ಟರು ಕಾರುಗಳಲ್ಲಿ ಓಡಿಯಾಡುವ ತ್ರೀಮಂತ ಸ್ತ್ರೀಯರೇ ಈ ಹುಡುಗಿಯರಿಗೆಲ್ಲಾ ಆದರ್ಶ. ಆ ಮನೋರಥವನ್ನು ಈಡೇರಿಸ ಬಲ್ಲವನು ಇದ್ದರೆ ಮದುವೆಯಾಗಲಿ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಬೇಡ. ನಾವೇ ಓದಿಕೊಂಡು ಯಾವುದಾದರೂ ಕೆಲಸವೋ ಸಲಸವೋ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುತ್ತೇವೆ - ಎಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ” ಎಂದರು.

ಗುಂಡನವರಿಗೆ ಇವೆಲ್ಲಾ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮುಗ್ಧರಂತೆ ಕೇಳತೊಡಗಿದರು.

“ಹೀಗೇ ಇದ್ದರೆ ಈಗಿನಂತೆ ಮದುವೆ ಸಂಸಾರಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ ಎಂದು ನನಗೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ಗಂಡು ಹುಡುಗರಂತೆಯೇ ಹೆಣ್ಣು ಹುಡುಗಿಯರೂ ಓದಿ ಒಂದೊಂದು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸೇರುತ್ತಾರೆ. ತೋರಿದವರನ್ನು ತೋರಿದವರು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಬದುಕುತ್ತಾರೆ”

ಮುಂದೆ ಹೇಗಾಗುತ್ತದೆಯೋ ಆ ಕಾಲಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಗುಂಡಪ್ಪನವರಿಗೆ ಆಸಕ್ತಿಯಿರಲಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಮಗಳ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಮಂಗಳಾಕ್ಷತಿ ಬಿದ್ದರೆ ಸಾಕು. ಆ ಮೇಲೆ ಪ್ರಸಂಜ ಹೇಗಾದರೂ ಆಗಲಿ ಎಂದು ಅವರ ಮನೋಭಿಪ್ರಾಯ.

“ಅಯ್ಯೋ ! ಅದು ಹೇಗೆ ಬೇಕಾದರೂ ಆಗಲಿ, ನಾಗು. ನೋವಲು ಪ್ರಮಿಳೆಗೊಂದು ಮದುವೆಯಾಗಿ ಬಿಟ್ಟರೆ — —”

“ಆ ನೂತಾಡಬೇಡ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದೆನಲ್ಲಾ”

“ಆಡುವುದಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೂ ಎರಡು ಮೂರು ದಿನ ಬಾಯಿಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಬಿದ್ದಿರುತ್ತೆನೆ. ಆಯಿತೇ ?”

ಊಟವಾಯಿತು. ನಾಗರತ್ನಮ್ಮ ಸ್ವಾಲಿಗೆ ಹೊರಟುಬಿಟ್ಟರು. ಗುಂಡಪ್ಪ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದರು. ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಮಾಡುವುದೇನೆಂದು ಮಲಗಿಕೊಂಡರು. ಬೆಳಗಾಗ ಊಟಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸ್ವಾಲಿಗೆ ಓಡಿಹೋಗುವ ಅರಿವಿಗೆ ಮಲಗಿ ನಿದ್ರೆಮಾಡಿ ರೂಢಿಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಗಂಟೆಯ ಬಳಗಾಗಿ ಎಚ್ಚರವಾಗಿದೆಯೆಂದು. ಆ ಮೇಲೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಪಟ್ಟರೂ ನಿದ್ರೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿರಲು ಬೇಜಾರು. ಎದ್ದು ಯಾವುದೋ ಪುಸ್ತಕ ನೋಡತೊಡಗಿದರು. ಅದೂ ಅಪರಿಂದಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಎಷ್ಟುಹೊತ್ತಿಗೆ ಒಬ್ಬ ವರ ಸಿಕ್ಕಿಯಾನು, ಯಾವಾಗ ಪ್ರಮಿಳೆಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಬಿಟ್ಟೀನು ಎಂಬುದೊಂದೇ ಯೋಚನೆ. ಅದೇ ಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿ ಬರುತ್ತಿತ್ತು.

ಮೂರು ಗಂಟೆಯಾಯಿತು. ಗೌರಮ್ಮನವರು ಬಂದು “ಕಾಫೀ ಕುಡಿಯುತ್ತಿರೇನಪ್ಪಾ” ಎಂದರು.

ಗೌರಮ್ಮ ನಾಗರತ್ನಮ್ಮನ ದೂರದ ಬಂಧು ಬಲು ವರ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ಆಕೆಗೆ ಸಹಾಯಕನಾಗಿ ಅದೇ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರು.

“ಕೊಡೀಮ್ಮ, ಊಟ ಕಾಫಿಗಳಿಗಾಗಿಯೇ ಬಂದು ಕುಳಿತಿದ್ದೆನಲ್ಲಾ”

ಗೌರಮ್ಮ ಅಗಿನ್ನೂ ಕಾಫಿಯನ್ನು ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಬೆಳಗಾಗ ಹತ್ತು ಗಂಟೆಯ ವೇಳೆಗೆ ಅವಿಗೇಯಾದರೆ ಕಾಫೀ ತಿಂಡಿಯೆಲ್ಲಾ ಸಾಯಂಕಾಲನೇ.

ಗುಂಡಪ್ಪ ಕಾಫೀ ಕುಡಿಯುತ್ತೇನೆ ಎಂದರಲ್ಲ ಎಂದು ಒಂದು ಬಟ್ಟಲು ನಾಡಿ ತಂದಿಟ್ಟರು. ಕಾಫಿಯನ್ನು ಕುಡಿದು ಗುಂಡಪ್ಪನವರು ಯಥಾ ಪ್ರಕಾರ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಆಲೋಚನೆ.

ಸಾಯಂಕಾಲ ಐದು ಗಂಟೆಯ ಸಮಯವಾಯಿತು. ಏರೋಪ್ಲೇನ್ ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದ ಗೋವಿಂದರಾಯ ಮನೆಗೆ ಬಂದ.

ಬಂದವನೇ "ಯಾವಾಗ ಬಂದಿರಿ ಗುಂಡಪ್ಪನವರೇ, ಏನು ಸಮಾಚಾರ" ಎಂದು ಯೋಗಕ್ಷೇಮ ಮಾಡಿದ.

"ಬೆಳಗಾಗ ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಂದೆನಪ್ಪ. ನಾನು ಬರುವ ವೇಳೆಗೆ ನೀನು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಬಿಟ್ಟಿದ್ದೆ ಎಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ"

"ಹೌದು. ಬೆಳಗಾಗ ಹೊರಟರೆ ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಬರುವುದು"

"ಮದಾನ್ತ ಊಟಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಕಷ್ಟ"

"ಕಷ್ಟವೇನು ಬಂದಿತು. ಊಟ ಕಳಿಸಿಕೊಂಡುತ್ತಾರಲ್ಲ"

ಮನೆಯಿಂದ ಗೋವಿಂದರಾಯನಿಗೆ ಊಟ ಕಳಿಸುವುದು ಗುಂಡಪ್ಪನವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು.

"ಆದರೂ ಆದೆಂತಹ ಊಟ ಬಿಡಪ್ಪ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಿಂಗವಾಗಿ ಎಲೆ ಮುಂದೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಊಟ ಮಾಡಿದಂತಾಗುತ್ತದೆಯೆ?"

ಅವನು ನಗುತ್ತಾ "ಆಗುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನಿ. ಆದರೂ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಿ ಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಏನಾದರೂ ತಿನ್ನಲೇಬೇಕಲ್ಲ" ಎಂದ.

"ಹುಂ. ಕೈ ಕಾಲು ತೊಳೆದುಕೊಂಡು ಕಾಫೀ ತಿಂಡಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳು. ನನ್ನ ಮಾತೇನು ಇದ್ದೇ ಇದೆ. ಇನ್ನೂ ಎರಡು ಮೂರು ದಿನ ಇರುತ್ತೇನೆ. ನಿಧಾನವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಬಹುದು"

"ಅವೇನು ದೊಡ್ಡ ಮೊಕ್ಕಾಂ ಇಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಿರಿ, ಯಾವೊತ್ತು ಇಲ್ಲ ಎದ್ದದ್ದು"

"ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ಮೊದಲು ಹೊಟ್ಟೆಗೇನಾದರೂ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬಾ"

ಗೋವಿಂದರಾಯ ಬಟ್ಟಿಬಿಟ್ಟಿ ಕೈ ಕಾಲು ತೊಳೆದುಕೊಂಡು ಬರಲು ಹೋದ.

ಅನನ ಪರಿಚಯ ಗುಂಡಪ್ಪನವರಿಗೆ ಜಿನ್ನಾಗಿತ್ತು. ಗೋವಿಂದರಾಯ ನಾಗರತ್ನಮ್ಮನ ಗಂಡನ ಕಡೆಯ ಸಂಬಂಧ. ಅವನು ಏನು ಓದಿ ಪ್ಯಾಸು ಮಾಡಿದ್ದನೋ ಗುಂಡಪ್ಪನವರಿಗೆ ವಿಚಿತನಾಗಿ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವನು ಏನೋ ಸ್ವಲ್ಪ ಓದಿದ್ದಾನೆಂದು ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಸುಮಾರು ನಾಲ್ಕೈದು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬಂದು ಏರೋಸ್ಟ್ರೀ (ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿಗೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದ. ಆಗ ತಿಂಗಳಿಗೆ ಅರಬತ್ತೋ ಎಂಬತ್ತೋ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಇಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಿಯೋ ಹೋಬಿಲಿನಲ್ಲಿ ಊಟ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡಿದ್ದ. ತನಗಲ್ಲೋ ಅವನು ಸಿಕ್ಕಿದನೆಂದೂ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಗಂಡು ದಿಕ್ಕಿರಲಿ ಎಂದು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವುದಾಗಿಯೂ ನಾಗರತ್ನಮ್ಮ ಅಣ್ಣನೊಂದಿಗೆ ಹೇಳಿದ್ದರು. ಬುದ್ಧಿವಂತ. ಅವರಿವರನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮುಂದೆ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿಯವರೇ ಅವನನ್ನು ಆರು ತಿಂಗಳ ಹಿಂದೆ ಅಮೇರಿಕಾಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲೊಂದಿಷ್ಟು ದಿನ ಇದ್ದು ಬಂದ. ಗುಂಡಪ್ಪ ನನರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಅವನಿಗೆ ಮುನ್ನೂರೈವತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಸಂಬಳ ಬರುತ್ತಿದೆ. ಇನ್ನೂ ಸಂಬಳ ದೆಚ್ಚಾಗಬಹುದೆಂದು ತಂಗಿಯೇ ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಳು.

ಆಗ ಗುಂಡಪ್ಪನವರ ಮನಸ್ಸಿಗೊಂದು ಯೋಚನೆ ಬಂದಿತು. ಅರೆರೇ ! ಎಂತಹ ಕೆಲಸವಾಯಿತು. ಬೆಣ್ಣೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ತುಪ್ಪಕ್ಕೆ ಅಲೆದಾಡುತ್ತಿರುವಂತಾಯಿಲ್ಲ, ನನ್ನ ಗತಿ. ಗೋವಿಂದರಾಯನೇ ಇದ್ದಾನೆ. ಅವನಿಗೇ ಪ್ರಮಿಳೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆ ಮಾಡಬಾರದೇಕೆ ? ಸ್ವಲ್ಪ ವಯಸ್ಸಾಗಿದೆ ಯಲ್ಲಾ ಎಂದೆನಿಸಿತು. ಆದರೆ ತಾನೇ ಏನು ? ಕೈ ತುಂಬಾ ಸಂಬಳ ಬರುತ್ತದೆ. ಲಕ್ಷಣವಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಸಂಬಳ ಸರ್ಕಾರಿ ಅಲ್ಲವೆಂದು ಒಂದೇ ಒಂದು ಕುಂದುಕ. ಏನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗುತ್ತದೆ ? ಅವಸರಕ್ಕೆ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿರುವುದು ಎಲ್ಲಿಂದ ಸಿಕ್ಕಬೇಕು ? ಎಲ್ಲವರಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಲೋಪ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೇ ಅವರ ಯೋಚನೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಮುಂದೆ

ಹೋಯಿತು. ಹತ್ತಾರು ಸಾವಿರ ಜನ ಅಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅದರದ್ದೇ ಇವನಿಗೂ ಆಗುತ್ತದೆ - ಎಂದು ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡರು.

ಅನಾರಾ ಯೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾಗಿರುವಾಗಲೇ ನಾಗರತ್ನಮ್ಮ ಬಂದರು. ಎಲ್ಲರೂ ಕಾಫೀ ತಿಂಡಿಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು.

ಗುಂಡಪ್ಪ ಬಿಗುಪೂನಕ್ಕೆ "ನನಗೊಂದು ಬಾರಿ ಆಯಿತು. ಲುನ: ಯಾಕನ್ನು" ಎಂದರು.

"ಗುಂಡಾ. ನಿನ್ನಿಗೆಯ ಬೀಗನಿಗೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಉಪಚಾರ ಹೇಳ ಬೇಕೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆಯಲ್ಲ"

ನಾಗರತ್ನಮ್ಮನ ಮಾತಿಗೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬನು ಗೌರಮ್ಮ "ಮದ್ಯಾನ್ತ ಒಂದು ಕಪ್ಪು ಕಾಫೀ ಕುಡಿದರೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಪಾಗಾಯಿತೇ ? ಮಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಏಳೆ" ಎಂದರು.

ಗುಂಡಪ್ಪನವರು ಅೌಕಿಕರಾದರೂ ವೈದಿಕಬ್ರಾಹ್ಮಣ. ಬೆಳಗಾಗ ಹತ್ತು ಗಂಟೆಯಲ್ಲಿ ಊಟ ಮಾಡಿದ್ದು ಯಾವಾಗ ಕರಗಿಹೋಗಿತ್ತೋ. ಸಣ್ಣ ಫಲಹಾರವನ್ನೇ ಮಾಡಿದರು.

ರಾತ್ರಿ ಫಲಹಾರಕ್ಕೆ ತಮಗೂ ಆಗಲಿಂದು ಗೌರಮ್ಮ ಸಾಯಂಕಾಲದ ಕಾಫೀ ಟಿಫಿನ್‌ಗಳನ್ನು ಮಡಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಎಷ್ಟೇ ಮಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದರೂ ಕಾಫೀ ಎಂಬ ಪದಾರ್ಥ ಮೈಲಿಗೆ ಎಂದು ಅವರ ಭಾವನೆ. ಅದರ ಮೈಲಿಗೆಯನ್ನು ಕಳೆಯಲು ಕಾಫೀ ಮಾಡಿದ ಕೂಡಲೇ ಅದನ್ನು ಮಡೀ ಚೊಂಬಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಬಲೆಯ ಮಗ್ಗುಲಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿಯ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟರು ತ್ತಿದ್ದರು.

ಎಲ್ಲರೂ ಉಪ್ಪಿಟ್ಟು ತಿಂಡ ಮೇಲೆ ಮಡೀ ಚೊಂಬಿನಿಂದ ಎಲ್ಲರ ಲೋಟಾಗಳಿಗೂ ಎರಡೆರಡು ಬಾರಿ ಬೊಗ್ಗಿಸಿದರು.

ದಿನವೂ ಸಾಯಂಕಾಲ ಕಾಫೀತಿಂಡಿಗಳಾದ ಮೇಲೆ ಗೋವಿಂದ ರಾಯನೂ ನಾಗರತ್ನಮ್ಮನವರೂ ವಾಕಿಂಗ್ ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು.

ಮಾಪುಲಿನಂತೆ ಸೂಟು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಹೊರಡಲು ಸಿದ್ಧವಾಗಿ ಗೋವಿಂದರಾಯ "ಏನತ್ತೀ. ನೀವು ಬರುವುದಿಲ್ಲವೇ ?" ಎಂದ.

ಅಣ್ಣ ತಂಗಿಯರು ಹಜಾರದಲ್ಲಿ ಜಾವೆಯ ನೇಲೆ ಕುಳಿತು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

“ಬಾ. ಗುಂಡಣ್ಣ. ಹೀಗೇ ಹೋಗಿ ಬರೋಣ”

ಗುಂಡಪ್ಪ ಅಸಕ್ತಿಯಿಂದ “ಎಲ್ಲಿಗೆ ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದರು.

“ವಾಕಿಂಗ್ ಹೋಗಿ ಬರೋಣ”

“ಚೆನ್ನಾಯಿತು. ಚೆನ್ನಾಯಿತು. ನೀವು ಹೋಗಿಬನ್ನಿ. ಗೊಡ್ಡು

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ. ನನಗೇಕೆ ವಾಕಿಂಗ್ ?”

ಅಣ್ಣ ಬರುವುದಿಲ್ಲವೆನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಮನೆಗೆ ಬಂದಿರುವ ಅವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತಾನೇ ಹೋಗಿ ಬರುವುದು ಚೆನ್ನಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಅವರಿಂದ ಸಾಗರತ್ನಮ್ಮ “ಗೋವಿಂದ. ನಾನು ನಮ್ಮಣ್ಣನೊಡನೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಕುಳಿತಿರುತ್ತೇನೆ. ಈ ದಿನ ನೀನೇ ಹೋಗಿ ಬಂದು ಬಿಡು. ಬರುತ್ತಾ ಒಂದರ್ಥ ವೌಂಡು ಕಾಫೀವುಡೀ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬಾ. ಮರೆಯ ಬೇಡ” ಎಂದರು.

ಗೋವಿಂದರಾಯ ಒಬ್ಬನೇ ಹೊರಟು ಹೋದ.

ಅವನು ಹೋಗುವುದನ್ನೇ ಕಾದಿದ್ದ ಗುಂಡಪ್ಪ “ನಾಗೂ. ನನ್ನ ಕೆಲಸ ಏನು ಮಾಡಿದೆ ?” ಎಂದರು.

ಸಾಗರತ್ನಮ್ಮ ಪಕಪಕನೆ ನಗುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಮಾಡಿದರು.

“ಯಾಕೆ ನಗುತ್ತೀಯೆ ? ನೀನೇನು ಮಾಡಿಯೇ ? ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ನಿಸುಗೆಲ್ಲಾ ನಗುವಂತಾಗಿದೆ”

“ಹಾಗಲ್ಲ, ಗುಂಡಾ. ಬೆಳಗಾಗ ಬಂದಿದ್ದೀಯೆ. ನಿನೊಂದಿಗೆ ಮಾತನಾಡಿಕೊಂಡವಳು ನಾನು ಸ್ಕೂಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಇನ್ನೂ ನಾನು ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಆಗಲೇ ನನ್ನ ಕೆಲಸ ಏನು ಮಾಡಿದೆ - ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ ಏನು ಹೇಳಲಿ ಹೇಳು”

“ನೀನು ಸ್ಕೂಲಿಗೆ ಹೋದಾಗ ಹಾಗೇ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಅಲೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ನನಗೊಂದು ಯೋಚನೆ ಬಂದಿತು. ನೋಡು. ನಾನು ಹೇಳುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ನಿನಗೂ ಕಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಕೆಲಸವೂ ಸುಸೂತ್ರವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ”

“ಏನು ಹೇಳು ಕೇಳೋಣ”

“ನಮ್ಮ ಪ್ರಮಿಳೆಯನ್ನು ನೀನು ಈ ಗೋವಿಂದನಿಗೇ ಯಾಕೆ ತಂದು ಕೋ ಬಾರದು ಅಂತ”

ಗುಂಡಪ್ಪನವರು ಆ ಮಾತು ಹೇಳಬಹುದೆಂದು ನಾಗರತ್ನಮ್ಮ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿರಲಿಲ್ಲ.

“ಅವನು ಮದುವೆಯೇ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲವೆಂದಿದ್ದಾನೆ”

“ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೇ ಏನು ಮಾಡುತ್ತಾನಂತೆ ? ನೀನು ಹೇಳಿ ಅದನ್ನೇ ಗೊತ್ತು ಮಾಡು, ಮತ್ತೆ ?”

“ನಿನಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾಗಿದ್ದರೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಆದರೆ ಕೆಲಸ ವಾಗುವುದೆಂದು ನನಗೆ ನಂಬಿಕೆಯಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಅವನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ ಎಂದೇ ಇಟ್ಟುಕೋ. ಇವನಿಗೆ ಮೂವತ್ತೈದು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸು. ಪ್ರಮಿಳೆಗೂ ಇವನಿಗೂ ವಯೋತಾರತಮ್ಯ ಬಹಳವಾಗುತ್ತದಲ್ಲಾ”

“ಅಯ್ಯೋ ! ವಯೋತಾರತಮ್ಯವೇನು ? ನಿನಗೂ ನಿನ್ನ ಗಂಡನಿಗೂ ಇಷ್ಟತ್ತು ವರ್ಷ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿತ್ತು. ನೀವು ಸುಖವಾಗಿ ಸಂಸಾರ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲವೇ ?”

ಹೇಳಿದ ಮೇಲೆ ಗುಂಡಪ್ಪನವರಿಗೆ ಆ ಉದಾಹರಣೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ಸರಿ ಹೋಗಲಿಲ್ಲವೆನ್ನಿಸಿತು. ಆದರೆ ಮಾತಿನ ಭರದಲ್ಲಿ ಅವರು ಮಾತನ್ನು ಆಡಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು.

“ಅದಕ್ಕೇ ನಾನು ಹೀಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದು”

“ಚೆನ್ನಾಯಿತು. ಬ್ರಹ್ಮ ಬರೆದ ಆಯಸ್ಸಿಗೆ ನರಮಾನವರಾದ ನಾವು ಹೋಣೆಯೇ ? ಭಾವ ಬದುಕಿದ್ದಾಗ ನಿನ್ನ ಸಂಸಾರ ನಾಲ್ಕು ಜನ ನೋಡಿ ಭೀಷ್ ಎನ್ನುವಂತೆಯೇ ಇತ್ತು. ಹೋಗಲಿ. ಈಗ ನನಗೂ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಗೂ ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರ್ಷ ವ್ಯತ್ಯಾಸ. ನನಗೇನಾಗಿದೆ. ಬಡವರು. ಆದರೂ ನಾವು ದೇವರು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ತಿಂದುಕೊಂಡು ಹಾಯಾಗಿಲ್ಲವೇ ?”

“ಸರಿ. ಜಾತಕವಿದೆಯೋ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಅದು ಸರಿ ಹೋದರೆ ಆ ಮೇಲೆ ಮಾತನಾಡಿ ನೋಡೋಣ. ವಯಸ್ಸು ಹೆಚ್ಚಿಂಬು ದೊಂದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಗೋವಿಂದ ಉತ್ತಮನಾದ ವರ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಸಂದೇಹವೇ ಇಲ್ಲ”

ಜಾತಕಾನುಕೂಲ ಸರಿಹೋಗದೇ ಇದ್ದರೆ ಸಂಬಂಧ ತಪ್ಪಿಹೋಗುತ್ತದಲ್ಲ - ಎಂದೆನಿಸಿತು ಗುಂಡಪ್ಪನವರಿಗೆ.

“ಜಾತಕ ಗೀತಕ ನೋಡುವುದು ಬೇಡ, ನಾಗು. ಗೋವಿಂದ ಹುಡುಗಿಯ್ನು ಒಪ್ಪಿದರೆ ಸಾಕು. ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವೇ ಇಲ್ಲ.

ನಾಗರತ್ನಮ್ಮ ನಗುತ್ತಾ “ಇದೇನು ಗುಂಡಾ. ಹೀಗೆ ಬದಲಾಯಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿ. ಸಂಪ್ರದಾಯಸ್ಥನಾದ ನೀನು ಜಾತಕ ನೋಡುವುದೇ ಬೇಡವೆನ್ನುತ್ತೀಯೆ ?” ಎಂದರು.

“ನಾನೂ ಹೇಳುವುದೂ ಸಂಪ್ರದಾಯವೇ. ಆಂಕೈಗೂ ಲೆಂ (ಹೇಲ್ಲ) ಜಾತಕಗೀತಕಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮನೋನಿಶ್ಚಯವೇ ದೊಡ್ಡದು. ಮನೋನಿಶ್ಚಯವಾದ ವೇಲೆ ಜಾತಕ ನೋಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ”

“ಸು. ಬಿ.ಸು. ಗೋವಿಂದನೊಡನೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತೇನೆ”

“ಮಾತನಾಡುವುದಲ್ಲ. ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿ ಅವನನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಬೇಕು”

“ನೋಡೋಣ. ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವವನು ಅವನು. ನಾನಲ್ಲವಲ್ಲ”

ನಾಗರತ್ನಮ್ಮ ಆ ಮಾತು ಕೇಳಿದ ಗಳಿಗೆಯನಂತರ “ಗುಂಡಾ. ಇದಿಷ್ಟು ದಿನಗಳಿಂದ ಗೋವಿಂದನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಪ್ರಮಿಳೆಯನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂಬುದು ತೋರದೇ ಈಗ ನಿನಗೆ ತೋರಿದ್ದು ಅಶ್ಚರ್ಯ” ಎಂದರು.

“ನನಗೂ ಅದೇ ಯಾಕೆ ತೋರಲಿಲ್ಲ ಎನ್ನಿಸಿತು. ಅದೆಲ್ಲಾ ದೈವ ಪ್ರೇರಣೆ, ನಾಗು. ಅಗ ಅ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಬೇಡವಾಗಿತ್ತು. ಈಗ ಬೇಕೆನಿಸಿದೆ. ಅವನ ಲೀಲಾವಿಲಾಸಕ್ಕೆ ನಾವೇನು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ”

“ಒಳ್ಳೇ ಪರಮಾತ್ಮ, ಒಳ್ಳೇ ಲೀಲಾವಿಲಾಸ ! ನಿನ್ನ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಈ ದೇವರು ಸಿಕ್ಕಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಪರದಾಡುವ ಗತಿ ಬಂದಿದೆ”

“ಹಾಗೆನ್ನ ಬೇಡ. ಈ ಗೋವಿಂದನಿಗೆ ಯಾಕೆ ಪ್ರಮಿಳೆಯನ್ನು ಕೊಡಬಾರದು ಎಂದುಕೊಂಡನು ಹಾಗೇ ಯೋಚಿಸಿದೆ. ಮೊದಲೇ ಅವ

ನನ್ನು ಕೇಳಿದೆವು ಎಂದುಕೋ. ಇವನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದ ಎಂದು ಕೋ. ಆ ಹುಡುಗಿ ಬುದ್ಧಿ ಕೆಟ್ಟಿದ್ದಾಗ ಮದುವೆ ಬೇಡ ಎಂದಿದ್ದರೆ ಈ ಮದುವೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತೇ? ನನಗೂ ನಿನಗೂ ಈಗಿರುವಷ್ಟು ವಿಶ್ವಾಸ ಇರುತ್ತಿತ್ತೇ? ಬ್ರಹ್ಮ ಇವನೇ ಗಂಡನೆಂದು ಅವಳ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಮದುವೆ ಆಗುವಂತಹ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಈ ಬುದ್ಧಿ ನನಗೆ ಕೊಡದೇ ಮದುವೆ ಆಗುವಂತಹ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ನನಗೆ ತೋರಿಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಬ್ರಹ್ಮಲಿಖಿತವೇ ಇದು. ನೀನು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡು.

ನಾಗರತ್ನಮ್ಮ ನಗುತ್ತಾ "ನೋಡೋಣ. ನೀನು ಹೇಳುವ ಬ್ರಹ್ಮಲಿಖಿತ ಹೇಗಿದೆಯೋ?" ಎಂದರು.

"ಹಾಗಾದರೆ ಯಾವಾಗ ಕೇಳುತ್ತೀ?"

"ಎಲ್ಲಾ ನಿನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಏಳು ತಿಂಗಳಿಗೆ ಹಚ್ಚಿದವನ ಮಾತೇ. ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೀ. ಆಗಲೇ ಲಗ್ನ ಮಾಡಾಗ ಎಂಬರೆ ಏನು ಹೇಳಬೇಕು ಹೇಳು. ಸ್ವಲ್ಪ ತಡೆಮಾಕೋ. ಇನ್ನೂ ಅವನೊಂದಿಗೆ ಮಾತನಾಡಬೇಕು, ಮಾಡಬೇಕು"

ನಾಗರತ್ನಮ್ಮ ಅಣ್ಣನೊಂದಿಗೆ ಹೇಳುವಂತೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಮದುವೆಯ ವಿಷಯವನ್ನು ಗೊಣ್ಣಿವಿಂಚರಾಯನೊಡನೆ ಹೇಳಿದರು. ಅನಂತರ ಸ್ವಲ್ಪ ಬಲಾತ್ಕಾರವನ್ನೂ ಮಾಡಿದರು.

ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಗೊಣ್ಣಿವಿಂಚರಾಯ ಮದುವೆ ಬೇಡವೆಂದೇ ಇದ್ದ. ಇಂದಲ್ಲ. ಬಹಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಮದುವೆ ಬೇಡವೆಂದು ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಅವನ ತಾಯಿ ತಂದೆಗಳು ಅನುಕೂಲಿಸ್ಥರಲ್ಲ. ಕಷ್ಟದಿಂದ ಕಾರ್ಪಣ್ಯವ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಯಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಓದುವುದಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲಿ ಎಲ್ಲದೇ ದಿನವೂ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಾ ತಿನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಸಹ ಇಲ್ಲದೇ ಎಷ್ಟೋ ಪಡವಾಟಲು ಪಟ್ಟಿದ್ದ. ಜೀವನಹಳೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಮನೆಯನ್ನೂ ಮಾರಿ ಅವನ ತಂಗಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು. ಆ ಮೇಲೆ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಜೀವನ ನಡೆಯುವುದೇ ಕಷ್ಟವಾಗಿ ಬೇಗಕೂರಿನಲ್ಲಿ ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಂದು ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಹೊರೆಮಾಕೊಂಡು, ಊರಿಗೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಣವನ್ನು ಕಳಿ

ಸುತ್ತಿದ್ದ. ಹೀಗೆ ಗೋವಿಂದರಾಯನಿಗೆ ಮನೆ, ಸಂಸಾರಗಳೆಂದರೆ ತಲೆ ಚಿಟ್ಟು ಹಿಡಿದು ಹೋಗಿತ್ತು. ಅವನ ತಾಯಿ ಸಹ “ವಂಶಾಭಿವೃದ್ಧಿಗಾದರೂ ಆಗಲಿ. ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿ” ಎಂದು ಎಷ್ಟೋ ಹೇಳಿದ್ದರು. ಸಂಸಾರದಿಂದ ತನಗಾಗಿದ್ದ ತೊಂದರೆಯನ್ನು ನೆನೆದುಕೊಂಡಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಭಯವಾಗುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು. ಅವನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ.

ಆದರೆ ಅವನಿಗೆ ಮದುವೆಯ ವಿಷಯ ಆಗಾಗ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬರದೇ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಊರಿಗೆ ಹೋದಾಗ ತಾಯಿ ಮದುವೆಯ ವಿಷಯ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಯಾವಾಗಲಾದರೊಮ್ಮೆ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಕಾಗದ ಬರೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗಲ್ಲಾ ಅವನಿಗೆ ಮದುವೆಯ ವಿಷಯ ಜ್ಞಾಪಕ ಬರುವುದು.

ಮದುವೆ ಬೇಡವೆಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ನಿರ್ಧರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರೂ ಎಲ್ಲ ಗಂಡಸಿಗೂ ಇರುವಂತೆ ತನ್ನವಳೇ ಎಂದುಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದ ಹೆಣ್ಣಿನ ಜೊತೆ ಬೇಕು - ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ಆಶೆ ಬೂದಿಮುಟ್ಟಿದ ಕೆಂಡದಂತೆ ಕುಳಿತೇ ಇತ್ತು. ಅವನ ತಾಯಿ ಆಗಾಗ ಗಾಳಿ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬುದು ನಿಜ. ಆದರೆ ಅವರು ಬೀಸುತ್ತಿದ್ದ ಗಾಳಿ ಮೇಲಿನ ಬೂದಿಯನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿ ಕೆಂಡವನ್ನು ಕಳಕಳಿಸುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವಷ್ಟು ಬಲವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಗುಂಡಪ್ಪನವನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಟ್ಟು ಗೋವಿಂದರಾಯನೊಡನೆ ವಾಕಿಂಗ್ ಹೋಗಿದ್ದಾಗ ನಾಗರತ್ನಮ್ಮ ಹೇಳಿದರು.

“ಗೋವಿಂದ. ನಮ್ಮ ಅಣ್ಣ ಯಾಕೆ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ ಗೊತ್ತೇ ?”

ಗುಂಡಪ್ಪ ತಂಗಿಯನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಯಾಕೆ ಬರುತ್ತಾರೆಂಬುದು ಬಲು ದಿನಗಳು ಆ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ ಗೋವಿಂದರಾಯನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿರದೇ ಇರಲಿಲ್ಲ.

“ನೀವೂ ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಅವರೂ ಹೇಳಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಹೇಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಬೇಕು ?”

“ಅವರ ಎರಡನೇ ಮಗಳಿಗೆ ಗಂಡು ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ”

“ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳ ವೊದಲೇ ಯಾವುದೋ ಗಂಡು ಗೊತ್ತಾಗಿವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಿರಲ್ಲ”

“ಏನೋ ಒಂದು ರೀತಿಯಾಗಿ ಆಗಿತ್ತು. ಹುಡುಗಿ ಜಂತವ ಗೊಂಟೆ ಇದ್ದ ಹಾಗೆ ಇದ್ದಾಳೆ. ಆ ವರ ನನ್ನ ಮನಸಿಗೇ ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ವರನನ್ನು ಜಿನ್ನಾಗಿಲ್ಲವೆಂದುಕೊಂಡು ನಾನೇ ಬೇಡವೆಂದೆ”

“ಈಗ ಯಾವುದಾದರೂ ಗೊತ್ತಾಯಿತೋ ?”

“ಉಹುಂ, ಹಾಗಲ್ಲ. ಈ ಬಾರಿ ಗುಂಡಣ್ಣ ಬರುತ್ತಲೂ ನನಗೊಂದು ಯೋಚನೆ ಬಂದಿತು. ಗಂಡು ಹುಡುಕುವುದೇನೂ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ - ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ”

“ಯಾಕೆ, ಹುಡುಗಿಗೆ ಮದುವೆಯೇ ಬೇಡ ಎಂದು ಹೇಳಿವಿರಾ ?”

ನಾಗರತ್ನಮ್ಮ ಏನೋ ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ಹೊರಟರೆ ಮೂರು ಮತ್ತಾವ ಕಡೆಗೋ ತಿರುಗಿದಂತೆ ಆಕೆಗೆ ಭಾಸವಾಯಿತು.

“ಯಾಕೆ ಹೇಳಬಾರದು, ಗೋವಿಂದ. ಗಂಡಸರು ಮದುವೆಯಿಲ್ಲದೆಯೇ ಇರಬಹುದಂತೆ. ಹೆಂಗಸರು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೇ ಇರಬಾರದೇ ?”

ಗೋವಿಂದರಾಯ ನಗುತ್ತಾ “ಯಾಕಿರಬಾರದು, ಅತ್ತೆ. ಧಾರಾಳವಾಗಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ನಿಮ್ಮ ಅಣ್ಣಂದಿರು ಅವಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪುತ್ತಾರೆಯೇ ಎಂದು” ಎಂದ.

ಅವನು ನಾಗರತ್ನಮ್ಮನನ್ನು ಅತ್ತೆ ಎಂದೇ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದ.

“ಮಾತು ಎಲ್ಲಿಗೋ ಬಂದಿತು. ನಾನು ಆ ಹುಡುಗಿಗೆ ಮದುವೆ ಬೇಡವೆಂದು ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ಅವಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಗೋವಿಂದನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಬಿಡು ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ”

“ಅಯ್ಯೋ! ಆ ಮಾತೇಕೆ ಹೇಳಿದಿರಿ, ಅತ್ತೆ. ನಾನು ಮದುವೆಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ನಿನಗೇ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೆ ?”

“ಮದುವೆಯನ್ನೇ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ನಿಂತಿರುವುದಕ್ಕೆ ನೀನೇನು ಕೋಟಿ ಬಾಗಿಲಿನ ಹನುಮಂತರಾಯನೇ ?”

“ಹಾಗಲ್ಲ. ಮದುವೆ, ಮಕ್ಕಳು, ಸಂಸಾರ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಜಿಗುಪ್ಸೆ ಬಂದುಬಿಟ್ಟಿದೆ”

ಗೋವಿಂದರಾಯನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಜಿಗುಪ್ಸೆಯ ಕಾರಣ ನಾಗರತ್ನಮ್ಮ ನಮಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತಿತ್ತು.

“ನೀನು ಬಹಳ ಬುದ್ಧಿವಂತ ಅಂದುಕೊಂಡಿದ್ದೀಯೇ. ವಿನಾ ನಿನಗೆ ಲೋಕಾನುಭವವಿಲ್ಲ, ಗೋವಿಂದ. ನೀನು ಆಗಿನ್ನೂ ಹುಡುಗ. ನಮ್ಮ ಯಜಮಾನರು ಬದುಕಿದ್ದಾಗ ನಿಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದುದುಂಟು. ನಿಮ್ಮ ಮನೆ ಎಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು. ಒಲ್ಲೆಯಾ? ನಿಮ್ಮಷ್ಟನ ಸಂಪಾದನೆ ಕಟ್ಟಿದ ಗೂಟೆ ಹಾಕಿದ ಹುಲ್ಲು ಎಂಬಂತೆ ಒಂದೇ ವಿಧವಾಗಿದ್ದಿತು. ಆದರೆ ಕಾಲ ವೈಸೃತೃವಾಗಿ ಹೋಗಿ ಅವರು ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡರು. ನಿಮಗೆಲ್ಲಾ ತೊಂದರೆಯಾಯಿತು. ಯಾವಾಗಲೋ ಒಮ್ಮೆ ಕಷ್ಟವಾಯಿತೆಂದು ಹೇಳಿ ಮದುವೆಯೇ ಬೇಡವೆನ್ನುವುದು ಕೇವಲ ಹುಚ್ಚುತನ”

“ನೀವು ಹೇಳುವುದು ನಿಜ. ಅತ್ತೆ. ಆದರೆ ನನಗೆ ಈ ಮದುವೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಬೇಜಾರು ಬಂದುಬಿಟ್ಟಿದೆ”

“ಸುವ್ರೀ ಎಂದರೆ ರಾಗ ಎತ್ತುತ್ತೀಯಲ್ಲಾ ನನ್ನ ಮಾತು ಕೇಳು. ನನ್ನ ಸೋದರಸೋಸೆ ಎಂದು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಹುಡುಗಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದಾಳೆ. ರತಿಯಂತೆ ಇದ್ದಾಳೆ. ಎಸ್ಸೆಸ್ಸೆಲ್ಲಿ ಓದಿದ್ದಾಳೆ”

“ಹುಡುಗಿಯ ರೂಪ, ಓದುಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ನಾನು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ—”

“ನಿನ್ನ ವಿತಂಡವಾದವೆಲ್ಲವೂ ಬಿಡು. ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ನೋಡು. ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾಗದಿದ್ದರೆ ಬೇಡ. ನಾನು ಬಲಾತ್ಕಾರ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ”

“ನಾನು ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದೆನಲ್ಲಾ. ರೂಪಗೀಪದ ವಿಷಯ ಮುಖ್ಯವಲ್ಲ. ನಾನೇನಾದರೂ ಮದುವೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಾದರೆ ಹುಡುಗಿ ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಕುರೂಪಿಯಾಗಲ್ಲದೇ ಅರೋಗ್ಯವಂತಳಾಗಿದ್ದರೆ ಸಾಕು”

“ಹಾಗಾದರೆ ಪ್ರಮಿಳೆಯನ್ನು ಮದುವೆಮಾಡಿಕೋ. ಅರೋಗ್ಯವಾಗಿ ದ್ದಾಳೆ. ಲಕ್ಷಣವಾಗಿದ್ದಾಳೆ”

“ಅದಲ್ಲ, ಅತ್ತೆ. ಮದುವೆಯೇ ನನಗಿಷ್ಟವಿಲ್ಲವೆಂದು ನಾನುಹೇಳಿದ್ದು”

“ನಮ್ಮ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಬೇಕಾದರೆ ಮಾಡಿಕೋ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು. ಮದುವೆಯಂತೂ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕು. ಬಹಳ ದಿನಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಈ ವಿಷಯ ನಿನಗೆ ಹೇಳಬೇಕೆಂದಿದ್ದೆ. ನಿಮ್ಮನ್ನು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಹೊಡೆದುಕೊಂಡು ಸಾಯುತ್ತಾರೆ. ಇರುವ ಒಬ್ಬ ಮಗನೂ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡನಲ್ಲ ಎಂದು ಗೋಳುಗರೆಯುತ್ತಾರೆ”

ಗೋವಿಂದರಾಯ ಅವರ ಮಾತಿಗೆ ಏನೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ನಾಗರತ್ನಮ್ಮ ನವರೂ ಮುಂಜೆ ಮಾತನಾಡಲಿಲ್ಲ.

ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಆ ದಿನ ಲಾಲ್ ಬಾಗ್ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟಿದ್ದರು. ಒಳಗಡೆಯೂ ಹೋದರು. ಗೋವಿಂದರಾಯ ಯಾವುಯಾವುದೋ ಬೇರೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ನೋಡಿದ. ನಾಗರತ್ನಮ್ಮ ಒಂದೊಂದೇ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಜನಾಬು ಹೇಳಿದರು. ಅವರಿಗೆ ಅಸಮಾಧಾನವಾಗಿದೆ ಎಂದುಕೊಂಡ ಗೋವಿಂದ.

ಆಡುವುದಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರೂ ಇಲ್ಲವೇ ಮೌನವಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ವಾಕಿಂಗ್ ರುಚಿಸಲಿಲ್ಲ. ಲಾಲ್ ಬಾಗ್ ಹೊಟೆಲನ್ನು ಒಂದು ಲಾಂಡ್ ಹೊಡೆದುಕೊಂಡು ಹಿಂತಿರುಗಿದರು.

ಮನೆಯ ಕಡೆಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವಾಗ ಗೋವಿಂದರಾಯ “ಯಾಕತ್ತೆ. ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಅಸಮಾಧಾನವೇ” ಎಂದು ಕೇಳಿದ.

“ಅಸಮಾಧಾನವೇನೂ ಇಲ್ಲವು. ಯಾಕೆ ಅಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿ”

‘ಹಾಗಾದರೇ ನೀವು ಮಾತೇ ಆಡುವುದಿಲ್ಲ. ಏನೋ ಒಂದು ತರಹವಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದೀರಿ?’

“ಇನ್ನೇನು ಮಾಡಲಿ. ಮಾತನಾಡಿದರೆ ತಾನೇ ಯಾರು ನನ್ನ ಮಾತು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ನಾನೂ ಹೆಂಗಸು. ಹೆಣ್ಣಿನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವ ಆಸೆ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಇವೆ. ಮಗ ಅಂತ ಒಬ್ಬನಿರಬೇಕು. ಅವನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಮಂಗಳಾಕ್ಷತಿ ಬಿದ್ದದ್ದು ನೋಡಬೇಕು. ಮನೆಗೆ ಸೊಸೆ ಬಂದು ಓಡಿಯಾಡುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂತೋಷಪಡಬೇಕು-ಎಂದೆಲ್ಲಾ

ಇದೆ. ಆದರೆ ನಾವು ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಬರಬೇ ಇರುವುದಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಆಸಪಟ್ಟರೆ ಹೇಗಾಗುತ್ತದೆ? ನಾನೇನೂ ಗೊಡ್ಡಿಯಲ್ಲ. ನನಗೂ ಒಬ್ಬ ಮಗನಿದ್ದ ಬದುಕಿದ್ದಿದ್ದರೆ ಅವನಿಗೂ ನಿನ್ನ ವಯಸ್ಸೇ. ಅವನೇ ಇದ್ದಿದ್ದು ಸೊಸೆ ಮನೆಗೆ ಬರಬೇಕು-ಎಂದು ನಾನು ಆಸೆ ಪಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಅವನು ನನ್ನ ಆಸೆಯನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದನೇ? ಎಲ್ಲದಕ್ಕೂ ಪುಣ್ಯವಿದೆಕು”

ಅ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಗೋವಿಂದರಾಯನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಕಲ್ಲೋಲವಾದಂತಾಯಿತು.

ಎಲ್ಲಿಯೋ ಹೋಟೆಲಿನಲ್ಲಿತ್ತು ತನ್ನನ್ನು ಆಕೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡರೆಕೇ-ಎಂಬುದು ಅವನಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಈಗಂತೂ ಕೈತುಂಬಾ ಸಂಬಳ ಬರುತ್ತದೆ. ಅಗ ತಾನು ಈ ಮನೆಗೆ ಸೇರುವ ಮೊದಲು ಊರಿಗೆ ಕಳಿಸಿಬಿಟ್ಟರೆ ಉಳಿದ ಹಣ ಕಾಫೀ ತಿಂಡಿಗಾದರೆ ಊಟಕ್ಕೆ ಸಾಕಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಂತಹ ಕಷ್ಟಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈಕೆ ಅಶ್ರಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಒಂದು ದಿನವಾದರೂ ಒಂದು ಕಾಸು ಕೇಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಇರಲಾರಂಭಿಸಿದ ನಂತರ ಊರಿಗೆ ಹಣ ಕಳುಹಿಸಿ, ಐದುರೂಪಾಯಿ ಖರ್ಚಿಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಉಳಿದುದನ್ನು ಆಕೆಗೆ ಕೈಗೆ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದ. ನಾಗರತ್ನಮ್ಮ “ನೀನೊಬ್ಬನು ಊಟಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋದರೆ ನನಗೆ ಸಪ್ಪವೇ? ನಿನ್ನ ಹತ್ತಿರ ದುಡ್ಡು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ನಾನೇನು ಹೋಟೆಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆಯೇ? ನೀನೇ ಖರ್ಚಿಗಿಟ್ಟುಕೋ” ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದರು. ಅನಂತರ ಮನೆಗೆ ಸಾಮಾನು ತರಲು ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟಿದ್ದ. ಖಚಿತವಾಗಿ ಅದನ್ನು ತರಕೂಡದೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದರು. ಈಗೀಗ ಸಂಬಳ ಹೆಚ್ಚಿದ ಮೇಲೆ ಸೋಪೋ ಕಾಫಿಪುಡಿಯೋ, ತರಕಾರಿಯೋ ತಂದರೆ ಬೇಡವೆನ್ನುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದೊಂದು ದಿನ ಅವರೇ ತರುವುದಕ್ಕೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಆಕೆ ತನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಯಾಕೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ವಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂವ ಇದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಎಷ್ಟು ಯೋಚಿಸಿದರೂ ಗೋವಿಂದರಾಯನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಈಗ “ನನ್ನ ಮಗ ಬದುಕಿದ್ದರೆ ನಿನ್ನ ವಯಸ್ಸಿನವನೇ ಆಗಿರುತ್ತಿದ್ದ” ಎಂದು

ಹೇಳುತ್ತಲೂ ತನ್ನನ್ನು ತಮ್ಮ ಮಗ ಎಂದುಕೊಂಡೇ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಈಕೆ ಎಂದು ಅವನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬೋಧೆಯಾಯಿತು.

“ನನ್ನ ಮಗನೇ ಬದುಕಿದ್ದು ನೋಸೆ ಮನೆಗೆ ಬರಬೇಕು ಎಂದು ನಾನು ಆಸೆಪಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಅವನು ನನ್ನ ಆಸೆಯನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದನೇ?” ಆ ಕಡೆಯ ತಬ್ಬಗಳು ಗೋವಿಂದರಾಯನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಸಿದವು.

ಅವನು ಉದ್ರೇಕದಿಂದ “ಅತ್ತೆ. ನಾನು ಮದುವೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ನಿಮ್ಮ ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಆಗಲೆಂದು ಹೇಳಿಬಿಡಿ” ಎಂದ.

ನಾಗರತ್ನಮ್ಮ “ಹುಂ” ಎಂದರು. ಮಾತನಾಡಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಕೊರಳು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದಿತು.

ಇಬ್ಬರೂ ಮನೆಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿದರು. ಮನೆಗೆ ಬಂದಮೇಲೆ ನಾಗರತ್ನಮ್ಮ ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆಯೇನೋ ಎಂದು ಗೋವಿಂದರಾಯ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದ. ಊಟಮಾಡುವಾಗ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುತ್ತಾರೆಯೇನೋ ಎಂದು ನೋಡಿದ. ಆಕೆ ಆ ವಿಷಯವನ್ನೇ ಮಾತನಾಡಲಿಲ್ಲ.

ಆ ಅತ್ತೆಗೆ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಲು ಅವನೇನು ಬೇಕಾದರೂ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದ.

ಊಟವಾಗಿ ಗುಂಡಪ್ಪ ಹೆಜಾರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೂ ಗೋವಿಂದರಾಯ ತಾನಾಗಿ ಬಂದು ಹೇಳಿದ.

“ಗುಂಡಪ್ಪನವರೇ! ತಮ್ಮ ಮಗಳು ಪ್ರಮಿಳೆಯನ್ನು ಮದುವೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಅತ್ತೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ನಾನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಮುಂದಿನ ಏರ್ಪಾಟು ಏನು ಬೇಕೋ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿರಿ”

ಗುಂಡಪ್ಪನವರಿಗೆ ಆ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಕಕ್ಕಾಬಿಕ್ಕಿಯಾಯಿತು. ಅವರು ಏನು ಮಾತನಾಡುವುದಕ್ಕೂ ತೋರದೇ ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ನೋಡಿದರು. ಅಷ್ಟುಹೊತ್ತಿಗೆ ನಡುಮನೆಯಿಂದ ಬಂದ ತಂಗಿಯ ಮುಖವನ್ನು ಈಕ್ಷಿಸಿದರು.

ನಾಗರತ್ನಮ್ಮ “ಗುಂಡಣ್ಣಾ. ಗಂಡು ಒಂದು ವಿಧವಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಕರೆಸು. ಅವನೊಂದುಬಾರಿ ನೋಡಲಿ” ಎಂದರು.

“ಅದೇನೂ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ ಅತ್ತೆ. ನಾನು ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ನೋಡ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ”

“ಹಾಗೆಂದರೆ ಹೇಗೋ! ಮದುವೆ ಎಂದರೆ ಗಂಡು ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು”

“ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಈಗ ಒಪ್ಪುವ ಬಿಡುವ ಪ್ರಶ್ನೆಯಿಲ್ಲ. ನೀವು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದಿರಿ. ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ನೀವು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದರಾಯಿತು”

ನಾಗರತ್ನಮ್ಮ “ಅದು ಸರಿ. ಹುಡುಗಿ ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ಒಪ್ಪಬೇಕೋ ಬೇಡವೋ?” ಎಂದರು.

“ಹಾಗಾದರೆ ಆಗಬಹುದು. ಆ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಕರೆಸಿ. ಆದರೆ ಅವಳು ನನ್ನನ್ನು ಒಪ್ಪದಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಮಾತಿಲ್ಲ”

“ಇಲ್ಲ, ಗೋವಿಂದು. ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಮಾತಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ನಾಗರತ್ನಮ್ಮ ನಕ್ಕರು.

ಆಕೆಯ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ನಗುವನ್ನು ಕಂಡು ಗೋವಿಂದರಾಯನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಎಷ್ಟೋ ತೃಪ್ತಿಯಾಯಿತು.

ಗೋವಿಂದರಾಯ ಆಗಲಿ ಎಂದರೆ ಆಯಿತು ಎಂಬಂತೆ ಯಾವುದೂ ಅವಸರವಾಗಿ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕೆಲಸವೂ ಸಾಂಗೋಪಾಂಗವಾಗಿ ಗಿಯೇ ನೆರವೇರಿತು. ನಾಗರತ್ನಮ್ಮನವರು ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಸ್ಕೂಲಿಗೆ ರಜಾ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಜೋಯಿಸರನ್ನು ಕರೆಸಿ ನಧೂವರರ ಜಾತಕ ತೋರಿಸಿದರು.

ಜೋಯಿಸರು ಎರಡು ಗಳಿಗೆಗಳ ಕಾಲ ಜಾತಕವನ್ನು ನೋಡಿ “ಎಲ್ಲಾ ಸರಿಯಾಗಿದೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

ಹಾಗೆ ಹೇಳಿದರೂ ಅವರ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಏನೋ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿತ್ತು.

“ಏನು ಜೋಯಿಸರೇ. ಏನೋ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆಮುಂದೆ ನೋಡುತ್ತಿರುವಂತಿದೆ. ಸಂಕೋಚಪಡ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಏನಿದ್ದರೂ ಹೇಳಿರಿ. ಜಾತಕಗಳಲ್ಲಿ ದೋಷವೇನಾದರೂ ಇದೆಯೇ?”

“ಹರಿಹರಿ. ಜಾತಕಗಳು ಪ್ರಾಶಸ್ತವಾಗಿವೆ, ಆದರೆ ಒಂದು ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಯಾರಾವರೂ ನೋಡಿದರೆ ಏನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆಯೋ ಎಂದು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ”

ಗುಂಡಪ್ಪನವರು ಗಾಬರಿಯಾಗಿ “ಏನು, ಆ ಒಂದು ವಿಷಯ?” ಎಂದರು.

“ಅದೇನು ಪ್ರಮಾದದ ವಿಷಯವಲ್ಲ. ಇಬ್ಬರದೂ ಏಕನಕ್ಷತ್ರವಾಗುತ್ತದೆ”

“ಅದೇನು ದೋಷವೋ?”

“ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿವೆನಲ್ಲಾ. ದೋಷವಲ್ಲ. ಪತಿಪತ್ನಿಯರದು ವಿಭಿನ್ನ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಾದರೆ ಒಬ್ಬರಿಗೆ ಚಿನ್ನಾಗಿಲ್ಲದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ನಕ್ಷತ್ರಬಲ ದಿಂದ ಅನುಕೂಲವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಏಕನಕ್ಷತ್ರವಾದರೆ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಕಷ್ಟಸುಖ ಗಳು ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತವೆ”

ನಾಗರತ್ನಮ್ಮನವರು “ಹಾಗಿದ್ದರೇನು ಮದುವೆ ಮಾಡಬಾರದೇ, ಜೋಯಿಸರೇ?” ಎಂದರು.

“ಯಾಕೆ ಮಾಡಬಾರದು. ಭೇಷಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡಬಹುದು. ಏಕ ನಕ್ಷತ್ರವಾದರೂ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ. ಆನಾನುಕೂಲವೇನೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾರಾವರೂ ಇದನ್ನೇ ಒಂದು ದೋಷವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದಲ್ಲ- ಎಂದು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ”

ಗುಂಡಪ್ಪನವರು ಹತಾಶರಾಗಿ “ಈಗೇನು ಮದುವೆ ಮಾಡುವುದು ಸಾಗು” ಎಂದರು.

“ಅದಕ್ಕೇನು ಪರವಾಯಿಲ್ಲ, ಗುಂಡು. ಏಕನಕ್ಷತ್ರವಾದರೆ ಪರವಾಯಿಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದಾರೆ, ಜೋಯಿಸರು”

“ಹೌದಮ್ಮ. ಏನೂ ಪರವಾಯಿಲ್ಲ. ನೀವೇನೂ ಯೋಚನೆಮಾಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ನಾನು ಬೇಕಾದರೆ ಹತ್ತಾರು ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ ಗ್ರಂಥಗಳಿಂದ ಆಧಾರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಹೇಳಬಲ್ಲೆ”

“ತಾವು ಅಷ್ಟೇನೂ ಶ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ, ಜೋಯಿಸರೇ.”

ಆ ಹುಡುಗಿಯ ಜಾತಕದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಬವಲಾವಣೆ ಮಾಡಿ ತಂದುಕೊಟ್ಟುಬಿಡಿ”
ಜೋಯಿಸರಿಗೆ ಇವೆಲ್ಲಾ ಮಾನುಲು ಕೆಲಸ. ನೂರು ಸುಳ್ಳುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಒಂದು ಮದುವೆ ಮಾಡಬಹುದು ಎಂದು ಶಾಸ್ತ್ರವಿರುವಾಗ ಒಂದು ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿದರೆಂತಹ ದೋಷ.

“ಓಹೋ! ಅವಕ್ಕೇನು. ನಾಳೇ ಬೆಳಗಾಗ ತಂದುಬಿಡುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಜೋಯಿಸರು ಬಿಟ್ಟೊಂಡರು.

ಅದೇದಿನ ನಾಗರತ್ನಮ್ಮ ಗೋವಿಂದರಾಯನಿಗೆ ಮದುವೆ ಗೊತ್ತಾಗಿದೆ ಎಂದೂ ಕೂಡಲೇ ಬರಬೇಕೆಂದೂ ಅವನ ತಾಯಿತಂದೆಗಳಿಗೆ ಕಾಗದ ಬರೆದರು. ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರಮಿಳೆಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಕೂಡಲೇ ಹೊರಟು ಬರಬೇಕೆಂದು ಕುಮುದಿಗೆ ಕಾಗದ ಬರೆಯಲಾಯಿತು. ಒಂದೆರಡು ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಎಲ್ಲರೂ ಬಂದಿಳಿದರು.

ಹುಡುಗಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಏನು ಅಕ್ಷೇಪಣೆಯನ್ನೂ ಹೇಳುವಂತೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಜೋಯಿಸರು ತಯಾರುಮಾಡಿದ ಜಾತಕದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ಅಷ್ಟೇ. ಯಾರೂ ಏನೂ ಹೇಳುವಂತೆ ಇಲ್ಲರಲಿಲ್ಲ.

ಆದೇ ವಾರದಲ್ಲಿ ಲಗ್ನಪತ್ರಿಕೆಯೂ ಆಯಿತು.

ಎಲ್ಲ ಮದುವೆಯಾದ ಹೆಣ್ಣುಗಳಿಗೂ ಅತ್ತೆಯ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವ ಹೊಸದರಲ್ಲಿ ಬರುವಂತಹ ಅಕಾರಣವಾದ ಭಯ ಸಂಕೋಚಗಳು ಪ್ರಮಿಳೆಗೆ ಬರಲೇ ಇಲ್ಲ. ನಾಗರತ್ನಮ್ಮನವರ ಮನೆಯೇ ಅವಳ ಅತ್ತೆಯ ಮನೆ. ಒಂದೇ ಮನೆಯ ಒಂದು ಕೋಣೆಯಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಕೋಣೆಗೆ ಬಂದ ಹಾಗಿತ್ತು ಅವಳು ಅತ್ತೆಯ ಮನೆಗೆ ಬಂದುದು.

ನಾಲ್ಕುದಿನದ ಮದುವೆ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ನಾಗರತ್ನಮ್ಮ ನಗುತ್ತಾ “ನಮ್ಮ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ನನ್ನೊಡನೆ ಕಳುಹಿಸಿ ಬಿಡಿ” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

ಗಂಡವನವರು “ಮದುವೆಮಾಡಿಸಿ ಮಗಳ ಕನ್ಯಾಸರೆ ಬಿಡಿಸಿದೆ. ಮಹರಾಯಳಾಗಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಮ್ಮ. ಅವಳು ಇನ್ನುಮುಂದೆ ನಮ್ಮ ಮಗಳಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಮಗಳು” ಎಂದರು.

ಮಗಳನ್ನು ಗಂಡನ ಮನೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಲು ಪ್ರಮಿಳೆಯ ತಾಯಿ ತಂದೆ ಗಳು ಸಿದ್ಧವಾಗಿಯೇ ಇದ್ದರು. ಒಂದು ಆತಂಕವಿತ್ತು. ನೊಂದಲಿನ ಕಾಲ ನಾಗಿದ್ದರೆ ಮೂರು ತಿಂಗಳಲ್ಲ, ಆರು ತಿಂಗಳು ಬೇಕಾದರೂ ಕಳಿಸಬಹುದಾದ್ದಾಗಿತ್ತು. ಈಗ ಹಾಗೆ ಆಗುತ್ತದೆಯೇ? ವಯಸ್ಸಾದವರು. ಬುದ್ಧಿ ತಿಳಿದ ಹುಡುಗರು. ಯಾವ ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಏನೋ? ಕಳಿಸುವಾಗ ಒಳ್ಳೆಯ ದಿನ

ನೋಡಿ, ಪುನಸ್ಸಂಧಾನ ಮುಗಿಸಿಯೇ ಕಳಿಸಬೇಕು. ಸಂಪ್ರದಾಯಸ್ಥರಾದ ಅವರಿಗೆ ಮದುವೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೆಯೇ ಪುನಸ್ಸಂಧಾನದ ವಿರ್ಪಾಟುಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಸರಿತೋರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಹೂವಿನ ಸರವೆತ್ತಿದಂತೆ ಎಲ್ಲಾ ಸುಸೂತ್ರವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಇದೂ ನಡೆದುಹೋಗಲಿ ಎಂದು ಒಪ್ಪಿ ಕೊಂಡು ನೆರವೇರಿಸಿದರು.

ಅನಂತರ ಎಲ್ಲರೂ ಶಿವನಸಮುದ್ರದಿಂದ ಹೊರಟರು. ಮಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬರಲು ಗುಂಡಪ್ಪನವರೂ ವಾರ್ಪತಮ್ಮನವರೂ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬರಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಶಿವಮೊಗ್ಗಿಗೆ ಹೊರಡುವ ಕುಮುದೇ ಅವಳ ಮಕ್ಕಳು ಪತಿರಾಯ, ದೇವನಹಳ್ಳಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಗೋವಿಂದರಾಯನ ತಂದೆ ಶಾಮರಾಯರೂ ಶಾಂತಮ್ಮನವರೂ, ಬಳ್ಳಾರಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಗೋವಿಂದರಾಯನ ತಂಗಿ ಸುಶೀಲಾ ಅವಳ ಮಕ್ಕಳೂ, ಗಂಡ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬಂದೇ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ನಾಗರತ್ನಮ್ಮ ಬಲಾತ್ಕಾರಮಾಡಿ ಮುಂದೆ ಹೋಗುವವರನ್ನು ಎರಡು ದಿನ ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡೇ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಬಲಾತ್ಕಾರಮಾಡಿ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡರು.

ಎರಡು ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಅವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕಳಿಸಿಬಿಡಲು ನಾಗರತ್ನಮ್ಮ ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ರಜಾ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಕುಮುದೇಯ ಗಂಡ ಶಿವಸ್ವಾಮಿ ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಶಿವಮೊಗ್ಗಿಗೆ ಹೊರಟುಹೋದ. ನಾಸ್ತವವಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ರಜಾ ಇರಲೂ ಇಲ್ಲ.

ಪ್ರಮಿಳೆಗೆ ಸುಶೀಲೆಯು ಹೊಸಸರಿಚಯ. ಆದರೂ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಆ ಆರೇಳು ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಅಕ್ಕತಂಗಿಯರಂತಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದರು. ಅಣ್ಣ ಮದುವೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹಟಹಿಡಿದಿದ್ದು ಸುಶೀಲೆಗೂ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಅನಂತರ ಮದುವೆಯು ಗೊತ್ತಾಗಿ ಅವಳಿಗೆ ಕಾಗದ ಹೋಗುತ್ತಲೇ ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿಗಾದ ಸಂತೋಷ ಅಷ್ಟಿಷ್ಟಲ್ಲ. ಅವಳ ಗಂಡ ವಾಸುದೇವಯ್ಯ "ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ನೀನೇ ಹೋಗಿಬಾ" ಎಂದು ಹೆಂಡತಿಗೆ ಹೇಳಿದ್ದ ಇರುವ ಒಬ್ಬನೇ ಒಬ್ಬ ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಮದುವೆಯಾಗುವಾಗ ತಾನು ಒಂಟಿಯಾಗಿ

ಹೋಗಿ ನಿಂತುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅವಳಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಹಟಹಡಿದು ಗಂಡನನ್ನು ಕರೆಸುಕೊಂಡೇ ಬಂದಿದ್ದಳು.

ಸುಶೀಲೆ ನಾಗರತ್ನಮ್ಮನವರನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಆರಿಯಳು. ಆಣ್ಣನು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಯಾರೋ ಸಂಬಂಧಿಪರ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾನೆಂಬುದಷ್ಟು ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಮದುವೆಗೆ ಒಪ್ಪದೇ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಆಣ್ಣ ನಾಗರತ್ನಮ್ಮನವರ ಸೋದರ ಸೊಸೆಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುತ್ತಾನೆಂದು ತಿಳಿದು ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹಲವಾರು ಬಗೆಯ ಸಂದೇಹಗಳು ಬಂದುವು. ಆತನಿಗೆ ಉಪಕಾರಮಾಡಿದ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯಕ್ಕೆ ಅವರ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಯಾರನ್ನೋ ಮದುವೆಯಾಗಲು ಒಪ್ಪಿ ಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆಂದು ಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಆಣ್ಣನಿಗೆ ಮದುವೆ ಎಂಬುದು ಸಂತೋಷಕರವಾಗಿದ್ದರೂ ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಯಾವಳೋ ಕಂಡುಗಿಯನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿ ಬಂತಲ್ಲ ಎಂಬ ಭಾವನೆ ತಾನು ನೋಡಬೇಡಿ ಇದ್ದ ಹುಡುಗಿಯಲ್ಲಿಯೂ ತನ್ನ ಅಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿತ್ತು.

ಆದರೆ ಪ್ರಮಿಳೆಯನ್ನು ನೋಡಿದೊಡನೆಯೇ ಅವಳ ಅಸಮಾಧಾನವು ಮಾಯವಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ಅಂತಹ ಒಳ್ಳೆಯ ಅತ್ತಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದು ಪುಣ್ಯವೆಂದು ಸಂತೋಷಭರಿತಳಾದಳು. ಮದುವೆಯ ಎರಡು ದಿನಗಳ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಆರಂಭವಾದ ಅವರ ಗೆಳೆತನ ಮದುವೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಮುಂದುವರಿದು ನಾಗರತ್ನಮ್ಮನವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮೊಕ್ಕಾಂ ಮಾಡಿದ್ದಾಗಲೂ ಬೆಳೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿತ್ತು.

ನಿಧಿಯಿಲ್ಲದೇ ಸುಶೀಲೆಯು ಬಳ್ಳಾರಿಗೆ ಹೋರವಲೇಬೇಕಾಗಿ ಬಂದಾಗ ಆ ಅಗಲಿಕೆ ಅನರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಕಷ್ಟವಾಯಿತು.

ನಾಲ್ವಾರು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಗುಂಡಪ್ಪನವರೂ ಪತ್ನಿ ಸಮೇತರಾಗಿ ಹೊರಟು ಹೋದರು. ವೃದ್ಧ ದಂಪತಿಗಳಾದ ಶಾನುರಾಯ ಶಾಂತಮ್ಮನವರುಗಳು ಯಾವ ನೆಪವನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಹದಿನೈದು ದಿನಗಳು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇರಬೇಕಾಯಿತು.

ಕಡೆಗೆ ಮನೇಕಡೆ ಯಾರೂ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವವರಿಲ್ಲವೆಂದು ಅವರೂ ಹೊರಡಲುದ್ಯುಕ್ತರಾದರು. ತಮ್ಮ ಮಗನಿಗೆ ಹೇಳಿ ಒಪ್ಪಿಸಿದರು. ಅದು

ಅವರಿಗೇನೂ ಕಷ್ಟವಾಗಲಿಲ್ಲ. ನಾಗರತ್ನಮ್ಮನವರನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿದರೆ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಒಪ್ಪಿಸಿದಂತೆಯೇ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಒಂದು ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಾಮರಾಯರು “ನಾಗರತ್ನಮ್ಮನವರೇ, ನಾವು ನಾಳೇ ಬೆಳಗ್ಗಿನ ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ” ಎಂದರು.

“ಅವರುಗಳಂತೂ ರಜಾಗಳಿಲ್ಲ. ನಿಮಗೇನು ಅವಸರ?”

“ನನಗೆ ಕಚೇರಿಯೇ ಕೊತ್ವಾಲಿಯೇ ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಿಮ್ಮ ಕಾಗದ ನೋಡಿದವರೇ ಬಂದುಬಿಟ್ಟಿವು. ಈಗಾಗಲೇ ತಿಂಗಳ ಮೇಲಾಯಿತು. ಮನೆಗೆ ಬೇಗಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬಂದುಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ಬೇಗವೇನು ನಂಬಿಕೆ? ಈಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಗಲುಹೊತ್ತೇ ಬೇಗಗಳನ್ನು ಒಡೆದು ಇರುವುದನ್ನು ದೋಚಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಇರುವ ನಾಲ್ಕುಪಾತ್ರೆ ಪಡಗಗಳೂ ಹೋದರೇನು ಗತಿ”

ಆ ಮಾತುಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಗೋವಿಂದರಾಯನೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ.

ಅವನು ನಗುತ್ತಾ “ಅಲ್ಲಿರುವ ಪಾತ್ರೆಪಡಗಗಳು ಹೋಗುತ್ತದೆಂದು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ” ಎಂದ.

ಮಗನ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಆ ಮುದುಕರಿಗೆ ಕೋಪ ಬಂದಿತು.

“ನಿನಗೇನಪ್ಪ. ನೂರಾರು ರೂಪಾಯಿ ಸಂಬಳ ಬರುವ ಸರದಾರ.

ನನುಗೆ ಮುದುಕಲು ಪಾತ್ರೆ ಪಡಗಗಳೇ ಹೆಚ್ಚು”

ಗೋವಿಂದರಾಯನಿಗೆ ಮನಸ್ಸು ಚುಚ್ಚಿದಂತಾಯಿತು. ತಾನು ಆ ಮಾತು ಹೇಳಬಾರದಾಗಿದ್ದಿತೆಂದುಕೊಂಡ.

“ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದು ಆ ಅರ್ಥದಲ್ಲಲ್ಲಪ್ಪ. ನೀವು ಇನ್ನೂ ನಾಲ್ಕು ದಿನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕೆಂಬ ಅವೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಹೇಳಿದೆ”

ತಪ್ಪು ಮಾತಾಡಿದೆ ಎಂದು ಪರಿತಾಪ ಪಟ್ಟುಕೊಂಡ ಭಾವವನ್ನು ಮಗನ ಮಾತಿನಿಂದ ಗ್ರಹಿಸಿದ ಶಾಮರಾಯರು “ನೀನು ಹೇಳುವುದು ಸರಿ. ಆದರೆ ಈಗ ತಾನೇ ಶುಭಕಾರ್ಯವಾಗಿದೆ. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕಳ್ಳತನಗಳ್ಳು

ತನಗಳಾದರೆ ಅಸಶಕುನ. ಹಾಗಾಗಬಾರದು. ಅದರಿಂದಲೇ ನಾನು ಹೋಗಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು” ಎಂದರು.

ಅವರು ಶುಭಕಾರ್ಯವಾದ ಮೇಲೆ ಅಸಶಕುನವಾಗಬಾರದು ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಮೇಲೆ ಆ ಮಾತಿಗೆ ಪ್ರತಿ ಹೇಳಲು ಯಾರಿಗೂ ಬಾಯಿ ಬರಲಿಲ್ಲ.

ಅದೇ ದಿನ ಶಾಂತಮ್ಮನವರು ನಾಗರತ್ನಮ್ಮನವರನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ನೋಡಿ “ನೀವು ತಪ್ಪು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ನನ್ನದೊಂದು ಆಸೆಯಿದೆ, ಹೇಳುತ್ತೇನೆ” ಎಂದರು.

“ಅದಕ್ಕೇನು, ಹೇಳಿ ಶಾಂತಮ್ಮನವರೇ!”

“ನಾಲ್ಕು ದಿನ ಪ್ರಮಿಳೆಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದಿದೆ”

“ಓಹೋ ! ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ. ನನ್ನನ್ನು ಕೇಳಿ ಅದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆ ? ಹೊಸದಾಗಿ ಮದುವೆ ಮಾಡಿದ ತಾಯಿ ತಂದೆಗಳಿಗೆ, ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ತಾಯಿಗೆ ಮಗ ಸೊಸೆ ನಾಲ್ಕು ದಿನ ಕಣ್ಣೆ ಮುರಿಗೆ ಓಡಿಯಾಡಿಕೊಂಡಿರಲಿ ಎಂದು ಆಸೆಯಿರುತ್ತದೆ. ಗೋವಿಂದನಿಗೆ ಏಜಾ ಸಿಕ್ಕುವುದಿಲ್ಲ. ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟು ಹೇಳಿಲ್ಲವೇ ಹೊರತು ಅದರಿಂದಲೇ ನಿಮ್ಮಗಳನ್ನು ಇಷ್ಟು ದಿನ ಇಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡೆ. ಇನ್ನೂ ನಾಲ್ಕು ದಿನ ಇರಿ ಎಂದು ನಿಮ್ಮ ಯಜಮಾನರಿಗೆ ಹೇಳಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಅದೇ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ”

“ಅದರೆ ಇನ್ನೊಂದು ವಿಷಯವಿದೆ. ನಾನು ಈ ಮಾತು ಕೇಳಿದ್ದು ನಮ್ಮ ಯಜಮಾನರಿಗೆ ತಿಳಿಯಕೂಡದು. ನೀವೇ ಒಲಾತ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಕಳಿಸಿಕೊಡುವಂತೆ ಕಳಿಸಿಕೊಡಬೇಕು”

ನಾಗರತ್ನಮ್ಮನವರು ನಕ್ಕರು. ಆ ನಗುವಿನಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಬಿರಿತಿತ್ತು.

“ಇನ್ನೊಂದು ಮಾತು, ಶಾಂತಮ್ಮನವರೇ ! ಮೊದಲಿನಂತೆ ಈಗ ನಿಮ್ಮ ಮಗನಿಗೆ ಕೈ ತುಂಬಾ ಸಂಬಳ ಬರುತ್ತದೆ. ಮದುವೆಯೂ ಆಗಿ ಹೆಂಡತಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾಳೆ. ನೀವು ಆ ಹಳ್ಳಿಯ ಕೊಂಪೆಯಲ್ಲಿ ಯಾಕೆ ಇರಬೇಕು ? ಇಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ಮನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮಗ ಸೊಸೆಯೊಂದಿಗೆ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಸಂಸಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರಬಾರದು”

ಶಾಂತಮ್ಮ ನಿರಾಸೆಯಿಂದ “ಅದಾಗುವುದಿಲ್ಲಮ್ಮ. ನಮ್ಮ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಯಾರ ಅಧೀನವಲ್ಲಿರುವುದೂ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ” ಎಂದರು.

“ಜಿನ್ನಾಯಿತು. ಮಗನ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವುದು ಅಧೀನವೇ? ವೃದ್ಧಾಪ್ಯವಲ್ಲಿ ತಾಯಿ ತಂದೆಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವುದು ವ. ಕೃಷ ಕರ್ತವ್ಯವಲ್ಲವೇ?”

“ನೀವು ಹೇಳುವುದು ವಾಸ್ತವ. ಆದರೆ ಅವರು ಬಹಳ ಅಭಿಮಾನ ಶಾಲಿಗಳು. ಓಂದೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಷ್ಟವಾಗಿ ಗೋವಿಂದನಿಗೆ ಓದು ಬಿಡಿಸಲಾಯಿತಷ್ಟೆ. ಮನೆಯ ತಾಸತ್ರಯ ನೋಡಲಾರದೇ ಅವನು ಮನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋದ ಅವರಿಂದಲಲ್ಲ ಅವರಿಗೆ ಅವಮಾನವಾದಂತಾಗಿದೆ. ಗೋವಿಂದ ಈ ಊರಿಗೆ ಬಂದು ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿಗೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಹೊಸದರಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ತಿಂಗಳು ಸ್ವಲ್ಪ ದುಡ್ಡು ಕಳುಹಿಸಿದ್ದ. ಅದನ್ನು ಅವರು ವಾಪ್ಸು ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟರು. ಅನಂತರ ಬಂದು ಗೋಳು ಕರೆದ. ಅದಕ್ಕವರು “ಬೇಡ. ನನಗೆ ಬರುವ ಪೆನ್ಷನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಉಪ್ಪೋ ಗಂಜಿಯೋ ತಿಂದು ಕೊಂಡು ಬದುಕಿರುತ್ತೀವೆ. ನಮ್ಮ ಗಂಡ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಇಷ್ಟು ಸಾಕು” ಎಂದು ಹಟ ಹಿಡಿದು ಬಿಟ್ಟರು. ಅ ಮೇಲೆ ಏನೇನೋ ಆಗಿ ನನ್ನ ಹೆಸರಿಗೆ ದುಡ್ಡು ಕಳುಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಆದೂ ಅವರಿಗೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ”

ನಾಗರತ್ನಮ್ಮ ಆಕೆಯನ್ನು ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡುತ್ತಾ “ಸರಿ ಬಿಡಿ. ಇನ್ನೆಲ್ಲಾ ಇನ್ನಷ್ಟು ದಿನ? ಪ್ರಮಿಳೆಗೊಂದು ಮೊಗುವಾದರೆ ಮೊಮ್ಮೊಗನ ವೇಲಿನ ಆಸೆಯಿಂದ ಮುದುಕ ಬಾಯಿ ಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ” ಎಂದರು.

ಅವಶ್ಯಕವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ತಾಯಿ ತಂದೆಗಳನ್ನು ಕಳಿಸಿಕೊಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಗೋವಿಂದರಾಯ ರಜಾ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಬಸ್ ಸ್ಟಾಂಡಿಗೆ ಹೋಗಲು ಗಾಡಿಗಳೆಡು ಬಂದು ನಿಂತವು.

ತಮ್ಮ ಸೊಸೆಯೂ ಹೊರಡಲು ಸನ್ನದ್ಧಳಾಗಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಶಾಮರಾಯರು “ಇವಳೂ ಹೊರಡುವಂತಿದೆ” ಎಂದರು.

ಗಂಡನ ಮಾತಿಗೆ “ನಾಗರತ್ನಮ್ಮ ಎರಡು ದಿನ ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಕೊಂಡಿದ್ದು ಕಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದರು” ಎಂದರು ಶಾಂತಮ್ಮ.

“ಅದೊಂದೂ ಇಲ್ಲ, ಇದೆಲ್ಲಾ ನಿನ್ನ ಏರ್ಪಾಟೇ. ಬೆಕ್ಕು ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಹಾಲು ಕುಡಿದರೆ ನನಗೇನು ಗೊತ್ತಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದಿ ದ್ದೀಯಾ ?”

“ನಾನೇನೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲಾಂದ್ರೆ”

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನಾಗರತ್ನಮ್ಮ “ಶಾಂತಮ್ಮನವರು ಆ ಮಾತೇ ಆಡಲಿಲ್ಲ. ನಾನೇ ಹುಡುಗಿ ಅತ್ತೆ ಮನೇ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಬರಲಿ ಎಂದು ಕಳಿಸುತ್ತಿ ದ್ದೀನಿ” ಎಂದರು.

“ಅವಳೇನು ಅತ್ತೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಳಬೇಕೇ ? ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಏನಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ” ಅಂತ ಹೇಳಬೇಕು ಎಂದುಕೊಂಡರು. ಸೌಜನ್ಯದಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಅವರು ಆ ಮಾತು ಹೇಳಲಿಲ್ಲ.

ಪುನಃ ಶಾಂತಮ್ಮನವರೇ “ಮನೆ ಸೊಸೆ ಗೃಹಲಕ್ಷ್ಮಿಯಂತೆ ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಾಳೆಂದರೆ ನೀವೇಕೆ ಅಡ್ಡೀ ಮಾತು ಹೇಳುತ್ತೀರಿ ?” ಎಂದರು.

ಶಾಸುರಾಯರು “ನೀನು ಹೇಳುವುದು ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ. ಆ ಹುಡುಗಿ ಬರಬೇಕೆಂದು ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಹೇಳುತ್ತಿರುವಂತೆ, ನಾನೊಬ್ಬನು ಮಾತ್ರ ಬಿಡ ವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿರುವಂತೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತೀಯಲ್ಲಾ. ನಿಮ್ಮ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಅವಳೇನೆಂದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ? ಏನು ವಿಷಯ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳೋಣವೆಂದು ಕೇಳಿದೆ. ಮಗು ಬರುವುದು ನನಗೂ ಇಷ್ಟವೇ” ಎಂದರು.

ಪ್ರಮಿಳೆಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಅವಳ ಅತ್ತೆ ಮಾವ ದೇವನ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದರು.

ದೇವನಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಶಾಸುರಾಯರು ಸಣ್ಣದೊಂದು ಬಾಡಿಗೆ ಮನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಶಾಂತಮ್ಮ ಕೆಲವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಚೆನ್ನು ಕಟ್ಟಾದ ಹೆಂಗಸು. ಇರುವ ಸಣ್ಣ ಮನೆಯನ್ನೇ ಗುಡಿಸಿ, ಸಾರಿಸಿ ಎಷ್ಟೋ ಒಪ್ಪವಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರು.

ಮನೆಗಿಂತ ಗುಡಿಭದ್ರ ಎಂಬಂತೆ-ಶಿವನವನು ದ್ರಕ್ಷಿಂತ, ಕುಮುದಿಯ ಮನೆಗಿಂತ ಈ ಅತ್ತೆ ಮನೆಯೇ ಪ್ರಮಿಳೆಗೆ ಎಷ್ಟೋ ಹಿತವಾಗಿತ್ತು.

ಆತ್ಮೀ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವುದೆಂದರೆ ಜೈಲಿಗೆ ಹೋಗುವುದು ಎಂದು ಅಂದುಕೊಂಡಿದ್ದು ಪ್ರವಿಳೆ ದೇವನಹಳ್ಳಿಗೆ ತನ್ನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಲು ಒಳಗೊಳಗೇ ಏರ್ಪಾಟಾಗುತ್ತಿದ್ದುದು ಅವಳ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ನಾಗರತ್ನಮ್ಮನವರ ಮನೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಆತ್ಮೀ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆಂಬ ಭಾವನೆ ಬರದಿದ್ದ ಪ್ರಮಿಳೆಗೆ ದೇವನಹಳ್ಳಿಗೆ ಹೋರಡುವುದೆಂದರೆ ಆ ಭಾವನೆ ಬಂದಿತು.

ಆದರೆ ಪ್ರಮಿಳೆಯ ಆತ್ಮೀ ಮನೆ ಹಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಸೊಸೆ ನಡೆದರೆ ಎಲ್ಲಿ ಸವೆದು ಹೋಗುತ್ತಾಳೆಯೋ ಎಂದು ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಶಾಸುರಾಯರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳಗಾಗ ಕಾಫೀ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟರೆ ಮದ್ಯಾಸ್ಥ ಊಟದವರೆವಿಗೆ ಇನ್ನೇನೂ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಪ್ರಮಿಳೆಗೆ ಊಟದವರೆವಿಗೂ ತಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಂಡಿ ಮಾಡಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಕಡೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಚಕ್ರೋತನ ಹಣ್ಣು, ಸೀಬೇ ಹಣ್ಣು, ಫರಂಗಿ ಹಣ್ಣು ಯಾವುದಾದರೊಂದನ್ನು ಸೊಸೆಗಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಲ್ಲದೇ ಮಾವ ಮದ್ಯಾಸ್ಥ ಮನೆಗೆ ಹಿಂತಿರುಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಆತ್ಮೀ ಮಾವ ಇಷ್ಟೊಂದು ವಿಶ್ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆಂದೂ, ಸೊಸೆಯನ್ನು ಮಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಾರೆಂದೂ ಪ್ರಮಿಳೆಗೆ ಗೊತ್ತೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದೊಂದು ಬಾರಿ "ಯಾರ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೋ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಗಂಡ ವಿಶ್ವಾಸ ಮಾಡುವುದಂತೂ ಸಹಜ. ಆದರೆ ಅತ್ತೆ ಮಾವಂದಿರಿಗೆ ಹೇಗೆ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆಯೇ ವಿಶ್ವಾಸವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ" ಎಂದು ಯೋಚನೆ ಮಾಡುವಳು. ಅ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಬಿಡಿಸುವುದು ಅವಳಿಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು.

ಬೆಳಗಾಗ ಕಾಫೀ, ಸ್ನಾನವಾದ ಮೇಲೆ ತಿಂಡಿಗಳಾದರೆ ಮದ್ಯಾಸ್ಥ ಊಟವಾಗುವವರೆವಿಗೆ ಪ್ರಮಿಳೆಗೆ ಏನೂ ಕೆಲಸವಿರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೋದ ಎರಡು ದಿನ ಒಂದೆರಡು ಸಣ್ಣ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಹೋದಳು. ಅದಕ್ಕೆ ಅವ ತ್ತಿ "ಇರುವ ಈ ಇಬ್ಬರಿಗೆ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡುವ ನನಗೆ ಸಹಾಯ ಬೇರೇ ಬೇಕೇನ್ನು. ಮುಂದೆ ನಾಲ್ಕು ಮಕ್ಕಳಾದರೆ ಕೈ ತೆರಪಿಲ್ಲದೇ ಕೆಲಸವಿರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿಯವರೆವಿಗೆ ಹಾಯಾಗಿರು" ಎಂದು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು.

ಪುನಃ ಉಟನಾದ ಮೇಲೂ ಆಷ್ಟೇ. ಕೆಲಸವಿಲ್ಲ. ಬೇಜಾರು. ಸೊಸೆಗೆ ಬೇಜಾರಾಗಿಬಹುದೆಂಬುದು ಅತ್ತೆಯ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬರದೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದನ್ನು ಕಳೆಯುವ ಯೋಚನೆ ಸಹ ಮಾಡಿದರು. ಅದೇ ಊರಿನ ಸತ್ಯ ನಾರಾಯಣನ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಪುರಾಣವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮದನೆಯ ನೆವದಿಂದ ತಪ್ಪಿಹೋಗಿತ್ತು. ಈಗ ಊರಿಗೆ ಬಂದನಂತರ ಪುನಃ ಮೋಗುವುದು ಶುರುವಾಗಿತ್ತು.

ಮೊದಲೆರಡು ದಿನ ಪ್ರಮಿಳೆಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿರಲಿಲ್ಲ.

“ಪ್ರಮಿಳಾ ! ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳೇ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಬಿಡು ಮಾಡು ತ್ತೀಯೆ ? ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ರಾಮಾಯಣ ಪುರಾಣ ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ಹೋಗಿ ಬರೋಣ ಬಾ” ಎಂದರು.

ಸಾಯಂಕಾಲ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತು ಬೇಜಾರು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಕತೆಯಾದರೂ ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಬರೋಣವೆಂದುಕೊಂಡು ಪ್ರಮಿಳೆ ಅವರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಹೋದಳು.

ಪುರಾಣಕ್ಕೆ ಊರಿನ ಅನೇಕ ಮಂದಿ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಬಂದಿದ್ದರು. ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ನಲವತ್ತು ವರ್ಷವನ್ನು ಮೀರಿದ ಹೆಂಗಸರೇ. ಅಲ್ಲಿದ್ದವರಲ್ಲಿ ಕಿರಿಯವಳೆಂದರೆ ಪ್ರಮಿಳೆಯೊಬ್ಬಳೇ. ಬಂದಿದ್ದವರಿಗೆಲ್ಲಾ ಶಾಂತಮ್ಮನವರ ಪರಿಚಯವಿತ್ತು. ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಆಸಕ್ತರಾದ ಅಕೆ ಅಪ್ಪೊಂದು ದಿನ ಬರದೇ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡ ಕಾರಣವೂ ಅವರೊಬ್ಬರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಪುನಃ ಬಂದ ಶಾಂತಮ್ಮ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಯದ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಕರೆತಂದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಹೊಸಬಳಾರೆಂಬುದನ್ನು ಸಹ ಊಹೆ ಮಾಡಿದರು. ಆದರೂ ವಿಚಾರಿಸಿ ಶಾಂತಮ್ಮನವರ ಬಾಯಿಂದಲೇ ಅವಳು ಅಕೆಯ ಸೊಸೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಿಸಿದರು. ಹುಡುಗಿಯ ತಾಯಿ ತಂದೆ, ಅವರ ಕುಲಗೋತ್ರ, ಇಟ್ಟ ಒಡವೆ ವಸ್ತುಗಳು, ಕೊಂಡ ಸೀರೆಗಳು ಯಾವುದನ್ನೂ ಬಿಡದೇ ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡರು.

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬೇಜಾರೆಂದುಕೊಂಡು ಬಂದರೆ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಹೆಂಗಸರು

ಬೇಜಾರು ಮಾಡುತ್ತಾರೆಯಲ್ಲಾ ಎನ್ನಿಸಿತು ಪ್ರಮಿಳೆಗೆ. ಆದರೆ ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ನಾರಾಯಣ ಪುರಾಣಕರು ಬಂದು ಆ ಮಾತು ನಿಂತಿತು.

ಆದರೆ ಆ ಹೆಂಗಸರು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದ ಮಾತು ಪುರಾಣಕರು ಆರಂಭಿಸಿದರು.

“ಎನು, ಶಾಂತರು ನನರೇ ! ಮಗನ ಮದುವೆ ತೀರಿಸಿಕೊಂಡು ಸೊಸೆಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಹಾಗಿದೆ” ಎಂದರು ಆತ.

“ಹುಂ. ನಾಲ್ಕು ದಿನದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾಳೆ”

“ಸರಿ. ಬರಬೇಕಾದ್ದೇ. ಸ್ವಲ್ಪ ತಡವಾದರೂ ಹುಡುಕಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಸೀತಾದೇವಿಯಂತಹ ಹುಡುಗಿಯನ್ನೇ ತಂದಿದ್ದೀರಿ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಪುರಾಣಕರು ನಿಸ್ಸಂಕೋಚದಿಂದ “ಎಲ್ಲಿ ಮಗು. ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡು. ಬಾಯಿ ತುಂಬಾ ಅಶೀರ್ವಾದ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ” ಎಂದರು.

ಪ್ರಮಿಳೆಯು ಎದ್ದು ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದಳು. ಪುರಾಣಕರು “ದೀರ್ಘ ಸುಮಂಗಲೀ ಭವ” ಎಂದು ಅಶೀರ್ವಾದ ಮಾಡಿದರು.

ಅನಂತರ ಪುರಾಣ ಆರಂಭವಾಯಿತು.

ನಾರಾಯಣ ಪುರಾಣಕರು ಪುರಾಣ ಆರಂಭಿಸಿ ತಿಂಗಳು ದಿನಗಳು ಮಾತ್ರ ಆಗಿದ್ದವು. ಉತ್ತರಕಾಂಡದಲ್ಲಿ ಸೀತಾ ಪರಿತ್ಯಾಗ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಲೋಕಾಪವಾದದಿಂದ ಭೀತನಾದ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಜಾನಕಿಯನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಮಣನೊಂದಿಗೆ ಕಾಡಿಗೆ ಕಳಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಅತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟುಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಸೀತೆ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಗೋಳಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾಳೆ.

ಪುರಾಣಕರದು ಒಳ್ಳೆಯ ಕಂಠ. ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣದ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಸುಶ್ರವ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿಯುವಂತೆ ಸರಳವಾಗಿ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಕರಹದಲ್ಲಿ ದಿನಕ್ಕೆ ಇಪ್ಪತ್ತು ಶ್ಲೋಕಗಳಷ್ಟು ಸಹ ಮುಂದೆ ಹೋಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದವರೆಲ್ಲರೂ ಸೀತೆಯ ಕಷ್ಟಕ್ಕಾಗಿ ಕಣ್ಣೀರಿಡುತ್ತಾ ಕುಳಿತಿದ್ದರು.

ಒಂದಾನೆ ಗಂಟೆಗಳ ಕಾಲ ಪುರಾಣ ಹೇಳಿ, ವಾಲ್ಮೀಕಿಗಳು ಬಂದು ಸೀತೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರು-ಎಂಬ ಮುಂದಿನ ಘಾಗವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಓದಿ ಹೇಳಿ ಮಂಗಳಾರತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಿದರು.

ನೆರೆದಿದ್ದ ಹೆಂಗಸರು ಮೊದಲು ಬೇಜಾರಾಗುವಂತೆ ಮಾತನಾಡಿದರೂ ಪುರಾಣವು ಪ್ರಮಿಳೆಗೆ ಬಹಳ ಪ್ರಿಯವಾಯಿತು. ಅವಳದರಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತಳಾದಳು. ಪುರಾಣವೆಂದರೆ ಇಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿರುತ್ತದೆ - ಎಂದು ಅವಳಿಗೆ ಗೊತ್ತೇ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಅತ್ತಿ ಸೊಸೆಯರು ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಸೇರುವ ವೇಳೆಗೆ ಏಳು ಗಂಟಿಯಾಗಿತ್ತು. ಶಾನುರಾಯರು ಜಗುಲಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಪ್ರಮಿಳೆ ಮುಂದೆಮುಂದೆ ನಡೆದು ಮೊದಲು ಮನೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಳು.

ಹಿಂದಿನಿಂದ ನಿದಾನವಾಗಿ ನಡೆದು ಬಂದ ತಮ್ಮ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಶಾನುರಾಯರ. “ಸ್ವೇಹಿತರಿಗೆಲ್ಲಾ ತೋರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರಲು ಸೊಸೆಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದಂತೆ ಕಂಡು ಬರುವುದಲ್ಲ” ಎಂದು ನಗುತ್ತಾ ಕೇಳಿದರು.

“ನಿಮ್ಮದು ಯಾವಾಗಲೂ ಹೀಗೇ! ಇಲ್ಲದ ಅರ್ಥ ಮಾಡುತ್ತೀರಿ. ಏನೋ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬೇಜಾರು ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ದೇವರನಾಮ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದರೆ ಇಹಕ್ಕೂ ಪರಕ್ಕೂ ಒಳ್ಳೆಯದೆಂದು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದೆ. ಬೇಕಾದವರು ತಾನೇ ಬಂದು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ನಾನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ತೋರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರಬೇಕೆನ್ನುವುದೇನು?”

“ಏನೋ ಹಾಗೆನ್ನಿಸಿತು, ಕೇಳಿದೆ. ಅಷ್ಟೇ. ನೀವುಗಳು ಬಂದಿರಲ್ಲ. ಹಾಗೇ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಕಡೆ ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತೀನೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅತ ಹೊರಟರು.

ಹೋಗುತ್ತಾ “ಅಬ್ಬಾ! ಈ ಶಾಂತಳಿಗೆ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೊಂದು ಆಸೆ” ಎಂದುಕೊಂಡರು.

ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಶಾಂತಮ್ಮ ಪುರಾಣಕ್ಕೆ ಹೊರಡುವ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಶಾನುರಾಯರು ಹಜಾರದಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಹಿಂದಿನ ದಿನ ಗಂಡ ಹಾಗೆಂದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಮಿಳೆಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಆ ಕೆಗೆ ಸಂಕೋಚವಾಯಿತು. ಶಾಂತಮ್ಮ ಹೊರಡುವಾಗ ಸೊಸೆಯನ್ನು ಕರೆಯ

ಪ್ರಮಿಳಿಗೆ ಪುರಾಣ ಕೇಳಲು ಅಸಕ್ತಿಯಿತ್ತು
ಅವಳು ಮೆಲ್ಲನೆಯ ದನಿಯಲ್ಲಿ "ನಾನೂ ಬರೆತ್ತೇನತ್ತೆ" ಎಂದಳು.

ಶಾಂತಮ್ಮ ಹೊರಗೆ ಕುಳಿತಿರುವ ಗಂಡನ ಕಿವಿಗೆ ಬೀಳುವಂತೆ
"ಬೇಡಮ್ಮ ನೀನು ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರು. ನಿನ್ನೆಯ ದಿನ ನಿಮ್ಮ ಮಾವ
ನನರು ಹೇಳಿದು ಕೇಳಿದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ?" ಎಂದರು.

ಹೊರಗಡೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಶಾಂತಮ್ಮನವರು "ನಾನು ತಮಾಷೆಗಾಗಿ ಅಂದು
ದನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡೆನಿಂತೆ ಶಾಂತ. ಅವಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು
ಹೋಗು. ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಪುರಾಣವೇ, ಪುಣ್ಯಕತೆಯೇ?" ಎಂದರು.

ಅತ್ತೆ ಸೋಸಿಯರಿಬ್ಬರೂ ಹೊರಟರು. ಅಂದಿನಿಂದ ಸೊಸೆಯನ್ನು
ಪುರಾಣಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಶಾಂತಮ್ಮನವರಿಗೆ ಸಂಕೋಚ
ವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಸೊಸೆ ಬಂದ ದಿನವೇ ಶಾಂತಮ್ಮನವರು ಬೆಳಗಾಗ ಸ್ನಾನವಾದ ಮೇಲೆ
ತುಲಸೀ ಸ್ತೂಪಿಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದರು.

ಪ್ರಮಿಳೆ ದೇವನಹಳ್ಳಿಗೆ ಬಂದು ಐದಾರು ದಿನಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಬೆಳಗಾಗ
ಸ್ನಾನವಾದನಂತರ ತುಲಸೀ ಸ್ತೂಪಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ತುಲಸಿಯ ಮುಂದೆ
ಎರಡು ಸೊಡಲು ಹಚ್ಚಿಟ್ಟು, ಕಟ್ಟಿಗೆ ಅರಶಿನ ಕುಂಕುಮ ಹಚ್ಚಿ, ಗಿಡಕ್ಕೆ
ಮಂಗಳಾರತಿ ಬೆಳಗಿ, ತುಲಸಿಯ ಬುಡದಲ್ಲಿನ ತೀರ್ಥ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ
ಪ್ರೋಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ತೆನೆಬುಕೊಳ್ಳುವವರಿಗೆ ಒಂದಾದ ಮೇಲೆ ಒಂದ
ರಂತೆ ಯಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿ ಮಾಡಲು ಬೇಜಾರಾಗಿ ದಿನವೂ ಕೊನುರಾಗದಲ್ಲಿ
ಹಾಡು ಹೇಳುವುದು ಪವ್ವತಿ. ಆ ದಿನ ಮಾವ ಮನೆಯಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಅತ್ತೆ
ಎಲ್ಲಿಯೋ ಒಳಗಿದ್ದರು. ಅದರ ಮೇಲೆ ಆ ಮನೆಯು ಬಳಕೆಯಾಗಿತ್ತು.
ಅದರಿಂದ ಹಾಡು ಸ್ವಲ್ಪ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿತು. ಏತಕ್ಕಾಗಿಯೋ
ಹೊರಗಡೆ ಬಂದ ಶಾಂತಮ್ಮನವರ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಅದು ಬಿತ್ತು. ಅವರು
ಕೇಳುತ್ತಾ ನಿಂತಿದ್ದರು.

ಅತ್ತೆ ತಾನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಡು ಕೇಳುತ್ತಾ ನಿಂತಿದ್ದಾರೆಂಬುದನ್ನು

ಪೂಜೆ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಪ್ರಮಿಳೆ ಗ್ರಹಿಸಿ ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿದಳು.

ಆಗ ಶಾಂತಮ್ಮನವರು "ಪ್ರಮಿಳಾ. ಆ ದಿನ ನಾವು ನಿನ್ನ ಸೋದರತ್ತೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿದ ದಿನ ಕುಳಿತು ಹಾಡಿದೆಯಲ್ಲಾ. ಆಗಲೇ ನಿನ್ನ ದ್ವನಿ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ ಎಂದುಕೊಂಡೆ. ನೀನು ಈಗಿನ ಕಾಲದವರಂತೆ ತಾತ್ಪಾರ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ತುಲಸೀ ಪೂಜೆಯ ಹಾಡು ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ" ಎಂದರು.

"ಆಗಲಿ ಅತ್ತೆ ಕಲಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ"

"ಆದರೆ ಒಂದು ಮಾತು. ನಿಮ್ಮ ಮಾನವರಿಗೆ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಗುಟ್ಟಾಗಿ ಕಲಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅವರ ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದರೆ ಕಮಾಸೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ"

ಪ್ರಮಿಳೆ "ಹುಂ" ಎಂದಳು. ಆ ದಿನ ಮದ್ಯಾಹ್ನದಿಂದಲೇ ಭೋಜನಾ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಗಂಡ ಮಲಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೇ ಶಾಂತಮ್ಮ ಸೊಸೆಗೆ ಹಾಡು ಹೇಳಿಕೊಡಲು ಆರಂಭಿಸಿದಳು. ಆ ದಿನ ಒಂದು ಬಾರಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿ ತಾವು ಹೇಳಿ ಅನಳಿಂದ ಹೇಳಿಸಿದರು.

ಒಂದೇ ದಾಟಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವ ಹಳೆಯ ಕಾಲದ ಹಾಡು. ಬಿಚ್ಚಾಲೆ ಗೌರಮ್ಮಂದಿರು ಹೇಳುವ ತರಹದ್ದು. ಆದರೆ ತುಲಸೀ ಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂಬ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಸೊಡಲು ಹೆಚ್ಚುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ ಪೂಜಾ ಕಾರ್ಯಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡು ತೀರ್ಥ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವವರೆವಿಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿತ್ತು. ಯಾರೋ ಚತುರನಾದ ಹೆಂಗಸು ಕಟ್ಟಿದ ಹಾಡು.

ಶಾಂತಮ್ಮನವರು ನೆನಸಿದ್ದು ಒಂದಲ್ಲ, ಅದಾದದ್ದು ಒಂದಲ್ಲ. ಈ ವಿಷಯ ಶಾನುರಾಯರಿಗೆ ಗೊತ್ತೂ ಆಯಿತು. ಆವರು ತನಗಾಸೆಮಾಡಿಯೂ ಮಾಡಿದರು.

"ಶಾಂತಾ! ನಿನ್ನ ಹಾಡುಗಳು ನಿನ್ನೊಡನೆಯೇ ಹೋಗಬಾರದು, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನಿನ್ನ ಸೊಸೆಗೆ ಹೇಳಿ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡು" ಎಂದರು.

ಆಕೆ ಹುಸಿಕೋಸದಿಂದ "ಆಗಲಿ ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ಹಾಡು

ಗಳನ್ನು ಕಲಿತುಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಕೆಟ್ಟದ್ದೇನೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಉತ್ತರ ಹೇಳಿದಳು.

ಪ್ರವೀಳಿಗೆ ಅತ್ತೆಯ ಮನೆಯ ವಾಸವು ಬಹಳ ಪ್ರಿಯವಾಗಿತ್ತು. ಹೋಗಲು ಮನಸ್ಸಾಗುವಂತೆಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆಗಾಗ ಗಂಡನ ಜ್ಞಾಪಕ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಆಗಲ್ಲಾ "ಅವರು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ಅಥವಾ ಈ ಅತ್ತೆ ಮಾನಂದಿರು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ಎಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು" ಎಂದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಮಾವಾರು ಹದಿನೈದು ದಿನ ಕಳೆದ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಊಟ ನಾಡುತ್ತಾ ಶಾಮರಾಯರು "ಪ್ರವೀಳಿಯನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಕಳಿಸಬೇಡಿ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರಬೇಕು ಎಂದಿದ್ದೀಯೋ" ಎಂದರು.

ಪ್ರವೀಳಿಯನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಕಳಿಸಬೇಕು-ಎನ್ನುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಶಾಂತಮ್ಮನವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಂದೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಯೋಚನೆ ಬಂದಾಗ ಇನ್ನೆರಡು ದಿನ ಇರಲಿ ಎಂದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಮಗಳು ಗಂಡನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಹತ್ತುವರ್ಷವಾಗಿತ್ತು. ಅವಳು ಬಳ್ಳಾರಿಯಲ್ಲಿದ್ದುದರಿಂದ ಮಗಳು ತವರುಮನೆಗೆ ಬರುವುದು ಅಸರೂಪ. ಮೊದಲ ಹೆರಿಗೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದಳು. ಎರಡನೆಯ ಬಾಣಂ ತನ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಿ ಬರೆದು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಈಗ ಪ್ರವೀಳಿ ಬಂದಿದ್ದು ಶಾಂತಮ್ಮನವರಿಗೆ ಆಡುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಗೊಂಬೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಹಾಗಾಗಿತ್ತು. ತಾವು ಹೇಳಿದ್ದಕ್ಕಿಲ್ಲಕ್ಕೂ "ಹುಂ" ಎನ್ನುವ ಗೀತಿ ಸಿಕ್ಕಿದಂತಾಗಿತ್ತು.

"ಕಳಿಸಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡರೆ ಆಗುತ್ತದೆಯೆ? ಇನ್ನೂ ಲನಕುಶರ ಯುದ್ಧ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಸೀತೆ ತಪೋವನದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದಾಳೆ. ಅವರಮ್ಮ ಮಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿ. ಲನಕುಶರು ತಂದೆಯ ಬಳಿ ಸೇರಲಿ. ಅನಂತರ ಪ್ರವೀಳಿಯನ್ನು ಕಳಿಸಬಿಡೋಣ ಎಂದಿದ್ದೀನೆ"

"ಬಿಡು ಬಿಡು, ಆ ನಾರಾಯಣನ ಪುರಾಣವನ್ನು ನೆಚ್ಚಿಕೊಂಡರೆ ಯಾವುದೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನು ಸುಮ್ಮನೆ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ"

“ಅವರನ್ನೇಕೆ ಅಂದು ಪಾಪ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೀರಿ. ಆ ನುಹಾ ತಾಯಿ ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿರುವಾಗ ಪುರಾಣ ಕೇಳುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದು: ಗುವುದಿಲ್ಲ”

“ಇನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೀಯೋ ಮಾಡು. ಅಂತೂ ಆದಷ್ಟುಬೇಗ ಕಳುಹಿದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದು”

ಊಟವಾಗಿ ನಾವನನರು ಹಜಾರದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಪ್ರಮಿಳೆ ಕೇಳಿದಳು.

“ಅತ್ತಿಮ್ಮ, ಸೀತೆಯನ್ನು ಅವರಮ್ಮ ಒಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಎಂದಿರಲ್ಲಾ. ಹ ಗೆಂದರೇನು?”

“ನಿನಗೆ ರಾಮಾಯಣವೇ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೇನೇ?”

“ಗೊತ್ತಿದೆ. ಈ ವಿಷಯ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ.

“ಈಗಿನ ಕಾಲವನರು. ನಿಮಗೆಲ್ಲಿ ಗೊತ್ತಿರುತ್ತದೆ, ಬಿಡು ಯಜ್ಞಾಶ್ವವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋದ ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನು ಅರ್ಹಮೇಧ ಮಹಾಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಆ ಯಾಗಮಂಟಪಕ್ಕೆ ಅವಕುಶರು ಬಂದು ನಾಲ್ಮೈಕಿ ಮುಕರ್ಷಿಗಳು ಬರೆದ ರಾಮಾಯಣದ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿ ತನ್ನ ಕತೆಯನ್ನೇ ಹೇಳುವ ಮುದ್ದು ಬಾಲಕರು ಯಾರೆಂದು ರಾಮು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ತನ್ನ ಕುಮಾರಕರೆಂದು ತಿಳಿದು ಅವನಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಗುತ್ತದೆ. ಪುನಃ ಕಾಡಿಗೆ ಆಟ್ಟಿನ ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯ ನೆನಪು ಬರುತ್ತದೆ. ಅವಳನ್ನು ಕರೆಸಬೇಕೆಂದು ಯಾಗಮಂಟಪಕ್ಕೆ ಕರೆಸ ತ್ತಾನೆ ಆದರೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕೆಂದಿರುವಾಗ ಲೋಕಾಪವಾದಕ್ಕೆ ಹೆದರಿ ಪುನಃ ತರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸೀತೆ ಆಗ “ಅಮ್ಮಾ, ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದುಕೋ” ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಾಳೆ. ಪ್ರಮಿಳಾ. ಸೀತೆಯು ಭೂಮಾತೆಯ ಮಗಳೆಂಬುದನ್ನು ಬಲ್ಲೆ ಯಷ್ಟೆ. ಭೂಮಿಯು ಬಿರಿದು ಇಬ್ಬಾಗವಾಗಿ ಒಳಗಿನಿಂದ ರತ್ನ ಸಿಂಹಾಸನವೊಂದು ಮೇಲೆದ್ದು ಬರುತ್ತದೆ. ಸೀತಾದೇವಿಯು ಅದರಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಸಿಂಹಾಸನ ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ಭೂಮಿಯು ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ”

ಕತೆಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾ ಕೇಳುತ್ತಾ ಪ್ರಮಿಳೆಯು ನಿಶ್ಚಿಸ್ಥಿತಿಯಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಳು ತಾವು ಇದುವರೆವಿಗೂ ಹೇಳಿದ ಕತೆಯನ್ನು ಅವಳು

ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಾಳೆಯೋ ಆಥವಾ ತೂಕಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆಯೋ ಎಂದು ಶಾಂತಮ್ಮ ನವರಿಗೆ ಸಂದೇಹವು ಬಂದಿತು.

ಅವಳು "ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೀಯಾ, ಪ್ರಮಿಳಾ" ಎಂದಳು. ಪ್ರಮಿಳೆ ಎಚ್ಚತ್ತು "ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ, ಆತ್ತಿಮ್ಮಾ" ಎಂದಳು. "ಅಲ್ಲ. ಬಂದು ತರಹವಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದೀಯಲ್ಲ. ತೂಕಡಿಕೆ ಎನ್ನೋ ಅಂದುಕೊಂಡೆ"

"ಜಿನ್ನಾಯಿತು. ನೀವು ಕತೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರೆ ತೂಕಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ನನಗೇನು ಪೈಪೋಟಿ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲವೇ? ಲೋಕಮಾತೆಯಾದ ಸೀತಾದೇವಿಗೂ ಎಂತಹ ಕಷ್ಟ ಬಂದಿತೆಂದು ಯೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ"

ಶಾಂತಮ್ಮನವರು ಲೋಕಾಭಿರಾಮವಾಗಿ "ಪಾದಮ್ಮ. ಲೋಕಾಸವಾದ ಯಾವಾಗೂ ತಪ್ಪಿಲ್ಲ. ನಿಲ್ಲರೂ ಅವಕ್ಕೆ ಭವ್ಯಪವರ್ತಿಬೇಕು" ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

ಲೋಕಮಾತೆಯು ಕಷ್ಟ ಕಳೆಯುವವರೆವಿಗೆ ಶಾಂತಮ್ಮನವರು ಸೋಸೆಯನ್ನು ಬಿಂಗಳೂರಿಗೆ ಕಳುಹಿಸುವ ವಿಷಯ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳಲೇ ಇಲ್ಲ. ನಾರಾಯಣ ಪುರಾಣಿಕರ ಪುರಾಣ ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಸಾಗಿತ್ತು.

ಭೂಜಾತೆಯಾದ ಸೀತೆಯು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಐಕ್ಯಳಾದಳು. ಎರಡು ಗಳಿಗೆಗಳ ಮೊದಲು ಶ್ರೀರಾಮ ಅವಳನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದ್ದ. ರಾಘವನು ತಿರಸ್ಕರಿಸದೇ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ಸೀತೆಯು ತಾಯಿಯನ್ನು ಕೂಗುತ್ತಲೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಬಂದು ಮಗಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಲೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸೀತೆಯು ತಾಯಿಯನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಹೊರಟು ಹೋದಕೂಡಲೇ ರಾಮನಿಗೆ ಕೆಂಡಾಮಂಡಲವಾಗಿ ಕೋಪಬಂದಿತು. "ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಈ ಭೂಮಿಗೆಷ್ಟು ಧೈರ್ಯ. ಈ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಭೇದಿಸಿ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ವಾಪ್ಸು ಪಡೆಯುತ್ತೇನೆ" ಎಂದು ಸಂಕಲ್ಪಮಾಡಿ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಬಾಣವನ್ನು ತೊಡುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ದೇವಾಧಿಪೇವತೆಗಳು ಬಂದು ರಾಮನಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಅನಂತರ ಅವನು ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕರಿಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸಪುತ್ರ ಸಮೇತನಾಗಿ ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಹಿಂತಿರುಗುತ್ತಾನೆ.

ಹೀಗೆ ಪುರಾಣವು ಒಂದು ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬಂದನಂತರ ಶಾಂತಮೃನವರು ಸೊಸೆಗೆ ಹೇಳಿ ಮಗನಿಗೆ ಕಾಗದ ಬರೆಸಿದರು. ಅವಳು ಬರೆದ ಕಾಗದವನ್ನು ಓದುವುದಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದರು. ಹೊಸದಾಗಿ ಮದುವೆಯಾದ ಲೆಂಡತಿಯು ಗಂಡನಿಗೆ ಬರೆದ ಕಾಗದ. ಮೊದಲಿನಿಂದ ಕಡೆಯವರೆಗೆ ಓದಿ ಹೇಳುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಓದಬಹುದಾದಷ್ಟನ್ನು ಓದಿ ಹೇಳಿದಳು.

ಪೋಸ್ಟ್ ಮಾಡುವ ಮೊದಲು ಶಾಂತಮೃನವರು ಮತ್ತೊಂದು ನಿಷಯವನ್ನು ನೆನೆಸಿಕೊಂಡು ಬರೆಯುವಂತೆ ಹೇಳಿದರು.

“ಪ್ರಮಿಳಾ. ಅನನಿಗೆ ಬರಿ. ಒಂದು ದಿನದವುಟ್ಟಿಗೆ ಬಂದು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದಾದರೆ ಅವನು ಬರುವುದೇ ಬೇಡ. ನಾನೇ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಬಿಟ್ಟು ಬರುತ್ತೇನೆ. ಪುರಸೊತ್ತಾಗಿ ನಾಲ್ಕೈದು ದಿನಗಳು ಇರುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ಬಾ ಎಂದು ಬರಿ”

ಹಾಗೆಯೇ ಬರೆದಳು ಪ್ರಮಿಳೆ.

ಆ ಕಾಗದವನ್ನು ಓದಿ ಗೋವಿಂದರಾಯನಿಗೆ ನಗುಬಂದಿತು. ನಾಲ್ಕು ದಿನ ರಜಾ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ದೇವನಹಳ್ಳಿಗೆ ಬಂದ.

ಮದುವೆಯಾಗುವುದೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಮಗ ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹೀಗೆ ಮಗ ಸೊಸೆಯನ್ನು ಕಣ್ಣು ತುಂಬಾ ನೋಡುತ್ತೇವೆಂಬ ನಂಬಿಕೆಯೇ ಶಾಂತಮೃನವರಿಗೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಮಗ ಬಂದದ್ದು, ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ತಾವು ಬರೆಸಿದಂತೆ ನಾಲ್ಕೈದು ದಿನಗಳು ಪುರಸೊತ್ತು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದುದು ಅವರಿಗೆಷ್ಟೋ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು.

ಗೋವಿಂದರಾಯ ಬೆಳಗಾಗಿ ಬಸ್ಸಿಗೆ ಹೊರಟು ಹತ್ತು ಗಂಟೆಯ ವೇಳೆಗೆ ದೇವನಹಳ್ಳಿಗೆ ಬಂದು ಸೇರಿದ.

ತಂದೆ ಒಂದೆರಡು ಯೋಗಕ್ಷೇಮದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ “ಸಂತೋಷ” ಎಂದುಬಿಟ್ಟರು. ಅವನಿಗೆ ತಂದೆಯ ಬಳಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಅಪ್ಪಪ್ಪೆ, ತಂದೆ

ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಸಲಿಗೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಬಟ್ಟೆಬರೆಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿಟ್ಟು ಕೈಕಾಲುಗಳನ್ನು ತೊಳೆದುಕೊಂಡು ಅಡಿಗೆಯ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಕುಳಿತುಕೊಂಡ.

ಶಾಂತಮ್ಮ ಮಗನೊಂದಿಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಕಾಫೀಮಾಡಿ ಒಂದು ಬಟ್ಟಲಿನಲ್ಲಿ ಅನನ ಮುಂದಿಟ್ಟು "ತೆಗೆದುಕೋ" ಎಂದರು.

"ಇನ್ನೇನು ಊಟವಾಗುತ್ತದಲ್ಲ. ಈಗ ಕಾಫೀಯೇಕಮ್ಮಾ"

"ಕಾಫೀ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರಾಗುತ್ತದೆನಪ್ಪ. ನೀನೇನು ಮೊದಲಿನ ಗೋವಿಂದನೇ. ಅಫೀಸರ್ ಗೋವಿಂದರಾಯ" ಎಂದರು ನಗುತ್ತಾ.

ತನ್ನ ತಾಯಿ ಎತ್ತಿಹಾಕುವ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡಿದರೆ ಗೋವಿಂದ ಅನ್ಯಥಾ ಭಾವಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

"ಅಫೀಸರಿಗೂ ಇದು ಕಾಫಿಯ ಹೊತ್ತಲ್ಲಮ್ಮಾ"

"ನಿನ್ನ ಹೆಂಡತಿಗೂ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ, ತೆಗೆದುಕೋ"

ಅನನು ನಗುತ್ತಾ "ಅವಳಿಗೆ ಕೊಡು ಬಿಡು. ಅದು ನಿನ್ನ ಇಷ್ಟ. ಈಗೇನು ಕಾಫೀ ಬೇಕಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದರೂ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ಯಾಕೆ ಬೇಡವೆನ್ನಲಿ" ಎಂದು ಹೇಳಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕುಡಿಯತೊಡಗಿದ.

ಅತ್ತೆ ಸೊಸೆಗೂ ಕಾಫೀ ಕೊಟ್ಟರು. ಅವಳು ಮರೆಯಾಗಿ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಕಾಫೀಕುಡಿದು ಮುಗಿಸಿದಳು.

ಕಾಫಿಯಾದ ಮೇಲೆ ತಾಯಿ ಮಕ್ಕಳು ಮಾತನಾಡತೊಡಗಿದರು. ನಾಗರತ್ನಮ್ಮನವರ ಮಾತು, ಮದುವೆಯ ಘಟನೆಗಳು, ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿಯ ವಿಷಯ. ಒಂದಲ್ಲ, ಎರಡಲ್ಲ, ಮುಮ್ಮನೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದರು. ಅವರದು ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಮುಗಿಯದಂತಹ ಮಾತು. ಆ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ದಿನವೂ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಅಡಿಗೆಯೇ ಅವರಿಗೆ ಜ್ಞಾನವೆರಲಿಲ್ಲ. ಶಾಂತಮ್ಮ ಎರಡನೆಯ ಬಾರಿ ಉಪ್ಪಿನ ಮರಗೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಾಗ ಪ್ರಮಿಳೆ ಅತ್ತೆಯನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸದಿದ್ದರೆ ಯಾರೂ ಆ ದಿನ ಊಟವಾಡುವುದಕ್ಕಾಗುತ್ತಲೇ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಪ್ರಮಿಳೆ ನಡುಮನೆಯಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು ತಾಯಿಮಕ್ಕಳು ಆಡುತ್ತಿದ್ದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳಿಗೂ ತನ್ನ ಗಂಡನೊಂದಿಗೆ ದಡವಾ

ಗುವನರೆವಿಗೆ ಮಾತನಾಡಬೇಕೆಂದು ಆಸೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ದೊಡ್ಡವರು
 ರುವ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಲು ಸಂಕೋಚವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಸಂಕೋಚ
 ಹಾಗಿರಲಿ, ಬಾಯೇ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನೆತ್ತಲೋ ತಿರುಗಿಕೊಂಡಿರುವಾಗ
 ಕದ್ದುನೋಡಿ ಅಷ್ಟರಿಂದಲೇ ತೃಪ್ತಿಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಶಾಮರಾಯರು ಮಾಧ್ಯಾನ್ಹಿಕವನ್ನು ತಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಹಜಾರದಲ್ಲಿ
 ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು. ಅಡಿಗೆಯಾಯಿತೇನೋ ತನ್ನನ್ನು ಊಟಕ್ಕೆ ಕರೆಯು
 ತ್ತಾರೆಯೇನೋ ಎಂದು ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದರು. ಮಗ ಬಂದಿರುವ
 ಸಂಭ್ರಮದಲ್ಲಿ ಆ ತಾಯಿ ಅವರನ್ನು ಮರೆತೇಡೋದ ಹಾಗಿತ್ತು.

ಆತ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಅಡಿಗೆಯ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಿಂತು
 ಕೊಂಡು "ಏನು ಮಹರಾಯಿತಿ. ಈ ದಿನ ನನಗೇನು ಊಟ ಉಂಟೋ
 ಉಂಟೋ ಇಲ್ಲವೋ" ಎಂದು ಕೇಳಿದರು.

"ಅಗಿಹೋಯಿತು, ಅಂದ್ರೆ. ಹುಳಿ ಅಷ್ಟುಹಾಕಿ ಒಂದು ಕುದಿ ಕುದಿಯು
 ತ್ತಲೇ ಒಂದಿಷ್ಟು ಒಗ್ಗರಣೆ ಹಾಕಿದರೆ ತಿರತ." ಎಂದು ಹೇಳಿ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ನೆನೆ
 ಯುತ್ತಿದ್ದ ಹುಳಿಯನ್ನು ಕಿವುಚತೊಡಗಿದರು.

"ನಿದಾನವಾಗಿ ಆಗಲಿ. ಊಟವಾಗಬೇಕೆಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ನಿನಗೆ
 ಜ್ಞಾನಿಸೋಣನೆಂದುಕೊಂಡು ಹೇಳಿದೆ. ಅಷ್ಟೆ" ಎಂದುಹೇಳಿ ಶಾಮರಾಯರು
 ಪುನಃ ಹಜಾರದಲ್ಲಿ ಯಥಾಸ್ಥಿತರಾದರು.

ಶಾಂತಮ್ಮನವರು ಮಗನನ್ನು ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಂತೆ ಹೇಳಿ ಅಡಿಗೆ
 ಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾದರು.

ಗಂಡ ಏಳಲುದ್ಯುಕ್ತನಾದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಪ್ರಮಿಳೆ-ಬಚ್ಚಲು ಮನೆಗೆ
 ಹೋಗಿ ಬಿಸಿನೀರು ತೋಡಿ, ಸೋಪು ಟವಲುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ
 ಟ್ಟಳು. ಅವನಿಂದ ಬೀಗದ ಕೈಕೇಳಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬೇರೇ ಸಂಚೆ ಅಂಗಿಗ
 ಗಳನ್ನು ತಂದಳು.

ಶಾಂತಮ್ಮನವರು ಅನ್ನವನ್ನಿಳಿಸಿ ಸಾರು ಪಲ್ಯಗಳಷ್ಟನ್ನೇ ಮಾಡಿದ್ದರು
 ಎಲೆಯ ಕೊನೆಗೆ ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿ ಹಾಕಿ ಬಡಿಸಿದ್ದರು.

ಎರಡನೆಯಬಾರಿ ಸಾರಿನಲ್ಲಿ ಕಲಸುತ. ಶಾಮರಾಯರು "ಅಡಿಗೆ"

ಹೊತ್ತಾದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಮಗನಿಗಾಗಿ ಏನೇನು ಮಾಡಿದ್ದೀಯೋ ಎಂದಿದೆ. ಇಷ್ಟೇನೇ" ಎಂದರು.

ಶಾಂತಮ್ಮ "ಅಪನೇನು ಬೀಗನೇ. ಬಂದನೆಂದು ಏನೇನೋ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ" ಎಂದು ಹೇಳಿ ನಕ್ಕರು.

ಊಟವಾಯಿತು. ಪ್ರಮಿಳೆ ಎಲೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಹಾಕಿ ಗೋಮಯ ಮಾಡಿ ನಾನನನರು ಮಲಗಲು ಹೆಜಾರದಲ್ಲಿ ಚಾಪೆ ಹಾಕಿ ದಿಂಬು ಇಟ್ಟಳು. ಭಾನುವಾರ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಗೋವಿಂದರಾಯ ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತು ಮಲಗುವ ಅಭ್ಯಾಸವಿತ್ತು. ಆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಲು ಅವನಿಗೆಲ್ಲಿ ಹಾಸಿಗೆ ಹಾಕೋಣವೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಉಗ್ರಾಣದಂತೆ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದುದರಲ್ಲಿ ತೆರಪುನಾಡಿ ಹಾಸಿಗೆ ಹಾಕಿದಳು.

ಗೋವಿಂದರಾಯ ಊಟವಾದ ಮೇಲೆ ಮಲಗುವುದಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಊಟಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ತಾಯಿಯ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದ. ಅದಾದ ಮೇಲೆ ನಡುಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು. ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಆಡುತ್ತಾ ಶಾಂತಮ್ಮನವರಿಗೆ ತೂಕಟೆಗೆ ಬಂದಿತು.

"ನೀನು ಮಲಗಿಕೋಮ್ಮಾ" ಎಂದು ಗೋವಿಂದರಾಯ ಮೇಲೆದ್ದ.

ಪ್ರಮಿಳೆ ಗಂಡನನ್ನು ಕುರಿತು "ಮಲಗಲು ಸಿದ್ಧಮಾಡಿದ್ದೇನೆ" ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅವನನ್ನು ಉಗ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದಳು. ಅವನು ಒಳಗೆ ಹೋಗುತ್ತಲೂ ತಾನು ಹೊರಗೆ ಬಂದಳು.

ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಏರ್ಪಾಟು ಬೇರೊಂದು ವಿಧವಾಗಿತ್ತು. ನಾಗರತ್ನಮ್ಮನವರ ಮನೆ ದೊಡ್ಡದು. ಎರಡು ಮೂರು ಕೊಠಡಿಗಳಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಮದುವೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದವರು ಇನ್ನೂ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದರೂ ಭಾನುವಾರ ದಿನ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಗಂಡು ಮಲಗಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೋದಾಗ ತಾನೂ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತಿರುತ್ತಿದ್ದಳು, ಪ್ರಮಿಳೆ. ಆಗಲೆ ಅದು ಯಾರಿಗೂ ಅಸಂಗತವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳಿಗೂ ಸಂಕೋಚವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಹಾಗಾಗಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದ ಹೆಂಡತಿಯು ನಿಲ್ಲುತ್ತಾಳೆಂದುಕೊಂಡನೋ ಏನೋ, ಗೋವಿಂದರಾಯ. ಅವಳ ಕತೆಗೆ ತಿರುಗಿ ನೋಡಿದ. ಆದರೆ ಪ್ರಮಿಳೆಯು ಗಮನಿಸಿದರೂ ಗಮನಿಸದಂತೆ ಹೊರಗೆ ಬಂದುಬಿಟ್ಟಳು.

ಅತ್ತೆ ಎದ್ದು ಕಾಫಿಯ ಪ್ರಯತ್ನ ಮೊದಲು ಮಾಡುವವರೆವಿಗೆ ನಡುವನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದುಕಡೆ ಕುಳಿತಿದ್ದಳು. ಅವಳಿಗೂ ನಿದ್ರೆಬಂದು ತೂತಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಳೋ, ಇಲ್ಲ, ಕಣ್ಣು ಅರೆಮುಚ್ಚಿ ಯೋಚನೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳೋ ಹೇಳಲಾಗುವದಿಲ್ಲ.

ಯಥಾಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಆ ಮನೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಮುಂದುವರಿಯತೊಡಗಿದವು. ಗೋವಿಂದರಾಯ ಬಂದದ್ದು ಹರಿಯುತ್ತಿರುವ ಹೊಳೆಗೆ ಸಣ್ಣದೊಂದು ಹಳ್ಳ ಬಂದು ಸೇರಿದಹಾಗಿತ್ತು ಅಷ್ಟೇ.

ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲ. ಪುರಾಣಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾ ಶಾಂತಮ್ಮನವರು "ಪ್ರಮಿಳಾ, ನಿನ್ನ ಗಂಡನೊಬ್ಬನೇ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತಾನೆ. ನೀನೂ ಇರಮ್ಮ. ಅವನಿಗೆ ಬೇಜಾರಾಗಬಹುದು" ಎಂದರು.

ಅತ್ತೆ ಪುರಾಣಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಸಾಯಂಕಾಲದ ಹೊತ್ತು ಹಾಗೇ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ಬರುವುದು ಮೂವನವರಿಗೆ ತೂಡಿ. ಯಾರೂ ಮನೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ತಾನೇ ಇದ್ದು ಹೆಂಡತಿ ಪುರಾಣ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಮೇಲೆ ದೇವರ ದರ್ಶನದ ನೆವದಿಂದಲಾದರೂ ಸುತ್ತಾಡಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ. ತನ್ನ ಗಂಡನೊಬ್ಬನೇ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತಾನೆಂದರೆ ತಾನೂ ಇದ್ದುಬಿಡೋಣವೆಂದೇ ಪ್ರಮಿಳೆಗನ್ನಿಸಿತು. ಆದರೆ ಸಂಕೋಚವಾಯಿತು.

"ಇಲ್ಲ. ಅತ್ತಮ್ಮ. ಇನ್ನು ಇಲ್ಲಿರುವುದು ಮೂರು ದಿನವೋ, ನಾಲ್ಕೆ ದಿನವೋ. ಇರುವಷ್ಟು ದಿನ ಪುರಾಣ ಕೇಳಿಬಿಡುತ್ತೇನೆ"

"ಸರಿ. ಬಾಮ್ಮಾ. ಅದೂ ಒಳ್ಳೆಯದೇ"

ಶಾಂತಮ್ಮ ಸೊಸೆಯನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿರು ಎಂದ ಮೇಲೆ ಅವಳು ಇರುತ್ತಾಳೆಂದು ಗೋವಿಂದರಾಯ ನಿರೀಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿದ್ದ. ಆದರೆ ಅವಳು ಅವರನ್ನು ಬಿಡದೇ ಹೊರಟು ಹೋದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನಿಗೆ ನಿರಾಸೆಯಾಗ

ಯಿತು. ಆ ಹೆಳ್ಯ ಕೊಂಪೆಯಲ್ಲಿ ಅವನಲ್ಲಿ ಹೋಗುವುದು. ಯಾವುದೋ ನಾವೆಲ್ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಓದತೊಡಗಿದ. ಅದನ್ನು ಓದುವುದಕ್ಕೂ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲ. ಅದು ರುಚಿಸಲಿಲ್ಲ ಆದರೂ ಮಾಡುವುದೇನು? ಚಾರ್ಜಿಲ್ಲದೇ ರೈಲ್ವೆ ಕಂಬಿಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೇ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಟವನು ಕಬ್ಬಿಣದ ಕಂಬಿಗಳ ಸಾಲನ್ನು ತದೇಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುವಂತೆ ಅಕ್ಷರದ ಸಾಲುಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಕುಳಿತಿದ್ದ.

ಪುರಾಣಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಶಾಂತಮ್ಮನವರು ಅಡಿಗೆಗೆ ಮಡಿ ಉಟ್ಟುಕೊಳ್ಳು ವೊದಲು ಇವ್ವ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತೆಗೆದು ನಡು ಮನೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಉಗ್ರಾಣವನ್ನು ತೆರವು ಮಾಡಿದರು. ಅನಂತರ ಅದನ್ನು ಗುಡಿಸಿ ಒದ್ದೆ ಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಉಜ್ಜಿದರು.

ಅಷ್ಟು ಮಾಡಿ ಸೊಸೆಯನ್ನು ಕುರಿತು "ನಿನ್ನ ಗಂಡನಿಗೆ ಮಲಗಿಕೊಳ್ಳಲು ಇಲ್ಲಿ ಅಣಿಮಾಡು" ಎಂದು ಹೇಳಿ ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋದರು.

ಸಾಮಾನು ಸರಂಜಾಮುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಉಗ್ರಾಣದಲ್ಲಿಯೇ ಮಲಗಿ ತನ್ನ ಗಂಡ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಕಳೆಯಬೇಕೆನೋ ಎಂದು ಪ್ರಮಿಳೆ ಯೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಉಗ್ರಾಣದಲ್ಲಿದ್ದ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಮತ್ತೆಲ್ಲಿ ಯಾದರೂ ಇಡೋಣವೆಂದು ಅವಳಿಗೂ ತೋರಿತ್ತು. ಆದರೆ ಯಾರೇನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆಯೋ ಎಂದು ಸುಮ್ಮನಾಗಿದ್ದಳು. ಈಗ ಆ ಸೊಸೆ ತೆರವು ಮಾಡಿದುದನ್ನು ನೋಡಿ "ಹಳೆಯ ಕಾಲದ ಹೆಂಗಸಾದರೂ ಪರವಾಯಿಲ್ಲ. ಬುದ್ಧಿವಂತರು" ಎಂದುಕೊಂಡಳು.

ಮಗನ ಪುನಸ್ಸಂಧಾನವಾಗಿ ಬಲು ದಿನಗಳಾಗಿದ್ದರೂ ಶಾಂತಮ್ಮನವರಿಗೆ ಮಗ ಸೊಸೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವುದು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹೊಸ ಆಟ ಸಿಕ್ಕಿದಂತಾಗಿತ್ತು. ಊಟವಾದ ಮೇಲೆ ಅವರು ಬಂದು ಆ ಕೋಣೆಯನ್ನು ನೋಡಿದರು. ಬಣ್ಣದ ಚಾಪೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ, ಹಾಸಿದ ಹಾಸಿಗೆಯನ್ನು ಸುತ್ತಿ ಒಪ್ಪವಾಗಿ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಇಡಲಾಗಿತ್ತು. ಗೂಡಿನಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣದೊಂದು ಬೆಡ್‌ಲ್ಯಾಂಪ್ ಉರಿಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಶಾಂತನ್ನು ಕೋಣೆಯನ್ನು ನೋಡಿದಂತೆಯೇ ಕೋಣೆಯ ಗೋಡೆಗಳನ್ನೂ ನೋಡಿದರು. ಆಕೆಗೇನು ತೋರಿತೋ ಎನೋ, ಒಳಗೆ ತೂಗು ಹಾಕಿದ್ದ ಶ್ರೀನಿವಾಸಕಲ್ಯಾಣದ ಪಠವನ್ನು ತಂದು ಮಳೆ ಹೊಡೆದು ತೂಗು ಹಾಕಿ ಸಂತ್ಯಸ್ತರಾಗಿ ಒಳಗೆ ಬಂದರು.

ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಬೆಳದಿಂಗಳು ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಶಾಂತಮ್ಮನವರೂ ಗೋವಿಂದರಾಯನೂ ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಜಗುಲಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಮಾತು ಮುಗಿಯುತ್ತದೆಯೇನೋ ಎಂದು ಕಾಯುತ್ತಾ ಪ್ರಮಿಳಿಯೂ ಒಂದು ಕಡೆ ಕುಳಿತಿದ್ದಳು. ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತಾದರೂ ಅವರ ಮಾತು ಮುಗಿಯಲಿಲ್ಲ.

ಹಜಾರದಲ್ಲಿದ್ದ ಹಳೆಯ ಗಡಿಯಾರ ಒಂದು ಬಾರಿ "ರಣ್ಣ" ಎಂದು ಹೊಡೆದು ಹತ್ತೂವರೆಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿತು.

ಶಾಸುರಾಯರು ಕೂಗಿ ಹತ್ತೂವರೆ ಗಂಟೆ ಹೊಡೆಯಿತು. "ಮಲಗಿ ಕೊಳ್ಳಿ. ಇನ್ನೂ ಏನಾದರೂ ಉಳಿದಿದ್ದರೆ ನಾಳೆಯ ದಿನ ಮಾತನಾಡಿ ಕೊಳ್ಳುವಿರಂತೆ" ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

ಅನಂತರ ಎಲ್ಲರೂ ಮಲಗಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಹೋದರು.

ಕೋಣೆಯೊಳಗೆ ಹೋಗಿದ್ದ ಸೊಸೆಯನ್ನು ಕರೆದು ಶಾಂತಮ್ಮ ಸಣ್ಣ ಬೆತ್ತದ ತಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಎಲೆ ಅದಿಕೆ ಸುಣ್ಣಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಎರಡು ಲೋಟಾಗಳ್ಳಿ ಹಾಲು ತೆಗೆದಿಟ್ಟು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವಂತೆ ಹೇಳಿದರು.

ಪ್ರಮಿಳಿ ನೊಡಲು ಹಾಲಿನ ಬಟ್ಟಲುಗಳನ್ನು ಎರಡು ಕೈಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೋದಳು. ಪುನಃ ಬಂದು ತಾಂಬೂಲವನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ ಶಾಂತಮ್ಮನವರು ತಾಂಬೂಲದ ತಟ್ಟಿಯ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿದರು. ಅದು ಸುಮಾರು ನಲವತ್ತು ವರ್ಷದ ಹಿಂದಿನದು. ಈಗಲೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಜ್ಞಾಪಕವಿದೆ. ಅದು ವೀಳೆಯದಲೆಯ ಆಕಾರವಾಗಿತ್ತು. ಯಾರ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೋ ಅಂತಹ ತಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿಯೇ ತಾಂಬೂಲವಿಟ್ಟಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ

ಅಂತಹ ತಟ್ಟಿ ಬೇಕೆನ್ನಿಸಿತು. ತಾವು ಗಂಡನ ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಹೊಸದರಲ್ಲಿ ಅಂತಹದೊಂದು ತಟ್ಟಿ ಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿದ್ದರು. ಶಾಮರಾಯರಿಗೆ ಆಗ ಅನುಕೂಲವಾದ ಕಾಲವೇ. ಅವರು "ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮೂರು ಬೆಳ್ಳಿಯ ತಟ್ಟಿಗಳಿರುವಾಗ ಬೆತ್ತದ ತಟ್ಟಿ ಯಾಕೆ"ಂದು ಉಪೇಕ್ಷೆ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಶಾಂತಮ್ಮನವರು ಹಟ ಹಿಡಿಯುತ್ತಲೂ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೋಗಿ ತಂದುಕೊಡುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದರು. ಅವರೇ ಹೋಗಿ ಯಾವುದೋ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಬಿಟ್ಟರೆ ಪುನಃ ಬೇರೊಂದು ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆಂದು ಆಕೆ ಗಂಡನೊಡನೆ ತಾವೂ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಇದನ್ನೇ ಆರಿಸಿ ತಂದಿದ್ದರು. ಅಂದಿನಿಂದ ಎಲೆ ಅಡಿಕೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಅದನ್ನೇ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಆ ಬೆತ್ತದ ತಟ್ಟಿಯ ಮೇಲೆ ಶಾಂತಮ್ಮನವರಿಗೆ ಬಹಳ ಅಭಿಮಾನ.

ಹಾಲು ಒಳಗಿಟ್ಟು ಬಂದ ಪ್ರಮಿಳೆ ತಾಂಬೂಲವಿದ್ದ ಬೆತ್ತದ ತಟ್ಟಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋದಳು.

ಆ ತಟ್ಟಿ ತಂದ ದಿನಗಳ ನೆನಪು ಶಾಂತಮ್ಮನವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಸುಳಿಯುತ್ತಿತ್ತು.

ನಾಲ್ಕು ದಿನಗಳ ತರುವಾಯ ಪ್ರಮಿಳೆ ಗಂಡನೊಂದಿಗೆ ಬೆಂಗಳೂರು ಬಂದು ಸೇರಿದಳು.

ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಹೊತ್ತು ಹೋಗುವುದು ಕಷ್ಟ ಎಂಬುದೊಂದುವಿನಾ ಮಿಕ್ಕ ಯಾವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ಲೋಪವಿರಲಿಲ್ಲ. ಬೆಳಗಾಗ ಏಳುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೆಯೇ ಗಂಡ ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿಗೆ ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ. ಪುನಃ ಅವನು ಬರುತ್ತಿದ್ದುದು ಸಾಯಂಕಾಲ. ನಾಗರತ್ನಮ್ಮನವರೂ ಅಷ್ಟೇ. ಬೆಳಗಾಗುತ್ತಲೇ ಅವರು ಮನೆಬಿಟ್ಟು ಹೋಗದಿದ್ದರೂ ಕಾಫೀ ಕುಡಿದವರು ಸ್ಕೂಲಿನ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಲೋ ಪುಸ್ತಕ ನೋಡುತ್ತಲೋ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವರು.

ಬೆಳಗಾಗ ಎದ್ದ ಪ್ರಮಿಳೆ ಕಾಫೀ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಪೇಸಾ ನೋಡುತ್ತಾ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವಳು. ಹಾಗೇ ಹೀಗೆ ಓಡಿಯಾಡುತ್ತಿದ್ದು ಸ್ನಾನ ಮುಗಿಯುವ ವೇಳೆಗೆ ಊಟ ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಸೋದಾ

ಶ್ರೀಯ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತು ಊಟ ಮಾಡಬಿಡುವಳು. ಅನಂತರ ಅವರೂ ಸ್ಕೂಲಿಗೆ ಹೊರಟು ಹೋಗುವರು.

ಆ ಮೇಲೆ ಸಾಯಂಕಾಲದವರೆವಿಗೂ ಹೊತ್ತು ಕಳೆಯುವುದು ಬಹಳ ಕಷ್ಟ. ಅಷ್ಟುಹೊತ್ತು ಓದುವುದಕ್ಕೆ ಅಭ್ಯಾಸವಿಲ್ಲ. ನಿದ್ರೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂತೂ ಇಡೀ ದಿನವನ್ನು ಕಳೆದರೆ ಆ ಮೇಲೆ ಪರವಾಯಿಲ್ಲ. ಗಂಡನೂ ಸೋದರತ್ತಿಯೂ ಮನೆಗೆ ಬರುವರು. ಟಿಫಿನ್ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮೂರು ಮಂದಿಯೂ ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ವಾಕಿಂಗ್ ಹೋಗುವರು. ವಾಕಿಂಗ್ ಬೇಜಾರಾದಾಗ ಯಾವುದಾದರೂ ಸಿನಿಮಾಗೆ ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು.

ಪ್ರಮಿಳಾ ವಾರವೂ ಭಾನುವಾರಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಿರುತ್ತಾಳೆ. ಭಾನುವಾರ ಬಂದರಂತೂ ಅವಳಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಸಂಭ್ರಮ. ಆ ದಿನ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಭಿನ್ನವಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ. ದಿನವೂ ಸ್ಕೂಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ನಾಗರತ್ನಮ್ಮ ನನರಿಗೆ ಸ್ಕೂಲಿಲ್ಲ. ಗೋವಿಂದರಾಯನಿಗೆ ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿಯಿಲ್ಲ. ದಿನವೂ ಒಂದೇ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ಅಭ್ಯಾಸವಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದ ಅವರುಗಳಿಗೆ ಆ ಹೊತ್ತು ದಿನದ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದೇ ಏನೋ ಒಂದು ತರಹವಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಪ್ರಮಿಳೆಯೊಬ್ಬಳೇ ಕಿರಿಯವಳು. ಅದರಿಂದ ಅವಳನ್ನು ಕರೆದು ಏನಾದರೊಂದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ. ಪ್ರಮಿಳೆ ಸಡಗರದಿಂದ ಓಡಿ ಯಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾಳೆ.

ಆ ದಿನ ಈ ಕೆಲಸಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಭಾನುವಾರ ಪ್ರಮಿಳೆಗೆ ಕ್ಲಿಪ್ಪವಾದ ಕೆಲವು ಕಾರ್ಯ ಕ್ರಮಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಒಂಬತ್ತು ಒಂಬತ್ತಾವರೆ ಗಂಟೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಗೋವಿಂದರಾಯನಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಅವನು ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಹೋಗಬೇಕು. ಮೊದಲು ಯಾರಾದರೂ ಸ್ನೇಹಿತರೊಡನೆ ತಿರುಗಾಡಿಕೊಂಡು ಬರಲು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ. ಈಗ ಹೊಸದಾಗಿ ಮದುವೆಯಾದ ಹೆಂಡತಿಗಿಂತಲೂ ಅವನಿಗೆ ಸ್ನೇಹಿತರು ಪ್ರಿಯವಾಗ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಲಿರಲಿಲ್ಲ.

ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬುಪಾರ್ಕಿಂಗ್ ಹೋಗುವನು. ಅಲ್ಲಿ ಹನ್ನೊಂದು ಹನ್ನೆರಡೂವರೆಯವರಿಗೆ ಅಲೆಯುತ್ತಿರುವರು. ಅನಂತರ ಅವಳನ್ನು ಸೌತ್‌ವೆರೇಡಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಐಸ್‌ಕ್ರೀಂ ಕೊಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಗೋವಿಂದರಾಯನಿಗೆ ಐಸ್‌ಕ್ರೀಂ ತಿನ್ನುವುದು ಪ್ರಿಯವಲ್ಲ. ಆದರೆ ತಾನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ಹೆಂಡತಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲವಲ್ಲ ಎಂದು ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದ.

ಪ್ರಮಿಳೆಗೆ ಐಸ್‌ಕ್ರೀಂ ಎಂದರೆ ಬಹಳ ಇಷ್ಟವೆಂದು ಗೋವಿಂದರಾಯನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾದುದು ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾದ ಪ್ರಸಂಗ. ಆ ದಿನವೂ ಭಾನುವಾರ. ಗಂಡ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ. ಗಂಡ ಹೆಂಡಿರಿಬ್ಬರಿಗೂ ನಿದ್ರೆ ಬಂದಿತ್ತು. ಪ್ರಮಿಳೆಗೆ ಒಂದು ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚರವಾಯಿತು. ಹಾಗೆಯೇ ಮಲಗಿದ್ದಳು. ಹೊರಗಡೆ ಐಸ್‌ಕ್ರೀಂ ಮಾರುವವನು ಕೂಗಿಕೊಂಡು ಹೋದ ಶಬ್ದ ಕೇಳಿಸಿತು. ಗಂಡ ಏನಾದರೂ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದೆಂದು ಸುಮ್ಮನಾದಳು. ತಿರುಗಿ ನೋಡಿದಳು. ಅಪನಿನ್ನೂ ನಿದ್ರೆ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದ. ಹೊರಗಡೆ ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದ ಐಸ್‌ಕ್ರೀಂ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೇಳಿ ಬರುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು. ಶಿವನಸಮುಪ್ರದಲ್ಲಿ ಸ್ಕೂಲಿನ ಬಳಿ ಇದೇರಿತೆ ಐಸ್‌ಕ್ರೀಂನವನೂ ಬರುತ್ತಿದ್ದುದು ತಾನು ಕೋಗಿ ನಿಂತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೂ ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಕೂಡಲೇ ಗೂಡಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಚಿಲ್ಲರೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಗೆ ಹೋದಳು. ಐಸ್‌ಕ್ರೀಂನವನು ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಹುಡುಗರಿಗೆ ಐಸ್‌ಕ್ರೀಂ ಮಾರುತ್ತಿದ್ದ. ಪ್ರಮಿಳೆಯೂ ತರುಕಾಸು ಕೊಟ್ಟು ಒಂದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಳು. 'ಐಸ್‌ಕ್ರೀಂ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಸಾರಿದರೂ ಐಸ್‌ಕ್ರೀಮೇ. ಯಾರೇ ತಿನ್ನಲಿ, ಆ ತಿಂಡಿ ಸಾಹೇಬರು ತಿನ್ನುವಂತಹದು. ಬೆಲೆ ಆದಕಾಸಾದರೂ ಆದನ್ನು ಕೊಡುವ ರೀತಿ ಮೊಗಸುತ್ತಾಗಿತ್ತು. ಯಾವುದೋ ಹೆಸುರೆಲೆಯನ್ನು ಚಚ್ಚಾಕವಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಐಸ್‌ಕ್ರೀಂ ಇಟ್ಟು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ. ತಿನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಚಮಚ ಬೇರೇ. ತಾಳೇಗರಿಯ ಜೂರು.

ಗೋವಿಂದರಾಯ ಎಚ್ಚರಗೊಂಡು ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಹೆಂಡತಿ ಇಲ್ಲದ್ದನ್ನು

ಗಮನಿಸಿದ. ಎಲ್ಲಿ ಹೋದಳು ಎಂದುಕೊಂಡವನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬಂದ. ಹುಡುಗರಂತೆ ಐಸ್ ಕ್ರೀಂ ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಜಗುಲಿಯ ಮೇಲೆ ನೋಡಿದ. ಪ್ರಮಿಳೆಗೆ ನಾಚಿಕೆಯಾಗಿ ಐಸ್ ಕ್ರೀಂ ತಿನ್ನುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದಳು.

ಅವನು ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸದಂತೆ ಐಸ್ ಕ್ರೀಂನವನನ್ನು ಕರೆದು ಇನ್ನೆರಡು ಐಸ್ ಕ್ರೀಂ ಕೇಳಿದ. ಅವನು ತಂದುಕೊಟ್ಟ. ಗಂಡನೂ ಐಸ್ ಕ್ರೀಂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡುದನ್ನು ನೋಡಿ ಪ್ರಮಿಳೆಗೆ ನಾಚಿಕೆಯಾಯಿತು. ಗಂಡನ ಬಳಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳೇ ಚಿಲ್ಲರೆ ತೆಗೆದುಕೊಟ್ಟಳು.

ಇಬ್ಬರೂ ಒಳಗೆ ಬಂದರು. ಕೋಣೆಗೆ ಬಂದ ಮೇಲೆಯೂ ಗಂಡ ಐಸ್ ಕ್ರೀಂ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಪ್ರಮಿಳೆಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು.

“ಯಾಕೆ ಐಸ್ ಕ್ರೀಂ ತಿನ್ನುವುದಿಲ್ಲ”

“ಇಲ್ಲ. ನನಗೆ ಸೇರುವುದಿಲ್ಲ”

“ಹಾಗಾದರೆ ಯಾಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿರಿ”

“ತೆಗೆದುಕೊಂಡುದು ನಿನಗೆ ಸಾಕಾಗುವುದಿಲ್ಲವಲ್ಲ - ಎಂದು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡೆ”

ಗೋವಿಂದರಾಯ ಉಪಚಾರೋಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಉಪಾಯದಿಂದ ಪ್ರಮಿಳೆ ಅದನ್ನೂ ತಿನ್ನುವಂತೆ ಮಾಡಿದ.

ಪ್ರಮಿಳೆಯು ತಿಂದು ಮುಗಿಸಿದನಂತರ ಗೋವಿಂದರಾಯ ಮೆಲ್ಲನೆ ಅವಳ ಕೆನ್ನೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊಡೆದು “ಹುಚ್ಚು ಹುಡುಗಿ. ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಮಾರುವ ಐಸ್ ಕ್ರೀಂ ತೆಗೆದು ತಿನ್ನುತ್ತಾರೆಯೇನೇ?” ಎಂದ.

ಅವಳು ಹುಸಿ ಮುನಿಸನ್ನು ತಂದುಕೊಂಡು “ಕೆನ್ನೆಗೆ ಹೊಡೆದು ಈ ಮಾತು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ನನ್ನಿಂದ ಐಸ್ ಕ್ರೀಂ ತಿನ್ನಿಸಿದಿರಾ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು.

ಅದೇ ದಿನ ಸಾಯಂಕಾಲ ವಾಕಿಂಗ್ ಹೊರಟಾಗ “ಕಂಟೋನೇಂಟಿ ನಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಕೆಲಸವಿದೆ. ಡೋಗಿ ಬರೋಣವೇ, ಅತ್ತೆ” ಎಂದ.

ಎತ್ತ ಕಡೆ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೂ ನಾಗರತ್ನಮ್ಮನವರಿಗೆ ಅಡ್ಡಿ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಅಲ್ಲಿ ಕೋಣ ಕೋಟೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಮೂರು ಐಸ್ ಕ್ರೀಂಗಳಿಗೆ ಆರ್ಡರ್ ಮಾಡುತ್ತಲೂ ಆಕೆಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು.

“ಇದೇನೇ, ಗೋವಿಂದ. ಕಂಟೋನ್ಮೆಂಟಿನಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಇದ್ದ ಕೆಲಸ” ಅವನು ನಗುತ್ತಾ ಹೌದೆಂದ.

ನಾಗರತ್ನಮ್ಮನವರಿಗೆ ಮತ್ತೂ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗಿ ಅವನ ಕಡೆ ನೋಡಿದರು.

“ಹೌದು ಅತ್ತೆ. ಈ ದಿನವೇಕೋ ಐಸ್ ಕ್ರೀಂ ತಿನ್ನ ಬೇಕೆಂದು ಆಸೆಯಾಯಿತು. ಅದರಿಂದ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದೆ. ನೀವು ಬೇಡವೆನ್ನುತ್ತೀರಿ- ಎಂದು ಅಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟೆ” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯ ಕಡೆ ನೋಡಿದ.

ಪ್ರಮಿಳೆಗೆ ಕೋಪ ಬಂದು ಅವಳು ದುರದುರನೆ ನೋಡಿದಳು.

ಅವರಿಬ್ಬರೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು. ಪ್ರಮಿಳೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ತನಗೆ ಸೇರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದಳು.

ನಾಗರತ್ನಮ್ಮ ಹಾಗೆ ಮಾಡಬಾರದೆಂದೂ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದೂ ಹೇಳಿದನಂತರ ತಿನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದಳು.

ಗೋವಿಂದರಾಯ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಐಸ್ ಕ್ರೀಂ ಆರ್ಡರ್ ಮಾಡಿದ.

“ಅದೇ ಬೇಡವೆಂದು ಕುಳಿತಿದ್ದಳು. ಇನ್ನೊಂದೇಕೆ ? ಹೆಲ್ಲುಗಳು ಗಿಟುಕರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿವೆ”

ಹೋಟಲಿನವನು ಐಸ್ ಕ್ರೀಂ ತರುವುದಂತೂ ತಂದಿಟ್ಟ.

“ನನಗೆ ಬೇಡ. ನಾನು ತಿನ್ನುವುದಿಲ್ಲ”

ಹೆಂಡತಿಯ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳದಂತೆ ಗೋವಿಂದರಾಯ ಅತ್ತೆಯನ್ನು ಉದ್ದೇಶ ಮಾಡಿ ಹೇಳಿದ.

“ವಿಷಯ ನಿಮಗೆ ಪೂರಾ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ನಾನು ಈ ದಿನ ಐಸ್ ಕ್ರೀಂ ತಿನ್ನಲು ಬಂದದ್ದು ನನಗಾಗಿ ಅಲ್ಲ. ಈ ಪ್ರಮಿಳೆಗಾಗಿ. ಇವಳಿಗೆ ಐಸ್ ಕ್ರೀಂ ತಿನ್ನಿಸಬೇಕೆಂದೇ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದೆ. ಒಳ್ಳೇ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಇವಳು ತಂದರಿ

ಸರಿ. ಇಲ್ಲದೇ ಇದ್ದರೆ ಈ ದಿನ ಇವಳಿಗೆ ಐಸ್ ಕ್ರೀಂ ಯಾಕೆ ತಿನ್ನಿ ಸಬೇಕಾಗಿ ಬಂದಿತೆಂಬುದನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಿಮ್ಮೊಡನೆ ಹೇಳಿ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ” ಪ್ರಮಿಳೆ ಮೂರ್ತಿ ಮುಂದೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಎರಡನೆಯ ಬಾರಿ ಬಂದ ಐಸ್ ಕ್ರೀಮನ್ನೂ ತಿನ್ನಲು ಮೊದಲು ಮಾಡಿದಳು.

ನಾಗರತ್ನಮ್ಮನವರು “ಹುಡುಗರು. ನೀವು ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಲೀಲಂಕಗಳಾಡುವುದು ನ್ಯಾಯವಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕೂ ಹೆತ್ತುಗೊತ್ತು ಬೇಡವೆ? ಇಲ್ಲಿ ಈ ಹೋಟೆಲಿನಲ್ಲಿ ಇವೆಲ್ಲಾ ಏನು” ಎಂದರು.

ಗೋವಿಂದರಾಯ ನಗುತ್ತಾ “ಅತ್ತಿ ಹೇಳಿದುದನ್ನು ಕೇಳಿದೆಯೇ ಇಲ್ಲವೋ ಪ್ರಮಿಳೆ. ಇಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಲೀಲಂಕಗಳೊಂದೂ ಬೇಡ. ಬೇಗ ತಿಂದು ಮುಗಿಸು, ನಾವು ಹೊರಡಬೇಕು” ಎಂದ.

ಪ್ರಮಿಳೆ ಟೆನ್ನಿಸ್ ಚೆಂಡುಗಾತ್ರದ ಎರಡು ಐಸ್ ಕ್ರೀಂ ತಿಂದುಕೊಂಡು ಹೋಟೆಲಿನಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬರುವ ವೇಳೆಗೆ ಅವಳ ಹಲ್ಲುಗಳು ಗಟ್ಟುಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದವು.

ಆ ದಿನ ಐಸ್ ಕ್ರೀಂ ತಿನ್ನಿಸಿದ್ದು ಪ್ರಮಿಳೆಗೆ ಕಷ್ಟಕ್ಕಿಟ್ಟುಕೊಂಡರೂ ಪ್ರತಿ ಭಾನುವಾರವೂ ಗಂಡ ಸೌತ್ ಪೆರೇಡಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಐಸ್ ಕ್ರೀಂ ಕೊಡಿಸುತ್ತಿದ್ದುದು ಬಹಳ ಪ್ರಿಯವಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು.

ಭಾನುವಾರ ಬೆಳಗಾಗ ಕಬ್ಬಿಪಾರ್ಕು ಸೌತ್ ಪೆರೇಡುಗಳಲ್ಲಿ ತಿರುಗಿಕೊಂಡು ಬಂದರೆ ಸಾಯಂಕಾಲ ತಪ್ಪದೇ ಸಿನಿಮಾಗೆ ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಂತೂ ಭಾನುವಾರ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಬೇಜಾರಿಲ್ಲದೇ ಕಳೆದುಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಪ್ರತಿ ದಿನವೂ ಭಾನುವಾರವಾಗಬಾರದಾಗಿತ್ತೇ - ಎನ್ನಿಸುತ್ತಿತ್ತು ಪ್ರಮಿಳೆಗೆ.

ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ವುಸ್ತುಕದ ಹಾಳೆಗಳು ಪಟಪಟನೆ ಹಾರಿಹೋದಂತೆ ದಿನಗಳು ಹಾರಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದವು.

ಪ್ರಮಿಳೆಯ ನುದುವೆಯಾದದ್ದು ಶಿಶಿರದಲ್ಲಿ. ಆಗ ಚಳಿಯುತ್ತು. ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಚಳಿಯು ಕಳೆದು ಸೆಕೆಯು ಅರಂಭವಾಯಿತು.

ಕೇವಲ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಮೂಲ್ರೂ ಅಲ್ಲ. ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿಯೂ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಕಂಡು ಬಂದುವು. ಮರಗಳು ಒಣಗಿ ದೇರೆಗಳನ್ನು ಕೊಡವಿ ಬಿಟ್ಟವು. ಹೊಸ ಚಿಗುರುಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದವು.

ವಾತಾವರಣ, ಸುತ್ತಮುತ್ತ ವಸ್ತುಗಳಂತೆಯೇ ಪ್ರಮಿಳೆ ಹಳೆಯದೆಲ್ಲವನ್ನು ಮರೆದು ಹೊಸ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪದಾರ್ಪಣ ಮಾಡಿದ್ದಳು.

ಉಗಾದಿಯೊಂದಿಗೆ ಹೊಸ ವರ್ಷವೂ ಬಂದಿತು.

ಹೊಸ ವರ್ಷ ಮುಂದಡಿಯಿಟ್ಟು ಹೊರಡುತ್ತಿದಂತೆಯೇ ರಾಮನವ ಮಿಯು ಸಮಾಪನಾಯಿತು. ಊರಿನ ನಾನಾ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಪುಟ್ಟ ಚಪ್ಪರಗಳೇರ್ಪಟ್ಟು, ತಲೆರು ತೋರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾದವು. ಸಂಗೀತ ಕಚೇರಿಗಳು ಆರಂಭವಾದವು. ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲವಾದರೆ ಅಲ್ಲಿಂದೆಲ್ಲಾ ರಾಗ ಲಹರಿಗಳು ಹೊರಟು ಬಲು ದೂರದವರೆವಿಗೆ ಕೇಳಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದವು. ಒಂದೊಂದು ದಿನ ಒಂದೊಂದು ಕಡೆ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರ ಕಚೇರಿ. ನಗರದ ಸಂಗೀತ ಪ್ರಿಯರಿಗೆಲ್ಲಾ ದೊಡ್ಡದೊಂದು ಹಬ್ಬವು ಬಂದಂತೆಯೇ ಆಗಿತ್ತು.

ಇದರಿಂದ ಪ್ರಮಾಣವು ಮನೆಯವರ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬದಲಾವಣೆಯಾಯಿತು. ಸಾಯಂಕಾಲದ ವಾಕಿಂಗ್ ತಪ್ಪಿಹೋಯಿತು. ಆರೂವರೆ ಏಳು ಗಂಟೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮನೆಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟು ಚಾಮರಾಜ ವೇಟಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿ ಭಾರೀ ಸಂಗೀತಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆಯೇ ದೊಡ್ಡ ಚಪ್ಪರ. ಸುತ್ತಮುತ್ತಲೂ ಭೇದವಿಲ್ಲದಷ್ಟು ಜನಗಳು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ವಿಶಾಲವಾದ ಮೈದಾನಗಳು.

ಮೊದಲ ದಿನ ಮೈದಾನದಲ್ಲಿ ಒಣಗಿದ ಹುಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದಾಗ ಗೋವಿಂದರಾಯ ತಮಾಷೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಹೇಳಿದ.

“ನಿನಗೆ ಬೇಕಾದರೆ ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತುಕೋ, ಪ್ರಮಿಳಾ”

“ಯಾಕೆ, ಇಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬಾರದೇ?”

“ಇಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು ನನಗಿಷ್ಟ. ನೀನು ಗಳಿಗೆಗೆ ನಾಲ್ಕು ರೀತಿ ಬದಲಾಯಿಸಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತೀಯಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಸಂಕೋಚವೋ ಅಂತ”

“ಸಂಕೋಚವೇನೂ ಇಲ್ಲ ಅಂದ್ರೆ. ಇಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಪುಟ್ಟಪುಟ್ಟ ನೊರಜು ಕಲ್ಲುಗಳೂ, ಒಣಗಿದ ಹುಲ್ಲೂ ಇದೆ. ಚುಚ್ಚಿಕೊಂಡಂತೆ ಆಗುತ್ತದೆ”

ಅದು ನಿಜ. ಗೋವಿಂದರಾಯನೂ ಅದನ್ನು ಅನುಭವ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ.

“ಅದಕ್ಕೇ ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದು. ಒಳಗಡೆಯಾದರೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಜಮಖಾನ ಹಾಸಿರುತ್ತಾರೆ”

ಜಮಖಾನ ಹಾಕಿರಬಹುದಾದ ಆ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಊಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಪ್ರಮಿಳೆ ಹೇಳಿದಳು.

“ಉಹಂ. ಅದರೂ ಅಲ್ಲಿ ಸುಖವಿಲ್ಲ. ಹತ್ತಿರ ಹತ್ತಿರ ಜನ ಕುಳಿತು ಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಸೆಕೆ. ಕೆಮ್ಮುವುದಕ್ಕಿಲ್ಲ, ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಉಸಿರುಬಿಡುವುದು ಕಷ್ಟ. ಇವೇಸರಿ. ಬೇಕಾದಾಗ ಸಂಗೀತ ಕೇಳಬಹುದು. ಬೇಡವಾದಾಗ ನಿರಾಳವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಸೊಗಸಾದ ಗಾಳಿ. ಇದೇ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ”

“ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಒಣಗಿದ ಹುಲ್ಲು, ನೊರಜು ಕಲ್ಲುಗಳು ಚುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆಯಲ್ಲ”

“ಅವೂ ಚುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಹೀಗೂ ಇರಬೇಕು”

“ಆಗಲಿ. ಅದಕ್ಕೇನಾದರೂ ಏರ್ಪಾಟು ಮಾಡೋಣವಂತ”

“ಅದೇನು ಅಷ್ಟು ಪ್ರಯಾಸಪಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ ಅಂದ್ರೆ. ನೋಡಿ. ಎಷ್ಟು ಜನ ಜಾಪೆ, ಜಮಖಾನಗಳನ್ನು ತಂದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ನಾವೂ ಒಂದು ಹ್ಯಾಂಡ್ ಬ್ಯಾಗ್‌ನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬಂದರಾಯಿತು”

ಜಮಖಾನ ಹಾಕಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದು ಹಿತಕರವೆನ್ನಿಸಿದರೂ ಪ್ರಮಿಳೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಹ್ಯಾಂಡ್ ಬ್ಯಾಗ್‌ನಲ್ಲಿ ಜಮಖಾನ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬರುವುದು ಸರಿ

ಶೋರಲಿಲ್ಲ. ಗೋವಿಂದರಾಯ ಸ್ವಲ್ಪದೂರದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಕುಳಿತಿದ್ದ ಸಂಸಾರ ವನ್ನು ನೋಡಿದ. ಅವರು ಕಾರ್‌ನಲ್ಲಿ ಬಂದಿದ್ದರು. ಕಾರ್‌ನ ಸಕ್ಕದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡದೊಂದು ಜನುಖಾನ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ತಾನಗೂ ಹಾಗೆ ಕಾರಿದ್ದರೆ ಅತ್ತಿ, ಹೆಂಡತಿಯೊಡನೆ ಬರಬಹುದು, ಜನುಖಾನವನ್ನು ಬೇಕಾದರೂ ತಂದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಯೋಚನೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ.

ಗಂಡ ಏನೋ ಯೋಚನಾಮಗ್ನನಾಗಿದ್ದಾನೆಂದು ಗ್ರಹಿಸಿದ ಪ್ರಮಿಳೆ ಕೇಳಿದಳು.

“ಏನೊಂದ್ರೆ. ಏನೋ ಯೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೀರಿ?”

ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಂದ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಸಂಕೋಚವಾಗಿ ಅವನು ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡ.

“ಏನೋ ಯೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೀರಿ. ಹೇಳಬಾರದೇ?”

“ಇಲ್ಲ. ಸಂಗೀತ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ”

ಅವನು ಸಂಗೀತ ಕೇಳುತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಏನೋ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆಂದೂ ಅವಳಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಅನ್ನಿಸಿತು. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಒತ್ತಾಯಮಾಡಿ ಅದೇನು ಎಂದು ಕೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿರಲಿಲ್ಲ. ಯಾರೊಂದಿಗೋ ಕುಳಿತು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದ ನಾಗರತ್ನಮ್ಮನವರು ಬಂದುಬಿಟ್ಟರು.

ಸಂಗೀತ ಆರಂಭವಾಗಿ ಇನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತು ಮಾತ್ರವೇ ಆಗಿತ್ತು. ಅವರು ಕುಳಿತುಕೊಂಡೇ ಇದ್ದರು.

ಮತ್ತೂ ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತು ಕಳೆದನಂತರ ದೂರದಲ್ಲಿ ಯಾರೋ ಪರಿಚಯವಾದ ಒಂದು ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿದಂತಾಯಿತು ಪ್ರಮಿಳೆಗೆ. ಮುಖ ತೀರ ಪರಿಚಯನಾದುದು. ಮೊದಲು ನೋಡಿದೊಡನೆಯೇ ಗುರುತು ಸಿಕ್ಕದಿದ್ದರೂ ಎರಡನೆಯ ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಹಾಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದವಳು ಶಾರದೆ. ಸಂದೇಹವೇ ಇಲ್ಲ. ಅವಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಹಳೆಯ ಸಾಕು

ಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿರುವ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೋಡಿದನಂತರವಂತೂ ಅವಳು ಶಾರದೆಯೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವೇ ಇಲ್ಲ.

ಶಾರದೆ ದೂರದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳು ಎತ್ತಕಡೆಯೋ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವ ತನ್ನನ್ನು ನೋಡಲಿಲ್ಲ ಅಂದುಕೊಂಡಳು. ಹಾಗೆಂದುಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಪ್ರಮಿಳೆಗೆ ಹಿತಕರವಾಗಿತ್ತು.

ಉಹುಂ. ಅದು ಹಾಗಾಗಲೇ ಇಲ್ಲ. ದೂರದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಶಾರದಾ ಪ್ರಮಿಳೆಯನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದಳು. ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿ ಮಾತನಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕೆಂದೇ ಎದ್ದು ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದಳು.

ಅವಳು ಸಮಾಸಗತವಾಗುತ್ತಲೇ ಬರುತ್ತಿರುವುದು ತನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಎಂದು ಪ್ರಮಿಳೆಗೆ ತೋರಿತು. ಅವಳೇಕೆ ಬರುತ್ತಾಳೆ? ಪ್ರಮಿಳೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಪುರಸ್ಕರವಾಗಿ ಮಾಧವರಾಯನನ್ನು ಮರೆತು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಅವನನ್ನಾಗಲೀ ಅವನ ಕಡೆಯವರನ್ನಾಗಲೀ, ಹಿಂದಿನ ಯಾವುದೇ ಘಟನೆಗಳನ್ನಾಗಲೀ ಜ್ಞಾಪಕಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಪ್ರಮಿಳೆಗೆ ಬೇಡವಾಗಿತ್ತು.

ಶಾರದೇ ಸಮಾಸಗತಳಾಗಿ ಬಂದು ನಿಂತುಕೊಂಡು "ಏನು ಪ್ರಮಿಳಾ. ಜ್ಞಾಪಕವಿದೆಯೇ?" ಎಂದಳು.

ಬಲಾತ್ಕಾರವಾಗಿ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ನಗುವನ್ನು ತಂದುಕೊಂಡು "ಜಿನ್ನಾಯಿತು. ಜ್ಞಾಪಕವಿಲ್ಲದೇ ಇರುತ್ತದೆಯೆ? ಜಿನ್ನಾಗಿದ್ದೀರಾ?" ಎಂದಳು.

ಪ್ರಮಿಳೆ ತನ್ನನ್ನು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ ಎಂದು ಶಾರದೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತುಕೊಂಡಳು. ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ಅವಳೊಂದಿಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿರುವವರು ಯಾರಾಗಿರಬಹುದೆಂದು ಊಹೆಮಾಡಿಯೂ ಮಾಡಿದಳು. ಆ ಗಂಡ ಸಂತೂ ಅವಳ ಗಂಡ. ವೃದ್ಧಿಯಾದ ಹೆಂಗಸು ಅತ್ತೆ ಎಂದುಕೊಂಡಳು. ಗಂಡ ಮತ್ತು ಅತ್ತೆಯ ಎದುರಿಗೆ ಗೆಲತಿಯಾದ ತನ್ನನ್ನು ಕುಳಿತುಕೋ ಎಂದು ಹೇಳಲು ಸಂಕೋಚವೆಂದು ಭಾವನೆ ಮಾಡಿದಳು.

ಶಾರದೆಗೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಪ್ರಮಿಳೆಯ ಯೋಗಕ್ಷೇಮವನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿ ಕಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಇಷ್ಟ. ಆದರೆ ಅವಳು ಕುಳಿತುಕೋ

ಎಂದು ಹೇಳದಿದ್ದರೂ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದು ಹೇಗೆಂದು ಸಂಕೋಚ. ಅದರಿಂದ ಏನೂ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೂ ತೋರದೇ ನಿಂತುಕೊಂಡಿದ್ದಳು.

ಅವಳ ಸ್ಥಿತಿಯು ಪ್ರಮಿಳೆಗೂ ಅರ್ಥವಾಯಿತು. ಅವಳೊಡನೆ ಯಾವ ಸಂಬಂಧವನ್ನೂ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲದಿದ್ದ ಪ್ರಮಿಳಾ ಒಂದು ಗಳಿಗೆ ಹಾಗೆಯೇ ನಿಂತಿರಲಿ. ಆನೇಲೆ ಅವಳೇ ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ-ಎಂದು ಸುಮ್ಮನಾದಳು.

ಅವಳೆಂದುಕೊಂಡಂತೆಯೇ ಆಗುತ್ತಿದ್ದಿತೋ ಏನೋ ? ಆದರೆ ಹಾಗಾಗಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರಮಿಳೆಯ ಗೆಳತಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಸಂಕೋಚದಿಂದ ನಿಂತಿರುವುದನ್ನು ನಾಗರತ್ನಮ್ಮನವರೂ ಗ್ರಹಿಸಿದರು. ತಮ್ಮೆದುರಿಗೆ ಅವಳನ್ನು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಹೇಳಲು ಪ್ರಮಿಳೆಗೆ ಸಂಕೋಚವೆಂದುಕೊಂಡರು.

ಅವರು "ಯಾಕೆ ನಿಂತಿದ್ದೀಯೆ. ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಿ" ಎಂದರು.

ಶಾರದೆಗೂ ಅದೇ ಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಅವಳು ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಕುಳಿಸಿಕೊಂಡು ತಾನೂ ಕುಳಿತಳು.

ಪ್ರಮಿಳೆಯೂ ಅವಳ ಗೆಳತಿಯೂ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆಂದು ನಾಗರತ್ನಮ್ಮ ನಿರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿದರು. ಅವಳು ಮಾತನಾಡದಿರಲು ತಾವಿರುವುದರಿಂದ ಸಂಕೋಚ ಎಂದುಕೊಂಡರು. ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದಿದ್ದರೆ ಗೋವಿಂದರಾಯನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಅವರು ಹೊರಟುಹೋಗಿ ಆ ಹುಡುಗಿಯರಬ್ಬರೂ ಮಾತನಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶಮಾಡಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಾಗೆ ಹೋಗುವುದು ಚೆನ್ನಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ತಾವೇ ಮಾತನಾಡಿಸಲು ಮೊದಲು ಮಾಡಿದರು.

"ನಿನ್ನ ಹೆಸರೇನಮ್ಮ"

"ಶಾರದಮ್ಮ"

"ಒಳ್ಳೆಯದು. ನೀನು ನಮ್ಮ ಪ್ರಮಿಳೆಯ ಫ್ರೆಂಡ್ ಎಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ."

ನಾಗರತ್ನಮ್ಮ ಆ ಮಾತು ಹೇಳುತ್ತಲೇ ಪ್ರಮಿಳೆಯು ಹೃದಯ ಪರಿಶಯವನ್ನು ಹೊಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಆರಂಭವಾಯಿತು. ತನ್ನ ಸೋದರತ್ತೆ ನಿಜವಾಗಿ

ವನ್ನು ಅಷ್ಟಕ್ಕೇ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಿವರವನ್ನೂ ವಿಚಾರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲದ ಮಾತುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಆಡುತ್ತಾರೆ. ಅವಳ ವಿಷಯವೆಲ್ಲಾ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡ ನಾಗರತ್ನಮ್ಮ “ಇವಳು ನಿನಗೆ ಹೇಗೆ ಗುರುತು? ಎಂದರೇ? ಈ ಆಲೋಚನೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕ್ಷಣಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಿಳೆಯ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದುವು. ಶಾರದೇ ಮಾಡನಾಡುವ ಮೊದಲು ಅವಳು ಬಾಯಿ ಹಾಕಿದಳು.

“ಇವರು ಫ್ರೆಂಡ್! ಅಂದರೆ ಫ್ರೆಂಡ್ ಅಂತ ಫ್ರೆಂಡ್ ಆಲ್ಲ. ಇವರ ತಂಗಿಯೂ ನಾನೂ ಫ್ರೆಂಡ್ಸ್. ಹಾಗೆ ಇವರಿಗೂ ನನಗೂ ಫ್ರೆಂಡ್‌ಶಿಪ್ ಇವರೂ ಶಿವನಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದರು”

ಆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಶಾರದೆಗೆ ನಗು ಬಂದುಬಿಟ್ಟಿತು. ಅವಳು ನಕ್ಕುಬಿಟ್ಟಳು.

ನಾಗರತ್ನಮ್ಮ ಲೋಕಾಭಿರಾಮವಾಗಿ “ಹಾಗೇಕೆ ನಗುತ್ತೀರಿ, ಶಾರದಮ್ಮ” ಎಂದು ಕೇಳಿದರು.

ತನ್ನ ಮಾತಿಗೆ ಅವಳು ನಕ್ಕುದು, ಅದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ನಾಗರತ್ನಮ್ಮ ಕೇಳಿದುದು ಇವುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ಪ್ರಮಿಳೆಗೆ ದಿಗಿಲಾಗತೊಡಗಿತು.

“ಈ ಪ್ರಮಿಳ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಎಷ್ಟು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಹೋದಳು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ನಗುಬರುತ್ತದೆ”

ಶಾರದಾ ಇರುವ ವಿಷಯವನ್ನು ಹೇಳಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ. ಬೆಟ್ಟದಂತೆ ಬಂದದ್ದು ಮೋಡದಂತೆ ತೇಲಿಹೋದ ಹಾಗೆ ಆಯಿತು ಪ್ರಮಿಳೆಗೆ.

ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತು ಲೋಕಾಭಿರಾಮವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಕುಳಿತಿದ್ದು, “ನಾನು ಬರುತ್ತೇನೆಮ್ಮ. ಇನ್ನೂ ಬಹಳ ದೂರ ಹೋಗಬೇಕು” ಎಂದಳು ಶಾರದೆ.

“ಎಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಮನೆ”

“ಚಾಮರಾಜಪೇಟೆ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ”

“ಯಾವಾಗಲಾದರೂ ನಮ್ಮ ಮನೆಕಡೆ ಬರುತ್ತಿರಿ. ನಾನು ಸ್ಕೂಲಿಗೆ, ನಮ್ಮ ಹುಡುಗ ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿಗೆ ಹೋದರೆ ಪ್ರಮಿಳೆ ಒಬ್ಬಳೇ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತಾಳೆ”

“ಅಂದಹಾಗೆ. ನಿಮ್ಮ ಮನೆ ಎಲ್ಲಿ ಕೇಳಬೇಕು ಅಂತ ಇದ್ದವಳು ಮರೆತೇ ಹೋದೆ”

“ನಮ್ಮ ಮನೆ ಬಾಂದಿನವರ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ನಾಗರತ್ನಮ್ಮ ನವರು ಮನೆಯ ಸಂಬರು ಗುರುತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದರು.

ಸೋದರತ್ತಿ ಬರಬೇಕೆಂದು ಯಾಕೆ ಕರೆದರು, ಅವಳೇಕೆ ಬರುತ್ತಾಳೆ- ಮುಂತಾಗಿ ಪುನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ದುಮುಗುಟ್ಟುತ್ತಾ ಪ್ರಮಿಳೆ ಕುಳಿತಿದ್ದಳು.

ಶಾರದೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೋಗುತ್ತಾ “ಬರುತ್ತೇನೆ ಪ್ರಮಿಳಾ. ಸಾಧ್ಯವಾದಾಗ ಮನೆಯ ಕಡೆ ಬಂದು ನೋಡುತ್ತೇನೆ” ಎಂದಳು.

ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಹನ್ನೆರಡು ಗಂಟೆಯ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಗೌರಮ್ಮ ನವರು ಪ್ರಮಿಳೆಯ ಕೋಣೆಗೆ ಹೋಗಿ ಮಂಚದ ಬಳಿ ನಿಂತು “ಪ್ರಮಿಳಮ್ಮ. ಪ್ರಮಿಳಮ್ಮ” ಎಂದು ಕೂಗಿದರು.

ಅವಳಿಗೆ ಎಚ್ಚರವಾದನಂತರ “ಯಾರೋ ನಿಮ್ಮ ಸ್ನೇಹಿತರಂತೆ, ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ” ಎಂದರು.

ಪ್ರಮಿಳೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಗಂಡನ ಮನೆಳುಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವುದಕ್ಕೆ ನೋಡಲು ಮಾಡಿದನಂತರ ಅವಳಿಗೆ ಸ್ನೇಹಿತರಾದವರು ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಯಾರೂ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ನಿಮ್ಮ ಸ್ನೇಹಿತರಂತೆ ಎಂದ ಕೂಡಲೇ ಬಂದವಳು ಶಾರದೆಯೇ ಇರಬೇಕೆಂದುಕೊಂಡಳು. ಮೈಯೆಲ್ಲಾ ಉರಿದುಕೊಂಡು ಬಂದಿತು. ವಿಧಿಯಿಲ್ಲದೇ ಹೊರಗೆ ಬಂದಳು.

ಸರಿ. ಬಂದವಳು ಶಾರದೆಯೇ. ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಅವಳೆರಡು ಮಕ್ಕಳೂ ಬಂದಿದ್ದವು.

ಆಯ್ಯೋ! ದೇವರೇ. ಯಾಕೆ ಹೀಗೆ ಬಂದು ಗೋಳು ಹೋಯ್ತು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆಯೋ!

ಖಂಡಿತ ಶಾರದೇ ತನ್ನನ್ನು ನೋಡಲು ಬರುವುದು, ಅವಳೊಡನೆ ಮಾತನಾಡುವುದು ಒಂದೂ ಪ್ರವೀಳೆಗೆ ಜೀಕಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಮುಖಕೊಟ್ಟು ಮಾತನಾಡದೇ ಕಳಸಿಬಿಡೋಣವೆಂದು ತೋರಿತು. ಆದರೆ ಮರುಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಬಿರೋಂದು ಆರೋಚನೆಯು ಬಂದಿತು.

ಇಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಮಾಡಬಾರದು. ಶಾರದೆಯೊಂದಿಗೆ ನಿಷ್ಟುರ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಅವಳ ಸ್ನೇಹ ವಿಶ್ವಾಸಗಳೇ ಬಹಳ ಆನಶ್ಯಕ.

ಮುಖದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದ ನಗುವನ್ನು ತಂದುಕೊಂಡು ಅದರ ವಿಶ್ವಾಸಗಳಿಂದ ಮಾತನಾಡಿಸಿ ಶಾರದಮ್ಮನನ್ನು ಬಳಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಕೂರಿಸಿದಳು.

ಪ್ರಮಿಳೆಯು ತೋರಿದ ಅದರವಿಶ್ವಾಸಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಶಾರದೆಗೂ ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತು.

ಹಿಂದಿನ ದಿನ ಸಂಜೆ ದುಮುಗುಟ್ಟುತ್ತಾ ಕುಳಿತಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವಳಿಗೆ ತನನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕೂ ಮಾತನಾಡುವುದಕ್ಕೂ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲವೇನೋ ಎನ್ನಿಸಿಯೂ ಇತ್ತು. ಪ್ರಮಿಳೆ ತನ್ನೊಂದಿಗೆ ಯಾಕೆ ಏನೋ ಒಂದು ತರಹವಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ತಾನು ಅವಳಿಗೆ ಮಾಡಬಾರದ್ದೇನು ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಒಂದು ವಿಧವಾಗಿ ನೋಡಿದರೆ ತಾನು ಪ್ರಮಿಳೆಗೆ ಮಾಡಿದಷ್ಟು ಉಪಕಾರ ಮತ್ತಾರೂ ಮಾಡಿರಲಾರರು. ದಾರಿತಪ್ಪಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದವಳಿಗೆ ಬುದ್ಧಿಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಅದರ ಮೇಲೆಯೇ ಬಂದು ಮದುವೆಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸುಖವಾಗಿದ್ದಾಳೆ.

ಹಾಗಿರುವಾಗ ಪ್ರಮಿಳೆ ತನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಏನೋ ಒಂದು ತರಹವಾಗಿರುವುದೇಕೆ ?

ಯೋಚನೆಮಾಡುತ್ತಾ ಮಾಡುತ್ತಾ ತನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಿಳೆ ಅನ್ಯಥಾ ಭಾವಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ತೋರುವುದು. ಗಂಡ ತತ್ತಿಯರು ಕುಳಿತಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವಳು ಹಾಗೆ ನಡೆದುಕೊಂಡಳೆಂದೆನ್ನಿಸಿತು.

ಯಾವುದನ್ನೂ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗೋಣವೆಂದವಳು ಬಂದಿದ್ದಳು. ಪ್ರಮಿಳೆ ವಿಶ್ವಾಸವಾಗಿ ಕಂಡು ಮಾತನಾಡಿಸಿದುದರಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತು.

ಅದರೂ ತಾನು ಬಂದುವಕ್ಕೆ ಕಾರಣವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸುವಂತೆ ಹೇಳಿದಳು.

“ಪ್ರಮಿಳಾ ನಮ್ಮ ಹುಡುಗರಿಗೂ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ಇದ್ದು ಬೇಜಾರು. ಅವರನ್ನು ಯಾರು ಹೊರಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕು. ಅವರನ್ನು ಕರೆತೂ ಮಾತೇ ಆಡಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಹೋಗಬೇಕು-ಎಂದು

ಆಸೆಪಡುತ್ತಾರೆ. ಬಹಳ ದಿನಗಳಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ಮಾತನಾಡ ಬೇಕು-ಎಂದೇ ಇದ್ದೆ. ನಿನ್ನ ನೋಡಿದೆನಲ್ಲಾ, ನಿಮ್ಮ ಅತ್ತೆಯವರು ಕರೆದ ಮೇಲೆ ಬಂದು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕೆನ್ನಿಸಿತು ಮಕ್ಕಳ ಬೇಜಾರೂ ತೀರಿದಂತಾಯಿತು. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಇಚ್ಛೆಯೂ ನೆರವೇರಿದಂತಾಯಿತು. ಬಂದೆ”

ಪ್ರಮಿಳೆಯು ಬಂದು ಕುಳಿತವಳೊಡನೆ ಏನಾದರೂ ಮಾಡಬೇಕಲ್ಲ. ನಗುತ್ತಾ “ಓಹೋ! ನಿನ್ನೆಯ ದಿನ ನಿನ್ನೊಂದಿಗೆ ಮಾತನಾಡಿದವರು ನಮ್ಮ ಅತ್ತೆ ಎಂದುಕೊಂಡಿರಾ ?” ಎಂದಳು.

“ಅಲ್ಲವೇನು ? ಹಾಗಾದರೆ ಅವರಾರು ?”

“ಅವರು ನಮ್ಮ ಸೋದರತ್ತೆ”

ಶಾರದೆ ಗೆಳತಿಯ ಕಡೆ ವಿಸ್ಮಯದಿಂದ ನೋಡಿದಳು.

ಅನುಭವೇನೋ ಹೇಳಬೇಕೆಂದುಕೊಂಡ ಪ್ರಮಿಳೆ ಅವಳ ಕಡೆಗೂ ಅವಳ ಮಕ್ಕಳ ಕಡೆಗೂ ನೋಡಿದಳು. ಮುಖಗಳಲ್ಲಿ ಬೆವರಿನ ಹನಿಗಳು ಕಂಡುವು. ಅವರು ದಣದಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದಿತು.

“ಇರಿ ಶಾರದಮ್ಮ. ನೋಡಿ. ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯೇ ಕೆಟ್ಟುಹೋಗಿದೆ. ಮಕ್ಕಳು ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ಬಂದಿವೆ. ಅದನ್ನು ಗಮನಿಸದೆಯೇ ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತುಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟೆ, ಸ್ವಲ್ಪ ತಡೆಯಿರಿ. ಬಂದುಬಿಟ್ಟೆ” ಎಂದವಳೇ ಒಳಗೆದ್ದು ಹೋದಳು.

ಗಳಿಗೆಯ ಹೊತ್ತು ಶಾರದಮ್ಮ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಕಡೆಯೇ ಕುಳಿತಿದ್ದಳು. ಅನಂತರ ಒಳಗೆದ್ದು ಹೋದಳು. ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಹೊತ್ತು ನಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ನೀರಿನ ರಿಲ್ಲ. ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಕೊಳವಸ್ವಲೆಯ ತುಂಬಾ ತಣ್ಣೀರಿತ್ತು. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕೈಕಾಲು ಮುಖಗಳನ್ನು ತೊಳೆದು ಸೀರಿಯ ಸೆರಗಿನಲ್ಲಿ ಒರಸಿ ತಾನೂ ತೊಳೆದುಕೊಂಡಳು.

ತನಗೆ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದ ಮುದುಕಿ ನಡುಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದುದನ್ನು ಒಳಗೆ ಬರುತ್ತಾ ನೋಡಿದಳು. ಪುನಃ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿ ಹಜಾರದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಶಾರದೆಗೆ ಪ್ರಮಿಳೆ ಏನುಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆಯೋ ನೋಡಬೇಕೆನ್ನಿಸಿತು.

ಪ್ರವಿಳಿ ಅಡಿಗೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ನಿಂಬೆಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಟ್ಟು ಬೆಳ್ಳಿಯ ಬಟ್ಟಲಿಗೆ ಹಿಂಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಅದನ್ನು ನೋಡಿದ ಶಾರದೆ "ಇವೆಲ್ಲಾ ಯಾಕೆ, ಪ್ರವಿಳಾ" ಎಂದಳು.

"ಜಿನ್ನಾಯಿತು. ನಿಮಗೆ ಬೇಡವಾದರೆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಬೇಡವೆ? ಸ್ವಲ್ಪ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಿ. ಆಗಿಹೋಯಿತು. ಬಂದುಬಿಟ್ಟೆ"

ಪ್ರವಿಳಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ಶಾರದೆ ಹೆಜಾರಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಳು. ಶಾರದೆ ತನ್ನ ಗೆಳತಿಗೂ ಅಸಳ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಪಾನಕವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ತಾನೂ ಕುಡಿದು ಅನಂತರ ಹೊರಗೆ ಬಂದಳು.

ಪ್ರವಿಳಿ ಶಾರದೆಯರು ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು. ಮಕ್ಕಳು ಹೆಜಾರದಲ್ಲಿ ಆಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯರಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಎದ್ದ ಗೌರಮ್ಮ ಮುದುಕಿ. ಮದ್ಯಾನ್ತದ ಉರಿ ಬಿಸಿಲಿಗೆ ಸಂತಸ್ತರಾಗಿ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿ ನಿದ್ರೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಬಲು ಕೊತ್ತು ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಕುಳಿತು ಕೊಂಡಿದ್ದರು.

ಪ್ರವಿಳಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ತನ್ನ ಮತ್ತು ನಾಗರತ್ನಮ್ಮನವರ ಸಂಬಂಧವನ್ನೂ ತನಗೆ ಮದುವೆಯಾದುದನ್ನೂ ಹೇಳಿದಳು.

ಅನಂತರ ಶಾರದೆಯ ಯೋಗಕ್ಷೇಮವನ್ನು ವಿಚಾರಿಸುತ್ತಾ "ನೀವು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಎಷ್ಟು ದಿನಗಳಾದುವು? ನಿಮ್ಮ ಯಜಮಾನರೇನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ?" ಎಂದು ವಿಚಾರಿಸಿದಳು.

"ಅಯ್ಯೋ! ನನ್ನ ವಿಷಯವನ್ನೇಕೆ ಕೇಳುತ್ತೀಯಮ್ಮ. ನಾನು ಬಾಣಸಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ನನ್ನ ಕತ್ತಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಒಂದೇ ಆಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ಯಜಮಾನರೇನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ? ನೋದಲಿನಂತೆಯೇ ಯಾವುದೋ ಹೊಟ್ಟೆಲಿಸಲ್ಲಿ ಕಲಸಕ್ಕಿದ್ದಾರೆ"

ಶಾರದೆ ತನ್ನ ವಿಷಯವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳಿಕೊಂಡಳು. ಗಂಡ ಅವಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಮೂರು ತಿಂಗಳಾಗಿತ್ತು. ಯಾವುದೋ ಸಂದರ್ಭ

ದಲ್ಲಿ ಅವಳ ಗಂಡ ಬಾಣಸಂದ್ರಕ್ಕೆ ಬಂದ. ತಾನು ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೀಗೆ ಬಿಟ್ಟಿರುವುದು ಅನ್ಯಾಯವೆಂದೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತೇನೆಂದೂ ಹೇಳಿದ. ಶಾರದೆ ಅದನ್ನು ನಿಜವೆಂದು ನಂಬಿದಳು.

“ಅವರು ಮಾತನಾಡಿದಾಗ ನನಗೆ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರಮಿಳಾ ನಾನು ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಹಾಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆಂದು ಕೊಂಡೆ. ವಿಷಯ ಅದಲ್ಲ. ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬಂದ ವಾರದ ಮೇಲೆ ನನಗೆ ವಿಷಯ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ನಾನು ಟೈಲರಿಂಗ್ ಮಿಷನ್ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೆ ಯಷ್ಟೆ. ಅದರ ಮೇಲೆ ಅವರ ಕಣ್ಣು ಬಿತ್ತು. ನನ್ನನ್ನು ಉಪಾಯವಾಗಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದರೆ ಟೈಲರಿಂಗ್ ಮಿಷನ್ ತಮ್ಮ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕುತ್ತದೆಂದು ಕೊಂಡರು. ನಾನು ಮಕ್ಕಳೊಡನೆ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬಂದು ಎಂಟು ದಿನವಿಲ್ಲ. ಯಾರೋ ಹೊಲೆದ ಬಟ್ಟೆ ವಾಪ್ಸು ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದಾಗ ಸಮಯ ನೋಡಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಮಾರಿಬಿಟ್ಟರು. ಆ ಮೇಲೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅವರ ಆಸಕ್ತಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ಈಗ ಮನೆಗೆ ಬಂದರೆ ಬಂದರು, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇಲ್ಲ”

ಶಾರದೆಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಮಿಳೆಗೆ ಕೋಪ ಅಸಮಾಧಾನಗಳಿದ್ದರೂ ಅವಳ ಕತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಂಕಟವಾಯಿತು.

“ನಾನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆಂದು ತಪ್ಪು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಡಿ, ಶಾರದಮ್ಮ. ಈಗ ನೀವೇನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೀರಿ?”

“ಏನು ಮಾಡಲಮ್ಮ. ಕಷ್ಟ ಪಡುವುದೇ ನನ್ನ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ. ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಕಷ್ಟ ಪಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಅದರೆ ಹೋದ ಸಲ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ದುಡ್ಡಕ್ಕಿಂತ ಈಗ ಇದ್ದುದರಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಅನುಕೂಲವಾಗಿದ್ದೇನೆಂದು ಹೇಳ ಬಹುದು. ಮೊದಲು ಜೀವನಕ್ಕೆ ಅವರ ಮೇಲೆಯೇ ಅವಲಂಬನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಈಗ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಏನೋ ಮಕ್ಕಳ ಬಟ್ಟೆಬರೆಗಳನ್ನೂ ಅನುಭವ ಕುಪ್ಪಸ ಜಾಕೆಟ್ ಗಳನ್ನೂ ಹೊಲೆಯುತ್ತೇನೆ. ಏನೋ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಬರುತ್ತದೆ”

“ಮಿರ್ಷಿ ಇಲ್ಲವೆನ್ನುತ್ತೀರಿ ? ಹಾಗಿರುವಾಗ ಹೇಗೆ ಹೊಲೆಯುತ್ತೀರಿ ?”

“ಇಲ್ಲ. ಕೈಯಲ್ಲಿಯೇ ಎಷ್ಟು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೋ ಅಷ್ಟು ಹೊಲೆಯುತ್ತೇನೆ”

“ಹಾಗಿರುವಾಗ ಇಲ್ಲಿ ಯಾಕೆ ಇರಬೇಕು ? ಬಾಣಸಂದ್ರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿರಬಹುದಲ್ಲ”

“ಹೋಗಬಹುದು. ಎಷ್ಟೇ ಕೆಟ್ಟರೂ ಹೆತ್ತ ತಾಯಿ ಹೊರಗೆ ಹಾಕುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇದ್ದ ಮಿರ್ಷಿ ಸಹ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಯಾವ ಮುಖ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹೋಗಲಿ ಹೇಳು”

ಇಬ್ಬರೂ ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಮೂರೂವರೆ ಗಂಟೆಯಾಯಿತು. ದಿನವೂ ಮದ್ಯಾಹ್ನದ ಹೊತ್ತು ಗೌರಮ್ಮ ಪ್ರಮಿಳೆಗೆ ಟೀ ಮಾಡಿ ಕೊಡುವ ಪದ್ಧತಿ. ಅವಳಿಗೂ ಅವಳ ಅತಿಥಿಗಳಿಗೂ ಟೀ ಮಾಡತಂದು ಕೊಟ್ಟರು.

ಟೀ ಆದ ಮೇಲೆ ಶಾರದೆ ಹೊರಡೋಣವೆಂದುಕೊಂಡಳು.

“ನಾನಿನ್ನು ಹೊರಡುತ್ತೇನೆ”

“ಹುಂ. ಯಾವಾಗಲಾದರೂ ಬರುತ್ತೀರಿ”

ಶಾರದೆಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತಾದರೂ ಮಾಧವರಾಯ ಬದುಕಿದ್ದಾನೆಯೋ ಸತ್ತನೋ ಎಂದು ಸಹ ಪ್ರಮಿಳೆ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಹೊರಡುತ್ತೇನೆ - ಎಂದರೆ “ಹುಂ” ಎಂದು ಬಿಟ್ಟಳು.

ಹೊರಡಲನುವಾಗಿದ್ದ ಶಾರದೇ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಳು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿದ ಪ್ರಮಿಳೆಗೆ ಯಾಕೆವಳು ಪುನಃ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಳು ಎಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು.

“ಪ್ರಮಿಳಾ. ನಿನಗೆ ಮಾಧುವಿನ ವಿಷಯವೇನಾದರೂ ಗೊತ್ತಾಯಿತೆ?”

ಪ್ರಮಿಳೆಯ ಎದೆ ಡನಡನನೆ ಹೊಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಆರಂಭವಾಯಿತು.

ಅವಳು ನಿಶ್ಚೇಷ್ಠತಳಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಳು.

“ಇಲ್ಲಿಂಪ ಹೋದನಲ್ಲ. ಅವರಷ್ಟು ಸತ್ತು ಹೋದರು. ಉಳಿದ ಅಸ್ತಿಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಆತ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯ ಹೆಸರಿಗೆ ಬರೆದಿದ್ದರಂತೆ. ಅದಷ್ಟು ಮಾಧುವಿಗೆ ಬಂದಿತು. ನೋದಲು ಅವರ ತಂದೆಯ ಕಾಯಿಲೆ, ಅನಂತರ

ಅವರನ್ನು ಕಾಯಿಲೆ ಮತ್ತು ಸಾವುಗಳಲ್ಲಿ ಅವನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇರಬೇಕಾಗಿ ಬಂದಿತು. ಅದಕ್ಕೂ ತೀರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ. ನಿನಗೆ ಮದುವೆಯಾಗಿರುವ ವಿಷಯವನ್ನು ಹೇಗೋ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಅದನ್ನು ನಮಗೆ ಅವನೇ ಹೇಳಿದ”

ಪ್ರಮಿಳೆ ಅವಳು ಹೇಳುವುದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೇಳಿದಳು. ಆದರೆ ಯಾವುದೊಂದು ಮಾತನ್ನೂ ಆಡಲಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಶಾರದೆಗೆ ವಿಪರೀತ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಆದರೂ ಹೇಳಬೇಕೆಂದಿದ್ದ ಕಡೆಯ ಮಾತನ್ನೂ ಹೇಳಿ ಬಿಟ್ಟಳು.

“ಈಗ ನಾಥುವಿಗೆ ಮೈ ಜೆನ್ನಾಗಿಲ್ಲ. ಅವನು ಬಂದು ಬಾಣಸಂದ್ರದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದಾನೆ”

ಅದಕ್ಕೂ ಪ್ರಮಿಳೆಯು ಏನೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ತಲೆಯನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡು ಮಾನವಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಳು. ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತು ಹಾಗೇ ಕುಳಿತಿದ್ದಳು.

ಶಾರದೆಗೆ ಏನು ಹೇಳಬೇಕೆಂಬುದೇ ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಮೇಲೆದ್ದು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಉದ್ಯುಕ್ತಳಾದಳು.

ಬಾಗಿಲವರೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದವಳನ್ನು ಕರೆದು ಪ್ರಮಿಳೆ ಗಳಿಗೆಯ ಕಾಲ ನಿಂತುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದಳು. ಅನಂತರ ತಾನು ಕೋಣೆಗೆ ಹೋಗಿ ಬಂದು “ಶಾರದಮ್ಮನವರೇ ! ನಾನೂ ಬಸ್ ಸ್ಟಾಂಡಿನವರೆಗೆ ಬರುತ್ತೇನೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ತಡೆಯಿರಿ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಗೌರಮ್ಮನವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ ತಾನು ಶಾರದಮ್ಮನೊಡನೆ ಹೊರಟಳು.

ಹಾಗೆಯೇ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಅವರು ಗಾಂಧೀಬಜಾರಿಗೆ ಬಂದರು. ಪ್ರಮಿಳೆ ಬಸ್ ಸ್ಟಾಪ್‌ನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಒಂದು ಅಂಗಡಿಯ ಕಡೆಗೆ ಹೋದಳು. ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ರೆಡೀಮೇಡ್ ಬಟ್ಟೆಯ ಅಂಗಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಶಾರದಮ್ಮನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಎರಡೆರಡು ಫ್ರಾಕ್‌ಗಳನ್ನು ಕೊಂಡುಕೊಂಡಳು.

ಶಾರದಮ್ಮ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿಯೇ “ಇದೇಕೆ ಪ್ರಮಿಳಾ. ಬೇಡ” ಎಂದಳು.

“ನಾನು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಟ್ಟರೆ ನೀವು ಬೇಡ ಎನ್ನು ಕೂಡದು. ಸುಮ್ಮನಿರಿ”

ಶಾರದಮ್ಮ ಎಷ್ಟೇ ಪ್ರತಿರೋಧ ಮಾಡಿದರೂ ಪ್ರಮಿಳೆ ಒಪ್ಪಲೇ ಇಲ್ಲ. ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಣಕಟ್ಟಿಸಿ ಅದನ್ನು ತಾನೇ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೊರಗೆ ಬಂದಳು.

ಬಸ್ ಸ್ಟಾಪ್ ನಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಿಂತುಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ಆ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ತೆಗೆದು ಶಾರದಮ್ಮನ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟಳು. ಅನಂತರ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ರೂಪಾಯಿ ನಷ್ಟು ನೋಟುಗಳನ್ನು ಮಡಚಿ ಶಾರದಮ್ಮನ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟು "ನೀವು ಖರ್ಚಿ ಗಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಿ" ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು.

ಪ್ರಮಿಳೆ ಶಾರದಮ್ಮನಿಗೆ ಕಡೆಯದಾಗಿ ಒಂದು ಮಾತು ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ಮನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟಾಗಿನಿಂದ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಎಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನ ಪಟ್ಟರೂ ಹೇಳಲಾಗಲಿಲ್ಲ.

ನಾಗಸಂದ್ರ ರಸ್ತೆಯ ಕಡೆಯಿಂದ ಬಂದ ಬಸ್ ಸೊಸೈಟಿಯ ಬಳಿ ತಿರುಗಿತು. ಇನ್ನಿರುವುದು ಅರ್ಧಗಳಿಗೆಯ ಅವಕಾಶ. ಈಗ ಹೇಳಿದರೆ ಉಂಟು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ.

ಶಾರದಮ್ಮನನ್ನು ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಎಳೆದು ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಳು.

"ನಾನು ಮಾಧವರಾಯರನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮರೆತುಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ, ಶಾರದಮ್ಮ. ದಯಮಾಡಿ ನನ್ನೆದುರಿಗೇ ಆಗಲಿ, ಮತ್ತಾರ ಎದುರಿಗೇ ಆಗಲಿ ಅವರ ಮಾತನ್ನು ಎತ್ತಬೇಡಿ"

ಕೂಡಲೇ ಅದಕ್ಕೆನು ಉತ್ತರಕೊಡಬೇಕೆಂಬು ಶಾರದಮ್ಮನಿಗೆ ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳು ವಿಸ್ಮಿತಳಾಗಿ ಪ್ರಮಿಳೆಯ ಕಡೆ ನೋಡಿದಳು. ಗಳಿಗೆಯ ಹೊತ್ತು ನೋಡಿ ಅವಳ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಅವಕಾಶ ವಿರಲಿಲ್ಲ. ಬಸ್ ಬಂದು ನಿಂತಿತ್ತು. ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳೊಡನೆ ಹತ್ತಿ ಹೊರಟು ಹೋದಳು.

ಬಸ್ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿ ಹೊರಟು ಹೋಗುವವರೆವಿಗೆ ಪ್ರಮಿಳಾ ನೋಡುತ್ತಾ ನಿಂತಿದ್ದಳು.

೮

ಗಂಡನ ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಮಿಳೆಗೆ ಮಾಧವರಾಯನ ನೆನಪು ಬರ
ದಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಲವಾರು ಬಾರಿ ಬಂದಿತ್ತು. ಅವನನ್ನು ಮರೆತು ಬಿಡಲು ಪ್ರಯತ್ನ
ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆದರೂ ಅದು ಸುಲಭಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನ
ಜ್ಞಾಪಕ ಬಂದೊಡನೆ ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಯಾರೊಂದಿಗಾದರೂ ಹೋಗಿ
ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಏನಾದರೊಂದು ಮಾತು ಮೊದಲು ಮಾಡುವಳು. ಆ
ಮಾತಿನ ಭರದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಅವನು ಬದುಕಿರುವುದೇ ಸ್ಮೃತಿ ಪಥದಿಂದ
ಮಾಯವಾಗಿ ಹೋಗುವುದು. ಕೆಲವು ಸಲ ಮರೆಯಲಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.
ಆದರೆ ಅವಳು ತನ್ನ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಬಿಡಲೇ ಇಲ್ಲ.

ಇಷ್ಟಾದರೂ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಅವನ ವಿಷಯ ನೆನಪಿಗೆ ಬರುವುದು. ಆ
ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸಲ ಮಾತನಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಯಾರಾದರೂ ಸಿಕ್ಕುವರು.
ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ಸಲ ಸಿಕ್ಕುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಿಕ್ಕಿದಾಗ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ
ಅವನ ವಿಷಯ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿ ಬರುವುದು. ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ
ರುವಾಗಲಂತೂ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತಾನೇ ತಾನಾಗಿ ಆ ನೆನಪು ತುಂಬಿ ನಿಲ್ಲುವುದು.
ಅಗೆಲ್ಲಾ ಅವಳೆಂದುಕೊಳ್ಳುವಳು. ಹುಡುಗತನ. ತನಗೆ ಖುಷಿ
ಯಿರಲಿಲ್ಲ. ವಿವೇಕವಿರಲಿಲ್ಲ. ತಾನು ಅವನನ್ನು ಪ್ರೇಮಿಸುತ್ತೇನೆಂದ
ಕೊಂಡಳು. ಆದರೆ ಅವಳೆಲ್ಲಾ ಛಾಂತಿ - ಎಂದು ಕೊಳ್ಳುವಳು. ಅವನಿಗೆ

ತನ್ನನ್ನು ಪ್ರೇಮಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆನೆಂದು ಭ್ರಾಂತನಾಗಿದ್ದ. ಆದರೆ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಅದಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಬಾಣಸಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಆ ದಿನ ತಾವಿಬ್ಬರೂ ಮೈದಾನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಮಾತನಾಡಿದುದರಲ್ಲಿ ಅದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಪ್ರೇಮದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅವನು ಹೆದರಿದ್ದನೆಂದು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು.

ತನ್ನದೂ ಹುಡುಗತನ. ಅವನದೂ ಹುಡುಗತನ. ಆದರೆ ಅಬ್ಬಾ ! ಇಂದೂ ನೆನೆಸಿಕೊಂಡರೆ ಹೆದರಿಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಮೈ ನಡುಗುತ್ತದೆ. ಎಂತಹ ಅವಿವೇಕ. ದೇವರದಯ. ಆ ಅವಗಡ ಪೂರ್ವಾರ್ಜಿತ ಪುಣ್ಯಪರಿಪಾಕ ದಿಂದ ತಪ್ಪಿಹೋಯಿತು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಎಷ್ಟು ತಪ್ಪಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಅನೇಕ ಸಲ ಪ್ರಮಿಳೆಯು ಒಬ್ಬಳೇ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದಾಗ ಮಾಧವರಾಯನನ್ನು ತಾನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದೆನೆಂಬುದು ಸುಳ್ಳು ಎಂದು ತೋರುವುದು. ಕೇವಲ ಅವನೊಬ್ಬ ಸ್ನೇಹಿತನಂತೆ ಭಾಸವಾಗುವುದು. ತಾನು ಅವನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿದ್ದರೂ ಕೇವಲ ಒಬ್ಬ ಸ್ನೇಹಿತನಂತಾಗುತ್ತಿದ್ದನೇ ವಿನಃ ಅವನು ಗಂಡನಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ತೋರುವುದು.

ಆದರೆ ತನ್ನ ಗಂಡ ಹಾಗಲ್ಲ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಗಂಡ.

ಆಗೆಲ್ಲಾ ಮಾಧುವಿನ ಸಂಬಂಧವು ತಪ್ಪಿಹೋಗಿ ಗೋವಿಂದರಾಯನೊಡನೆ ಮದುವೆಯಾದದ್ದೇ ಒಳ್ಳೆಯದಾಯಿತೆಂದು ಯೋಚನೆ ಮಾಡುವಳು.

ಹೀಗೆ ಪ್ರಮಿಳಾ ಮಾಧುವನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮರೆತುಬಿಡಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಶಾರದೆ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದು ಪುನಃ ಹಳೆಯ ನೆನಪು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಳು.

ಮೊದಲನೆಯ ದಿನ ಅವಳು ಸಂಗೀತ ಕಚೇರಿಯ ಬಳಿ ಸಿಕ್ಕಿದಾಗಲೇ ಪ್ರಮಿಳೆಗೆ ವಿಸರೀತ ಭಯವಾಗಿತ್ತು. ತನ್ನ ಹಾಲಿನಂತಹ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಹುಳಿ ಹಿಂಡಲು ಇವಳು ಬಂದಳೇನೋ ಎಂದು ದಿಗಿಲಾಯಿತು. ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಅವಳು ಬಂದಾಗ ತನ್ನ ಕಷ್ಟಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳಿಕೊಂಡಾಗ ಅದು ಮತ್ತಷ್ಟು ದೃಢವಾಯಿತು. ತನ್ನನ್ನು ಹೆದರಿಸಿ ದುಡ್ಡು ಕಸಿಯಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆಯೇನೋ ಎಂಬ ಸಂದೇಹವೂ ಸಹ ಬಂದಿತು.

ಅದರಿಂದಲೇ ಅವಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ, ಅವಳ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಬಟ್ಟೆ ಬರೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಟ್ಟು, ಖರ್ಚಿಗೆ ದುಡ್ಡುಕೊಟ್ಟು ಕಳಿಸಿದ್ದಳು.

ಪ್ರಮಿಳೆಯ ಬಳಿ ಇದ್ದ ಸರ್ವಸ್ವವೂ ಅಷ್ಟೇ. ಮದುವೆಯಲ್ಲಿ ಉಡುಗರೆ ಯಾಗಿ ಅವಳಿಗೊಂದಿಷ್ಟು ಹಣ ಬಂದಿತ್ತು. ಅದು ಸುಮಾರು ಐವತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗಳಿರಬಹುದು. ಅದು ಅವಳ ಬಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದಿತು. ಇನ್ನು ಅಡರಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿರುವುದು ಹತ್ತು ಹನ್ನೆರಡು ರೂಪಾಯಿಗಳು ಮಾತ್ರ. ಪುನಃ ಯಾವುದಾದರೂ ನೆವದಿಂದ ಶಾರದೇ ಬಂದು ಕಷ್ಟವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡರೆ ಆ ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನೂ ಕೊಡಬಹುದು. ಅದಷ್ಟು ಬೇಕಾದರೆ ಅವಳ ಕೈಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಕೈ ಮುಗಿದುಬಿಡುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಮಿಳೆ ಸಿದ್ಧ.

ಆದರೆ ಶಾರದೆ ಅಷ್ಟಕ್ಕೇ ತೃಪ್ತಳಾಗದೇ ಪುನಃ ಬಂದು ಕೇಳಿದರೆ ?

ಇದೇ ಯೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಿಳೆಯು ಎಂಟು ದಿನಗಳನ್ನು ಕಳೆದಳು. ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗಲೂ ಎಲ್ಲಿ ಶಾರದೆ ಬಂದು ಬಿಡುತ್ತಾಳೆಯೋ ಎಂದು ಹೆದರಿಕೆ. ಸಂಗೀತ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಾಗಲೂ ಅವಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆಯೋ ಎಂದು ದಿಗಿಲು. ಇದೇ ಚಿಂತೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಿಳೆ ಕೊರಗ ಲಾರಂಭಿಸಿದಳು.

ಪ್ರಮಿಳೆಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿದ್ದ ಸಂತೋಷವಿಲ್ಲ. ಉತ್ಸಾಹವಿಲ್ಲ. ಯಾವಾಗಲೂ ಮಂಕಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಈ ವ್ಯತ್ಯಾಸವು ನಾಗರತ್ನಮ್ಮನವರಿಗಾಗಲೀ ಗೋವಿಂದರಾಯನಿಗಾಗಲೀ ಗೊತ್ತಾಗದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರುಗಳು ಎಷ್ಟೋ ವಿಧವಾಗಿ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದರು. ಪ್ರಮಿಳೆ ತನಗೊದಗಿದ್ದ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಯಾರೊಂದಿಗೂ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ.

ದಿನಗಳ ಮೇಲೆ ದಿನಗಳು ಕಳೆಯುತ್ತಾ ಬಂದರೂ ಶಾರದೆ ಬರದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಪ್ರಮಿಳೆಯ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಧೈರ್ಯವು ಬರಲಾರಂಭವಾಯಿತು. ತಾನು ಮಾಡಿದ್ದೇ ಸರಿ. ಶಾರದೇ ಮನೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಸಿಡುಗುಟ್ಟು ಕೊಂಡು ಮಾತನಾಡದೇ, ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ನೋಡಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಬಟ್ಟೆ ತೆಗೆದು ಕೊಟ್ಟು ಖರ್ಚಿಗೆ ಹಣಕೊಟ್ಟು ಕಳಿಸಿದ್ದೇ ಸರಿಹೋಯಿತು. ಎಷ್ಟಾದರೂ

ಶಾರದೆ ವಿವೇಕಿ. ಅವಳು ಬಸ್ಸು ಹತ್ತುವಾಗ ತಾನು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಮಾತುಗಳು ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಾಟಿದೆ. ಅದರಿಂದಲೇ ಬರಲಿಲ್ಲ ಎಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಆದರೆ ಪ್ರಸಂಗ ಪ್ರಮಿಳೆ ನೆನೆಸಿದಂತೆ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಸರಿಯಾಗಿ ಒಂಬತ್ತು ನೆಯ ದಿನ ಮದ್ಯಾಹ್ನ ಶಾರದೆಯು ಬಂದಳು.

ಅವಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ಪ್ರಮಿಳೆಯ ಎದೆ ಹೊಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ತೊಡಗಿತು.

ಈ ದಿನ ಮಕ್ಕಳು ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳೊಬ್ಬಳೇ ಬಂದಿದ್ದಳು. ಪ್ರಮಿಳೆ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ನಗುವನ್ನು ತಂದುಕೊಂಡು ಅವಳನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿದಳು.

“ಇದೇನು, ಶಾರದಮ್ಮ ನವರೇ. ನೀವೊಬ್ಬರೇ ಬಂದಿದ್ದೀರಿ. ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲೆ?”

ಶಾರದೆಯ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಿಳೆಗೆ ಯಾವ ವಿಧವಾದ ಅಸಕ್ತಿಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಬಂದರೆಷ್ಟೋ ಬರದಿದ್ದರೂ ಅಷ್ಟೆ. ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೆ ಇವರುಗಳು ಬರುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಬರದಿರುವುದೇ ಕ್ಷೇಮ. ಆದರೆ ಮಕ್ಕಳ ವಿಷಯ ಬಹಳ ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೇಳುವುದರಿಂದ ತಾಯಂದಿರಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಗುತ್ತದೆಂದೂ ಅವರು ಸುಪ್ರಸನ್ನರಾಗುವರೆಂದೂ ಹಾಗೆ ಕೇಳಿದಳು.

“ಅವರನ್ನು ಬಸ್ ನಲ್ಲಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರುವುದು ಬಹಳ ತೊಂದರೆಯಾಗುತ್ತದೆಂದು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರಲಿಲ್ಲ”

ಪ್ರಮಿಳೆ ಇನ್ನೇನಾದರೂ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾಳೆಯೇನೋ ಎಂದು ಒಂದು ಕ್ಷಣ ತಡೆದು ಅನಂತರ ಶಾರದೆ ಹೇಳಿದಳು.

“ಪ್ರಮಿಳಾ ! ನಾನು ಹಿಂದಿನ ಬಾರಿ ಬಂದಿದ್ದಾಗ ನೀನು ಸ್ವಲ್ಪ ದುಡ್ಡು ಕೊಟ್ಟಿಯಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ನನಗೆ ಬಹಳ ಸಂಕೋಚವಾಯಿತು. ಆ ದಿನ ರಾತ್ರಿ, ಮಾರನೆಯ ದಿನ ನಿನಗಡನ್ನು ಪಾಪು ತಂದುಕೊಟ್ಟು ಬಿಡಬೇಕೆಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ.”

ಬಡತನದಲ್ಲಿರುವವರು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಏನು ಭಾವನೆ ಮಾಡಿದರೂ ಅದನ್ನು ಕಾರ್ಯತಃ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ದಿನ ರಾತ್ರಿ ನಮ್ಮ ಯಜಮಾನರು ಮನೆಗೇ ಬರಲಿಲ್ಲ. ವಾರನೆಯ ದಿನ ಹತ್ತು ಗಂಟೆಯಾದರೂ ಬರಲಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ದುಡ್ಡೇ ಮುರಿಸಿ ಅಕ್ಕಿ ತರಬೇಕಾಯಿತು. ಹೋಗಲಿ ಬಿಡು. ನನ್ನ ಕಷ್ಟವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಿ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೂ ಯಾಕೆ ನೋವು ಉಂಟು ಮಾಡಲಿ? ಈಗ ನಾನು ಬಂದದ್ದು — — —”

ಇನ್ನೇನೋ ರಗಳೆ ತಂದಿದ್ದಾಳೆ? ಎಲ್ಲಿಯ ಗ್ರಹಚಾರ. ಮಾತು ಮರೆಸೋಣವೆಂದು ಪ್ರಮಿಳೆ ಕೇಳಿದಳು.

“ಶಾರದಮ್ಮನವರೇ. ಅದೇನು ನಿಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿರುವ ಆ ಪಟ್ಟಣ?”

ಅವಳು ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕಾಗದದ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಪ್ರಮಿಳೆ ಮೊದಲೇ ನೋಡಿದಳು.

“ಈ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಮರೆತು ಬಿಟ್ಟಿ. ಮೊದಲೇ ನಿನಗಿದನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ನಿನಗೊಂದು ರವಿಕೆ ಹೊಲೆದು ತಂದಿದ್ದೇನೆ”

ಶಾರದೆ ಪೊಟ್ಟಣ ಬಿಚ್ಚಿ ಚಾಳಿ ತೆಗೆದು ತೋರಿಸಿದಳು. ಅದು ಸಾಧಾರಣವಾದ ಬಟ್ಟೆ. ಆದರೆ ಬಹಳ ಸೊಗಸಾಗಿ ಹೊಲೆದಿತ್ತು.

“ಅಯ್ಯೋ! ನನಗಾಗಿ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಕಷ್ಟ ಯಾಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿರಿ?”

“ಉಂಟೇ ಹಾಗೆನ್ನಬೇಡ. ಬಹಳ ಆಸೆಯಿಂದ ಹೊಲೆದು ತಂದಿದ್ದೇನೆ.

ನೀನು ಆ ದಿನ ತೋರಿಸಿದ ಔದಾರ್ಯದ ಋಣವನ್ನು ನಾನು ತೀರಿಸಬಲ್ಲೆನೆ? ಈ ರವಿಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಎಷ್ಟೋ ಸಂತೋಷವಾಗುತ್ತದೆ”

ತನ್ನ ಋಣವನ್ನು ತೀರಿಸಲು ಈ ರವಿಕೆ ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟಳು. ಋಣ ಎನ್ನಿಲ್ಲದ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯ ಅವಳಿಗಿಲ್ಲವಲ್ಲ.

“ನೀನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು” ಎಂದು ರವಿಕೆಯನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಟ್ಟಳು.

ಪ್ರಮಿಳೆ ಅದನ್ನು ತೆಗೆದು ತನ್ನ ಸಕ್ಕದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಳು.

“ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಈಗ ನಾನು ಬಂದ ವಿಷಯವೇನೆಂದರೆ — —

ಕಡೆಗೂ ಆ ಫಟ್ಟ ಬಂದಿತು. ಬಂದು ಬಿಡಲಿ. ಏನು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆಯೋ ಕೇಳಿ ಬಿಡೋಣ.

“ಏನು ವಿಷಯ ಹೇಳಿ”

“ನೀನು ಕೊಟ್ಟ ದುಡ್ಡಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾರನೆಯ ದಿನವೇ ಖರ್ಚಾಗಿ ಹೋಯಿತಲ್ಲ. ಅದರಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಭಾಗವೇ ಆಗಿರಲಿ. ಖರ್ಚು ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟ ಮೇಲೆ ಪುನಃ ಸೇರಿಸಿ ಕೊಡುವುದು ನಮ್ಮಂತಹವರಿಂದ ಆಗಿ ಹೋಗದ ಮಾತು. ಮೊದಲೆಂದುಕೊಂಡಂತೆ ವಾಪ್ಸು ಮಾಡುವುದಂತೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಯೋಚನೆ ಬಂದಿತು. ನಾನು ಬಾಣಸಂದ್ರದಿಂದ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಪುನಃ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮಮ್ಮನನ್ನು ನೋಡಿ ಕೊಂಡು ಬರಬೇಕೆಂಬ ಚಪಲವಿತ್ತು. ಇನ್ನು ಯಾವಾಗ ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆಯೋ ಏನೋ? ಹಣ ಕೈಯಲ್ಲಿರುವಾಗಲೇ ಹೋಗಿ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಬರಬೇಕೆಂದು ಆಸೆಯಾಯಿತು. ಅದರಿಂದ ಬಾಣಸಂದ್ರಕ್ಕೆ ಹೋದೆ. ನಿನ್ನೆಯ ದಿನ ಅಲ್ಲಿಂದ ವಾಪ್ಸು ಬಂದೆ.

“ಮಾಧು ಈಗ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದಾನೆ. ನಾನು ಅವನಿಗೇನೋ ಮೈ ಚೆನ್ನಾಗಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದೆನಲ್ಲ. ಅದು ಕೇವಲ ಮೈ ಚೆನ್ನಾಗಿಲ್ಲ, ಅಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ಕ್ಷಯರೋಗ. ಕಂಗೆಟ್ಟು ಕಡ್ಡಿಯಂತಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಗುರುತು ಕೂಡಾ ಸಿಕ್ಕುವಂತಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ತಾಯಿಯೂ ಎಷ್ಟೋ ಹೇಳಿದರಂತೆ. ನಾನೂ ಎಷ್ಟೋ ಹೇಳಿದೆ. ಯಾರೇನು ಹೇಳಿದರೂ ಅವನು ಔಷಧಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೆಟಿ ಹಿಡಿದು ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ. “ಸತ್ತು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ನಾನೇಕೆ ಬದುಕಿರಬೇಕು” ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೇ ಇದ್ದರೆ ಇಂದಲ್ಲ, ನಾಳೆಯಾದರೂ ಅವನು ಸಾಯುವುದು ಖಂಡಿತ”

ಇಷ್ಟು ಹೇಳಿ ಪ್ರಮಿಳೆಯು ಏನಾದರೂ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆಯೆನೋ ಎಂದು ಶಾರದೆ ನಿರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿದಳು. ಅವಳೇನೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ಅವಳ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಭಾವವೂ ಕಂಡು ಬರಲಿಲ್ಲ.

“ಪ್ರಮಿಳಾ ! ನೀನೂ ಮಾಧುವೂ ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರೇಮ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೀರೆಂದರೆ ನನಗದು ಜೋಡ್ಡುವಾಗಿ ಕಂಡು ಬಂದಿತು. ನೀವುಗಳು ಹುಡುಗತನ ದಿಂದ ಹಾಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದೀರೆಂದುಕೊಂಡೆ. ನಾನು ಅಂದುಕೊಂಡುದು ತಪ್ಪು. ನೀನು ಮನಸ್ಸು ಬದಲಾಯಿಸುವಂತೆ ನಾನು ವಾಪ್ಸು ಕಳಿಸಿದೆ

ವಳು ನಾನು. ನಾನೇ ಮಾಧುವಿನ ಮರಣಕ್ಕೆ ಕಾರಣಳಾದಂತಾಯಿತು. ಅದರಿಂದ ಈ ಕಡೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಮಾಡಲು ಬಂದೆ”

ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯೇನು ಎಂದು ಕೇಳಿಲ್ಲ. ಏನು ಎಂಬಂತೆ ನೋಡಿವಳು.

“ಮಾಧುವಿನ ಪ್ರೀತಿಯು ಅಮರವಾದುದು. ಇಂದೂ ಅವನು ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ನಿನಗೆ ಮದುವೆಯಾಗಿ ಪ್ರೇಮಭಗ್ನವಾದುದರಿಂದಲೇ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅವನು ನಿರಾಶೆಗೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಅದರಿಂದಲೇ ಔಷಧಿ ಸಹ ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳದೇ ಸಾಯುವುದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನನಗಿರುವ ಆಸೆ ಒಂದೇ ಒಂದು. ನೀನೊಮ್ಮೆ ಬಾಣಸಂದ್ರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿ ಔಷಧಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಬಲಾತ್ಕಾರ ಮಾಡಿದರೆ ಅವನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ನೀನು ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ಬಾಣಸಂದ್ರಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕು”

ಪ್ರಮಿಳೆಯು ತಲೆಯಾಡಿಸಿದಳು.

ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಉದ್ರೇಕಗೊಂಡು ಶಾರದೆ ಕೇಳಿದಳು.

“ಪ್ರಮಿಳಾ ! ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟು ಕರುಣೆ ಸಹ ಇಲ್ಲವೇ ? ಅವನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನೀನೇಕೆ ಇಷ್ಟು ನಿರ್ದಯಳಾದೆ ?”

“ನಾನು ಅವರನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮರೆತು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ”

“ಹಾಗೆ ಹೇಳಬಾರದು. ಅವನು ನಿನಗಾಗಿ ಸಾಯುತ್ತಾ ಬಿದ್ದಿರುವಾಗ ನೀನು ಅವನಿಗೊಂದು ಸಮಾಧಾನದ ಮಾತು ಹೇಳಿ ಅವನನ್ನು ಉಳಿಸುವುದು ನಿನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯ”

ಪ್ರಮಿಳೆಗೂ ಅದು ತನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದೆನಿಸಿತು. ಗಳಿಗೆಯ ಕಾಲ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿದಳು. ತಾನು ಹಾಗೆ ಹೋದರೆ ತನ್ನ ಗಂಡ, ಅತ್ತೆ ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಏನೆಂದುಕೊಂಡಾರು ? ವಿಷಯ ಗುಟ್ಟಾಗಿಯೇ ಇಡಬಹುದು. ಆ ಸ್ಮೃತಿ ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾದರೆ ಹಳೆಯ ಪ್ರಕರಣವೆಲ್ಲಾ ಹೊರಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಆ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಗತಿಯೇನು ? ಪುನಃ ಇಲ್ಲದ ವ್ಯವಹಾರ ಗಂಟು ಹಾಕಿಕೊಂಡ ಹಾಗಾಗುತ್ತದೆ.

ನಾರಾಯಣ ಪುರಾಣಿಕರು ಹೇಳಿದ ಸೀತೆಯ ವೃತ್ತಾಂತವೆಲ್ಲವೂ ಅವಳ ಮನಃ ಪಟಲದಲ್ಲಿ ಸುಳಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಎಂತಹನರಾದರೂ ಲೋಕಾಪವಾದಕ್ಕೆ ಭಯಪಡಬೇಕನ್ನು - ಎಂದು ಅವರತ್ತೆ ಶಾಂತಮ್ಮ ಹೇಳಿದ ಮಾತು ನೆನೆಸಿಗೆ ಬಂದಿತು.

“ಇಲ್ಲ, ಶಾರದಮ್ಮನವರೇ ! ಕ್ಷಮಿಸಿ ಬಿಡಿ. ನಾನು ಮದುವೆಯಾದ ಹೆಂಗಸು. ಪರಪುರುಷನೊಡನೆ ಯಾವ ಬಗೆಯಾದ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನೂ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ”

“ನನಗೂ ಗೊತ್ತು. ಆದರೂ ಇದು ಸಾಧಾರಣ ವಿಷಯವಲ್ಲ. ಅವನ ಪ್ರಾಣ ಹೋಗುವಂತಹ ಸಂದರ್ಭ”

ಶಾರದೆ ಎಷ್ಟು ಬಲಾತ್ಕಾರ ಮಾಡಿದರೂ ಪ್ರಮಿಳೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಶಾರದೇ ಹೇಳಿದಳು.

“ಇಲ್ಲ, ಪ್ರಮಿಳಾ. ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡೇ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ”

“ಉಹುಂ. ನಾನು ಬರುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ”

“ಪ್ರಮಿಳಾ. ಮಾಧುವು ನನ್ನ ತಮ್ಮನಂತೆ. ಅವನು ಪ್ರಾಣ ಬಿಡುತ್ತಾ ಇದ್ದರೆ ನನ್ನಿಂದ ನೋಡಿಕೊಂಡಿರಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನೀನೇ ಬಂದರೆ ಸರಿ ಹೋಯಿತು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಿಮ್ಮ ಸೋದರತ್ತೆಗಾದರೂ ಹೇಳಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡೇ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ”

ಬಹಳ ದಿನಗಳಿಂದ ಪ್ರಮಿಳೆಯ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಕುದಿಯುತ್ತಿದ್ದುದು ಉಕ್ಕಿ ಮೇಲೆ ಬಂದಿತು.

“ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದಾಗಲೇ ಅಂದುಕೊಂಡೆ. ನಿನ್ನ ಸಂಸಾರವು ಒಡೆದು ಛಿದ್ರವಾಗಿದೆ. ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಗಿರುವುದನ್ನು ನೀನು ಸಹಿಸಲಾರೆ. ಆದರಿಂದ ನನ್ನ ಸಂಸಾರವನ್ನೂ ಕೆಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ನೀನು ಬಂದಿದ್ದೀ”

ಶಾರದೆಯೂ ಅಷ್ಟೇ ಕಠಿಣವಾಗಿ ಹೇಳಿದಳು.

“ನೀನು ಏನುಬೇಕಾದರೂ ಅಂದುಕೋ. ನಾನಂತೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ”

ಪ್ರಮಿಳೆಗೆ ದಿಕ್ಕೇ ತೋಚದಂತಾಯಿತು. ತಾನೇ ಹೋದರೂ ಅಪಾಯ. ಹೋಗದಿದ್ದರೂ ಅಪಾಯ. ಈ ಶಾರದೆ ತಾಟಕಿಯಂತೆ ಬಂದಿದ್ದಾಳೆ. ಗಾಢಾಂಧಕಾರದಲ್ಲಿ ಮಿಂಚು ಮಿಂಚಿದಂತೆ ಅವಳಿಗೊಂದು ಯೋಚನೆ ಬಂದಿತು.

“ನನಗಂತೂ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ, ಶಾರದಮ್ಮನವರೇ! ಆದರೆ ಅವರು ಮರಣೋತ್ಸವವಾಗಿದ್ದಾರೆಯೆಂದೂ ನಾನೊಂದು ಮಾತು ಹೇಳಿದರೆ ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆಯೆಂದೂ ಹೇಳುತ್ತೀರಿ. ಆಗಲಿ. ಒಂದು ಬಾರಿ ಬಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಪುನಃ ನೀವು ಈ ರೀತಿ ಬಂದು ನನ್ನನ್ನು ಬಲಾತ್ಕಾರ ಮಾಡಬಾರದು”

ಶಾರದೆಗೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು.

“ಬಹಳ ಸಂತೋಷ, ಪ್ರಮಿಳಾ. ನಿನ್ನ ಮನೆ ನಂದಗೋಕುಲವಾಗಲಿ. ಮಾಧುವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಒಂದೆರಡು ಕಠಿಣವಾದ ಮಾತು ಹೇಳಬೇಕಾಯಿತು. ಕ್ಷಮಿಸು. ಯಾವಾಗ ಹೊರಡೋಣ”

“ನಾಡಿದ್ದು ಮದ್ಯಾನ್ಹ ಬಂದು ಬಿಡಿ. ಹೊರಡೋಣ”

“ಬಹಳ ನಿದಾನವಾಗುತ್ತದೆ”

“ಅದಕ್ಕೂ ಬಲಾತ್ಕಾರ ಮಾಡಬೇಡಿ, ಶಾರದಮ್ಮ. ನಾನು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಒಂದು ನೆನ ಹೇಳಿ ಬರಬೇಕು. ಯಾರಿಗೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮಗೊತ್ತಾಗಬಾರದು”

“ಒಳ್ಳೆಯದು. ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡು. ನಾಡಿದ್ದು ಬರುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಶಾರದೆ ಎದ್ದಳು.

“ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳು. ಟೀ ಕುಡಿದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವಿರಂತೆ”

“ಅದೇನೂ ಬೇಡ. ನೀನು ಬಂದು ಮಾಧುವಿನ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಡು. ಸಾಕು”

ಶಾರದೆ ಹೊರಟು ಹೋದನಂತರ ತನಗೆ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ತೋರಿದ ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಮಿಳೆ ಆ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿದಳು. ತಾನು ಬಾಣಸಂದಕೂ.

ಹೋಗಕೂಡದು. ಶಾರದೆ ಬಂದು ತೊಂದರೆ ಕೊಡುವಂತೆಯೂ ಇರಬಾರದು. ಹಾಗೇನಾದರೂ ಕಾರ್ಯಸಾಧನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಹಾಗಾಗದಿದ್ದರೆ ಸೀತಾ ಮಾತಿಯು ತೋರಿಸಿದ ದಾರಿಯೇ ಸರಿ. ತನ್ನಂತಹ ಪಾಪಿಗಳಿಗೆ ಭೂಮಿತಾಯಿ ಬಾಗಿಲು ತೆಗೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ತೆರೆದಿರುವ ಯಾವುದಾದರೂ ಭಾವಿಯಲ್ಲಿಯೋ ಕೆರೆಯಲ್ಲಿಯೋ ಬಿದ್ದು ಪ್ರಾಣ ಕಳೆದು ಕೊಳ್ಳಬೇಕು - ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡಿದಳು.

ಪ್ರಮಿಳೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡೇ ಇದ್ದಳು. ಶಾರದೆ ಹೊರಟು ಹೋಗಿದ್ದಳು. ಏಡು ನಿಮಿಷವಾಗಿತ್ತು ಇಷ್ಟುಹೊತ್ತಿಗೆ ಅವಳು ದೂರ ಹೊರಟು ಹೋಗಿರಬಹುದು. ಪ್ರಮಿಳೆ ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ನೋಡಿದಳು. ಗಾರಮ್ಮ ಟೀಗೆ ನೀಡಲು ಒಲೆ ಹೊತ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

“ಗಾರಮ್ಮವವರೇ! ಶಾರದಮ್ಮನವರನ್ನು ಬಸ್ಸಿನವರೆಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಬರುತ್ತೀನೆ”

“ಟೀ ಕುಡಿದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲಿ. ಆಗಿಹೋಯಿತು”

“ಇಲ್ಲ. ಹೋಗುತ್ತಾರಂತೆ. ಅವರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬರುತ್ತೀನೆ”

“ಸರಿ. ಹೋಗಿ ಬಾಮ್ಮ”

ಪ್ರಮಿಳೆ ಎರಡು ರೂಪಾಯಿ ಚಿಲ್ಲರೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನೇರವಾಗಿ ಗಾಂಧೀಬಜಾರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಜಟಕಾನಾಡಿಕೊಂಡು ಹೊರಟಳು. ಹೋಗುತ್ತಾ ದೊಡ್ಡ ಮೇಷ್ಟರು ವೆಂಕಟೇಶ್ ಸಿಕ್ಕದಿದ್ದರೆ? ಅವರಿಗೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಆಗಿದ್ದರೆ? ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಮನೆಗೆ ಬರುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಕೆಂಪಾಂಬುಡಿಯ ಕಡೆ ಹೊರಟು ಹೋಗೋಣವೆಂದುಕೊಂಡಳು.

ಚಾಮರಾಜವೇಟೆಯ ಮೂರನೆಯ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಮನೆ. ಹುಡುಕುವುದು ಕಷ್ಟವಾದರೂ ಮನೆ ಸಿಕ್ಕಿತು.

ಕೃಷ್ಣವೇಣೀ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ತುಲಸೀ ರಾಮಾಯಣವನ್ನು ಓದುತ್ತಾ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು.

“ವೆಂಕಟಾ, ಶಿವನಸಮುದ್ರದ ಪ್ರಮಿಳೆ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ”

ನೆಂಕಣೀಶನಿಗೆ ಬಹಳ ದಿನಗಳನಂತರ ಒಮ್ಮಿಂದ ಒಮ್ಮಿಗೆ ಬಂದ ಪ್ರಮಿಳೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅಚ್ಚರಿಯಾಯಿತು.

“ಏನು ಪ್ರಮಿಳಾ. ಬಹಳ ಅಪರೂಪ ಬಾ. ಕುಳಿತುಕೋ.”
ಕುಳಿತುಕೊಂಡಳು.

ಮಾತನಾಡುವುದು ಪ್ರಮಿಳೆಗೆ ಪ್ರಯಾಸವಾಯಿತು. ಆದರೂ ಕಷ್ಟದಿಂದ “ನಿನ್ನೊಂದಿಗೆ ಎರಡು ಮಾತು ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ಬಂದೆ” ಎಂದಳು.

“ಹೇಳು— —”

ಅವಳು ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ತಾನಿರುವುದರಿಂದ ಪ್ರಮಿಳೆ ಮಾತನಾಡಲು ಹಿಂಗೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಳೆಯೇನೋ ಎಂದು ಗ್ರಹಿಸಿದ ಕೃಷ್ಣವೇಣಿ “ಬಹಳ ಅಪರೂಪವಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಹೋಗಿ ಕಾಫೀ ತರುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಒಳಗಿದ್ದು ಹೋದಳು.

ಅಳುತ್ತಾ, ಸಮಾಧಾನ ತಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಪ್ರಮಿಳೆಯು ತನ್ನ ಕಷ್ಟವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳಿಕೊಂಡು “ಮೇಷ್ಟರೇ! ತಾವು ನನಗೆ ಈ ಕಷ್ಟ ತಪ್ಪಿಸುವುದಾದರೆ ತಪ್ಪಿಸಿ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಬಿಡಿ. ನಾನು ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕೆಂಪಾಂಬುಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಪ್ರಾಣ ನೀಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ” ಎಂದಳು.

“ನೀನು ಪ್ರಾಣವೇಕೆ ನೀಗಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಮ್ಮ. ನನ್ನ ಕೈಲಾದದ್ದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಈ ದಿನವೇ ಬಾಣಸಂದ್ರಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ಮಾಧುವಿಗೆ ಹೇಳಿ ನಿನಗೆ ಶಾರದಮ್ಮನ ಕಾಟ ತಪ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ಸಮಾಧಾನವಾಗಿರು”

ಅವನು ಹೇಳಿದ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಪ್ರಮಿಳೆಗೆ ಎಷ್ಟೋ ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತು. ಆದರೂ ಅವಳು ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ನೀರು ಹಾಕುತ್ತಲೇ ಕುಳಿತಿದ್ದಳು.

“ಪ್ರಮಿಳಾ. ನೀನು ಅಳುತ್ತಿದ್ದರೆ ನಾನು ಏನೂ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ನಾನು ಎಲ್ಲಾ ಸರಿಪಡಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂದರೆ ಸುಮ್ಮನಿರಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಮನೆಯವರು ನೋಡಿದರೆ ಏನೆಂದುಕೊಂಡಾರು? ಎಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಿ ಲಿಸಿಕೋ ನಗು”

ಅವಳು ದೊಡ್ಡ ಮೇಸ್ವರ ಬಲಾತ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸೀರೆಯ ಸೆರಗಿನಿಂದ ಕಣ್ಣೊರಿಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರಯಾಸ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮುಖವಲ್ಲಿ ನಗುವನ್ನು ತಂದು ಕೊಂಡಳು.

ಅಳುವಿನ ನಡುವೆ ಬಂದ ನಗು ಮಳೆಗಾಲದ ಜಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಸಿಲು ಬಂದ ಹಾಗಾಯಿತು.

ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೇ ಕೃಷ್ಣವೇಣಿಯು ಒಳಗೆ ಬಂದು "ಪ್ರಮಿಳಾ. ಅಮ್ಮ ಹೇಳಿದರು. ನೀವು ಒಳಗಡೆಯೇ ಬರಬೇಕಂತೆ" ಎಂದಳು.

ಪ್ರಮಿಳೆ ಒಳಗಡೆ ಹೋದಳು. ಕೃಷ್ಣವೇಣಿಯೂ ವೆಂಕಟೇಶನೂ ಹೋದರು.

ಸೀತಮ್ಮ ಪ್ರಮಿಳೆಯನ್ನು ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಮಾತನಾಡಿಸಿದರು. ಕೃಷ್ಣವೇಣೀ ವೆಂಕಟೇಶರಂತೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದರು. ಸೀತಮ್ಮನವರ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಮಗಳು ಜಯೂ, ಸೊಸೆಯರಾದ ಸರೋಜಾ, ವಿನಾಯಕಿಯರೂ ಬಂದು ಕೂಡಿಕೊಂಡರು.

ಇದೇನು ಒಳಗಡೆ ಸಂತೆ ಸೇರಿದಂತಿದೆಯಲ್ಲ ಎಂದು ಶಂಕರನಾರಣಸ್ವನವರೂ ಬಂದರು. ಅವರಿಗೆ ಬಂದ ಹೊಸ ಹುಡುಗಿ ಯಾರೆಂಬುದು ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರಮಿಳೆ ಎಂದಕೊಡಲೇ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಅವರು ಮಾತನಾಡಿಸಿ ಹಜಾರದಲ್ಲಿ ತಾವು ಮಲಗಿದ್ದ ಚಾವೆಯ ಮೇಲೆಯೇ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು.

ಸೀತಮ್ಮ ಪ್ರಮಿಳೆಗೂ ಮನೆಯವರಿಗೂ ಕಾಫಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಅವಳು ಹೊರಡುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಲು ಮುಖಕ್ಕೆ ಕುಂಕುಮವಿಟ್ಟು ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿಟ್ಟು ಎಲೆತಡಿಕೆ ಕೊಟ್ಟು "ನಮ್ಮನ್ನು ಕರೆಯದೇ ಗುಟ್ಟಾಗಿ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟೆ. ಆದರೂ ಪರವಾಯಿಲ್ಲ. ಮೇಸ್ವರ ಮನೆಯವರನ್ನು ನೆನೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದೆಯಲ್ಲಾ" ಎಂದರು.

ಪ್ರಮಿಳೆ ಯಥೋಚಿತವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿ ಹೊರಟಳು. ಹೊರಗೆ ಜಟಕಾಗಾಡಿಯು ನಿಂತೇ ಇತ್ತು. ಮಿಕ್ಕವರು ಜಗುಲಿಯ ಮೇಲೆಯೇ

ನಿಂತರು. ಜಯಾ ವೇಣಿಯರೂ ವೆಂಕಟೇಶನೂ ಜಟಿಕಾಗಾಡಿಯವರೆವಿಗೆ ಹೋದರು.

ಗಾಡಿಯು ಹೊರಡುವಾಗ "ನೀನೇನು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಡ ಪ್ರಮಿಳಾ. ಸಮಾಧಾನವಾಗಿರು. ಏನಿದ್ದರೂ ನಾನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ" ಎಂದು ವೆಂಕಟೇಶ ಪುನಃ ಭರವಸೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದ.

ಗಾಡಿಯು ಹೊರಟಿತು.

ಗಾಂಧೀ ಬಜಾರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಗಾಡಿ ಬಿಟ್ಟು ನಡೆದುಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ ಹೊರಟಳು. ಕೈಯಲ್ಲಿ ಅಡಿಕೆಎಲೆ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿಗಳಿವೆ. ಯಾರಾದರೂ "ಇದೇನು" ಎಂದರೆ ಏನು ಹೇಳುವುದು? ಹಾಗೆಂದು ಫಲತಾಂಬೂಲಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲಿಯಾವರೂ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಅಗುತ್ತದೆಯೇ? ಲಕ್ಷಣವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದನ್ನು.

ಅನಳೆಂದುಕೊಂಡುದು ಒಂದಲ್ಲ. ಅದುದೊಂದಲ್ಲ.

ಬಾಗಿಲು ತೆಗೆದ ಗೌರಮ್ಮನವರು "ಇದೇನು, ಪ್ರಮಿಳಮ್ಮ. ಫಲ ತಾಂಬೂಲಗಳು" ಎಂದರು.

"ಶಾರದಮ್ಮನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಯಾರೋ ಕೊಟ್ಟಿ ರಮ್ಮ. ಅವರ ಪರಿಚಯಸ್ಥರಂತೆ"

ಪ್ರಮಿಳೆ ಒಳಗೆ ಬಂದು ಟೀಕುಡಿದಳು.

ಆ ದಿನವೂ ಕಳೆಯಿತು. ಮಾರನೆಯ ದಿನವೂ ಕಳೆಯುತ್ತಾ ಬಂದಿತು. ಮೇಸ್ಪರಿಂದ ವರ್ತಮಾನವೇ ಇಲ್ಲ. ಅವರೇನು ಹೋದರೋ ಇಲ್ಲವೋ ಹೋದಕೆಲಸ ಆಯಿತೋ ಇಲ್ಲವೋ ಒಂದೂ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆ ದಿನವೂ ಹೊರಳಿ ಬಿಟ್ಟರೆ ತಾಟಕಿಯಂತೆ ಶಾರದಾ ಬಂದುಬಿಡುತ್ತಾಳೆ.

ಸಾಯಂಕಾಲ ಆರುಗಂಟಿಯ ಸಮಯ. ನಾಗರತ್ನಮ್ಮನವರೂ ಗೋವಿಂದರಾಯನೂ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದರು. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕಾಫೀ ತಿಂಡಿಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಎಲ್ಲರೂ ರಾಮನವಮಿಯ ಸಂಗೀತ

ಹೊರಡಬೇಕು. ನಾಗರತ್ನಮ್ಮನವರೂ ಪ್ರಮಿಳೆಯೂ ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಗೋವಿಂದರಾಯ ಬಟ್ಟೆಬರೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಹೊರಡಲು ಸಿದ್ಧವಾಗಿ ಪರಾಂಡದ ಬೆತ್ತದ ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಬೆಳಗಾಗ ಬಂದಿನ್ನ ಪೇಸರ್ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ.

ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹಳೆಯ ಕಾರೊಂದು ಬಂದು ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ನಿಂತಿತು. ಡ್ರೈವರ್ ಮನೆ ಯಾರದೆಂದು ವಿಚಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಹಿಂದಿನ ಬಾಗಿಲು ತೆಗೆದು ಕೃಶನಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬನನ್ನು ಇಳಿಸಿದ. ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ನಡಿಯಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಡ್ರೈವರೇ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಗೋವಿಂದರಾಯನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮತ್ತೊಂದು ಬೆತ್ತದ ಕುರ್ಚಿಯಮೇಲೆ ಕೂರಿಸಿದ.

ಕುಳಿತುಕೊಂಡ ವ್ಯಕ್ತಿ ಡ್ರೈವರನನ್ನು ಹೊರಗಿರುವಂತೆ ಹೇಳಿ ಗೃಹ ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಕುರಿತು "ನೀವೇ ಗೋವಿಂದರಾಯರೋ? ಪ್ರಮಿಳಮ್ಮನ ಗಂಡ" ಎಂದ.

ಕಾರು, ಡ್ರೈವರ್ ಬಂದು ವಿಚಾರಿಸಿದುದು, ರೋಗಿಷ್ಠನಾದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಬಂದುದು, ಅವನು ಕೇಳಿದ್ದು ಎಲ್ಲವೂ ಗೋವಿಂದರಾಯನಿಗೆ ವಿಸ್ಮಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತ್ತು.

ಅವನು ವಿಸ್ಮಯದಿಂದಲೇ "ಹೌದು. ಏನು ವಿಷಯ?" ಎಂದ.

"ನಾನು ನಿಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಒಂದೆರಡು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಲು ಬಂದೆ" ಗೋವಿಂದರಾಯ ಹೇಳಿ ಎಂದ.

"ಮಿ|| ಗೋವಿಂದರಾವ್. ನನಗೆ ಕ್ಷಯರೋಗ. ಹೆಚ್ಚಿಂದರೆ ಇನ್ನು ಕೆಲವು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸತ್ತು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ಅಂತಹ ನನಗೆ ಈ ಪ್ರಪಂಚದಿಂದ ಆಗಬೇಕಾದುದೇನೂ ಇಲ್ಲ. ನಾನು ಸುಳ್ಳು ಹೇಳುವ ಕಾರಣವೇ ಇಲ್ಲ. ತಾವು ನನ್ನ ಮಾತು ನಂಬಿದರೆ ಸಾಯುವಾಗ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸಾಯುತ್ತೇನೆ"

"ಹೇಳಿ. ನೊಡಲು ನೀವು ಯಾರೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಿ"

"ನಾನು ಮಾಧವರಾವ್ ಅಂತ. ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಹೆಂಡತಿಯ ಹಿಂದಿ ನಾಸ್ತರಾಗಿದ್ದೆ"

ಗೋವಿಂದರಾಯ ಏನೋ ಭಾಸವಾದಂತೆ ಅವನ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿದ. ಮರುಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಸರಿಮಾಡಿಕೊಂಡು "ಹೇಳಿ, ಏನು ವಿಷಯ" ಎಂದ.

"ನಾನು ಶಿವನಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೀ ಮೇಸ್ವರಾಗಿದ್ದೆ. ತಮ್ಮ ಹೆಂಡತಿ ಪ್ರಮಿಳಮ್ಮ ಆಕೆ ತಂದೇ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದರು. ನನ್ನಲ್ಲಿ ಹಿಂದೀ ಪಾಠ ಹೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗಿನ್ನೂ ನಿಮಗೆ ಮದುವೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ನಮಗಿಬ್ಬರಿಗೂ ಹುಡುಗತನ. ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆಂದು ಕೊಂಡಿದ್ದೆವು. ಮದುವೆ ಸಹ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದಿದ್ದೆವು"

ಗೋವಿಂದರಾಯ ನಡುವೆ ಮಾತನಾಡಿ "ಅದಕ್ಕೇನು ? ಮದುವೆಯ ಮೊದಲು ಎಷ್ಟೋಮಂದಿ ಪರಸ್ಪರ ನೋಡುತ್ತಾರೆ. ಮದುವೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು-ಎಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಆ ಸಂದರ್ಭಗಳು ಎಷ್ಟೋ ಕುದುರುತ್ತವೆ. ಎಷ್ಟೋ ಕುದುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರಮಿಳಾ ನಿಮ್ಮನ್ನೇ ಮದುವೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಅಂತ ಹಟ ಹಿಡಿದಿದ್ದಳು ಎಂದು ನಮ್ಮತ್ತೆ ಮದುವೆಗೆ ಮೊದಲೇ ನನಗೆ ಹೇಳಿದ್ದರು. ಆದರೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ನೋಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟೆ" ಎಂದು ನಗುತ್ತಾ ಹೇಳಿದ.

ಅಷ್ಟುಹೊತ್ತಿಗೆ ನಾಗರತ್ನಮ್ಮನವರೂ ಪ್ರಮಿಳೆಯೂ ಹೊರಡಲು ಸಿದ್ಧವಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದರು. ಮಾತು ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾಗಿ ಕಂಡು ನಾಗರತ್ನಮ್ಮ ಒಳ ಬಾಗಿಲಿನಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತುಕೊಂಡರು. ಪ್ರಮಿಳೆ ಕಿಟಕಿಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ನೋಡಿ ಮಾಧವರಾಯನನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದಳು. ತನ್ನ ಕಡೆಗಾಲವು ಬಂದು ಬಿಟ್ಟಿತೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಮಾಡಿಕೊಂಡಳು. ಅಂತಹ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸೋದರತ್ತೆ ಏನೆನ್ನುತ್ತಾರೆಯೋ ಎಂಬುದೂ ಅವಳಿಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಿಟಕಿಯ ಬಳಿ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ನಡುಗುವ ಹೃದಯದಿಂದ ಏನೇನು ಮಾತುಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆಯೋ ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾ ನಿಂತಳು.

"ಇನ್ನೊಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಷಯವಿದೆ, ಗೋವಿಂದರಾಯರೇ! ನಿಮ್ಮ ಮದುವೆಗೆ ಮೊದಲು ಪ್ರಮಿಳಮ್ಮ ಶಿವನೊಗ್ಗೆಗೆ ಅಕ್ಕನ ಮನೆಗೆ ಹೊರಟಳು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬಾಣಸಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಇಳಿದುಬಿಟ್ಟಳು. ಅಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಸಂಬಂಧೀಕರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಾನ್ನಿದ್ದೆ. ಪ್ರಮಿಳಮ್ಮ ಅಲ್ಲಿ ಎರಡು ದಿನವಿದ್ದಳು. ನಾವುಗಳಿಬ್ಬರೂ ಅಲ್ಲಿಂದ ಕಾಶಿಗೆ ಹೊರಟುಹೋಗೋಣವೆಂದಿದ್ದೆವು. ಏನೋ

ದೇವರು ದೊಡ್ಡವನು. ಅದೇನೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರಮಿಳೆ ಅಕ್ಕನ ಮನೆಗೆ ಹೊರಟುಹೋದಳು. ಆಮೇಲೆ ನಿಮ್ಮ ಮದುವೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ನಾನೂ ಪ್ರಮಿಳನ್ನು ನೂ ಬಹಳ ದಿನಗಳು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಅವಳು ಬಾಣಸಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಎರಡು ದಿನಗಳಿದ್ದರೂ ನಮ್ಮ ಸಂಬಂಧ ಪವಿತ್ರವಾಗಿಯೇ ಇದ್ದಿತು.

ಗೋವಿಂದರಾಯನಿಗೆ ಈ ಎರಡನೆಯ ಭಾಗ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮೂಕನಂತೆ ಕುಳಿತು ಮಾಧವರಾಯ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದ.

ಕೂಡಲೇ ತನ್ನ ಮಾತಿಗೆ ಉತ್ತರ ಕೊಡದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಮಾಧವರಾಯ ಪುನಃ ಕೇಳಿದ.

“ಸಾಯುವ ಮನುಷ್ಯ. ನಾನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಅಕ್ಷರವೂ ಸತ್ಯ. ಹೇಳಿ, ಗೋವಿಂದರಾಯರೇ! ನನ್ನ ಮಾತಿನ ಮೇಲೆ ಭರವಸೆಯನ್ನಿಡುತ್ತಿರಾ?”

ನಿಶ್ಚಿಂತನಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಗೋವಿಂದರಾಯನ ಮೇಲೆ ಮಾಧವರಾಯನ ಆ ಕಡೆಯ ವಾಕ್ಯಗಳು ಮಂತ್ರದಂತೆ ಕೆಲಸಮಾಡಿದವು.

ಅವನು “ನಂಬುತ್ತೇನೆ” ಎಂದ.

“ನಿಮ್ಮ ಬಾಯಿಂದ ಆ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಬಹಳ ಆನಂದವಾಯಿತು, ಗೋವಿಂದರಾಯರೇ. ಸಾಯುವವನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಪ್ರಾಣಬಿಡುವ ಮಹದನುಗ್ರಹ ಮಾಡಿದಿರಿ. ಇಂದೂ ಪ್ರಮಿಳೆಯನ್ನು ನಾನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅವಳು ಸುಖವಾಗಿರಲೆಂದು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದ ನಾನು ಇಲ್ಲಿಯವರೆವಿಗೆ ಬರಬೇಕಾಯಿತು”

ಗೋವಿಂದರಾಯ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಪುನಃ ಹೇಳಿದ.

“ಇನ್ನೊಂದು ವಿಷಯ ಹೇಳಿಬರೆ ನನ್ನ ಮಾತು ಮುಗಿಯಿತು. ಪ್ರಮಿಳೆಯನ್ನು ಶಿವನೊಗ್ಗೆ ಕಳುಹಿಸಿ ನಾನು ನಮ್ಮೂರಿಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದೆ. ನಮ್ಮ ತಾಯಿತಂದೆ ತೀರಿಹೋದರು. ಪ್ರಮಿಳೆಗೂ ಮದುವೆಯಾಯಿತೆಂದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ನಾನು ಬಾಣಸಂದ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದೆ. ದೇಹಾರೋಗ್ಯ ಕೆಟ್ಟಿತು. ಯಾರೋ ಕ್ಷಯರೋಗನೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ನಾನಿದ್ದ ಮನೆ ನಮ್ಮ ಸಂಬಂಧಿಕರದೆಂದು ಹೇಳಿದವಷ್ಟೆ. ಆ ಮನೆಯವಳೆ

ಗಂಗೆಯ ನೆಂದು. ಆಕೆಯ ಮಗಳು ಶಾರದೆ ಎಂದು. ಅವರು ಔಷಧಿ ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳಲು ಬಲಾತ್ಕಾರಮಾಡಿದರು. ನನಗೆ ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಬದುಕುವ ಆಸೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ಶಾರದೆ ಪ್ರಮಿಳೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೋಡಿದ್ದಳಂತೆ. ಶಾರದೇ ನನಗೆ ಅಕ್ಕನ ಹಾಗೆ. ಪ್ರಮಿಳೆ ಬಂದು ಬಲಾತ್ಕಾರಮಾಡಿದರೆ ನಾನು ಔಷಧಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದೆಂದು ಶಾರದೆ ಪ್ರಮಿಳೆಯನ್ನು ಬಲಾತ್ಕಾರ ಮಾಡಿದಳಂತೆ. ಈ ದಿನ ಬೆಳಗಾಗ ವೆಂಕಣ್ಣ ಬಂದು ಈ ವಿಷಯವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಿದರು. ವೆಂಕಣ್ಣ ನನ್ನ ಸಹವಾಟಿಗಳು. ಶಾರದೆಯನ್ನು ಕೂಡಲೇ ಊರಿಗೆ ಕರೆಸಿ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆಂದು ಅವರನ್ನು ವಾಪ್ಸು ಕಳಿಸಿಬಿಟ್ಟೆ. ಅನಂತರ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿದೆ. ನಾನು ಶಾರದೆಯನ್ನು ಕರೆಸಿ ಅವಳಿಗೆ ಹೇಳಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ಮಾತು ಅವಳು ಮಾರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಪ್ರಮಿಳೆ ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಸುಖವಾಗಿರಬೇಕೆನ್ನುವುದೇ ನನ್ನ ಬಯಕೆ. ಅದು ಈಡೇರಬೇಕಾದರೆ ಇರುವ ವಿಷಯವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ನಿಮ್ಮೊಡನೆ ಹೇಳಬೇಕೆಂದುಕೊಂಡ ನಾನು ಕಾರು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆ”

ಅಲ್ಲಿಗೂ ಗೋವಿಂದರಾಯ ಮಾತನಾಡಲಿಲ್ಲ. ತಾನಾವುದೋ ಹೊಸ ಅನುಭವವನ್ನು ಸಡೆಯುತ್ತಿರುವವನಂತೆ ಭಾಸವಾಗಿ ಮೂಕನಾಗಿದ್ದ.

“ಇನ್ನೊಂದುಬಾರಿ ಹೇಳಬಿಡಿ, ಗೋವಿಂದರಾಯರೇ ! ನನ್ನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನೀವು ನಂಬುತ್ತೀರಲ್ಲವೇ ?”

ಗೋವಿಂದರಾಯನ ಕೊರಳು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಬಂದಿತ್ತು.

“ನಂಬುತ್ತೇನೆ. ಖಂಡಿತವಾಗಿ ನಂಬುತ್ತೇನೆ”

“ಸರಿ. ನಾನಿನ್ನು ಹೊರಡುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮಾಧವರಾಯ ಏಳುವುದಕ್ಕೆ ಹೋದ. ಕೂಡಲೇ ಏಳಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕುರ್ಚಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡು ಕಷ್ಟದಿಂದ ಮೇಲೆದ್ದು ನಿಂತುಕೊಂಡ.

ಹೊರಗೆ ಕಾರಿನ ಬಳಿ ಇದ್ದ ಡ್ರೈವರನನ್ನು ಕರೆದ. ಅವನು ಬಂದು ಮಾಧವರಾಯನನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೊರಡಲುದ್ಯುಕ್ತನಾದ.

ಆಗ ಗೋವಿಂದರಾಯ “ಮಿ|| ಮಾಧವರಾವ್. ನನ್ನ ಜೊಂದು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ. ನೀವು ನಡೆಸಿ ಕೊಡಬೇಕು” ಎಂದ.

ಮಾಧು ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಏನು ಎಂಬಂತೆ ನೋಡಿದ.

“ನೀವು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇರಬೇಕು. ಸರಿಯಾಗಿ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಗುಣವಾದ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದರೂ ಹೋಗಬಹುದು”

ಏನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೂ, ಏನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೂ ತೋರದೇ ಮಾಧು ಎಷ್ಟಿತ್ತನಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡ. ಗೋವಿಂದರಾಯ ಅವನನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಕೂರಿಸಿದ.

ಒಳಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದ ನಾಗರತ್ನಮ್ಮ ಹೊರಗೆ ಬಂದು ಗದ್ದದ ಸ್ವರದಿಂದ “ಗೋವಿಂದ. ನೀನು ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲ. ದೇವರು” ಎಂದರು.

ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸುತ್ತಾ ಕಿಟಕಿಯ ಬಳಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಪ್ರಮಿಳೆಯೂ ಹಾಗೆಯೇ ಎಂಡುಕೊಂಡಳು.

